

ประโยคเงื่อนไขกับการแสดงเจตนาต่างๆของผู้พูด

จากการศึกษาประโยคเงื่อนไขในนวนิยายทั้ง ๕ เรื่อง คือ “คุณชาย” ของ ว.วินิจฉัยกุล “ละครเล่ห์เสน่หา” ของ กิ่งฉัตร “เนื้อใน” ของ กฤษณา อโศกสิน “นางบาป” ของ นันทนา วีระชน และ “ดาวเรือง” ของ ทมยันตี พบว่า ในภาษาไทยนั้น ประโยคเงื่อนไขมิใช่ใช้เพียงเพื่อมุ่งแสดงเงื่อนไขเท่านั้น แต่ยังสามารถใช้เพื่อแสดงเจตนาต่างๆ ได้มากมาย ประโยคเงื่อนไขในนวนิยายทั้ง ๕ เรื่องนี้ สามารถนำมาจำแนกเจตนาได้ทั้งหมดถึง ๒๓ เจตนา คือ

- ๓.๑ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาบอกเล่า
- ๓.๒ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาคาดคะเน
- ๓.๓ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาอธิบาย
- ๓.๔ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาอวด
- ๓.๕ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาชม
- ๓.๖ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาตำหนิ
- ๓.๗ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาบ่น
- ๓.๘ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาขอโทษ
- ๓.๙ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาแย้ง
- ๓.๑๐ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาหยอกล้อ
- ๓.๑๑ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาประชด
- ๓.๑๒ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาเยาะเย้ย
- ๓.๑๓ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาสาบาน
- ๓.๑๔ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาถาม
- ๓.๑๕ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาขอร้อง
- ๓.๑๖ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาสั่ง
- ๓.๑๗ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาแนะนำ
- ๓.๑๘ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาเตือน
- ๓.๑๙ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาสอน
- ๓.๒๐ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาท้าทาย
- ๓.๒๑ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาชักชวน

๓.๒๒ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาอายุ

๓.๒๓ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาชู้

ต่อไปนี้เป็นเกณฑ์ที่ใช้จำแนกเจตนาต่างๆ ในประโยคเงื่อนไข ซึ่งที่ผู้วิจัยจะเสนอรายละเอียดของเจตนาทั้ง ๒๓ เจตนา ดังต่อไปนี้

๓.๑ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาบอกเล่า

เกณฑ์ของเจตนาบอกเล่า

กฎบอกเนื้อความ - เนื้อความใดๆ ก็ได้

กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน

๑. ผู้พูดมีข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นจริงของความนำเสนอ ข้อมูลนั้นอาจเป็นเหตุการณ์ ความตั้งใจ ความประสงค์หรือประสบการณ์ที่ผู้พูดได้ประสบหรือได้ทราบมาก็ได้
๒. ยังไม่แน่ชัดว่าผู้ฟังจะทราบเรื่องที่ผู้พูดจะพูดหรือไม่ แต่ผู้พูดมักเชื่อว่าผู้ฟังยังไม่ทราบเรื่องที่ผู้พูดจะพูดมาก่อน

กฎบอกความจริงใจ

๑. ผู้พูดได้ประสบหรือทราบเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเป็นเหตุการณ์ ความตั้งใจ ความประสงค์ ประสบการณ์ ฯลฯ แล้วต้องการบอกเล่าให้ผู้ฟังทราบ
 ๒. ผู้พูดเชื่อเรื่องที่ตัวเองพูด
- กฎบอกสาระสำคัญ - ผู้พูดมีความพยายามที่จะบอกให้ผู้ฟังรู้ในเรื่องที่ผู้พูดทราบ

รูปภาษาที่พบในประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาบอกเล่า

จากข้อมูลพบว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาบอกเล่าจะมีคำ และกลุ่มคำ ที่สังเกตได้ว่าใช้แสดงเจตนาบอกเล่าปรากฏอยู่ในประโยค ดังนี้

คำ อาจจะมีคำว่า "นะ" "ละ" อยู่ในประโยค

กลุ่มคำ อาจจะมีกลุ่มคำว่า "เห็นจะ" อยู่ในประโยค

ตัวอย่างประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาบอกเล่า เช่น

บทสนทนาที่ ๑ บทสนทนายะหว่างรวงข้าวกับโด่ง รวงข้าวกับโด่งเป็นเพื่อนที่รู้จักกัน บทสนทนานี้เป็นบทสนทนาในงานศพของคุณชายทินภาค ที่หน้างานมีภาพชายหนุ่มอายุไม่เกินยี่สิบปี ผมแสดข้างหัว

เรียบต้งไว้ ภาพนั้นเป็นภาพของคุณชายทินภาค หรือก็คือ ตาแหยมคนที่อบรมสั่งสอนโด่งมาตั้งแต่เด็กๆ แต่โด่งเพิ่งมารู้ความจริงที่หลังว่าตาแหยมคือคุณชายทินภาคพี่ชายต่างมารดาของคุณหญิงพิมพ์ และคุณหญิงพิมพ์ก็เป็นเพื่อนกับคุณย่าของรวงข้าว เมื่อรวงข้าวเห็นโด่งมางานศพก็เข้าไปทักทาย

“คุณป้าพิมพ์ไปค้นรูปอยู่ตั้งนาน ได้รูปถ่ายตอนเรียนหนังสือปีสุดท้าย แต่งเครื่องแบบนักเรียนกันนะคะ ถ้าคุณป้าพิมพ์ไม่บอก...รวงข้าวก็ดูไม่ออกว่าเป็น...เป็นคนเดียวกัน”

โด่งแยมปากนิดหนึ่ง ขำ แต่ก็ระคนขึ้นอยู่ในที่

“รวงข้าวไม่รู้จะเรียกตาแหยมว่ายังไงซะใหม่ พี่ก็เหมือนกัน ...พี่จะนึกว่าแกเป็นคนอื่น ก็นึกไม่ออก...นอกจากเป็นตาแหยม...”

(คุณชาย หน้า ๑๐๗๗)

ผู้พูดคือรวงข้าวพูดกับโด่ง รวงข้าวกับโด่งถือได้ว่าเป็นเพื่อนที่รู้จักกัน รวงข้าวใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อบอกเล่าเหตุการณ์และความคิดของเธอให้โด่งฟัง โดยพิจารณาได้จากที่รวงข้าวเชื่อในสิ่งที่ตนพูด เนื่องจากรวงข้าวเพิ่งได้รับข้อมูลด้วยตัวของเธอเองว่าภาพที่ตั้งอยู่เป็นภาพของตาแหยม เธอเชื่อข้อมูลนั้นเพราะได้ข้อมูลมาจากคุณป้าพิมพ์คนที่เธอไว้ใจ และเจตนาที่รวงข้าวพูดกับโด่งก็เพื่อต้องการบอกเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรวมถึงความคิดของเธอว่าถ้าไม่มีใครบอกว่านี่คือภาพตาแหยม เธอก็ดูไม่ออก ให้ผู้ฟังคือโด่งรับรู้

บทสนทนาที่ ๒ บทสนทนายระหว่างโด่งกับรวงข้าว ที่โรงพยาบาลที่ตาแหยมรักษาตัวอยู่ ตาแหยมไม่สบาย เป็นมะเร็งที่ตับ รวงข้าวแนะนำให้ไปหาหมอที่อเมริกา

“ตาแหยมแกเป็นคนไข้อย่างไร ไม่มีทางไปอยู่โรงพยาบาลแพงๆ ยังงั้นได้หรอก” น้ำตาค่อยๆ รินไหลลงมาบนผิวแก้มสีชมพู

“แล้วเราก็ต้องดูแลกันไปตั้งงั้นหรือคะ?”

โด่งเจ็บปวดต่อคำถามของหล่อน..เขาต่างหาก เขาเป็นคนที่ต้องทนดูแลกันไปต่อหน้าต่อตา ไม่อาจช่วยเหลือได้มากกว่านี้

“ถ้าพี่เจ็บแทนตาแหยมได้ พี่ก็จะเจ็บแทน”

คำพูดสั้นๆ แต่ประมวลความรู้สึกอย่างแท้จริง ทำให้รวงข้าวมองอีกฝ่ายด้วยความเห็นใจ

(คุณชาย หน้า ๙๙๙)

ผู้พูดคือโด่งพูดกับรวงข้าว โด่งกับรวงข้าวถือได้ว่าเป็นเพื่อนที่รู้จักกัน โด่งใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อบอกเล่าความรู้สึกนึกคิดที่เป็นความปรารถนาของตนให้รวงข้าวฟัง โดยพิจารณาได้จากกฎบอกความ

จริงใจที่โด่งพุดตามความรู้สึกที่แท้จริงของตน โด่งพุดเพื่อต้องการบอกเล่าความรู้สึกนึกคิดที่บ่งบอกถึงความผูกพันที่โด่งมีต่อตาแหยมอย่างลึกซึ้งจนปรารถนาจะเจ็บแทนตาแหยมเสียเอง ให้ผู้ฟังคือรวงข้าวรับรู้

บทสนทนาที่ ๓ บทสนทณาระหว่างป่าไผ่กับดาวเรือง ป่าไผ่กับดาวเรืองเป็นคนในหมู่บ้านเดียวกัน ดาวเรืองรู้ข่าวว่าเจ้าวรรณจะดักจุดตน จึงวางแผนแก้สถานการณ์ โดยการแกล้งไปบอกป่าไผ่สาวแก่ในหมู่บ้านว่ามีคนแอบชอบป่าไผ่อยู่ และคิดจะมาจุดป่าไผ่ เมื่อป่าไผ่รู้ก็ตีใจมาก

“บอกเขาให้มาพุดจากันตรงๆ ผูกข้อมือเสียมีสักหน่อย เอาแต่พองาม ถ้าไม่มีพี่ออกเอง...ใครหาน้องใคร?” แม่ไผ่เขย่าหัวเข้าเจ้าเรื่องอย่างรุนแรง

“อย่าให้ฉันบอกชื่อเลยจ๊ะ เขามาปรึกษาฉันเรื่องจุด...”

(ดาวเรือง หน้า ๒๓๘)

ผู้พุดคือป่าไผ่พุดกับดาวเรือง ป่าไผ่ใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อบอกเล่าความตั้งใจของตนให้ดาวเรืองฟัง โดยพิจารณาได้ว่าการที่ป่าไผ่พุดเพราะป่าไผ่ได้ข้อมูลจากดาวเรืองมาว่ามีคนมาชอบถึงขนาดจะมาจุดป่าไผ่ แต่ตัวป่าไผ่คิดว่าไม่จำเป็นต้องมาจุดเพราะเธอเต็มใจอยู่แล้ว เธอจึงพุดเพื่อบอกความตั้งใจของเธอแก่ดาวเรืองว่าเธอต้องการให้เขามาสู่ขอตามประเพณีและถ้าหากเขาไม่มีเงินมาสู่ขอ เธอก็ยินดีจะออกค่าใช้จ่ายให้เอง

บทสนทนาที่ ๔ บทสนทณาระหว่างคุณป้าที่อยู่บ้านใกล้ๆ พุดกับวีณา โดยมีราชนพังอยู่ด้วย เมื่อราชนพาวีณาไปดูตึกแถว คุณป้าที่อยู่บ้านตรงข้ามเห็นราชนและวีณา จึงเดินมาคุยด้วยเรื่องตึกแถวที่วีณาและราชนดูอยู่ว่า ไม่มีคนมาอยู่ตั้งแต่สงครามอ่าว และตึกส่วนใหญ่ก็ขายไม่ออก มีแต่ตึกริมสุดที่มีเจ้าของ แต่ก็ยังมีปัญหาเรื่องจะถูกยึดอยู่

“พี่เซนจะซื้ออะไรละก็...สู้บให้ดีๆ ก่อนนะ บ้านนี้ติดจำนองอยู่หรือเปล่า..”

“เขาคงไม่คิดจะโกงหรอกคุณ...แต่อาจจะจำเป็น...ไม่มีใช้หนี้...ก็เลยทำเฉยๆ...ตอนสงครามอ่าวนะ หมู่บ้านเจ๊งเยอะถ้าทุนไม่หนาจริงๆ บางแห่งบ้านนี้ยังมีแต่เสาได้แต่อยู่เฉย ..ลูกฉันบอก...”
คุณป้าสาธยายต่อ

“เอ...”วีณาครางอย่างระแวง “แล้วนี่พี่จะถูกโกงไหมคะพี่เซน...”

(เนื้อใน หน้า ๔๔๗)

ผู้พุดคือคุณป้าที่อยู่บ้านใกล้พุดกับวีณา คุณป้าใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อบอกเล่าประสบการณ์ให้วีณาฟัง โดยพิจารณาได้ว่าสิ่งที่คุณป้าเล่าเป็นสิ่งที่คุณป้ารู้เพราะเป็นประสบการณ์ของตนเอง และยังเป็น

สิ่งที่ผู้พูดเชื่อเพราะเชื่อข้อมูลที่ถูกขายพูด และที่คุณบ๊ายพูดก็เพราะต้องการบอกเล่าสิ่งที่ตนรู้เกี่ยวกับสภาพหมู่บ้านในช่วงสงครามให้ผู้ฟังคือวินาร์บุรี

บทสนทนาที่ ๕ บทสนทนายระหว่างเตี้ยกับคุณมหา เตี้ยเป็นลูกชายของคุณมหา เตี้ยไปเรียนต่อและทำงานที่อเมริกา เมื่อกลับมาเพื่อมางานศพของสุภา เขาก็เล่าความเป็นอยู่ของเขาในอเมริกาให้คุณมหาฟัง

"ถ้าฝรั่งเขาพยายามร้อยเรียง เขาได้เท่านั้น" เจ้าตัวทำมือสูงเสมอปาก "แต่เตี้ยต้องพยายามสองร้อยถึงจะได้เท่าเขา ถ้าจะได้สูงกว่าเขาก็ต้องพยายามสี่ร้อย ถ้าเราไม่เก่งจริงนะฮะ เราไม่มีวันได้เป็น boss เตี้ยต้องพิสูจน์ตัวอยู่ตลอดว่าเตี้ยทำได้...แต่พวกนั้นเขาไม่ต้อง หรือถ้าทำก็ทำน้อยกว่า"

ผู้เป็นพ่อพยักหน้า ไม่ใช่เพราะเข้าใจคำพูดของลูก แต่เป็นเพราะเข้าใจอะไรอีกหลายอย่างมากกว่านั้น

"ถ้าหากว่าเตี้ยทำงานเพราะรักที่จะทำ" เสียงพูดนั้นนุ่มนวล ด้วยความห่วงใยไม่เสื่อมคลาย "พ่อว่าเตี้ยจะมีความสุขมากกว่าอยากทำเพื่อเอาชนะใครต่อใคร ไม่มีใครเป็นฝ่ายชนะได้ทุกครั้งหรอกนะ"

(คุณชาย หน้า ๑๒๓๔-๑๒๓๕)

ผู้พูดคือเตี้ยพูดกับคุณมหา เตี้ยใช้ประโยคเงื่อนไขเพื่อบอกเล่าประสบการณ์ของตนให้คุณมหาผู้เป็นพ่อฟัง โดยพิจารณาได้ว่าสิ่งที่เตี้ยเล่าเป็นสิ่งที่เตี้ยประสบเมื่อตอนเตี้ยทำงานอยู่ในอเมริกา และที่เตี้ยพูดก็เพราะต้องการบอกเล่าสิ่งที่ตนประสบเกี่ยวกับระบบการทำงานในที่ทำงานของเตี้ยในประเทศสหรัฐอเมริกาให้ผู้ฟังคือคุณมหารับรู้

บทสนทนาที่ ๖ ชาวบ้านพูดกับผู้ใหญ่ผ้น ผู้ใหญ่ผ้นไปหาเสียงจึงรู้ว่า "เชิญ" ลูกบ้านคนหนึ่งไม่สบาย ชาวบ้านบอกว่าไอ้เชิญไม่ยอมให้ใครไปเยี่ยมเพราะอาย

"โรคอะไรวะ ทำไมจะต้องอาย?"

"ก็...มันเป็นโรค "เสาชงเหล็ก" นี่ผู้ใหญ่ เมียมันกำลังต้มต้มน้ำไม่รู้ได้ ให้มันกิน ถ้ายังไม่ทุเลาเห็นจะต้องห้ามไปหาหมอ ขนาดมันเอาผ้าชะม้ามัดไว้กะชายังไม่ลง!"

(ดาวเรือง หน้า ๑๐๗)

ผู้พูดคือชาวบ้านพูดกับผู้ใหญ่ผ้น ลูกบ้านคนนี้ใช้ประโยคเงื่อนไขเพื่อบอกเล่าแสดงความคิดเห็นของตนให้ผู้ใหญ่ผ้นฟัง โดยจะเห็นว่าลูกบ้านคนนี้พูดในสิ่งที่ตนคิดจะทำ คือคิดจะพาไปหาหมอถ้าไม่หาย และที่เขาพูดก็เพื่อบอกความคิดเห็นของเขาให้ผู้ใหญ่ผ้นรับรู้

นอกจากนี้ก็จะสังเกตได้ว่าคำว่า “เห็นจะ” ในบริบทนี้ ยังเป็นคำที่แสดงความคิดเห็น แสดงให้เห็นว่า สิ่งที่จะพูดต่อไปคือความคิดเห็นของผู้พูด

บทสนทนาที่ ๗ บทสนทนายาระหว่างพฤกษ์กับปลัดจินตวัฒน์ พฤกษ์พยายามพูดให้ดาวเรื่องแต่งตัวแบบ ผู้หญิงต่างๆ ไปเขาแต่งกัน ในที่สุดดาวเรื่องก็ยอมแต่งเป็นผู้หญิง แต่เพราะไม่เคยแต่ง เมื่อแต่งออกมาให้ พี่ชาย คุณปลัด เจ้าวรรณและลูกสมุนดู ต่างจึงลงความเห็นว่าดูแล้วเหมาะจะไปแห่นางแมว เมื่อ ดาวเรื่องได้ยินเช่นนั้นก็อาละวาดปาข้าวของทำให้ทั้งหมดต่างต้องรีบวิ่งหนีออกจากบ้านดาวเรื่องแทบ ไม่ทัน เหตุการณ์นี้ทำให้พฤกษ์ได้เห็นฤทธิดาวเรื่องน้องสาว

พฤกษ์ถอนใจยาว “มันจะเป็นทะเลโมนโจรห้าร้อยอยู่ยงี้ได้ยังไง?”

ผู้เป็นรุ่นพี่หัวเราะหึๆ “เวลาและ...ความรัก...ทำให้คนเปลี่ยนได้เสมอ”

“เวลา...นะผมพอจะเห็นด้วย แต่ใช้ความรัก...ใคร...ใครจะมารักมัน แบบนี้ถ้าเป็นผม...อย่าว่า แต่ยกให้ฟรีๆ เลย แถมใส่ถาดมาถวาย ผมเห็นจะรับไว้แต่ถาด ไฉนต้องเททิ้งได้ถุน”

ดวงหน้าที่เคยขาวนวล แบบผิวที่ไม่เคยตรากตรำแม้จะคล้ำลงถึงกระนั้นรอยเรื่อตรงโหนกแก้มก็ ยังปรากฏเป็นเงา “ใส่ถาดมาให้ผมไหมล่ะ ผมจะจัดการเอง”

(ดาวเรื่อง หน้า ๕๖๕)

ผู้พูดคือพฤกษ์พูดกับปลัดจินตวัฒน์ พฤกษ์ใช้ประโยคเงื่อนไขเพื่อบอกเล่าแสดงความคิดเห็น ของตนให้ปลัดจินตวัฒน์ฟัง โดยจะเห็นว่าพฤกษ์พูดในสิ่งที่ตนคิดว่าถ้าเป็นตัวพฤกษ์เองจะทำอย่างไร และการที่เขาพูดก็เพื่อบอกความคิดเห็นของเขาให้ปลัดจินตวัฒน์รับรู้

นอกจากนี้ก็จะสังเกตได้ว่าคำว่า “เห็นจะ” ในบริบทนี้ ยังเป็นคำที่แสดงความคิดเห็น แสดงให้เห็นว่า สิ่งที่จะพูดต่อไปคือความคิดเห็นของผู้พูด

บทสนทนาที่ ๘ บทสนทนายาระหว่างนงุศิมากับด็อกเตอร์อริคม นงุศิมาทูกแม่ของเธอบังคับให้แต่งงาน กับด็อกเตอร์อริคมซึ่งเป็นลูกของเพื่อนแม่ แต่นงุศิม่าไม่ต้องการจะแต่งงาน เธอจึงนัดด็อกเตอร์อริคมมา เพื่อบอกกับเขาว่าเธอไม่ต้องการแต่งงานกับเขา ทั้งยังขอร้องให้ด็อกเตอร์อริคมหาผู้หญิงสักคนมาแสดง เป็นคู่รักของเขา เพื่อผู้ใหญ่จะได้ไม่ต้องบังคับให้ทั้งคู่หมั้นและแต่งงานกันอีก

“ตกลงคุณไม่รู้จักผู้หญิงสักคน ใครก็ได้ที่พอจะมาเล่นละครให้กับเราเลยหรือคะ?”

“ไม่มี ถ้าคุณอยากให้ผมช่วยเห็นทีคุณต้องหาผู้หญิงคนนั้นเองแล้วละ”

“ไม่เป็นไรคะ เรื่องแค่นี้ฉันทำได้ เพียงแค่คุณรับปากจะช่วยฉันหลีกเลี่ยงการหมั้นครั้งนี้ ก็นับ เป็นพระคุณแก่ฉันสูงแล้วค่ะ”

(ละครเล่ห์เสน่หา หน้า ๕๗)

ผู้พูดคืออติคมพูดกับนัญศิมา อติคมเป็นว่าที่คู่หมั้นของนัญศิมา อติคมใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อบอกข้อมูลและบอกเงื่อนไขให้นัญศิมาฟัง โดยพิจารณาได้ว่าอติคมพูดเพื่อต้องการบอกข้อมูลว่าเขาไม่สามารถหาผู้หญิงที่จะมาแสดงเป็นคู่รักของเขาได้ให้ผู้ฟังคือนัญศิมารับรู้ และยังเหมือนเป็นการบอกเงื่อนไขไปในตัวว่าเมื่อเขาบอกให้รู้แล้วว่าเขาหาไม่ได้ แต่นัญศิมาก็ยังต้องการให้เขาช่วย นัญศิมาก็ต้องเป็นคนหาเอง

บทสนทนาที่ ๙ บทสนทนายาระหว่างสุขเลิศกับป्ली สุขเลิศเป็นลูกค้าคนหนึ่งที่มาอุดหนุนร้านเพชรที่ป्लीเป็นพนักงานอยู่ บางครั้งสุขเลิศก็ซื้อ แต่บางครั้งก็ชอบยืมเครื่องเพชรกลับบ้าน โดยอ้างว่าจะเอาไปให้ที่บ้านช่วยดูแลแต่ก็จริงกลับเอาใส่ไปงาน แล้วค่อยเอามาคืน ทางร้านก็รู้แต่บางครั้งก็แกล้งไม่รู้เพราะถึงแม้สุขเลิศจะยืมไปแล้วเอามาคืน แต่เธอก็จัดเป็นลูกค้าที่มาอุดหนุนอยู่บ่อยๆ วันนี้เธอมาดูต่างหูทิมทิมแล้วขอยืมกลับไป ป्लीดูราคาแล้วก็ให้ยืมไปได้ สุขเลิศจึงเก็บกล่องต่างหูทิมทิมคู่นั้นลงกระเป๋าถือ พร้อมกับลุกขึ้น

“พຽ່ງນີ້ຈະແວະມານະ ກຸນປລີ ຖ້າເຂາຂອບກໍຊື້ເລີຍ ຖ້າໄມ່ຂອບກໍຂອດິນ...ນະຄະ”

“ໄມ່ເປັນໄກ່ຄະ” ປລີຕອບອຽງສຸກພາ

(เนื้อใน หน้า ๙๐)

ผู้พูดคือสุขเลิศพูดกับป्ली สุขเลิศเป็นลูกค้าของป्ली เธอใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อบอกเงื่อนไขของเธอให้ป्लीฟัง โดยพิจารณาได้ว่าที่สุขเลิศพูดก็เพราะต้องการบอกเงื่อนไขในการที่จะตกลงใจซื้อต่างหูคู่นี้หรือไม่ ให้ผู้ฟังคือป्लीรับรู้ นอกจากบอกเงื่อนไขที่จะซื้อหรือไม่แล้วยังเป็นการตั้งเงื่อนไขกับป्लीให้ป्लीรับรู้และยอมรับว่าเธอจะสามารถคืนได้ถ้าสามีไม่ชอบ

จากตัวอย่างบทสนทนาข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้พูดใช้ประโยคเงื่อนไขเพื่อบอกเล่าสิ่งต่างๆ ได้มากมาย เช่น พูดเพื่อต้องการบอกเล่าเหตุการณ์เช่นในบทสนทนาที่ ๑ บอกเล่าความรู้สึกนึกคิด ความปรารถนาของผู้พูดเช่นในบทสนทนาที่ ๒ บอกความตั้งใจเช่นในตัวอย่างบทสนทนาที่ ๓ บอกเล่าประสบการณ์ เช่นในบทสนทนาที่ ๔ , ๕ หรือใช้แสดงความคิดเห็นในบทสนทนาที่ ๖ , ๗ นอกจากนี้ยังใช้บอกข้อมูล และเน้นบอกเงื่อนไขกับผู้ฟังได้อีกด้วย เช่นในตัวอย่างบทสนทนาที่ ๘ , ๙

ข้อสังเกต

จากข้อมูลสังเกตได้ว่า แม้ว่าประโยคเงื่อนไขบางประโยคจะมีคำ หรือกลุ่มคำที่มักจะใช้แสดงเจตนาอื่นที่ไม่ใช่เจตนาบอกเล่าอยู่ด้วย แต่ประโยคเหล่านั้นก็สามารถจัดอยู่ในเจตนาบอกเล่าได้ถ้าพิจารณาจากบริบทแล้วเห็นว่าผู้พูดมีเจตนาบอกเล่า ดังนั้น แม้คำหรือกลุ่มคำที่ปรากฏจะบ่งถึงเจตนา

อื่นๆ แต่ถ้าผู้พูดมีเจตนาพูดคำหรือกลุ่มคำเหล่านั้น เพื่อต้องการบอกเล่าให้ผู้ฟังฟัง ก็ถือได้ว่าประโยค
เงื่อนไขนั้นๆ ใช้เพื่อแสดงเจตนาบอกเล่า เช่น

บทสนทนาที่ ๑๐ บทสนทนายาระหว่างจำเมนกับปลัดจิ้นตัวฉนิ จำเมนขอร้องให้ปลัดจิ้นตัวฉนิช่วยขับรถ
ไปบ้านดาวเรืองเพราะได้ข่าวว่าที่บ้านของดาวเรืองมีปืนเถื่อน คราวนี้จำเมนมาตมมากเพราะต้องการกู้หน้า
ที่เคยเสียไปครั้งจับเหล่าเถื่อนที่บ้านดาวเรือง เพราะจำเมนหลงกลของดาวเรืองที่ลับเปลี่ยนเหล่าเป็น
ปลัดสวระ ทำให้จำเมนเสียหน้ามาก เนื่องจากจับเหล่าเถื่อนไม่ได้ ทั้งยังหลงดมปลัดสวระเข้าไปเต็มทีเสียอีก

“...คนของไอ้วรรณมันมากระซิบบอกว่าไอ้เรื่องมันซื่อป็นเถื่อนไว้ ผมจะจับมัน”

“โธ...ไอ้คุณมันไม่ถูกกันนะครับคุณปลัด คราวที่แล้วไอ้เรื่องมันก็ทำไอ้วรรณซะเจ็บ มันเลยอยาก
แก้แค้น ถ้าจับไอ้เรื่องได้คราวนี้ละคอยดู จะประจานให้คนแห่มาดูหน้ามันให้แน่นโรงพักเลย”

“คิดให้แน่นา” คุณปลัดกลับไม่แน่ใจ

(ดาวเรือง หน้า ๓๒๑)

จะเห็นได้ว่าในบทสนทนาที่ ๑๐ นี้ ประโยคเงื่อนไขจะมีกลุ่มคำว่า “คอยดู” ซึ่งมักจะใช้กับเจตนาขู่
แต่ถ้าพิจารณาเจตนาของผู้พูดคือจำเมนแล้ว จะเห็นว่าจำเมนพูดประโยคเงื่อนไขนี้ไม่ใช่เพื่อขู่เพราะ
จำเมนไม่มีเจตนาจะขู่ผู้ฟัง แต่จำเมนพูดประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อบอกเล่าถึงความรู้สึกเจ็บแค้นที่มีต่อ
ดาวเรืองคู่ปรับ และบอกความปรารถนาว่าถ้าจับดาวเรืองได้ ตนจะทำอย่างไรกับดาวเรืองให้ปลัดจิ้นตัวฉนิ
ผู้ฟังรับรู้ ดังนั้นประโยคเงื่อนไขจึงเป็นการพูดเพื่อเจตนาบอกเล่าผู้ฟัง

บทสนทนาที่ ๑๑ บทสนทนายาระหว่างเข็มเพชรกับสกุลสามีของเธอ เข็มเพชรเล่าให้สกุลฟังว่ากันทิมา
พนักงานคนหนึ่งทำงานด้วยกันมานานลาออก สกุลเห็นเข็มเพชรดูงุ้มใจจึงบอกให้ไปเข็มเพชรไปตาม
กลับมา เข็มเพชรกลับบอกว่าในเมื่อกันทิมาอยากไปก็ปล่อยให้ไป ลองไปทำงานที่อื่นดีกว่าสิ

“ถ้าแน่ใจงั้นแล้วกันอนเถอะ เข็ม คุณยังมีภาระอีกมากเดี่ยวเครียดขึ้นมาแล้วอย่างอื่นจะ
พลอยเสีย”

“อันแค้นมัน มันทำให้ฉันแค้นมาก...คอยดูนะ...ถ้ามีทางละก็จะทำให้เจ็บแสบทีเดียว”

เข็มเพชรลงเสียงอย่างหมายมั่นป็นใจ

“แค้นมากๆ เดี่ยวก็ปวดหัวขึ้นมาอีกหรอก” เขาว่า “ไปไป กลับไปนอน

(เนื้อใน หน้า ๔๑๐)

จะเห็นได้ว่าในบทสนทนาที่ ๑๑ นี้ ประโยคเงื่อนไขจะมีกลุ่มคำว่า “คอยดูนะ” ซึ่งมักจะใช้กับ
เจตนาขู่ และข้อความที่เข็มเพชรพูดก็แสดงถึงความอาฆาตแค้นต่อกันทิมา แต่ในเมื่อผู้ฟังไม่ใช่กันทิมาแต่

คือสกุลสามีของเขมเพชเอง ดังนั้นคำพูดที่เขมเพชพูดมาจึงเป็นเพียงการบอกเล่าความรู้สึกเจ็บแค้นและสิ่งที่เธอคิดจะทำต่อกันทีมาให้ผู้ฟังคือสกุลรับรู้ ประโยคเงื่อนงำนี้จึงถือว่าผู้พูดใช้เพื่อแสดงเจตนาบอกเล่า

นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตที่น่าสนใจคือ แม้ตามกฎบอกสาระสำคัญ ประโยคเงื่อนงำที่แสดงเจตนาบอกจะมีจุดประสงค์ในการพูดเพื่อให้ผู้ฟังรับรู้ แต่ก็มีบางกรณีที่ผู้พูดมีเจตนาบอก แต่ไม่ได้บอกเพียงเพื่อต้องการให้ผู้ฟังรับรู้ แต่ต้องการบอกให้ผู้ฟังทำ ลักษณะเช่นนี้จะพบในตัวอย่างที่ผู้พูดมีเจตนาบอกแบบตั้งเงื่อนงำ ไม่ได้บอกแบบบอกเนื้อความให้ผู้รับรู้แบบทั่วไป อย่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่า การบอกแบบมีการตั้งเงื่อนงำทั้งหมด ผู้พูดจะต้องการบอกให้ผู้ฟังทำ ผู้พูดบอกเงื่อนงำเพียงเพื่อให้ผู้ฟังรับรู้ก็ได้ ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับบริบทในขณะนั้น ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๑๒ และ ๑๓ บทสนทนายระหว่างดาวเรื่องกับหลวงตาคง ดาวเรื่องยู่ให้หลวงตาคงสมัครเป็นกำนันแข่งกับผู้ใหญ่ผั้น และดาวเรื่องก็ช่วยเป็นหัวคะแนนให้ วันหนึ่งดาวเรื่องมาหาหลวงตาคง หลวงตากำลังปลูกเสกเปี้ย ดาวเรื่องจึงต่อว่าว่ามัวทำอะไรอยู่ ผู้ใหญ่ผั้นเขาหาเสียงไม่ถึงไหนแล้ว

“ไอ้เรื่องเอ๊ย เอ็งจำไว้ แข่งเรือแข่งแพพอแข่งได้ แต่แข่งบุญวาสนานั้นจนใจ”

“นั่นซิ จะบุญเขาหรือบุญเราล่ะ?”

“ถ้าเป็นไปตามดวงแล้ว ไม่ใช่ทั้งคู่ละวะ”

“เลิกพูดถึงดวงกันที เอาจี่หลวงตา...ฉันคิดได้แล้ว ถ้าเราหาคะแนนเสียงได้คะแนนเดียว เราจะ

เป็นต่อผู้ใหญ่ผั้น...”

“หาคะแนนจากใครวะ คะแนนเดียวจะดี?”

“(๑๒) ถ้าฉันบอกแล้วต้องไปนะ”

“(๑๓) เออ...ถ้าคนเดียวข้ายังจะพอไป ถ้าหลายคนมันก็ขี้เกียจเดิน”

(ดาวเรื่อง หน้า ๑๑๘)

ตัวอย่างที่ ๑๒ นี้ ผู้พูดคือดาวเรื่องพูดบอกเงื่อนงำกับหลวงตาคง และตัวอย่างที่ ๑๓ ผู้พูดคือหลวงตาคงพูดบอกเงื่อนงำกับดาวเรื่อง จากตัวอย่างที่ ๑๒ จะเห็นว่าดาวเรื่องพูดเพื่อตอบคำถามของหลวงตาคง ในการตอบคำถามโดยทั่วไป ผู้พูดจะมีเจตนาบอกเล่าเพราะการถามนั้น ผู้พูดถามเพื่อต้องการรู้ข้อมูล การตอบก็เป็นการบอกข้อมูล แต่ในบริบทนี้น่าสังเกตว่า แทนที่ดาวเรื่องจะตอบแบบบอกให้หลวงตาคงรู้เลยว่าหลวงตาคงจะต้องไปหาคะแนนเสียงจากใครถึงจะทำให้เป็นต่อผู้ใหญ่ผั้นได้ กลับตอบแบบตั้งเงื่อนงำว่าถ้าหลวงตาคงอยากให้ดาวเรื่องบอกข้อมูล หลวงตาคงก็ต้องยอมรับเงื่อนงำของดาวเรื่องก่อน ดังนั้นตัวอย่างที่ ๑๒ จึงเป็นตัวอย่างเจตนาบอกที่พิเศษแตกต่างจากตัวอย่างอื่นๆ เพราะตัวอย่างอื่นๆ ผู้พูดบอกโดยมีจุดประสงค์ให้ผู้ฟังรับรู้ แต่ตัวอย่างนี้กลับต้องการบอกให้ผู้ฟังทำ

ส่วนตัวอย่างที่ ๑๓ จะเป็นข้อเปรียบเทียบที่ดีของตัวอย่างที่ ๑๒ เพราะแม้ว่าทั้ง ๒ ตัวอย่างนี้ ผู้พูดมีเจตนาบอกเล่าที่มีการตั้งเงื่อนไขกับผู้ฟังทั้งคู่ แต่ตัวอย่างที่ ๑๓ กฎบอกสาระสำคัญในการพูดนั้น ต่างจากตัวอย่างที่ ๑๒ เพราะในตัวอย่างที่ ๑๓ ผู้พูดคือหลวงตากงพูดเพื่อบอกเงื่อนไขของตนให้ผู้ฟังคือ ดาวเรืองรับรู้ว่าคุณคิดว่าถ้าให้ตนไปหาคนเดียวตนยังพอจะไป แต่ถ้าให้ไปหลายคนตนก็ซีก็เก็ยไป เท่านั้น แต่ไม่ได้พูดเพื่อบอกเงื่อนไขให้ดาวเรืองทำอะไรสิ่งหนึ่งเหมือนใน ตัวอย่างที่ ๑๒ ที่ดาวเรืองต้องการให้ หลวงตากงรับปากว่าจะไป

นอกจากตัวอย่างที่ ๑๒ แล้ว ตัวอย่างต่อไปนี้ ก็มีลักษณะเหมือนตัวอย่างที่ ๑๒ คือผู้พูดไม่ได้มุ่ง จะบอกให้ผู้ฟังรับรู้แต่บอกเพื่อบอกให้ผู้ฟังทำอะไรบางอย่าง

บทสนทนาที่ ๑๔ บทสนทนายาวระหว่างวรรณกับหลวงตากง วรรณวางแผนจะลูดาวเรือง แต่ก่อนลูดอยากดูฤกษ์ชัย จึงมาหาหลวงตากงเพื่อขอฤกษ์ลูดผู้หญิง หลวงตากงถามถึงทิศของบ้านผู้หญิงที่จะลูด

“เอ็งบอกมาแล้วกันว่าบ้านใคร ข้าจะหาทิศเอง” หลวงตากงบอกอย่างรำคาญๆ หากเจ้าวรรณก็

ยังลังเลอยู่นั่นเอง

“ถ้าบอกแล้ว หลวงตากงอย่าไปบอกใครนา”

“อูวะ เห็นข้าเป็นหม่องปากแตกหรือยังเิง เอาเหอะ...ข้าไม่บอกคนเดียวหรอก”

เจ้าวรรณฟังแล้วก็ใจขึ้นขึ้น

(ดาวเรือง หน้า ๒๒๙)

ผู้พูดคือวรรณพูดกับหลวงตากง จะเห็นได้ว่าวรรณพูดเพื่อบอกเงื่อนไขกับหลวงตากงแต่วรรณไม่ได้บอกเงื่อนไขให้หลวงตากงเพียงเพื่อให้หลวงตากงรับรู้ แต่วรรณต้องการบอกให้ทำคือต้องการให้ หลวงตากงรับปาก ซึ่งไม่ตรงตามกฎบอกสาระสำคัญของการบอกเล่า อย่างไรก็ตามถ้าพิจารณาจากกฎข้ออื่นๆ จะเห็นว่าประโยคเงื่อนไขนี้ผู้พูดมีเจตนาบอกเล่าเพราะจากบริบท จะเห็นว่าการตอบคำถาม หลวงตากงของวรรณเป็นการให้ข้อมูล วรรณที่ต้องการจะบอกข้อมูลเพียงแต่ยังไม่บอกทันที เพราะเขา ต้องการบอกให้ผู้ฟังรู้ก่อนว่าเขามีเงื่อนไขในการที่จะบอกข้อมูล เนื่องจากเรื่องที่วรรณจะบอก ไม่ใช่เรื่องธรรมดา แต่เป็นแผนการที่คิดจะทำ ดังนั้นวรรณจึงยอมไม่ต้องการให้แผนแตก แต่เพราะต้องการฤกษ์ปฏิบัติกรจากหลวงตากง จึงต้องบอกหลวงตากง ดังนั้นประโยคเงื่อนไขนี้จึงใช้เพื่อแสดงเจตนาบอกเล่า

๓.๒ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาคาดคะเน

เกณฑ์ของเจตนาคาดคะเน

กฎบอกเนื้อความ - เนื้อความใดๆ ก็ได้ที่ผู้พูดคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน

๑. ผู้พูดมีข้อมูลในสิ่งที่จะพูดอยู่

ในกรณีที่ผู้พูดมีข้อมูลอยู่บ้าง ผู้พูดจะพูดในสิ่งที่ผู้พูดคิดว่าน่าจะเกิดขึ้นหรือน่าจะเป็นไปได้เพราะผู้พูดยังไม่มั่นใจว่าสิ่งนั้นๆ จะเกิดขึ้นจริงหรือถูกต้องตามที่ผู้พูดพูดหรือไม่

ในกรณีที่ผู้พูดมีข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะพูดอยู่มาก ผู้พูดจะมีความมั่นใจมากขึ้น และสิ่งที่ผู้พูดพูดก็จะเป็นสิ่งที่ผู้พูดเชื่อว่าเกิดขึ้นเนื่องจากผู้พูดอาจเคยประสบพบเห็นมาหรือตรงกับความเชื่อดั้งเดิมของผู้พูดก็ได้

๒. ยังไม่แน่ชัดว่าสิ่งที่ผู้พูดพูดจะเกิดขึ้นจริงหรือไม่

กฎบอกความจริงใจ - ผู้พูดต้องการบอกให้ผู้ฟังรู้ถึงสิ่งที่ผู้พูดคิดหรือเชื่อว่าน่าจะเกิดขึ้น

กฎบอกสาระสำคัญ - ผู้พูดมีความพยายามจะบอกข้อมูลให้ผู้ฟังรู้แต่ผู้พูดเองก็ยังไม่มั่นใจเต็มที่ ว่าสิ่งนั้นจะเป็นไปตามที่ผู้พูดคิดหรือไม่

รูปภาพที่พบในประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาคาดคะเน

จากข้อมูลพบว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาคาดคะเนจะมีคำ และกลุ่มคำที่สังเกตได้ว่าใช้แสดงเจตนาคาดคะเนปรากฏอยู่ในประโยค ดังนี้

คำ มักจะมีคำว่า “คง” “อาจ” “มัน” “กระมัง” “แน่” อยู่ในประโยค

กลุ่มคำ มักจะมีคำว่า “อาจจะ” “คงจะ” “น่าจะ” “มีหวัง” “สงสัยว่า” และ “แน่ๆ” อยู่ในประโยค

ตัวอย่างประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาคาดคะเน เช่น

บทสนทนาที่ ๑๕ บทสนทนาระหว่างรวงข้าวกับโด่ง หลังจากโด่งช่วยรวงข้าวจากอาเขยที่หลอกรวงข้าวไปหวังจะชมชื่นได้แล้ว รวงข้าวก็ไม่ยอมกลับบ้าน เธอขอไปอยู่บ้านโด่ง แต่โด่งปฏิเสธ

“ไม่ได้” เขาเฉลอหลุดปากออกมาอย่างตกใจแต่พอได้สติก็ย้อนถามว่า “จะมาอยู่ได้อย่างไร ทำไมล่ะ”

“ถ้ารวงข้าวกลับบ้าน ต้องเกิดเรื่องใหญ่แน่ๆ คุณย่าต้องเอารวงข้าวตายเลย”

รวงข้าวนี้ภาพคุณย่ายืนตระหง่านอยู่เบื้องหน้า นัยน์ตาลงแว่นเป็นประกายกร้าว เย็นชาน่ากลัวยิ่งกว่าคำพูดใดๆ..แล้วหัวใจก็ตึงลง...ตึงลง

(คุณชาย หน้า ๖๔๖)

ผู้พูดคือรวงข้าวพูดกับโด่ง เพื่อนที่รู้ใจของเธอ รวงข้าวใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อแสดงเจตนาคาดคะเน โดยสามารถพิจารณาได้จากเนื้อความซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต คือถ้าหากคุณย่า

ได้รู้เรื่องของรวงข้าวแล้วจะเกิดเรื่องใหญ่ขึ้นในบ้าน พิจารณาจากปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่ารวงข้าวมีข้อมูลเกี่ยวกับคุณย่าอยู่มาก เธอรู้ว่าคุณย่าจะต้องไม่พอใจที่ตนยอมออกไปข้างนอกกับอาเขย เพราะคุณย่าก็เคยสั่งห้ามไม่ได้รวงข้าวไปยุ่งเกี่ยวกับใคร การที่รวงข้าวไปกับอาเขยก็เท่ากับเป็นการขัดคำสั่ง นอกจากนี้ถ้าโด่งพารรวงข้าวไปส่งที่บ้าน คุณย่าก็ต้องรู้เรื่องของโด่งอีก คุณย่าย่อมไม่พอใจแน่เพราะคุณย่าไม่ชอบให้รวงข้าวไปยุ่งเกี่ยวกับผู้ชาย เพราะขนาดรวงข้าวสอบติดโรงเรียนเตรียมอุดมฯ คุณย่ายังไม่ยอมให้รวงข้าวไปเรียนเพราะเห็นว่าต้องเรียนร่วมกับเพื่อนผู้ชาย เมื่อรวงข้าวรู้จักคุณย่าของตัวเองดี รวงข้าวย่อมจะคาดคะเนได้ว่าจะเกิดขึ้นอะไรขึ้น เมื่อพิจารณากฎบอกความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญจะเห็นได้ว่ารวงข้าวพูดกับโด่งเพราะต้องการบอกให้โด่งรับรู้ว่าคุณย่าคิดว่าเหตุการณ์อะไรน่าจะเกิดขึ้นกับเธอถ้าเธอกลับบ้าน อย่างไรก็ตามแม้สิ่งที่รวงข้าวคิดจะเป็นไปได้สูง แต่ในเมื่อเหตุการณ์ยังไม่เกิดขึ้นก็ไม่สามารถบอกได้ว่ามันจะเกิดขึ้นจริงหรือไม่ จึงสรุปได้ว่าประโยคเงื่อนไขนี้ใช้แสดงเจตนาคาดคะเน

นอกจากนี้ในประโยคเงื่อนไขจะเห็นกลุ่มคำว่า “แน่ๆ” ปรากฏอยู่ คำว่า “แน่” มักใช้กับการแสดงความมั่นใจในสิ่งที่ตนเองคิด สำหรับในบริบทนี้เรื่องที่รวงข้าวมั่นใจเป็นเรื่องที่ยังไม่เกิดขึ้น การที่ผู้พูดใช้ “แน่ๆ” เพื่อคาดคะเนแสดงให้เห็นว่าผู้พูดมั่นใจว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตจะเป็นไปตามที่ตนคิด แม้ผู้พูดจะมั่นใจ แต่สิ่งนั้นๆ ยังไม่เกิดขึ้นจึงต้องถือว่าเป็นการคาดคะเนไว้ก่อน

บทสนทนาที่ ๑๖ บทสนทนาระหว่างดาวเรื่องกับปลัดจินตวัฒน์ ดาวเรื่องชวนปลัดจินตวัฒน์ไปดูไร่กัญชาของวรรณคู่อริ โดยมีเพื่อนลูกสมุนของดาวเรื่องติดตามไปด้วย เมื่อไปถึงดาวเรื่องก็ลงมือจุดไฟเผาไร่กัญชาของวรรณทันที ปลัดจินตวัฒน์จึงรู้ตัวว่าตนเองถูกดาวเรื่องหลอกมาเป็นโล่กำบังในการแก้แค้นวรรณของดาวเรื่อง เมื่อดาวเรื่องจุดไฟเผาไร่แล้ว ทั้งหมดก็รีบปั่นจักรยานหนี ปลัดจินตวัฒน์เองก็ไม่รู้เอาเร็วแรงที่ไหนมา ทำให้เขาปั่นจักรยานตามคั่นหน้าได้อย่างไม่ลดละ

“หยุด!” จักรยานคั่นหน้าหยุดลงทันควัน คั่นหลังที่ตามมาติดๆ จึงเลยพรวดเข้าให้ มีผลให้คนที่สามกลิ้งจากคั่นดินไปในหนองน้ำ ที่บ่อดินมีแต่ดินแฉะๆ และน้ำที่ขังเป็นหย่อมๆ เจ้าเรื่องบอกทุกๆ ที่นอนแฉ่งแฉ่งอยู่ในโคลนว่า “เดี๋ยวไอ้พวกหมาบ้ามันก็ออกมาหาว่า ไฟมันไหม้ป่าเองหรือใครไปเผา ถ้ามันเจอใครแถวนี้จะเป็นไม่รอดแน่”

“มันจะหยุดทำไมล่ะพี่เรื่อง?” เจ้าเพื่อนเสียงสั้น “เปิดเร็วๆ เข้าหอะ”

(ดาวเรื่อง หน้า ๒๙๔)

ผู้พูดคือดาวเรื่องพูดกับปลัดจินตวัฒน์ผู้ฟัง ดาวเรื่องใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อแสดงเจตนาคาดคะเน โดยสามารถพิจารณาได้จากเนื้อความซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต เพราะขณะที่พูดยังไม่มีใครมาพบผู้พูดกับพรรคพวก สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่าดาวเรื่องมีข้อมูลในเรื่องที่พูดเพราะดาวเรื่องรู้ว่าไร่กัญชาเป็นของวรรณ หากวรรณและสมุนรู้ว่าไร่กัญชาถูกเผา คนที่เผาก็จะลำบาก ดังนั้นการพาปลัด

จินตวิมน์มาด้วยก็เป็น การเตรียมการรับสถานการณ์อย่างหนึ่งของดาวเรือง อย่างไรก็ตามแม้ดาวเรืองจะมั่นใจว่าจะเกิดอะไรขึ้นถ้าพวกวรรณมาพบเข้าก็ตาม แต่เมื่อเหตุการณ์ยังไม่เกิดขึ้นจึงยังไม่สามารถบอกได้ว่าเหตุการณ์จะเป็นเช่นนั้นจริงๆ และเมื่อพิจารณาจากบอกความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญจะเห็นว่าที่ดาวเรืองพูดเพื่อต้องการบอกให้ผู้ฟังรับรู้ในสิ่งที่ตนคาดว่าจะเกิดขึ้น ดังนั้นประโยคเงื่อนไขจึงใช้เพื่อคาดคะเน

นอกจากนี้ในประโยคจะเห็นคำว่า “แน่” ซึ่งช่วยแสดงให้เห็นว่าดาวเรือง คิดคาดคะเนอย่างค่อนข้างมั่นใจว่าพวกเธอจะตกอยู่ในสถานการณ์ลำบากถ้าพวกวรรณมาพบเข้า

จากบทสนทนาที่ ๑๕ และ ๑๖ จะเห็นได้ว่าผู้พูดค่อนข้างจะมั่นใจในสิ่งที่ตนเองคาดคะเนเนื่องจากผู้พูดมีข้อมูลในเรื่องที่พูดอยู่มาก ในบทสนทนาที่ ๑๕ รวงข้าวคาดคะเนสิ่งที่คุณย่าจะทำ รวงข้าวยอมรู้จักคุณย่าของเธอดีเพราะอยู่กันมาตั้งแต่เล็ก ดังนั้นเธอจึงคาดคะเนอย่างมั่นใจว่าเธอจะเป็นอย่างไรเมื่อเธอกลับบ้านไป และบทสนทนาที่ ๑๖ ดาวเรืองคาดคะเนสิ่งที่วรรณและพรรคพวกจะทำ ดาวเรืองกับวรรณเป็นคู่ปรับกัน จึงรู้สึกสยใจคอของกันและกันดี และสิ่งที่ดาวเรืองทำก็ทำให้วรรณความเดือดร้อนเสียหาย ดังนั้นสิ่งที่ดาวเรืองคาดคะเนจึงเป็นสิ่งที่เธอเชื่อว่าจะเกิดขึ้น สำหรับตัวอย่างต่อไปนี้จะเป็นการคาดคะเนที่ผู้พูดมีข้อมูลในเรื่องที่พูดอยู่บ้าง ผู้พูดจึงไม่ค่อยมั่นใจแต่คิดว่าสิ่งที่ตนพูดไปเป็นสิ่งที่น่าจะเกิดขึ้น เช่น

บทสนทนาที่ ๑๗ บทสนทนายระหว่างโบกับรวงข้าว โบกับรวงข้าวเป็นพี่น้องกัน โบเพิ่งกลับจากการไปเที่ยวทะเล ในการไปเที่ยวครั้งนี้ทำให้โบรู้ว่าเกศกมลนำสาวของเธอแอบพาแฟนหนุ่มไปพักที่บ้านพักตากอากาศของครอบครัว และเกศกมลก็ยืมเงินจากโบแล้วยังไม่ยอมใช้ โบเล่าให้มารดาของตนฟังและเรื่องก็ไปถึงหูคุณหญิงละม้ายทิพย์ย่าของเธอ เกศกมลจึงถูกเรียกให้ไปพบ โบชวนรวงข้าวเข้าไปด้วย เมื่อคุณหญิงละม้ายทิพย์จัดการให้เกศกมลคืนเงินโบหลานสาวได้แล้วก็ให้โบและรวงข้าวออกไปนอกห้อง

“เอาละ ออกไปได้แล้วทั้งคู่” คุณหญิงละม้ายทิพย์สั่งเรียบๆ

โบไม่รอช้าเหมือนกัน ไหว้คุณยายแล้วรีบลุกออกจากห้องพอปิดประตูห้องเสร็จ หล่อนก็กระซิบบอกรวงข้าว ตื่นเต้นราวกับจะได้ดูหนังเรื่องใหญ่

“วันนี้ น้ำเกศมีหวังโดนซักจนเบี้อยแน่ เมื่อก่อน คุณยายให้พี่เข้าไปเล่าเรื่องน้ำเกศให้ฟัง เตี่ยวงศ์เรียกพี่เข้าไปมั้ง ถ้าน้ำเกศไม่ยอมรับ พี่ไปรอในห้องของข้าวก่อนนะ”

(คุณชาย หน้า ๒๘๕)

ผู้พูดคือโบพูดกับรวงข้าวซึ่งเป็นลูกผู้น้อง ประโยคเงื่อนไขโบใช้เพื่อคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้น โดยสามารถพิจารณาได้จากเนื้อความ ซึ่งเป็นสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต การที่คุณย่าจะเรียกโบเข้าไปพบหรือไม่นั้นเป็นเรื่องที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่าผู้พูดคือโบรู้ว่าคุณย่าเรียกน้ำสาว

ของเธอเข้าไปซักถาม ถ้าหน้าสาวไม่ยอมรับสารภาพ เธอก็คิดว่าคุณย่าต้องเรียกเธอเข้าไปยืนยันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพราะเธอก็อยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วย อย่างไรก็ตามก็ยังไม่มีความมั่นใจที่จะบอกได้แน่ชัดว่าคุณย่าจะเรียกเธอเข้าไปหรือไม่ และเมื่อพิจารณาจากภายนอกความจริงใจและภายนอกสาระสำคัญจะเห็นว่าโบทุดกับรวงข้าว เพราะต้องการบอกเหตุการณ์ที่ตนคิดว่าน่าจะเกิดขึ้นคือคุณย่าเรียกตนไปพบแต่ยังไม่มั่นใจทีเดียวให้รวงข้าวรับรู้ เมื่อพิจารณาแล้วจึงสรุปได้ว่าประโยคเงื่อนไขนี้ผู้พูดมีเจตนาคาดคะเน

นอกจากนี้ จะสังเกตได้ว่าในประโยคเงื่อนไข ยังพบคำว่า “คง” และคำว่า “มั้ง” ซึ่งทำให้เห็นชัดขึ้นว่าประโยคเงื่อนไขนี้แสดงเจตนาคาดคะเนเพราะคำทั้งสองจะใช้กับการคาดคะเน และยังทำให้เห็นว่าผู้พูดคือโบทุดยังไม่แน่ใจในสิ่งที่ตัวเองพูดเสียทีเดียว แค่คาดคะเนว่าสิ่งที่ตัวเองพูดน่าจะเกิดขึ้น

บทสนทนาที่ ๑๘ บทสนทนาระหว่างจำดับกับสารวัตรเทิดธรรม จำดับได้รับรายงานว่ารู้เบาะแสการหายตัวของลายทองกับนครินทร์แล้ว เขาจึงรายงานสารวัตรเทิดธรรม

“ยังงั้นหรือ” เทิดธรรมนึกถึงฉายสมรภูมิ “พบที่ไหน”

“เห็นว่าเขาเรือเล็กออกทะเล คีนที่มีพายุลูก หน่วยงานตระเวนชายฝั่งกำลังตามหาอยู่...”

“แล้วพบหรือยัง...”

“ถ้ายังมีชีวิตอยู่ ก็น่าจะพบเร็วๆ นี้แหละ ...แต่ถ้าไม่...” จำดับ จับทรงคนตะ ทอดถอนหายใจ

(ลายทอง หน้า ๒๙๙)

ผู้พูดคือจำดับพูดกับสารวัตรเทิดธรรม ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา จำดับใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้น โดยสามารถพิจารณาได้จากเนื้อความที่จะเห็นได้ว่าเป็นสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การที่หน่วยงานตระเวนจะหานครินทร์พบหรือไม่นั้นเป็นเรื่องที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่าผู้พูดคือจำดับได้รับทราบความคืบหน้าการหายตัวไปของนครินทร์ และรู้ว่าขณะนี้ทางหน่วยงานตระเวนกำลังตามหาอยู่ เขาจึงคาดคะเนได้ว่าถ้ายังมีชีวิตอยู่ก็น่าจะหาพบเร็วๆ นี้ แต่จริงๆ แล้วยังไม่มีความสามารถจะบอกได้แน่ชัดว่าหน่วยงานตระเวนจะหานครินทร์พบหรือไม่ และเมื่อพิจารณาจากความจริงใจและภายนอกสาระสำคัญจะเห็นได้ว่าจำดับพูดกับสารวัตรเทิดธรรมเพราะต้องการบอกความคาดหมายของตนที่ว่าหน่วยงานตระเวนน่าจะหานครินทร์พบเร็วๆ นี้ แต่ก็ยังไม่แน่ใจให้สารวัตรรับรู้

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่าในประโยคเงื่อนไขนี้มีกลุ่มคำว่า “น่าจะ” ซึ่งเป็นคำแสดงความคิดเห็นปรากฏอยู่ แสดงให้เห็นว่าเป็นแค่ความคิดเห็น และจากสถานการณ์ทำให้รู้ว่าเป็นแค่การคาดคะเน เพราะการผู้พูดใช้คำว่า “น่าจะ” นี้แสดงให้เห็นว่าผู้พูดไม่แน่ใจว่าหน่วยงานตระเวนจะหานครินทร์พบหรือไม่ เพียงแค่คิดว่าน่าจะพบ

จากบทสนทนาที่ ๑๗ และ ๑๘ จะเห็นว่าผู้พูดคาดคะเนอย่างไม่ค่อยมั่นใจ ในบทสนทนาที่ ๑๗ โบทุดคาดคะเนว่าคุณย่าน่าจะเรียกเธอไปพบ แต่ตัวโบทุดเองก็ยังไม่แน่ใจจึงใช้คำว่า “คง” “มั้ง” และการที่

คุณย่าจะเรียกไปพบหรือไม่นั้นก็ยังเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน ส่วนบทสนทนาที่ ๑๘ จ่าดับคาดคะเนว่าถ้า นครินทร์กับลายทองยังมีชีวิตอยู่ก็น่าจะพบเร็วๆ นี้ ก็เป็นเรื่องที่มั่นใจไม่ได้เพราะทะเลกว้างใหญ่ ถึงรอดชีวิตก็ใช่ว่าจะหาพบกันง่ายๆ การคาดคะเนของจ่าดับจึงเป็นแค่การคาดคิดว่าน่าจะเกิดขึ้นไม่ได้มั่นใจจน เชื่อได้อ่าน่าจะเกิดขึ้นจริง

ข้อสังเกตที่พบคือในการคาดคะเนนั้น โดยปกติมักจะนึกถึงและมักใช้คำและกลุ่มคำว่า "อาจ" "คง" "มั้ง" "น่าจะ" "อาจจะ" แต่จากข้อมูลที่ได้ค้นพบว่า กลุ่มคำบางกลุ่มคำที่เราไม่ได้นึกถึงในทันทีที่ พูดยถึงการคาดคะเน ก็สามารถใส่คาดคะเนได้เช่นกลุ่มคำว่า "ไม่แน่นอน" "สงสัยว่า" ดังตัวอย่างใน บทสนทนาที่ ๑๙ และบทสนทนาที่ ๒๐

บทสนทนาที่ ๑๙ บทสนทนายาระหว่างเพ็ญกับดาวเรือง เพ็ญเป็นลูกสมุนของดาวเรือง ในสถานการณ์ นี้ ดาวเรืองกับวรรณต่างแข่งขันหาคะแนนเสียงให้คนที่ตัวเองสนับสนุนเพื่อให้ได้เป็นกำนัน เมื่อดาวเรืองรู้ว่าวรรณจะหาเสียงโดยการต้มเหล้าเถื่อนเลี้ยง ดาวเรืองก็เต้นพ็บๆ เพราะวรรณจะมีโอกาสชนะได้ เพ็ญ จึงเสนอให้ดาวเรืองต้มแข่งบ้าง แต่ดาวเรืองไม่เห็นด้วย เจ้าเพ็ญมองหน้าลูกพี่อย่างสงสัย

“ถ้าขึ้นมันเลี้ยงกันแประ ไม่แน่นอนพี่เรื่อนา คะแนนพามรักมันอาจจะมาลัวก็ได้”
 “ข้าก็อยากจะรู้เหมือนกันว่า มันจะรักกันได้สักกี่เวลา”

(ดาวเรือง หน้า ๔๐๕)

ผู้พูดคือเพ็ญพูดกับดาวเรืองลูกพี่ของตน เพ็ญใช้ประโยคเงื่อนไขเพื่อคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้น โดยสามารถพิจารณาได้เพื่อความซึ่งเป็นสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การที่คะแนนของพวกวรรณจะเพิ่มหรือไม่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่าผู้พูดคือเพ็ญได้ข่าวว่าพวกวรรณจะต้มเหล้าเถื่อนเลี้ยงซึ่งการหาเสียงโดยใช้วิธีนี้มักจะได้ผล เพ็ญจึงคาดคะเนว่าคะแนนของพวกวรรณน่าจะเพิ่มขึ้น แต่ก็ยังไม่แน่นอน เพราะบางคนไปรับเลี้ยงก็จริงแต่อาจไม่ลงคะแนนให้ก็ได้ เมื่อพิจารณาจากความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญจะเห็นได้ว่าเพ็ญพูดกับดาวเรืองเพราะต้องการบอกสิ่งที่ตัวคาดคะเนว่าจะเกิดขึ้นคือโอกาสที่พวกวรรณจะได้คะแนนสูงแต่เพ็ญเองก็ยังไม่ถึงขนาดมั่นใจเต็มที่ให้ดาวเรืองรับรู้

นอกจากนี้จะสังเกตได้ว่าในประโยคนี้จะมี คำว่า "ไม่แน่นอน" และคำว่า "อาจจะ" การที่ผู้พูดใช้ คำว่า "ไม่แน่นอน" ในบริบทนี้แสดงให้เห็นว่าผู้พูดยังไม่ปักใจว่าจะเป็นเช่นนั้นแน่นอน เพราะอะไรมันก็ยังไม่ แน่ นอกจากนี้ผู้พูดยังใช้คำว่า "อาจจะ" ซึ่งทั้งสองคำนี้แสดงให้เห็นว่าแม้ผู้พูดจะคิดว่าโอกาสที่พวกวรรณ จะมีคะแนนเพิ่มมีสูง แต่ก็ยังไม่ถึงขนาดมั่นใจเต็มที่ ยิ่งช่วยเสริมให้เห็นว่าผู้พูดพูดมีเจตนาคาดคะเน

บทสนทนาที่ ๒๐ บทสนทนายาระหว่างหลวงตาแดงกับปลัดจิ้นต้วฉนั หลวงตาแดงเล่าให้จิ้นต้วฉนัฟังว่า ความจริงหลวงตาไม่ได้ต้องการเป็นกำนัน แต่ที่ยอมสมัครเพราะเป็นแผนของดาวเรืองที่อยากให้ผู้ใหญ่ผัน

ได้ตำแหน่งมาอย่างยากลำบากพอสมควร เพื่อผู้ใหญ่มั่นจะได้เห็นคุณค่าของตำแหน่งที่ได้มา หลวงตาคงยังบอกกับปลัดจันทวัฒน์ว่าผู้ใหญ่มั่นอะไรก็ดีหมดเสียแต่ยังชอบตีไก่ กัดปลา ซึ่งคนหลายๆ คนต้องหมดตัวเพราะสิ่งเหล่านี้ จันทวัฒน์ยิ้มนิดๆ

“ความจริงที่พูดไม่ได้ครับหลวงพ่อ”

“ทำไมจะไม่ได้?”

“ถ้าผมพูดเขาจะหาว่า ดูถูกกระดุกสันหลังของชาติ”

“คนเรามันต้องรับฟามจริงกันนะคุณปลัด ไม่ต้องดูอื่นไกล ดูแค่ไอ้ผืนนี้แหละ เล่นจนหมดตัว ถ้าไม่ยอม ไม่ยอมมันไว้ สงสัยว่าตอนแก่ตายต้องถือกะลา แต่ก่อนจะถือกะลามันมีหน้าที่อยู่ในมือ แล้วคุณปลัดคิดหรือว่า มันจะไม่ใช้อำนาจในหน้าที่ของมัน?”

(ดาวเรือง หน้า ๔๔๘)

ผู้พูดคือหลวงตาคงพูดกับปลัดจันทวัฒน์ ประโยคเงื่อนงำนี้หลวงตาคงใช้เพื่อคาดคะเนชีวิตในอนาคตของผู้ใหญ่มั่นโดยสามารถพิจารณาได้จากเนื้อความที่แม้จะยังไม่เกิดขึ้น แต่เป็นสิ่งที่หลวงตาคงเชื่อว่าน่าจะเป็นเช่นนั้น สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่าผู้พูดคือหลวงตาคงรู้จักผู้ใหญ่มั่นเป็นอย่างดี เพราะทั้งคู่รู้จักกันมาตั้งแต่สมัยหนุ่มๆ และยังรู้ด้วยว่าผู้ใหญ่มั่นติดการพนัน ถ้าผู้ใหญ่มั่นยังเอาแต่เล่นการพนันเช่นนี้ หลวงตาคงย่อมคาดคะเนได้ว่าสักวันหนึ่งผู้ใหญ่มั่นคงหมดตัว เพราะคนส่วนใหญ่ก็หมดตัวเพราะการพนัน ยิ่งเมื่อพิจารณากฎออกความจริงใจและกฎออกสาระสำคัญจะเห็นว่าหลวงตาคงพูดเพื่อบอกสิ่งที่ตนคาดคะเนว่าจะเกิดขึ้นกับผู้ใหญ่มั่นในอนาคตถ้าตนเองไม่ยุ่งๆ ผู้ใหญ่มั่นไว้ให้ปลัดจันทวัฒน์รับรู้

นอกจากนี้อาจสังเกตได้จากกลุ่มคำว่า“สงสัยว่า” การที่หลวงตาคงพูดเช่นนี้ในประโยคนี้ไม่ได้หมายความว่าหลวงตาคงสงสัยจริงๆ แต่หมายความว่าในบริบทนี้ หมายถึงหลวงตาคงคิดว่า คาดว่า ถ้าผู้ใหญ่มั่นยังเล่นการพนันเช่นนี้ อีกหน่อยก็คงหมดตัว ช่วยย้ำให้เห็นว่าผู้พูดมีเจตนาคาดคะเน

ข้อสังเกต

จากข้อมูลทีกล่าวนมาแล้วผู้วิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ผู้พูดมักใช้คำว่า “แน่” กับเหตุการณ์ที่ผู้พูดมีความมั่นใจในสิ่งที่ตัวเองพูด ผู้พูดจะเชื่อว่าเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนั้นจะเป็นไปตามที่ผู้พูดคาดคะเน เนื่องจากผู้พูดคิดว่าผู้พูดรู้จักและเข้าใจผู้ฟังดี หรือรู้และเข้าใจสถานการณ์ในขณะนั้นๆ ดี แต่ถ้าในประโยคเงื่อนงำมีคำว่า “มัน” “น่าจะ” “อาจจะ” มักแสดงให้เห็นว่าผู้พูดยังไม่แน่ใจในสิ่งที่ตัวเองพูด ผู้พูดไม่มั่นใจว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตจะเป็นไปตามที่ผู้พูดคิดหรือพูดไว้หรือไม่ แต่อย่างไรก็ตามแม้คำจะใช้สังเกตเจตนาได้แต่ก็ไม่สามารถตัดสินเจตนาลงไปได้อย่างเด็ดขาด ต้องขึ้นอยู่กับบริบทที่ใช้ ดังนั้นถึงแม้ว่าผู้พูดใช้คำว่า“แน่” ก็ไม่ได้หมายความว่าผู้พูดต้องการจะคาดคะเนเสมอไป เราจึงต้องพิจารณา

จากเจตนาของผู้พูด เพราะในบางสถานการณ์ดังต่อไปนี้คำว่า “แน่” ก็ใช้เพื่อแสดงเจตนาบอกเล่าได้ เช่น

บทสนทนาที่ ๒๑ บทสนทนาระหว่างหลวงตากงกับปลัดจันทวัฒน์ ปลัดจันทวัฒน์มาดูการแข่งขันม้าของดาวเรืองและสุวรรณ พอดีเห็นหลวงตากงมาดูเช่นกัน เขาจึงเข้าไปทักทาย

“หลวงตากครับ ท่านเจ้าเรื่องมันจะแย่”

หากสีหน้าหลวงตากก็มีเลศนัยชอบกล

“ถ้าวิ่งแค่นี้สิบเส้นหรือยี่สิบห้าเส้น ไอ้เรื่องมันแย่แน่ แต่ถ้าถึงห้าสิบเส้นแบบนี้ ยอหอคุณปลัด...” หลวงตากใช้ศัพท์ทันสมัย “หายห่วงมันได้เลย”

(ดาวเรือง หน้า ๒๐๗)

ผู้พูดคือหลวงตากงพูดกับปลัดจันทวัฒน์ จะสังเกตได้ว่าแม้ผู้พูดจะใช้คำว่า “แน่” แต่ผู้พูดไม่ใช่เพื่อคาดคะเน แต่ใช้เพื่อบอกความมั่นใจว่ามันจะต้องเป็นเช่นนั้นจริงๆ เนื่องจากในสถานการณ์นี้กล่าวถึงการแข่งขันที่ม้าระหว่างดาวเรืองกับสุวรรณ หลวงตากงรู้ว่าถ้าดาวเรืองที่ม้าแข่งในระยะใกล้ต้องแพ้แน่ๆ เพราะหลวงตากงก็เคยเป็นคนเลี้ยงม้า และม้าตัวที่ดาวเรืองขี่ก็เป็นม้าที่วิ่งไม่เร็วแต่วิ่งสม่ำเสมอ ส่วนม้าที่สุวรรณขี่เป็นม้าวิ่งเร็วแต่วิ่งได้ไม่ไกล ดังนั้นถ้าแข่งในระยะสั้นๆ ดาวเรืองต้องแพ้แน่ๆ คำพูดของหลวงตากงจึงไม่ใช่เป็นสิ่งที่คาดคะเน แต่เป็นสิ่งที่หลวงตากงพูดเพราะรู้จริง

ในการใช้ประโยคเงื่อนไขแสดงเจตนาคาดคะเนนี้ยังสังเกตได้ว่ารูปประโยคเงื่อนไขที่แสดงเจตนาคาดคะเน จากข้อมูลที่พบมักจะมีลักษณะที่น่าสังเกตดังนี้

ในส่วนที่เป็นเงื่อนไขหรือเป็นเหตุคือหลังคำว่า “ถ้า” มักเป็นสิ่งที่ผู้พูดหรือผู้ฟังหรือผู้ที่ผู้พูดพูดถึง จะกระทำหรือได้ประสบบางสิ่งบางอย่าง สำหรับในส่วนที่เป็นผลที่ตามมา มักจะเป็น สิ่งที่ผู้พูดคาดคะเนว่าจะเกิดขึ้น ดังสามารถเขียนเป็นรูปแบบดังนี้

“ถ้า + สิ่ง que ผู้พูด / ผู้ฟัง / ผู้ที่ผู้พูดพูดถึง จะกระทำหรือได้ประสบบางสิ่งบางอย่าง + สิ่ง que ผู้พูดคาดว่าจะเกิดขึ้น”

เช่น

- “ถ้ารวงข้าวกลับบ้าน ต้องเกิดเรื่องใหญ่แน่ๆ” (คุณชาย หน้า ๖๔๖)

ในส่วนของเงื่อนไข คือ รวงข้าวกลับบ้าน (เป็นสิ่งที่รวงข้าวคือผู้พูดจะกระทำ)

ในส่วนของผลที่ตามมา คือ ต้องเกิดเรื่องใหญ่แน่ๆ (เป็นสิ่งที่รวงข้าวคาดว่าจะเกิดขึ้น)

- “ถ้าคุณทำอย่างนั้น ท่านจับได้แน่ว่าฉันมาขอร้องให้คุณทำอย่างนี้”

(ละครเล่ห์สเน่ห์ หน้า ๓๖)

ในส่วนของเงื่อนไข คือ คุณ (หมายถึงอริคม) ไปขอยกเลิกการแต่งงานกับนัฏศิมา กับแม่ของ
นัฏศิมา (เป็นสิ่งที่ผู้ฟังจะกระทำ)

ในส่วนของผลที่ตามมา คือ ท่าน (หมายถึงแม่ของนัฏศิมา) จะต้องรู้แน่
(เป็นสิ่งที่นัฏศิมาคาดว่าจะเกิดขึ้น)

- “นี่ถ้าฉายมาได้ยินคุณพูดถึงเพื่อนทำงานองนี่ละก็... มีหวังเลิกใจไปอีกสามร้อยชาติเลย...”

(นางบาป หน้า ๔๔)

ในส่วนของเงื่อนไข คือ ฉายสมรได้ยินลี้ลาพูด

(เป็นสิ่งที่ ผู้ที่ผู้พูดพูดถึง(ฉายสมร)ได้ประสบ)

ในส่วนของผลที่ตามมา คือ ฉายสมรจะได้ไม่โดนเพื่อนหลอกต่อไป

(เป็นสิ่งที่นครินทร์คาดว่าจะเกิดขึ้น)

๓.๓ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาอธิบาย

เกณฑ์ของเจตนาอธิบาย

กฎบอกเนื้อความ - เนื้อความใดๆ ก็ได้

กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน

๑. ผู้พูดมีความรู้หรือความเข้าใจในเรื่องที่จะพูด
๒. ผู้ฟังแสดงให้ผู้พูดเห็นว่าผู้ฟังไม่เข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจเป็นเรื่องที่ผู้พูดพูด เรื่องที่ผู้พูดกระทำ หรือ อาจเป็นเรื่องทั่วๆ ไปเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็ได้

กฎบอกความจริงใจ

๑. ผู้พูดต้องการบอกให้ผู้ฟังเข้าใจความจริงของเหตุการณ์ต่างๆ หรือเข้าใจความคิด การกระทำของผู้พูด ผู้พูดจึงชี้แจง ขยายความ ให้เหตุผลหรือใช้หลักวิชาบอกให้ผู้ฟังเข้าใจในเรื่องที่ผู้ฟังสงสัยและอยากรู้
๒. ผู้พูดเชื่อเรื่องของตัวเองพูด

กฎบอกสาระสำคัญ - ผู้พูดมีความพยายามที่จะชี้แจงหรือไขความให้ผู้ฟังเข้าใจในเรื่องที่ผู้ฟังสงสัยและอยากรู้

รูปภาษาที่พบในประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาอธิบาย

จากข้อมูลพบว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาอธิบายจะมีคำที่สังเกตได้ว่าใช้แสดงเจตนาอธิบายปรากฏอยู่ในประโยค ดังนี้

คำ มักจะมีคำว่า “คือ” อยู่ต้นประโยค และมักจะมีคำว่า “นะ” อยู่ท้ายประโยค

ตัวอย่างประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาอธิบาย เช่น

บทสนทนาที่ ๒๒ /๒๓/ ๒๔ บทสนทนาระหว่างเตี้ยกับคุณมหา เตี้ยเป็นลูกชายของคุณมหา ในบทสนทนานี้ คุณหมากับเตี้ยมาพักดีมก้าแพที่ร้านอาแป๊ะแถวบ้าน อาแป๊ะเจ้าของร้านก็ชวนคุณมหาคุยเรื่องของเตี้ยลูกชายของคุณมหา

“ต่อไปอีก็มีหวังเป็นคุณชาย” อาเฮี้ยยกยอต่อไป

“คุณชายอะไร?” คุณมหาสงสัย

“ไม่เคยดูหนังจึงเหลือ” อาเฮี้ยทำเสียงตำหนิกลายๆ คล้ายกับว่าเรื่องอย่างนี้เขารู้กันทั่วบ้านทั่วเมือง สอบจอหงวนได้ เขาก็เป็นคุณชาย...เกิดมาเป็นคนใหญ่คงโต ก็เป็นคุณชาย

ลูกชายรู้ดีที่ว่าเพราะชอบดูโทรทัศน์ จึงอธิบายให้พ่อฟัง

“ (๒๒) พระเอกนะคุณพ่อ ถ้าเค้าแต่งตัวซ่าเหมาเค้าก็เป็นจอมยุทธ์นิรมาม (๒๓) ถ้าเค้าแต่งตัวสวยๆ พ่อเค้าเป็นได้เท่า ตัวเค้าคนก็เรียกว่าคุณชาย (๒๔) ถ้าเป็นผู้หญิงก็เรียกว่าคุณหนู”

(คุณชาย หน้า ๔๐)

ประโยคเงื่อนไขทั้ง ๓ ประโยคนี้ ผู้พูดคือเตี้ยพูดกับคุณมหาผู้เป็นพ่อ เตี้ยใช้ประโยคเงื่อนไขทั้ง ๓ ประโยคนี้อธิบายให้คุณมหาเข้าใจคำว่า “คุณชาย” ที่อาเฮี้ยพูดคืออะไร โดยพิจารณาได้จากปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่าเตี้ยมีความเข้าใจในเรื่องที่พูดเพราะเตี้ยชอบดูหนังจีน จึงย่อมรู้ดีว่าในหนังเขาเรียกขานกันอย่างไร และที่สำคัญเตี้ยรู้ว่าคุณมหาไม่เข้าใจที่อาแป๊ะพูดนัก เตี้ยจึงพูดเพื่อต้องการอธิบายให้คุณมหาเข้าใจ ซึ่งตรงกับกฎบอกความจริงใจ นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าเตี้ยมีความพยายามชี้แจงให้ผู้ฟังเข้าใจ จึงไม่ได้อธิบายเฉพาะคำว่า “คุณชาย” แต่ยังขยายความโดยอธิบายคำเรียกขานทั้งหมดเช่น คำว่า “คุณหนู” และ “จอมยุทธ์” ที่ใช้เรียกในหนังจีนให้คุณมหาเข้าใจอีกด้วยซึ่งตรงกับกฎบอกสาระสำคัญ ดังนั้นประโยคทั้งสามนี้ผู้พูดจึงมีเจตนาอธิบายผู้ฟัง โดยผู้พูดพูดต่อเนื่องกัน เพื่อเสริมกัน

บทสนทนาที่ ๒๕ บทสนทนาระหว่างดาวเรื่องกับป้าไหว ดาวเรื่องได้ข่าวว่าวรรณวางแผนจุดตนจึงหาทางแก้โดยแกล้งไปบอกป้าไหวสาวแก่ในหมู่บ้านว่าจะมีคนมาจุด ป้าไหวจึงบอกกับดาวเรื่องว่าตนเต็มใจ

ไม่จำเป็นต้องมาจุด แต่ดาวเรื่องพยายามพูดให้ป่าไผ่เห็นว่าการถูกจุดเป็นเรื่องดี เพราะคนในบางจะได้ ลือว่าป่าไผ่แน่แค่นั้น ป่าไผ่จึงตกลง ดาวเรื่องกำชับให้ตื่นบ้างเวลาจุด

“รับรอง จะตื่นให้พราดเลย ร้องให้คนช่วยยังได้”

“อย่า...อย่า อย่าร้องเดี๋ยวมันจำเสียงได้”

“อ้าว...ทำไม”

“ครือ...ถ้าไฟไหม้ร้อง แล้วเกิดคนเขาวิ่งเข้ามาช่วย พวกที่มาจุดเขาก็จะไม่จุดนะซี”

“แหม จริงสินะ “ แม่ไผ่ใจถึงตบเข้าขาด

(ดาวเรื่อง หน้า ๒๓๘)

ผู้พูดคือดาวเรื่องพูดกับป่าไผ่คนในหมู่บ้าน ดาวเรื่องใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่ออธิบายผู้ฟัง โดย พิจารณาได้จากปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่าดาวเรื่องเข้าใจในสถานการณ์ในเรื่องที่ตนเองพูดเป็นอย่างดีเพราะ รู้ว่าเจ้าวรรณจะมาจุด จึงไปแกล้งไปบอกป่าไผ่ว่าจะมีคนมาจุดเพราะดาวเรื่องรู้ว่าป่าไผ่เต็มใจให้จุดอยู่ แล้ว และเมื่อวรรณกับพรรคพวกมาจุด ดาวเรื่องก็รู้ดีว่าถ้าวรรณได้ยินเสียงป่าไผ่ วรรณก็ต้องจำได้ ดาวเรื่องจึงต้องรีบห้ามไม่ให้ป่าไผ่ร้อง ป่าไผ่เกิดความสงสัยและถามเหตุผลว่าทำไมเธอจึงไม่ควรร้อง ดาวเรื่องจึงพูดเพื่ออธิบายให้ป่าไผ่เข้าใจว่าถ้าป่าไผ่ร้อง อาจมีคนได้ยินและมาช่วย และถ้าหากมีคนวิ่ง มาช่วย พวกที่มาจุดก็จะหนีไปซึ่งก็เป็นไปได้ เมื่อป่าไผ่ฟังแล้วก็เข้าใจและเห็นด้วยจนยอมทำตามแผนที่ ตกลงกันได้ เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าเป็นไปตามเกณฑ์ของเจตนาอธิบายทุกประการ ด้านปัจจัย พื้นฐานผู้พูดคือดาวเรื่องมีความเข้าใจในเรื่องที่พูด ป่าไผ่ผู้ฟังแสดงความสงสัยให้ผู้พูดเห็น ดังนั้น ดาวเรื่องจึงพูดเพื่อพยายามอธิบายให้ผู้ฟังเข้าใจซึ่งตรงกับกฎบอกความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ ดังนั้นประโยคเงื่อนไขผู้พูดจึงมีเจตนาอธิบาย

นอกจากนี้ยังสังเกตได้ว่าในประโยคยังมีคำว่า “คือ” ซึ่งโดยปกติจะใช้เพื่ออธิบายความหมาย จึงช่วยย้ำให้เห็นว่าผู้พูดพูดเพราะมีเจตนาอธิบาย

บทสนทนาที่ ๒๖ บทสนทนายาวระหว่างวรรณพูดกับเหล่าลูกน้องของตน ลูกน้องของวรรณมารายงานว่าคนที่เผาไร่กัญชาคือดาวเรื่อง แต่ก็ทำอะไรดาวเรื่องไม่ได้เพราะปลัดจินตวัฒน์มากับดาวเรื่องด้วย เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้วรรณเดือดร้อนพอสมควร เพราะจะไม่มีกัญชาส่ง

“เมื่อไม่มีของส่งนอก มันเสีย...เฮ้อ...” เจ้าวรรณเกาปาก เพราะอดสำหรับจำคำนี้มาจากวิทยุแล้ว เสียวนา ไม่น่าจะล้มเสียได้ “การดูแลทางการค้า”

ลูกน้องมองลูกพี่อย่างเลื่อมใส เพราะพูดเหมือนพวกทางอำเภอเปียบ คืออธิบายด้วยศัพท์สูงๆ อัน ฟังจบมักจะไม่ค่อยรู้เรื่องเท่าไรนักแต่นั้นแหละ..หากไม่ใช่พุมิฟามรู้ใครจะพูดยั้งนั้นได้

"การดูกันทางการค้าเป็นยังไง..." เจ้าวรรณยึดดอกไม้ที่โครงเป็นดับ "คือการดูสินค้าของเรา ออก และทางเขาก็ดันสินค้าของเขามาขายเรา ถ้าเราดูสินค้าเราไม่ออก จึงเรียกว่าการขาดทุน"

"โอ้...ง่าย ๆ "

"คนฟังถอนใจโล่งอก "เวลาฟังทางวิทยุกะที่วี มันไม่พูดง่ายๆ อย่างที่วรรณ"

(ดาวเรือง หน้า ๓๑๓)

ผู้พูดคือวรรณพูดกับพวกลูกน้องของตน ประโยคเงื่อนไข่นี้วรรณใช้เพื่ออธิบายให้เหล่าลูกน้อง เข้าใจ โดยพิจารณาได้จากกฎบอกปัจจัยพื้นฐาน จะเห็นได้ว่าสิ่งที่วรรณพูดเป็นสิ่งที่วรรณรู้ เพราะเคยได้ ยินได้ฟังมา และจากบริบทจะสังเกตได้จากคำพูดของวรรณที่พูดว่า "การดูกันทางการค้าเป็นยังไง" แสดง ว่าสิ่งที่จะพูดต่อไปจะเป็นสิ่งที่วรรณจะอธิบาย และยังสังเกตได้จากท่าทางของวรรณที่ "ยึดดอกไม้ที่โครง เป็นดับ" แสดงให้เห็นว่าผู้พูดรู้ความหมายจึงมั่นใจในสิ่งที่ตัวเองพูด อีกทั้งวรรณยังรู้ว่าลูกน้องไม่เข้าใจ คำว่า "การดูทางการค้า" ที่ตนพูด วรรณจึงพูดเพื่ออธิบายให้พวกลูกน้องเข้าใจ โดยพูดพยายามพูด อธิบายความหมายของคำนี้ให้ลูกน้องของตนฟัง ซึ่งเป็นไปตามกฎบอกความจริงใจและกฎบอกสาระ สำคัญ ดังนั้นประโยคเงื่อนไข่นี้จึงใช้เพื่ออธิบาย

นอกจากนี้ยังสังเกตได้ว่าในประโยคยังมีคำว่า "คือ" ซึ่งโดยปกติจะใช้เพื่ออธิบายความหมาย จึงช่วยย้ำให้เห็นว่าผู้พูดพูดเพราะมีเจตนาอธิบาย

๓.๔ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาอวด

เกณฑ์ของเจตนาอวด

กฎบอกเนื้อความ - เนื้อความใด ๆ ที่มีลักษณะยกย่องตนเองหรือยกย่องผู้ที่ผู้พูดสนับสนุน

กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน

๑. ผู้พูดมีข้อมูลหรือประสบการณ์บางอย่างที่รู้สึกว่าจะเหนือกว่าผู้อื่น และผู้พูดก็มักเชื่อว่าตนเองหรือคนที่ ตนเองสนับสนุนมีความสามารถและมักรู้สึกว่าจะเหนือกว่าผู้อื่น

๒. ผู้พูดส่วนใหญ่มักมีความภูมิใจในตนเองหรือคนที่ตนเองสนับสนุน

กฎบอกความจริงใจ - ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังเห็นจุดเด่น หรือ ความสามารถของตนหรือคนที่ตน สนับสนุนโดยพยายามกล่าวถึงความสามารถของตนเองให้ผู้ฟังรับรู้

กฎบอกสาระสำคัญ - ผู้พูดมีความพยายามที่จะบอกให้ผู้ฟังรู้ว่าตนเองหรือผู้ที่ตนเองสนับสนุนมี คุณสมบัติบางอย่างที่เหนือกว่าคนอื่น และยังอาจต้องการได้รับความยกย่องชื่นชม นับหน้าถือตาจาก ผู้ฟังอีกด้วย

รูปภาพที่พบในประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาอวด

จากข้อมูลพบว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาอวดจะมีคำ ที่สังเกตได้ว่าใช้แสดงเจตนาอวดปรากฏอยู่ในประโยค ดังนี้

คำ มักจะมีคำพูดที่มีความหมายในทางบวก เช่น “แม่น” “แน่” เป็นต้น อยู่ในประโยค

ตัวอย่างประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาอวด เช่น

บทสนทนาที่ ๒๗ บทสนทนายระหว่างจำแม่นกับชาวบ้าน ดาวเรืองขายกัญชาให้วรรณ แต่ดาวเรืองก็แอบให้เบาะแสการส่งมอบกัญชาของวรรณให้ทางตำรวจผู้ ตำรวจจึงจับกัญชาได้ครั้งใหญ่ ชาวนี้เป็นชาวใหญ่ จึงดังไปทั้งหมู่บ้าน จำแม่นในฐานะผู้นำจับจึงเที่ยวคุยโอ้ตั้งแต่หัวตลาดถึงท้ายตลาด

“นี่ระสีมือไอ้แม่น ถ้าข้าไม่แม่นสมชื่อจะจับได้หรือวะ?”

(ดาวเรือง หน้า ๓๒๑)

ผู้พูดคือจำแม่นพูดกับชาวบ้าน จำแม่นพูดเพื่อต้องการอวดความสามารถของตัวเอง โดยพิจารณาได้จากเนื้อความซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้พูดพูดแบบยกย่องตนเอง สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่าผู้พูดมีความภูมิใจในความสามารถของตัวเอง เนื้อความจึงมีลักษณะยกย่องตัวเอง ผู้พูดพยายามชี้ให้คนอื่นเห็นว่าตัวเองมีความสามารถจึงจับกัญชาได้ เท่ากับเป็นการแสดงให้เห็นว่าตัวเองแม่นสมชื่อ เมื่อพิจารณาจากบอกความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญนั้น จะเห็นได้ว่าผู้พูดพูดเพื่อต้องการขี้จุดเด่น พูดเพื่อให้คนอื่นเห็น ถึงความสามารถของตนเอง ที่เป็นหัวหน้านำจับกัญชาได้ เพราะการจับกัญชาได้ไม่ใช่เรื่องง่ายๆ นั้นย่อมแสดงให้เห็นว่าเขาเป็นคนที่มีความสามารถ นอกจากนั้นผู้พูดยังมีความพยายามให้คนฟังคิดคล้อยตามตนโดยใช้คำพูดในรูปคำถามเพื่อให้คนคิดตามว่าต้องแม่นจริงๆ ถึงจับได้

นอกจากนี้ในประโยคจะสังเกตได้ว่าจะมีคำว่า “แม่น” ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายทางบวก จะใช้เป็นคำชม แต่คำชมในบทสนทนานี้ไม่ได้เป็นคำชมจากคนอื่นแต่กลับเป็นคำชมของตัวเอง โดยพูดในทำนองทำให้คนอื่นเห็นว่าตนมีฝีมือ ทั้งในบริบทยังมีประโยคนำมาว่า “นี่ระสีมือไอ้แม่น” แสดงให้เห็นชัดยิ่งขึ้นว่าผู้พูดพูดด้วยความภูมิใจดังนั้นจึงช่วยย้ำให้เห็นชัดว่าผู้พูดพูดเพื่ออวด

บทสนทนาที่ ๒๘ บทสนทนายระหว่างแม่บานขึ้นกับเพื่อนลูกสมุนของดาวเรือง ที่บ้านของแม่บานขึ้น เป็นร้านค้าขาย แต่พอแม่บานขึ้นได้ข่าวว่า “นายก” จะมาบ้าน แม่บานขึ้นก็หันไปไล่ลูกค้าหน้าตาเฉย

“ไปไว้ย...ไป...ไป วันนีปิดร้านครึ่งวัน ไอ้เพื่อน...เดี๋ยวเอ็งไปเยี่ยมมาน ยืมพรมจากวัดมา

ไอ้เรื่อง...เฮ้ยนี่เอ็งต้องขัดขมึนดินสอพองให้หมดซีไคเด จะมาทำมอมเป็นแมวขโมยยังงี้ไม่ได้ แหม...ถ้ารู้ล่วงหน้าเสียหน่อย จะได้ไปตัดผม”

“ไม่ต้องตัดหรอกน้ำ” เจ้าเพี้ยนบอกอย่างคั่นปาก

“เขามาขอพี่เรื่อง ไม่ได้มาขอข้า”

“ไอ้...”แม่บานขึ้นคำเปิดเปิง

“ถ้าข้าไม่แน่ นายก็ไม่มาขอลูกสาวข้าหรอกเว้ย”

(ดาวเรื่อง หน้า ๕๙๑)

ผู้พูดคือแม่บานขึ้นพูดกับเจ้าเพี้ยนซึ่งเป็นลูกสมุนของดาวเรื่อง แม่บานขึ้นพูดเพื่ออวดตน โดยพิจารณาได้จากเนื้อความที่มีลักษณะชมตัวเอง สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่าผู้พูดคือแม่บานขึ้นรู้สึกภูมิใจที่ปลัดจินตัวฉมึนมาขอดาวเรื่องลูกสาวของเธอโดยจะให้ให้นายมาเป็นคนสู้ออ แม่บานขึ้นจึงเตรียมตัวต้อนรับเต็มที่ แต่เมื่อเจ้าเพี้ยนลูกน้องดาวเรื่องมากระซำเข้าแหยในทำนองว่านายไม่ได้มาขอแม่บานขึ้น แม่บานขึ้นจึงอวดกลับโดยชี้ให้เห็นว่าตัวเองก็แน่ ขนาดนายซึ่งถือเป็นคนใหญ่คนโต คนสำคัญของประเทศยังต้องมาสู้ออลูกสาวของตน จุดนี้เป็นจุดที่ผู้พูดภูมิใจเพราะแสดงให้เห็นว่าผู้พูดมีดีเหนือกว่าคนทั่วไป เมื่อพิจารณากรอบอกความจริงใจและกรอบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าผู้พูดพูดเพื่อต้องการอวดตน โดยใช้ขาวดีที่จะเกิดขึ้นคือนายจะมาสู้ออลูกสาวของตนเพิ่มคุณค่าให้ตัวเอง ทำให้คนอื่นเห็นความสำคัญของตนมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ยังสังเกตได้ว่าในประโยคจะมีคำว่า “แน่” ซึ่งในบริบทนี้มีความหมายทางบวกว่า “เก่ง” แต่แทนที่ผู้พูดจะใช้ชมผู้อื่นแต่กลับชมตัวเอง จึงช่วยย้ำให้เห็นชัดว่าผู้พูดมีเจตนาพูดเพื่ออวด

๓.๕ ประโยคเงื่อนไชที่ใช้แสดงเจตนาชม

เกณฑ์ของเจตนาชม

กรอบอกเนื้อความ - เนื้อความใดๆ ที่เป็นการกระทำในอดีตของผู้ฟัง

กรอบอกปัจจัยพื้นฐาน

๑. ผู้พูดได้รับทราบหรือเห็นการกระทำของผู้ฟัง

๒. ผู้พูดเชื่อว่าการกระทำของผู้ฟังเป็นสิ่งที่ดี สิ่งที่เหมาะสมควรกระทำ และรู้สึกชื่นชมในการกระทำนั้น

กรอบอกความจริงใจ - ผู้พูดต้องการบอกให้ผู้ฟังรู้ว่าผู้พูดรู้สึกชื่นชมหรือพอใจในการกระทำของผู้ฟัง

กรอบอกสาระสำคัญ - ผู้พูดมีความพยายามที่จะแสดงให้ผู้ฟังรู้ว่าผู้พูดรู้สึกชื่นชม พอใจต่อการกระทำของผู้ฟัง และต้องการให้ผู้ฟังรู้ว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นสิ่งที่ดี เป็นสิ่งที่สมควรทำต่อไป

รูปภาพที่พบในประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาชม

จากข้อมูลพบว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาชมจะมีคำที่สังเกตได้ว่าใช้แสดงเจตนาชมปรากฏอยู่ในประโยค ดังนี้

คำ มักจะมีคำพูดต่างๆ ที่ทำให้รู้สึกดี หรือ คำพูดในทางบวก เช่น น่ารัก เป็นต้น

จากการสังเกตจากข้อมูลพบตัวอย่างประโยคเงื่อนไขเพียง ๑ ประโยค ซึ่งมีคำว่า “น่ารัก” ปรากฏอยู่

ตัวอย่างประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาชม เช่น

บทสนทนาที่ ๒๙ บทสนทนายาระหว่างปลีกับราเชน ปลีกับราเชนเป็นสามีภรรยา กัน ราเชนเป็นคนยิ้มยาก นานครั้งราเชนจึงจะหัวเราะสักครั้งหนึ่ง เพราะราเชนมักมีวแต่ตมึงทิงจริงจิงกับทุกๆ คนที่เจียดมาใกล้

“นี่ถ้าเชนหัวเราะบ่อยๆ ก็เจน่ารักหรอกนะ”

“ทำให้ถูกใจซี จะให้หัวเราะออก”

(เนื้อใน หน้า ๑๐๕)

ผู้พูดคือปลีพูดกับราเชน ทั้งสองเป็นสามีภรรยา กัน ปลีใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อชมราเชน โดยพิจารณาได้จากเนื้อความซึ่งเป็นเหตุการณ์ในอดีตคือการที่ราเชนหัวเราะเป็นการกระทำที่ราเชนทำไปแล้ว สำหรับกฎบอกปัจจัยพื้นฐาน จะเห็นว่าเมื่อปลีเห็นราเชนหัวเราะ เธอรู้สึกดีเพราะราเชนไม่ค่อยได้หัวเราะ เธอจึงชอบให้ราเชนหัวเราะ เมื่อพิจารณากฎบอกความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญจะเห็นว่าปลีใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพราะต้องการชมผู้ฟัง โดยพยายามแสดงให้เห็นว่าผู้พูดรู้สึกพอใจที่ผู้ฟังหัวเราะ และมีความพยายามที่จะบอกให้ผู้ฟังรับรู้ว่าการหัวเราะทำให้ผู้ฟังดูน่ารักและผู้พูดก็อยากให้ผู้ฟังหัวเราะบ่อยๆ

นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าในประโยคเงื่อนไขพบคำว่า “น่ารัก” คำว่าน่ารักเป็นคำที่มีความหมายทางบวก และในบริบทนี้ผู้พูดบอกว่าผู้ฟังน่ารักด้วยความจริงใจก็ย่อมย้าให้เห็นว่าผู้พูดมีเจตนาที่จะชมผู้ฟัง

๓.๖ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาตำหนิ

เกณฑ์ของเจตนาตำหนิ

กฎบอกเนื้อความ - เนื้อความใดๆ ที่เป็นการกระทำในอดีตของผู้ฟัง

กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน

๑. ผู้พูดได้รับทราบหรือเห็นการกระทำของผู้ฟัง

๒. ผู้พูดเชื่อว่าสิ่งที่ผู้ฟังกระทำเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม และเป็นการกระทำที่ทำให้เกิดความเสียหายและความเดือดร้อน

๓. ผู้พูดไม่พอใจการกระทำของผู้ฟังและมุ่งจะตำหนิการกระทำของผู้ฟัง

๔. ขณะที่พูดตำหนิต้องมีทั้งผู้ที่ตำหนิ (ผู้พูด) และผู้ที่ถูกตำหนิ (ผู้ฟัง) ด้วย

กฎบอกความจริงใจ - ผู้พูดต้องการบอกให้ผู้ฟังรู้ว่า สิ่งที่ผู้ฟังกระทำลงไปเป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็นสิ่งที่ไม่สมควร ไม่เหมาะสม และมักเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้พูดไม่พอใจหรือเป็นสิ่งที่ผู้พูดคิดว่าไม่สมควรกระทำ

กฎบอกสาระสำคัญ - ผู้พูดมีความพยายามที่จะแสดงให้ผู้ฟังรู้ว่าผู้พูดไม่พอใจในสิ่งที่ผู้ฟังกระทำ บางครั้งก็มีความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงการกระทำนั้นด้วย

หมายเหตุ การตำหนินี้จะรวมถึงการว่ากล่าว ตำ ตี ตีเตียน ด้วย

รูปภาษาที่พบในประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาตำหนิ

จากข้อมูลพบว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาตำหนิจะมีคำ กลุ่มคำ หรือประโยคที่สังเกตได้ว่า ใช้แสดงเจตนาตำหนิปรากฏอยู่ในประโยค ดังนี้

คำ มักจะมีคำที่ให้ความหมายทางลบต่อผู้ฟังประกอบอยู่ด้วย เช่น "โง่"

กลุ่มคำ มักจะมีกลุ่มคำ หรือสำนวนที่ให้ความหมายทางลบต่อผู้ฟังประกอบอยู่ด้วย เช่น "คนเห็นแก่ตัว" "อกใหม่ไส้ขม"

ประโยค ในประโยคมักจะมีเนื้อความที่มีลักษณะแสดงความรู้สึกทางลบต่อผู้ฟัง เช่น "แม่ไม่เคยอบรมสั่งสอน" "ถ้าคิดเสียมากๆ ยังงี้ ก่อนหน้าที่จะทำอะไรลงไป มันก็ไม่ยุ่งยุ่งง้อหรอก"

ตัวอย่างประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาตำหนิ เช่น

บทสนทนาที่ ๓๐ บทสนทนายาระหว่างเตี้ยลูกชายกับคุณมหาบิดาโดยมีสุภามารดาของเตี้ยนั่งฟังอยู่ด้วย เตี้ยมีปัญหาเกี่ยวกับโบ หลังจากมีปัญหาเกี่ยวกับโบ เตี้ยเกือบต้องถูกให้ออกจากมหาวิทยาลัย เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้เตี้ยก็ไม่อยากเรียนในเมืองไทยอีก เขาอยากจะหาทางไปเรียนเมืองนอก

"เตี้ย การหนีปัญหาไม่ใช่ทางออก ถ้าอยากไป...สอบชิงทุนไปมิดดีกว่า"

ลูกชายระเบิดออกมา

"ถ้าคุณพ่อให้เตี้ยไปสอบตอนอยู่ ม.ปลายหรืออยู่ปีหนึ่ง ปานนี้ก็ไต่ไปแล้ว คุณพ่อก็ไม่ยอมให้เตี้ยไปเอง"

สภาพไม่ได้ที่จะร่วมวง แม้บอกตัวเองว่าไม่อยากจะพูดเรื่องที่ยังมองไม่เห็นทางออก เธอหย่อน
กายลงนั่งใกล้ลูกชายโอบบ่าเขาไว้อย่างอ่อนโยน

“อย่าต่อว่าคุณพ่อเลยลูก” เธอปลอบ ใจรอนๆ ด้วยความรู้สึกสารพัด ทั้งสงสารลูกชาย ทั้งอับจน
หนทางตามเส้นทางที่เขาเลือก

(คุณชาย หน้า ๑๐๔๔)

ผู้พูดคือเตี้ยพูดกับคุณมหา เตี้ยใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อแสดงเจตนาตำหนิคุณมหาโดยพิจารณา
ได้จากเนื้อความที่กล่าวถึงการกระทำในอดีตของคุณมหาคือไม่ยอมให้เตี้ยไปสอบชิงทุนตั้งแต่เตี้ยอยู่
ม.ปลายหรือปีหนึ่ง เพราะถ้าเตี้ยได้ไปสอบ โอกาสที่เตี้ยจะได้ทุนก็มีสูงเพราะเตี้ยเป็นเด็กเรียนเก่ง และถ้า
ไปสอบ ปานนี้เตี้ยก็น่าจะได้ไปเรียนเมืองนอกแล้ว สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่าผู้พูดไม่พอใจที่คุณมหา
ที่ห้ามตนไม่ให้ไปสอบ เพราะการกระทำเช่นนี้เท่ากับเป็นการปิดโอกาสของผู้พูด เมื่อพิจารณาจาก
ความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าเตี้ยต้องการพูดเพื่อแสดงให้ผู้ฟังรับรู้ว่าตนไม่พอใจ และชี้
ให้เห็นว่าเพราะการกระทำของผู้ฟังทำให้ตนหมดโอกาสไปเรียนเมืองนอก

บทสนทนาที่ ๓๑ บทสนทนายระหว่างลีลาญกับนครินทร์ เมื่อนครินทร์รู้ว่าลีลาญแฟนเก่าของเขาเป็นคน
จ้างรับเงินให้มาเล่าประวัติเสียๆ หายๆ ของลายทองให้เขาฟัง เขารู้สึกโกรธลีลาญมาก เมื่อเขากลับมาถึง
บ้านเขาจึงไล่ลีลาญออกจากบ้าน

“ไม่ไป” หญิงสาวแผดเสียง “ทำไมฉันต้องไป ฉันจะอยู่ที่นี้แหละ คุณรู้ว่าทำไม...คุณจะไม่ยอมชีวิต
ของฉันทั้งชีวิตทั้ง ทั้งที่เรื่องทั้งหมดคุณเป็นต้นเหตุ คินนั้นถ้าคุณไม่แนะนำให้อัจฉริจกับไมเคิล ฉัน
ก็คงไม่ตัดสินใจแต่งงานกับเขา เพื่อที่จะรู้ทีหลังว่าเขาเป็นเกย์...”

“แต่คุณก็หลงลม...บินสูง...ปรับเปลี่ยนชีวิต ใส่ปีกใส่หางเป็นหงส์ คุณสนุก”

(นางบาป หน้า ๓๓๐)

ผู้พูดคือลีลาญพูดกับนครินทร์อดีตคู่รักของเธอ ลีลาญใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อแสดงเจตนาตำหนิ
นครินทร์ โดยพิจารณาได้จากเนื้อความจะเห็นได้ว่าเนื้อความเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วในอดีตคือนครินทร์
แนะนำให้ลีลาญรู้จักกับไมเคิล และลีลาญก็แต่งงานไปแล้วกับไมเคิลต่อมาจึงมารู้ว่าเขาเป็นเกย์ สำหรับ
ปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่าลีลาญโทษการกระทำของนครินทร์ที่แนะนำเธอให้อัจฉริจกับไมเคิลว่าเป็นเรื่องที่ไม่ดี
เพราะมันทำให้เธอเดือดร้อนต้องมาทุกข์ทรมานในภายหลัง เธอเชื่อว่าถ้าเขาไม่แนะนำเธอ เธอต้องไม่
กลายเป็นอย่างนี้ เมื่อพิจารณาจากกฎบอกความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าลีลาญต้องการ
พูดเพื่อแสดงให้ผู้ฟังรับรู้ว่าตนไม่พอใจการกระทำของนครินทร์อย่างมาก เธอโทษนครินทร์ว่าเป็นตัวการที่

ทำให้เธอต้องมีความทุกข์ ลีลาญคิดว่านครินทร์เป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้เธอตัดสินใจผิดแต่งงานกับเกย์ เธอจึงโทษว่าเป็นความผิดของเขา

จากตัวอย่างบทสนทนาที่ ๓๐ และ ๓๑ จะสังเกตได้ว่าผู้พูดเน้นพูดเพื่อแสดงความไม่พอใจการกระทำของผู้ฟัง เพราะการกระทำของผู้ฟังทำให้ผู้พูดเดือดร้อน แต่ก็มีบางสถานการณ์ที่เป็นตัวอย่างที่ผู้พูดที่ไม่ได้เน้นตำหนิการกระทำของผู้ฟังเพราะไม่พอใจผู้ฟัง แต่ผู้พูดเน้นตำหนิว่าการกระทำของผู้ฟังไม่ถูกต้อง และผลที่เกิดขึ้นก็ไม่ได้ทำให้ผู้พูดเดือดร้อนแต่ทำให้ตัวของผู้ฟังเองเดือดร้อน ได้แก่ตัวอย่างต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๓๒ บทสนทนายระหว่างทิมกับลายทอง ทิมกับลายทองเป็นคนในชุมชนเดียวกัน ทิมรักลายทองแต่ลายทองรักทิมเหมือนพี่ชาย ทิมเป็นคนที่มีมันมาหาลายทองอยู่เสมอหลังจากที่ลายทองและนครินทร์อดีตเจ้านายได้รับความช่วยเหลือกลับมาจากการติดเกาะ ลายทองก็ต้องตกเป็นข่าว และถูกหาว่าแย่งสามีชาวบ้าน ลายทองได้แต่รู้สึกลุ่มใจ

“พี่ทิม” ลายทองพูด

“คิดอะไรมานานะ นี่ถ้าคิดเสียมาก ๆ ยังงี้ก่อนหน้าที่ทำอะไรลงไปมันก็คงจะไม่ยุ่งยงี้หรืออก...”

“ด่าฉันเถอะพี่ทิม..ด่าฉันมากๆ เหมือนตอนที่ฉันด่าพี่ทิม สั่งสอนพี่ทิม เหมือนตอนนั้น” ทองพูด

(นางบาป หน้า ๓๒๔)

ผู้พูดคือทิมพูดกับลายทอง ทิมใช้ประโยคเงื่อนไขเพื่อแสดงเจตนาตำหนิลายทอง โดยพิจารณาได้จากเนื้อความคือลายทองพานครินทร์ออกทะเลจนทำให้เกิดเรื่องราวใหญ่โตเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นแล้ว สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่า ทิมรู้จักลายทองและรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นดี แม้เขาจะเป็นเพียงคนไม่กี่คนที่ถือเป็นพวกเดียวกับลายทอง เห็นใจลายทอง แต่เขาก็คิดว่ากรกระทำของลายทองไม่เหมาะสม เพราะถ้าลายทองคิดให้รอบคอบกว่านี้เหตุการณ์ยุ่งยากเหล่านี้ก็จะไม่เกิดขึ้น เมื่อพิจารณากฎบอกความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าทิมพูดเพื่อตำหนิว่าการกระทำของลายทองไม่ถูกต้อง แม้ผู้พูดจะรู้สึกเห็นใจผู้ฟังก็ตาม ลายทองเองก็รับรู้ว่าผู้พูดตำหนิแต่ก็ยินดีรับฟัง

ตัวอย่างบทสนทนาที่ ๓๐ , ๓๑ และ ๓๒ เป็นตัวอย่างการตำหนิที่ผู้พูดพูดเพื่อให้ผู้ฟังรับรู้ว่าผู้พูดไม่พอใจการกระทำของผู้ฟังหรือเห็นว่ากรกระทำของผู้ฟังไม่ถูกต้อง แต่ไม่ได้เน้นให้ผู้ฟังเปลี่ยนการกระทำเพราะเป็นสิ่งที่ผู้พูดรู้ว่ามันเปลี่ยนแปลงอะไรไม่ได้แล้ว แต่ก็มีบางตัวอย่างที่ผู้พูดนอกจากจะแสดงให้ผู้ฟังรับรู้ว่าผู้พูดไม่พอใจผู้ฟังแล้ว ผู้พูดยังอยากให้ผู้ฟังเปลี่ยนแปลงการกระทำด้วย เช่น

บทสนทนาที่ ๓๓ บทสนทนาระหว่างสุวลักษณ์กับเกศกมล สุวลักษณ์เป็นพี่ของเกศกมล เมื่อคุณหญิงละม้ายทิพย์มารดาของเธอทั้งสองล้มป่วย สุวลักษณ์มาเยี่ยมมารดาที่โรงพยาบาลและมาดักโรคเกศกมล น้องสาวเพื่อต้องการพูดไม่ให้เกศกมลพาच्छพรแฟนของเกศกมลไปเยี่ยมคุณหญิง

“อีกเรื่องคือฉันจะบอกให้เธอรู้ว่า คุณแม่เสียใจเรื่องเธอมากรู้ไหม ป่วยคราวนี้ก็เพราะคิดมาก เรื่องเธอนั่นแหละ”

“หมอเขาวายังงั้นหรือ”

ท่าที่ไม่รับรู้ของเกศกมลทำให้โทสะสุวลักษณ์พุ่งจัดขึ้นมา

“ถ้าเธอไม่เป็นคนเห็นแก่ตัวมากเกินไป ก็ต้องรู้แล้วว่าคุณแม่อกใหม่ไส้ขมยังงี้เรื่องเธอ”

เกศกมลพยายามทำใจเย็น หล่อรู้ว่าการพาच्छพรเข้าบ้านไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ในเมื่อมันยังไม่มီးระเบิดปะทุขึ้นมา หญิงสาวก็ไม่เห็นว่าหล่อนควรจะวิตกเกินกว่าเหตุ

(คุณชาย หน้า ๓๑๓)

ผู้พูดคือสุวลักษณ์พูดกับเกศกมลน้องสาว สุวลักษณ์ใช้ประโยคเงื่อนไข่นี้เพื่อแสดงเจตนาตำหนิเกศกมล โดยพิจารณาได้จากเนื้อความที่กล่าวถึงการกระทำในอดีตของเกศกมลที่เป็นตัวส่งผลให้คุณหญิงไม่สบาย สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่าผู้พูดทราบเรื่องราวที่เกิดขึ้นทั้งหมดดีและไม่พอใจการกระทำของเกศกมล เธอคิดว่าเกศกมลทำตัวไม่เหมาะสม และเชื่อว่าการกระทำน้องสาวเป็นเหตุทำให้แม่ของเธอไม่สบาย เมื่อพิจารณาถุบอกความจริงใจและถุบอสาระสำคัญ จะเห็นว่าเสวลักษณ์ต้องการพูดเพื่อแสดงให้ผู้ฟังเห็นว่าตนไม่พอใจ และชี้ให้เห็นว่าการกระทำของน้องเป็นสิ่งที่ไม่ดีเพราะมันทำให้แม่ต้องอกใหม่ไส้ขม นอกจากนี้เสวลักษณ์ยังมีความพยายามที่จะให้ผู้พูดเปลี่ยนการกระทำคือไม่ให้น้องสาวคิดจะเอาคู่รักมาเยี่ยมคุณแม่เพราะผู้พูดคิดว่ามันเป็นสิ่งที่ไม่ดีและไม่สมควรทำเพราะคุณหญิงอาจป่วยหนักขึ้นก็ได้

นอกจากนี้จะสังเกตได้ว่าในประโยคจะมีกลุ่มคำที่มีความหมายทางลบ เช่น “คนเห็นแก่ตัว”, “อกใหม่ไส้ขม” คำเหล่านี้มีความหมายทางลบ เมื่อในบริบทผู้พูดใช้ว่าผู้ฟังจึงเป็นการย้ำให้เห็นว่าผู้พูดมีเจตนาใช้ประโยคเงื่อนไข่นี้เพื่อตำหนิ

บทสนทนาที่ ๓๔ บทสนทนาระหว่างราเชนกับป्ली ราเชนกับป्लीเป็นสามีภรรยา กัน ป्लीทำก๋วยเตี๋ยวให้ราเชนกิน แต่เขาไม่พอใจในรสชาติ

“เธอเอาน้ำเวรน้ำกรรมอะไรมาทำก๋วยเตี๋ยว...น้ำขาวขาวหรือน้ำขาวอะไร..ฮะ...ถึงได้กระเดือกไม่ลงขนาดนี้” ว่าแล้วเขาจึงเดินไปชะโงกดูในหม้อต้มซี่โครงไก่ หยิบทัพพีที่วางอยู่บนชามข้างเตาลงไปคนแล้วตักกระดูกขึ้นมาดู “โธ่เอ๊ย...ก็เนี่ย..ใส่ลงไปแค่นี้ มันจะเป็นสับปะรดหมาอะไร”

ป्लीจึงตอบเสียงอ่อน “ที่จริงก็ใช้โครงไก่ตั้งสองโครงเหมือนกัน”

“ทีหลัง...ถ้าทำแบบกะจะให้หมาแตกด้วยละก็ไม่ต้องทำ...เขาสำทับพลงเปิดประตูกลับ
ออกไปนั้งที่เดิม

(เนื้อใน หน้า ๓๙)

ผู้พูดคือราเชนพูดกับปติ ทั้งสองเป็นสามีภรรยา กัน ราเชนใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อตำหนิปติ โดย
สามารถพิจารณาได้จากเนื้อความจะเห็นว่าเป็นการกระทำในอดีตของผู้ฟังคือ ปติทำกัวยเดียวมาให้ราเชน
ทาน สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่าราเชนได้กินกัวยเดี่ยวแล้ว และรู้สึกไม่พอใจ เพราะรู้สึกว่ามันไม่อร่อย
เลย จึงใช้คำพูดต่อว่าปติอย่างรุนแรง เมื่อพิจารณากฎบอกความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็น
ว่าราเชนต้องการพูดเพื่อแสดงให้ผู้ฟังรับรู้ว่าผู้พูดไม่พอใจรสชาติกัวยเดี่ยวที่ปติทำเป็นอย่างมาก และ
ต้องการให้ปติต้องระมัดระวังการทำกัวยเดี่ยวมากขึ้น

นอกจากนี้เมื่อเราสังเกตคำพูดที่ผู้พูดใช้ คือ “ทำแบบกะจะให้หมาแตกด้วย” จะเห็นได้ว่าเป็น
คำพูดที่แสดงความรู้สึกทางลบต่อผู้ฟัง ทั้งยังเป็นคำพูดที่รุนแรง เช่นคำว่า “หมา” และคำว่า “แตก” ซึ่งมัก
ใช้ในการตำหนิ นั้น เมื่ออ่านทั้งประโยคก็จะย้าให้เห็นผู้พูดมีเจตนาที่จะตำหนิผู้ฟังด้วยถ้อยคำที่รุนแรง

บทสนทนาที่ ๓๕ บทสนทนายาระหว่างรินเริงกับลีลาญ ลีลาญมาหารินเริงที่สลัมเพื่อจ้างให้หล่อนทำงานให้
รินเริงมารอพบลีลาญที่ร้านแก้แค้น

“สองหมื่น”

“มันก็ขึ้นอยู่ที่ ...มันคุ้มกับเหงื่อและน้ำตาที่เสียไปหรือเปล่า...”

“งั้นฉันให้สามหมื่น..ให้ได้แค่นี้จะเอาหรือไม่เอา ฉันรู้ว่าน้ำหน้าอย่างเธอจะไปทำอะไรให้ได้เงิน
ทีละมากๆ ไม่ได้ แม้แต่ขายตัว”

“นี่คุณ ถ้าจะจ้างฉันทำอะไร คุณมีสิทธิ์แค่จ้าง ไม่ต้องตำ ไม่ต้องอบรม ไม่ต้องกระแทก
ไม่ต้องทำตัวเหนือเพราะมีการศึกษามีสังคม....คนนะคุณสันดานดิบมันเหมือนกันนั่นแหละ ชอบกิน
ของอร่อยของเร้นลับ ของๆ คนอื่นๆ”

ลีลาญหน้าเหือดไป แล้วแดงกล้าด้วยความโกรธ

(นางบาป หน้า ๓๒๕)

ผู้พูดคือรินเริงพูดกับลีลาญผู้ว่าจ้างเธอ จะเห็นได้ว่าในประโยคเงื่อนไขนี้รินเริงตำหนิลีลาญ โดย
พิจารณาได้จากเนื้อความที่เป็นกรกระทำในอดีตของผู้ฟังคือลีลาญพูดจาตู่ถุนรินเริง ซึ่งทำให้รินเริงไม่
พอใจ สำหรับกฎบอกปัจจัยพื้นฐาน จะเห็นได้ว่ารินเริงได้ฟังคำพูดที่ลีลาญพูดจาตู่ถุนเธอก่อน เมื่อได้ฟัง
เธอรู้สึกไม่พอใจคำพูดของลีลาญ เธอจึงได้กลับทันที เมื่อพิจารณากฎบอกความจริงใจและกฎบอกสาระ
สำคัญ จะเห็นรินเริงต้องการพูดเพื่อแสดงให้ผู้ฟังรับรู้ว่าตนไม่พอใจ และชี้ให้เห็นว่าการกระทำของลีลาญ

เป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่สมควร รวมทั้งมีความพยายามให้ผู้ฟังเปลี่ยนแปลงการกระทำโดยบอกตรงๆ ว่าตนไม่ชอบ และผู้ฟังก็ไม่มีสิทธิ์มาพูดเช่นนี้กับตนด้วย ผู้พูดจึงพูดย้ำถึงสิทธิ์ที่สลายมี คือ "มีสิทธิ์แค่จ้าง" ไม่มีสิทธิ์มาตำมาอบรมเธอ

ข้อสังเกต

จากข้อมูลที่พบ ผู้วิจัยสังเกตได้ว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาตำหนินี้ ลักษณะข้อความที่ผู้พูดมักจะใช้พูดเพื่อตำหนิ มีลักษณะข้อความ ดังต่อไปนี้

ก. ตำหนิโดยการสมมติเหตุการณ์ว่าถ้าผู้ฟังไม่ทำเช่นนั้น ผู้พูด / คนที่ผู้พูดห่วงใย / ตัวผู้ฟังเอง อาจไม่ประสบปัญหา เช่น

- "ถ้าไม่ไปพูดยวนเธออย่างนั้น คุณรุ่งอาจใจอ่อนก็ได้" (ละครเล่ห์เสน่หา หน้า ๕)

ผู้พูดคือนักฎิมา เธอตำหนิรัชชที่ทำให้เธอขอร้องรุ่งใสไม่สำเร็จ เธอคิดว่าส่วนหนึ่งเป็นเพราะรัชชพูดไม่ดีกับรุ่งใส

- "ถ้าหากว่ารู้ล่วงหน้าว่าหนังสือนี้จะทำแบบนี้ ดิฉันจะบอกแต่ยเสียตั้งแต่แรกว่าไม่ให้เขาคัดเลือก" (คุณชาย หน้า ๘๖๘)

ผู้พูดคือสุภา เธอตำหนิทางนิตยสารที่มาคัดเลือกตัวเอง ถ้าทางนิตยสารไม่มาสัมภาษณ์ลูกชายของเธอ เธอก็ไม่ต้องมาเจอปัญหาอย่างนี้

- "นี่ถ้าคิดเสียมากๆ ยิ่งจ้ก่อนหน้าที่ทำอะไรลงไป มันก็คงจะไม่ยุ่งยั้งหรือ..."

(นางบาป หน้า ๓๒๔)

ผู้พูดคือทิม เขาตำหนิลายทองที่พานครินทร์นักธุรกิจใหญ่ออกทะเล ถ้าลายทองคิดมากๆ กว่านี้ผู้ฟังคือลายทองก็คงไม่ลำบาก ไม่มีปัญหาตกเป็นชาวอย่างเช่นที่เป็นอยู่

ข. ตำหนิโดยผู้พูดคาดคะเนว่าการกระทำของผู้ฟังก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้พูดหรือคนที่ผู้พูดห่วงใยในอนาคต เช่น

- "นี่ถ้าประกาศอะไรใหญ่โตไปแล้ว ยายหนูของฉันทายังไง"(ละครเล่ห์เสน่หา หน้า ๗๓)

ผู้พูดคือกานดา เธอตำหนิอริคม ที่มีผู้หญิงอื่นมาประกาศว่าเป็นคู่รักของอริคมในงานนั้น ระหว่างอริคมกับลูกสาวของเธอ เธอยังคาดคะเนว่าถ้าเธอประกาศเรื่องงานแต่งงานไปใหญ่โตแล้ว ลูกสาวของเธอก็ต้องยิ่งเสียหายมากกว่าเป็นอยู่

ค. ตำหนิโดยบอกให้ผู้ฟังทราบว่าคุณพูดไม่ชอบการกระทำของผู้ฟังหรือบอกข้อบกพร่องของผู้ฟัง

เช่น

-“นี่คุณ ถ้าจะจ้ำจ้นทำอะไร คุณมีสิทธิ์แค่จ้ำจ้น ไม่ต้องด่า ไม่ต้องอบรม ไม่ต้องกระแทก
ไม่ต้องทำตัวเหนือเพราะมีการศึกษามีสังคม” (นางบาป หน้า ๓๒๕)

ผู้พูดคือรินเริง เธอตำหนิหลายๆ โดยบอกให้หลายๆ รู้ว่าตนไม่ชอบที่หลายๆ พูดจาดูถูกเธอ

ง. ตำหนิผู้ฟังโดยการเปรียบเทียบการกระทำของผู้ฟังกับตัวผู้พูดเอง เช่น

- “กูนะ... ถ้าลองได้ถุยน้ำลายพูดแล้ว กูไม่เสียน้ำลายที่พื้นเหมือนมึงห rokok...”
(นางบาป หน้า ๕๘)

- “แล้วถ้ากูจะมีผัวทั้งที กูไม่เอาควายมาทำเป็นผัวห rokok เสี่ยของแล้วก็เสี่ยชาติเกิดมา
เป็นผู้หญิง...” (นางบาป หน้า ๒๒๐)

ทั้งสองประโยค ผู้พูดคือลายทอง เธอพูดตำหนิรินเริงในสิ่งที่รินเริงทำ แล้วยังเปรียบกับ
ตนเองว่าถ้าเป็นตนเองก็จะมีไม่มีทางทำเช่นเดียวกับรินเริง

๓.๗ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาบ่น

เกณฑ์เจตนาของบ่น

กฎบอกเนื้อความ - เนื้อความใดๆ ก็ได้ที่เป็นการกระทำในอดีตของใครคนใดคนหนึ่งหรือการเกิดขึ้น
ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน

๑. ผู้พูดได้รับทราบข้อมูลหรือประสบเหตุการณ์บางสิ่งบางอย่างที่ทำให้ผู้พูดไม่พอใจ หรือเป็นสิ่งที่ไม่
พึงประสงค์ของผู้พูด

๒. ยังไม่แน่ชัดว่าผู้ฟังจะทราบข้อมูลนั้นๆ แล้วหรือไม่หรือในบางสถานการณ์ผู้พูดอาจบ่นโดยไม่มีผู้ฟังก็ได้

กฎบอกความจริงใจ

๑. ผู้พูดรู้สึกไม่พอใจกับสิ่งที่ได้ประสบจึงต้องการระบายออก โดยมากมักจะเป็นการพูดซ้ำๆ ซากๆ ใน
เรื่องหรือสิ่งเดิมๆ ที่ผู้พูดไม่พอใจ

๒. ผู้พูดไม่ได้มุ่งเน้นให้ผู้ฟังตอบสนอง ผู้พูดเพียงแต่ต้องการได้ระบายความไม่พอใจนั้นๆ ออกมา

กฎบอกสาระสำคัญ - ผู้พูดมีความพยายามที่จะแสดงความรู้สึกโดยการพูดระบายความไม่พอใจต่อ
บางสิ่งบางอย่างที่ได้ประสบหรือได้ทราบมา

รูปภาพที่พบในประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาบ่น

จากข้อมูลพบว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาบ่นจะมีคำพูดแสดงความรู้สึกที่สังเกตได้ว่าใช้แสดงเจตนาบ่นปรากฏอยู่ในประโยค ดังนี้

คำ มักจะมีคำแสดงความรู้สึกต่างๆ เช่น คำอุทานว่า “แหม” อยู่ต้นประโยค

ตัวอย่างประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาบ่น เช่น

บทสนทนาที่ ๓๖ บทสนทนายระหว่างเข็มเพชรกับสกุล ทั้งคู่เป็นสามีภรรยา กัน เข็มเพชรจะไปกินข้าวกับสกุลสามีของเธอ แต่เธอก็ตอนึกถึงปลีลูกน้องคนสนิทกับโปรยลูกสาวของปลีไม่ได้

“แหม...ที่จริง..ถ้าไม่ขัดใจผู้ชายเวรตะลอนัน วันนี้ฉันไปรับยายปลียายวิณาภิณกับยายโปรยไปกินข้าวกลางวันกับเราแล้ว” เข็มเพชรยังคงไขซานถึงความในใจ “แต่...ฮือ...นี่แล้วมิให้..มันเป็นตัวอุปสรรคไปเสียทุกอย่างซีน่า”

“อย่าไปยุ่งกับเขามากนักดีกว่า เข็ม” สามีหล่อนปราม “พอดีพอร้ายลูกราเชนด่ากลับมาอีก มันไม่คุ้มกัน”

(เนื้อใน หน้า ๑๒๙)

ผู้พูดคือเข็มเพชรพูดกับสกุลผู้เป็นสามี จะเห็นได้ว่าผู้พูดใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อบ่น โดยสามารถพิจารณาได้จากเนื้อความเป็นเนื้อความที่เกิดขึ้นแล้วคือเข็มเพชรจะรับปลีกับโปรยมากินข้าวด้วยแต่ติดที่ราเชนทำให้พามาไม่ได้ดั่งตั้งใจ สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่าเข็มเพชรรู้สึกไม่พอใจกับสิ่งที่ตัวเองประสบจึงพูดระบายถึงสิ่งที่ไม่เป็นไปดั่งใจของผู้พูดให้ผู้ฟังฟัง เมื่อพิจารณาถูกบอกความจริงใจและถูกบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าเข็มเพชรพูดเพื่อต้องการระบายความรู้สึกไม่พอใจให้สกุลฟังเท่านั้น ไม่ได้หวังให้สกุลแสดงความคิดเห็นกลับมาแต่อย่างใด

นอกจากนี้จะสังเกตได้ว่าในประโยคจะมีคำอุทานว่า “แหม” ซึ่งมักใช้กับการบ่น

บทสนทนาที่ ๓๗ บทสนทนายระหว่างแม่บ้านชื่นกับเพื่อนลูกสมุนของดาวเรือง ที่บ้านของแม่บ้านชื่นเป็นร้านค้าขาย แต่พอแม่บ้านชื่นได้ข่าวว่า “นายก” จะมาบ้าน แม่บ้านชื่นก็หันไปไล่ลูกค้าหน้าตาเฉย

“ไปไว้อ...ไป...ไป วันนี้ปิดร้านครึ่งวัน ใจเพื่อน...เดี่ยวเอ็งไปเยี่ยมมาน ยืมพรมจากวัดมา ใจเรื่อง...เย็นนี้เอ็งต้องขัดหมื่นดินสอพองให้หมดซีไคล จะมาทำมอมเป็นแมวขโมยยังงี้ไม่ได้ แหม...ถ้ารู้ล่วงหน้าเสียหน่อย จะได้ไปตัดผม”

“ไม่ต้องตัดหรอกหน้า” เจ้าเพื่อนบอกอย่างคั่นปาก “เขามาขอพี่เรื่อง ไม่ได้มาขอหน้า”

“ไอ้...”แม่บานขึ้นคำเปิดเบิ่ง

(ดาวเรือง หน้า ๕๙๑)

ผู้พูดคือแม่บานขึ้นพูดกับเพี้ยน ประโยคเงื่อนไข่นี้แม่บานขึ้นใช้เพื่อบ่น โดยสามารถพิจารณาได้จากเนื้อความที่กล่าวถึงความคิดที่อยากจะทำคือ ไปตัดผม แต่กลับไม่ได้ทำเพราะไม่รู้ล่วงหน้าว่านายกจะมา สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่าแม่บานขึ้นเพียงรู้ว่านายกจะมา แม่บานขึ้นจึงรู้สึกเสียดายที่ไม่ได้ทำในสิ่งที่ตนต้องการ ความรู้สึกเช่นนี้ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์สำหรับผู้พูด เพราะทำให้ผู้พูดเองรู้สึกเหมือนตนไม่สามารถเตรียมตัวให้ตัวเองดูดีได้เต็มที่ เมื่อพิจารณากฎบอกด้านความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าเมื่อแม่บานขึ้นรู้ว่าตนเองไปตัดผมไม่ทัน ก็รู้สึกเสียดาย จึงอดไม่ได้ที่จะพูดเพื่อระบายความรู้สึกเสียดายของตนออกมา

นอกจากนี้จะสังเกตได้ว่าในประโยคจะมีคำอุทานว่า “แหม” ซึ่งมักใช้กับการบ่น

จากตัวอย่างบทสนทนาที่ ๓๖ และ ๓๗ เป็นตัวอย่างบทสนทนาที่ผู้พูดบ่นแบบมีผู้ฟัง แต่ผู้พูดสามารถบ่นแบบไม่ต้องมีผู้ฟังได้ ดังตัวอย่างบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๓๘ คำพูดนี้เป็นคำพูดของสุภา หลังจากที่เตี้ยได้รับคัดเลือกจากนิตยสารฉบับหนึ่งว่ามีสิทธิ์ได้เป็นเยาวชนดีเด่นแห่งปี เตี้ยก็หวังเอาไว้มากแต่เมื่อผลออกมาว่าเตี้ยไม่ได้ เตี้ยจึงให้ข่าวหนังสือพิมพ์ว่านิตยสารฉบับนั้นไม่ยุติธรรม ทางนิตยสารจึงส่งคนมาเจรจาและอธิบายเหตุผลกับเตี้ยและผู้ปกครองของเตี้ยแต่เตี้ยไม่รับฟัง คุณมหาจึงต่อว่าเตี้ย ห้ามเตี้ยทำอะไรอีก และขอให้ทางนิตยสารยุติเรื่องนี้ลง เตี้ยไม่พอใจคุณมหาจึงมีปากเสียงกัน สุภาห้ามไว้ หลังจากนั้นทุกคนจึงต่างคนต่างไป

สุภาเดินตามสามีเข้าไปในบ้าน อารมณ์ซุ่นมัวจนบ่นออกมาดังๆ

“รู้อย่างนี้ไม่ให้ไปยุ่งกับหนังสือนี้หรอก รวงวีรวงวัลอะไร ถ้ารู้ล่วงหน้าว่ามันจะทำให้ยุ่งกันทั้งบ้าน ขอไม่เอาทั้งนั้น”

(คุณชาย หน้า ๕๙๕)

ผู้พูดคือสุภา สุภาใช้ประโยคเงื่อนไข่นี้เพื่อบ่นระบายความรู้สึกสัดกั้ม ไม่พอใจ ไม่สบายใจ โดยสามารถพิจารณาได้จากเนื้อความที่ผู้พูดกล่าวถึงเรื่องวุ่นวายที่เกิดขึ้นในบ้าน เพราะทางคณะกรรมการคัดเลือกเยาวชนดีเด่นเป็นฝ่ายเข้ามาเลือกเตี้ยเป็นคนหนึ่งที่น่าจะมีโอกาสได้รางวัลนั่นเอง ทั้งๆ ที่เตี้ยอยู่ของเตี้ยดีๆ สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นสุภาารู้สึกไม่พอใจและไม่สบายใจกับเรื่องที่เกิดขึ้น เพราะมันมีส่วนทำให้ครอบครัวของเธอมีปัญหา เมื่อพิจารณากฎบอกความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าสุภาพูดเพื่อบ่นระบายความรู้สึก โดยจะสังเกตได้ว่าเธอพูดโดยไม่มีผู้รับฟัง เพราะเธอพูดออกมาเพียงเพื่อต้องการระบายดังนั้นก็จึงไม่จำเป็นต้องมีผู้ฟังก็ได้

ข้อสังเกต

สังเกตได้ว่าการใช้ประโยคเงื่อนไขเพื่อแสดงเจตนาบ่นนี้ บางครั้งก็มีส่วนคล้ายกับประโยคเงื่อนไขที่แสดงเจตนาตำหนิ แต่เจตนาทั้งสองก็พอจะมีข้อแตกต่างที่สามารถจำแนกออกจากกันได้ ดังนี้

ตารางที่ ๑ แสดงการเปรียบเทียบประโยคเงื่อนไขที่แสดงเจตนาตำหนิ กับ ประโยคเงื่อนไขที่แสดงเจตนาบ่น

เกณฑ์ทางด้านเจตนา	ตำหนิ	บ่น
กฎบอกเนื้อความ	เนื้อความใดๆ ที่เป็นการกระทำในอดีตของผู้ฟัง	เนื้อความใดๆ ก็ได้ที่เป็นการกระทำในอดีตของใครคนใดคนหนึ่งหรือการเกิดขึ้นของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน	๑. ผู้พูดได้รับทราบหรือเห็นการกระทำของผู้ฟัง ๒. ผู้พูดเชื่อว่าสิ่งที่ผู้ฟังทำเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม และเป็นการกระทำที่ทำให้เกิดความเสียหายและความเดือดร้อน ๓. ผู้พูดไม่พอใจการกระทำของผู้ฟัง และมุ่งจะตำหนิการกระทำของผู้ฟัง ๔. ขณะที่พูดตำหนิต้องมีทั้งผู้ตำหนิ (ผู้พูด) และผู้ที่ถูกตำหนิ (ผู้ฟัง) ด้วย	๑. ผู้พูดได้รับทราบข้อมูลหรือประสบเหตุการณ์บางสิ่งบางอย่างที่ทำให้ผู้พูดไม่พอใจ หรือเป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ของผู้พูด ๒. ยังไม่แน่ชัดว่าผู้ฟังจะทราบข้อมูลนั้นๆ แล้วหรือไม่ หรือในบางสถานการณ์ ผู้พูดอาจบ่นโดยไม่มีผู้ฟังก็ได้
กฎบอกความจริงใจ	ผู้พูดต้องการบอกให้ผู้ฟังรู้ว่าสิ่งที่ผู้ฟังกระทำลงไปเป็นสิ่งที่ผิด เป็นสิ่งที่ไม่สมควร ไม่เหมาะสม และมักเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้พูดไม่พอใจหรือเป็นสิ่งที่ผู้พูดคิดว่าไม่สมควรกระทำ	๑. ผู้พูดรู้สึกไม่พอใจกับสิ่งที่ได้ประสบ จึงต้องการระบายออก โดยมากมักจะเป็นการพูดซ้ำๆ ซากๆ ในเรื่องหรือสิ่งเดิมๆ ที่ผู้พูดไม่พอใจ ๒. ผู้พูดไม่ได้มุ่งเน้นให้ผู้ฟังตอบสนองผู้พูดเพียงแต่ต้องการได้ระบายความไม่พอใจนั้นๆ ออกมา
กฎบอกสาระสำคัญ	ผู้พูดมีความพยายามที่จะแสดงให้ผู้ฟังรู้ว่าผู้พูดไม่พอใจในสิ่งที่ผู้ฟังกระทำ บางครั้งก็มีความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงการกระทำนั้นด้วย	ผู้พูดมีความพยายามที่จะแสดงความรู้สึกโดยการพูดระบายความไม่พอใจต่อบางสิ่งบางอย่างที่ได้ประสบหรือได้ทราบมา

จะเห็นได้ว่าแม้ "ตำหนิ" และ "บ่น" จะเป็นการแสดงความไม่พอใจของผู้พูดเหมือนกัน แต่ "ตำหนิ" จะมุ่งที่จะต่อว่ากรกระทำของผู้ฟังที่ทำให้ผู้พูดไม่พอใจ สร้างความเดือดร้อนให้ผู้พูด หรือเป็นสิ่งที่ผู้พูดคิดว่าไม่เหมาะสม การตำหนินี้มุ่งให้ผู้ฟังรับรู้ว่าคุณพูดไม่พอใจหรือผู้พูดคิดว่าไม่เหมาะสม และบางครั้งผู้พูดก็ตำหนิเพื่อต้องการให้ผู้ฟังเปลี่ยนการกระทำ แต่ "บ่น" ผู้พูดพูดเพื่อมุ่งระบายความรู้สึกไม่พอใจออกมา ไม่ได้หวังให้ผู้ฟังตอบสนองอะไรกลับมา บางครั้งการบ่นก็บ่นได้โดยไม่ต้องมีผู้ฟัง ซึ่งผิดกับการตำหนิซึ่งจำเป็นต้องมีผู้ฟัง

๓.๘ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาขอโทษ

เกณฑ์ของเจตนาขอโทษ

กฎบอกเนื้อความ - เนื้อความใดๆ เป็นการกระทำในอดีตของผู้พูด

กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน

๑. ผู้พูดเชื่อว่าสิ่งที่ตนกระทำต่อผู้ฟังในอดีตเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ไม่สมควร เพราะผลของการกระทำนั้นๆ ทำให้ผู้ฟังไม่พอใจ ทำให้ผู้ฟังเสียหาย

๒. ผู้พูดต้องการแสดงความรับผิดชอบต่อความผิดที่ตนได้กระทำ

กฎบอกความจริงใจ - ผู้พูดต้องการแสดงให้ผู้ฟังเห็นว่าผู้พูดรู้สึกผิดในสิ่งที่ตนเองกระทำและอยากจะแสดงความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้กระทำไป

กฎบอกสาระสำคัญ - ผู้พูดมีความพยายามที่จะแสดงให้ผู้ฟังเห็นว่าตนเองรู้สึกผิดและต้องการให้ผู้ฟังยกโทษให้

รูปภาษาที่พบในประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาขอโทษ

จากข้อมูลพบว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาขอโทษจะมีคำที่แสดงการขอโทษปรากฏอยู่ในประโยค ดังนี้

คำ มักจะมีคำว่า "ขอโทษ" อยู่ในประโยค

ตัวอย่างประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาขอโทษ เช่น

บทสนทนาที่ ๓๙ บทสนทนาระหว่างทินภาคกับน้ำซ้อย ลูกชาย และน้ำซาบ น้ำซ้อยและลูกชายไม่

พอใจที่ทินภาคสนิทสนม พูดคุยกันสองต่อสองกับโสภาลูกสาวของตนและน้องของตน น้ำช้อยกับลูกชาย จึงต่อว่าทินภาค เมื่อถูกต่อว่า ทินภาคไม่ได้แสดงออกมาว่าโกรธ เขาเพียงแต่มองไปรอบๆ ด้วยสีหน้าที่ ซีดเผือก

“ถ้าฉันทำให้น้ำชาบ น้ำช้อยลำบาก ฉันขอโทษด้วย ฉันไม่เคยคิดร้ายต่อน้ำทั้งสอง แม้แต่ ขณะจิตเดียว น้ำมีบุญคุณกับฉันล้นเหลือ ...เอาเถิด ถ้าหากว่าน้ำอยากให้ฉันไปอยู่ที่อื่น ฉันก็จะไป.. ขอเวลาฉันสักนิดเดียว เพราะฉันยังหางานทำไม่ได้ เงินทองก็ไม่มีติดตัว”

(คุณชาย หน้า ๙๖๓-๙๖๔)

ผู้พูดคือคุณชายทินภาคหรือตาแหยม พูดกับขาน้ำชาขาน้ำช้อยที่เขามาขออาศัยอยู่ด้วย คุณชาย ทินภาคพูดประโยคเงื่อนงำนี้เพราะต้องการขอโทษที่ทำให้คนในบ้านลำบากใจ พิจารณาได้จากเนื้อความ ที่ผู้พูดกล่าวยอมรับว่าถ้าการกระทำใดๆ ของตนในอดีตทำให้น้ำทั้งสองลำบาก ผู้พูดก็อยากจะขอโทษ สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่าคุณชายทินภาครู้ว่าผู้ฟังไม่พอใจการกระทำของตน เขารู้ว่าการที่เขา มาอาศัยเป็นการเพิ่มภาระให้น้ำชาบ และยิ่งเขากับโสภาลูกชายน้ำชาบสนิทสนมกันก็ทำให้น้ำช้อยและ บุญลือลูกชายไม่พอใจ เขาจึงรู้สึกผิดที่ทำให้เจ้าของบ้านไม่สบายใจ เมื่อพิจารณาถุบออกความจริงใจ และถุบออกสาระสำคัญจะเห็นได้ว่าผู้พูดรู้สึกผิดที่ทำให้ผู้ฟังไม่สบายใจ และอยากรับผิดชอบการกระทำ ของตัวเองด้วยการขอโทษ การที่ผู้พูดพยายามบอกให้ผู้ฟังรับรู้ว่าเขาไม่เคยคิดร้ายและสำนึกบุญคุณ ตลอดเวลาเป็นความพยายามที่จะให้ผู้ฟังเห็นใจและยกโทษให้เขา

นอกจากนี้ยังสังเกตได้จากคำว่า “ขอโทษ” คำสากลที่ผู้พูดโดยทั่วไปนิยมใช้เพื่อต้องการบอกให้ ผู้ฟังรู้ว่าตนเองสำนึกผิด เป็นการย้ำให้เห็นว่าในบริบทนี้ผู้พูดต้องการจะขอโทษผู้ฟังจริงๆ

๓.๙ ประโยคเงื่อนงำที่ใช้แสดงเจตนาแย้ง

เกณฑ์ของเจตนาแย้ง

กฎบอกเนื้อความ - เนื้อความใดๆ ก็ได้

กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน

๑. ผู้พูดไม่เห็นด้วย มีความคิดไม่ตรงกันหรือคิดขัดแย้งกับคำพูดของผู้ฟัง
๒. ผู้พูดมักเชื่อว่าสิ่งที่ตนคิดเป็นสิ่งที่ถูกต้องกว่าหรือดีกว่าสิ่งที่ผู้ฟังพูดมา
๓. ยังไม่มีข้อสรุปแน่ชัดว่าสิ่งที่ผู้ฟังพูดนั้นถูกต้องแน่นอนแล้ว

กฎบอกความจริงใจ - ผู้พูดต้องการแย้งหรือแสดงให้เห็นว่าตนเห็นไม่ตรงกันกับคำพูดของผู้ฟัง

กฎบอกสาระสำคัญ - ผู้พูดมีความพยายามที่จะโต้แย้งคำพูดหรือความคิดเห็นของผู้ฟังและบางครั้งมีความพยายามที่จะให้ผู้ฟังเห็นตาม คิดตาม หรือทำตามความคิดของผู้พูด

รูปภาษาที่พบในประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาแย้ง

จากข้อมูลพบว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาแย้งจะมีคำที่สังเกตได้ว่าใช้แสดงเจตนาแย้งปรากฏอยู่ในประโยค ดังนี้

คำ มักจะมีคำว่า "ทำไม" "ต่างหาก" "ละ" อยู่ในประโยค

ตัวอย่างประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาแย้ง เช่น

บทสนทนาที่ ๔๐ บทสนทนาระหว่างคุณหญิงละม้ายทิพย์กับเกศกมลลูกสาว คุณหญิงละม้ายทิพย์ถามเกศกมลถึงเรื่องที่ให้เพื่อนยืมเงินไปหนึ่งแสนบาทแล้วเพื่อนยังไม่ได้ใช้คืน

"ตามหน่อยเถอะ เพื่อนคนนี่เขาเป็นใคร อยู่ที่ไหน มาขอยืมเงินไปทำอะไรตั้งแสน"

เกศกมลรวบรัดคำตอบให้สั้นที่สุด เพื่อจะจบเรื่องนี้เสียที "เขาเปิดบริษัทเล็กๆ รับผิดชอบแต่ภายในค่ะ เขาแยกตัวออกมาจากบริษัทใหญ่มาทำงานเอง เพราะเขาเก่ง ลูกค้าเก่าๆ ที่ตามมาให้เขาทำให้ก็เยอะ"

"ถ้าเก่ง แล้วทำไมหาเงินเองไม่ได้"

"ระยะเริ่มต้นนี่ค่ะ ต้องลงทุนซักรื้อไปก่อน หนึ่งแสนบาทก็เงินหมุนส่วนหนึ่งของแต่ละเดือนเท่านั้นเอง แต่รายได้เขาเดือนหนึ่งก็สองแสนแล้วละค่ะ"

"ฉันไม่ค่อยอยากจะเชื่อเลย เธอมันเชื่อคนง่าย เพื่อนพูดอะไรก็เชื่อเขาหมด.."

(คุณชาย หน้า ๑๕๔)

ผู้พูดคือคุณหญิงละม้ายทิพย์พูดกับเกศกมลลูกสาว ประโยคเงื่อนไขนี้คุณหญิงละม้ายทิพย์ใช้เพื่อแย้งคำพูดของลูกสาว พิจารณาได้จากเนื้อความที่ผู้พูดตั้งใจพูดให้ชัดกับสิ่งที่ผู้ฟังบอกมา สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่าคุณหญิงละม้ายทิพย์มีความคิดไม่ตรงกับลูกสาว เธอเชื่อว่าเพื่อนที่เกศกมลกล่าวถึงไม่เก่งจริงเพราะยังต้องมาพึ่งเงินของลูกสาวของเธออยู่ และการที่ลูกสาวพยายามอธิบายว่าเพื่อนของตนเก่ง มีลูกค้าเก่าๆ เชื่อถือมาก นั้นขัดกับความเป็นจริงคุณหญิงเห็น ดังนั้นคุณหญิงจึงไม่เห็นด้วยกับลูกสาว เมื่อพิจารณาจากบอกความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญจะเห็นว่าคุณหญิงพูดเช่นนั้นเพราะต้องการแย้งสิ่งที่เกศกมลพูด การที่เธอใช้คำถามเพื่อให้ลูกสาวคิด ก็เป็นความพยายามอย่างหนึ่งที่อาจทำให้ลูกสาวคิดตามว่าทำไมเธอจึงไม่เห็นด้วย

นอกจากนี้จะสังเกตได้ว่าในประโยคจะมีคำว่า "ทำไม" ซึ่งนอกจากจะใช้เป็นคำบอกการถามแล้วยังนิยมใช้เพื่อแย้งผู้ฟังได้อย่างดีอีกด้วย ดังที่สิริลักษณ์ หุ่นศรีงาม (๒๕๔๔) กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง

การศึกษาประโยคภาษาไทยที่มีคำว่า “ทำไม” ทางด้านอรรถศาสตร์และวัจนปฏิบัติศาสตร์ว่า “การแย้งด้วยถ้อยคำ “ทำไม” อาจใช้เพื่อซ้ำ หรือเพิ่มน้ำหนักให้การแย้ง ทั้งการแย้งด้วยถ้อยคำ “ทำไม” ยังเป็นการแย้งอย่างมีชั้นเชิง และสร้างความรู้สึกหนักแน่นให้กับข้อแย้ง” สำหรับในสถานการณ์นี้ เมื่อพิจารณาจากบริบทแล้ว จะเห็นได้ว่า การใช้ “ทำไม” ในบริบทนี้ ใช้เพื่อช่วยสร้างความรู้สึกหนักแน่นให้กับข้อแย้งจึงเป็นการเพิ่มน้ำหนักให้การแย้ง และดังนั้นก็ช่วยย้ำให้เห็นว่าประโยคเงื่อนไขนี้ ผู้พูดมีเจตนาแย้งผู้ฟัง

บทสนทนาที่ ๔๑ และ ๔๒ บทสนทนายระหว่างเกศกมลกับสุวลักษณ์พี่สาว เมื่อคุณหญิงละม้ายทิพย์แม่ของเธอทั้งสองป่วย สุวลักษณ์มาเยี่ยมและมาดักกรอกเกศกมลน้องสาวเพื่อขอให้เกศกมลอย่าพาซุซพรคูรักของเกศกมลไปเยี่ยมคุณหญิงละม้ายทิพย์

“อีกเรื่องคือฉันจะบอกให้เธอรู้ว่า คุณแม่เสียใจเรื่องเธอมากจริงๆ ป่วยคราวนี้ก็เพราะคิดมากเรื่องเธอนั้นแหละ”

“หมอเขาวัวยงั้นหรือ”

ท่าที่ไม่รับรู้ของเกศกมลทำให้โทสะสุวลักษณ์พุ่งจัดขึ้นมา

“ถ้าเธอไม่เป็นคนเห็นแก่ตัวมากเกินไป ก็ต้องรู้แล้วว่าคุณแม่อกใหม่ใช้ขมยงัเงเรื่องเธอ”

เกศกมลพยายามทำใจเย็น หล่อเลือวว่าการพาซุซพรเข้าบ้านไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ในเมื่อมันยังไม่ระเบิดปะทุขึ้นมา หญิงสาวก็ไม่เห็นว่าหล่อนควรจะวิตกกังวลกว่าเหตุ

“(๔๑) ถ้าคุณแม่รู้สึกยงัเง ก็คงจะบอกเอง...ไม่เห็นคุณแม่ว่าอะไร (๔๒) ถ้าหากว่าคุณแม่ไม่เห็นด้วย เกศจะเอาซุซพรเข้ามาอยู่ในบ้านได้ยงัเงละ”

“เพราะคุณแม่หน้าบางเกินกว่าจะจับลูกสาวใส่ตะกร้าล้างน้ำนะซี แล้วก็คงเหนื่อยเกินกว่าจะจัดการให้เด็ดขาดลงไปแล้ว” สุวลักษณ์ตอบเสียงขมๆ

(คุณชาย หน้า ๓๑๓)

ทั้งบทสนทนาที่ ๔๑ และ ๔๒ นี้ ผู้พูดคือเกศกมลพูดกับสุวลักษณ์พี่สาวของเธอ ประโยคเงื่อนไขทั้งสองนี้เกศกมลใช้เพื่อแย้งคำพูดของพี่สาว โดยพิจารณาได้จากเนื้อความที่ผู้พูดตั้งใจพูดให้ชัดกับสิ่งที่ผู้ฟังบอกมา สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่าเกศกมลไม่เห็นด้วยกับความคิดของพี่สาวที่บอกว่ามารดาไม่ยอมให้ซุซพรเข้าไปอยู่ในบ้านด้วย เกศกมลค้านว่ามารดาไม่เห็นบอกเธอ ทั้งยงัเงตั้งคำถามในเชิงสนับสนุนคำพูดของตัวเองว่าเธอจะพาซุซพรเข้าไปอยู่ในบ้านได้ยงัเงถ้ามารดาไม่เห็นด้วย เมื่อพิจารณาถ้อยความจริงใจและถ้อยความสำคัญจะเห็นว่าเกศกมลพูดเพราะต้องการแย้งคำพูดของพี่สาว การที่เธอใช้คำถามสนับสนุนความคิดของตัวเอง และการเถียงพี่สาวว่าคุณแม่ไม่ได้คิดอย่างพี่สาวพูดก็เป็น

ความพยายามอย่างหนึ่งที่เป็นการสร้างน้ำหนักให้คำพูดของตนเอง ดังนั้นประโยคทั้งสองจึงพิจารณาได้ว่าผู้พูดมีเจตนาแย้งผู้ฟัง

บทสนทนาที่ ๔๓ บทสนทนายระหว่างรวงข้าวกับโบ รวงข้าวกับโบเป็นลูกพี่ลูกน้องกัน รวงข้าวรู้ว่าคุณย่าของเธอเรียกอาของเธอลงไปพบ และรวงข้าวยังรู้ว่าโบลูกพี่ลูกน้องของเธอรู้ว่าเกิดอะไรขึ้น เธอจึงเริ่มซักถามโบ

รวงข้าวจุดเทียนญาติสาวเอาไว้ “อาเกิดโดนเรื่องอะไร”

“เรื่องแฟน” โบกระซิบต่อ “น้ำเกิดพาแฟนไปพักที่ชะอำ ตาคณนั้นนะ...” หล่อนทำเสียงให้รู้ว่าเป็นบุคคลอยู่ในข่าย “อันตรายร้ายแรง” “แย่มาก...มาก หน้าตาเห็นเข้านึกว่าโจรชะอีก”

“มากไปละ ถ้าเหมือนโจร อาเกิดจะเอามาเป็นแฟนทำไม” ญาติผู้น้องซัดคอก

“เหมม! เธอเคยเห็นน้ำเกิดทำอะไรมีเหตุผลมั่งหรือเปล่าล่ะ” หลานสาวเอ่ยถึงน้ำอย่างไม่ศรัทธาแม้แต่น้อย

(คุณชาย หน้า ๒๔๕)

ผู้พูดคือรวงข้าวพูดกับโบญาติผู้พี่ ประโยคเงื่อนไขนี้รวงข้าวใช้เพื่อแย้งคำพูดของโบโดยพิจารณาได้จากเนื้อความที่ผู้พูดตั้งใจพูดให้ชัดกับสิ่งที่ผู้ฟังบอกมา สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่ารวงข้าวไม่เห็นด้วยกับคำพูดของพี่สาว เธอคิดว่าพี่สาวน่าจะพูดเกินความเป็นจริง เพราะถ้าหน้าตาแยขนาดนั้น อาของเธอก็ไม่น่าจะสนใจ เมื่อพิจารณากฎบอกความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญจะเห็นว่ารวงข้าวพูดเพื่อแย้งสิ่งที่โบพูด

นอกจากนี้จะสังเกตได้ว่าในประโยคจะมีคำว่า “ทำไม” ซึ่งนิยมใช้เพื่อเพิ่มน้ำหนักให้กับการแย้ง จึงเป็นการช่วยย้ำให้เห็นชัดว่าประโยคเงื่อนไขนี้ ผู้พูดมีเจตนาแย้งผู้ฟัง

บทสนทนาที่ ๔๔ บทสนทนายระหว่างผู้ใหญ่ผันกับเจ้าพ่อผูก ในขณะที่ผู้ใหญ่ผันกำลังหาเสียงก็เกิดเหตุการณ์ประหลาด เพราะออยู่ เจ้าเพี้ยนก็นั่งขัดสมาธิทำคองออกแรง แล้วประกาศว่าตัวเองไม่ใช่เพี้ยนแต่คือ “ผูก” พ่อของผู้ใหญ่ผัน แล้วประกาศว่าจะไม่ให้ฉายหนัง ผู้ใหญ่ผันและวรรณยังไม่ยอมเชื่อ เมื่อไม่ยอมเชื่อ ออยู่ หนังก็ฉายไม่ได้จริงๆ แต่เมื่อผู้ใหญ่ผันและวรรณพ่อลูกยอมกราบกรานแล้ว หนังจึงฉายได้อีกครั้ง ในการมาครั้งนี้ “ผูก” พ่อของผู้ใหญ่ผันบอกความต้องการว่า “เอ็งต้องสาบานว่าจะทดแทนบุญคุณไฉ่คังมัน จะให้พามช่วยเหลือมันทุกวิถีทาง”

“แล้วกันพ่อ ถ้าฉันช่วยมัน มันก็ได้เป็นกำนันล่ะซี”

“การตอบแทนบุญคุณคน เป็นทางประเสริฐนะลูก”

“เอาไว้ทดแทนทางอื่นเถอะปู่”

(ดาวเรือง หน้า ๓๗๐)

ผู้พูดคือผู้ใหญ่มั่นพูดกับ "ผูก" พ่อของตนที่ตายไปแล้วประโยคเงื่อนงำนี้ ผู้ใหญ่มั่นใช้เพื่อแย้งคำพูดของผูก พ่อของตน โดยพิจารณาได้จากเนื้อความที่ผู้พูดที่ไม่คล้อยตามคำพูดที่ผู้ฟังพูดมา สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่าผู้ใหญ่มั่นไม่เห็นด้วยกับความคิดของเจ้าพ่อผูก เนื่องจากรู้ว่าถ้าทำเช่นนั้น เขาก็จะแพ้หลวงตากคงและไม่ได้เป็นกำนัน เมื่อพิจารณากฎบอกความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญจะเห็นว่าผู้ใหญ่มั่นต้องการพูดเพื่อบอกให้เจ้าพ่อผูกรู้ว่าตนเองไม่เห็นด้วยกับความคิดของเจ้าพ่อผูก โดยให้เหตุผลประกอบว่าถ้าทำเช่นนั้น ตนก็จะไม่ได้เป็นกำนัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้พูดยอมไม่ยอมให้เกิดขึ้น จึงมีความพยายามพูดแย้งด้วยเหตุผลหวังให้เจ้าพ่อผูกเห็นใจและอาจเปลี่ยนใจ

บทสนทนาที่ ๔๕ บทสนทนาระหว่างเพี้ยนกับดาวเรือง ดาวเรืองเป็นลูกพี่ของเพี้ยน เพี้ยนคุยกับดาวเรืองอยู่

“ชาตินี้พี่เรื่องไม่ยอมแต่งงานจริงๆ เอะ?”

“แต่งให้ไง!”

“ถ้าแต่งแล้วใจจริงๆ คนบางนี่มันใจกันทั้งบาง”

“เออซิวะ ถ้าไม่ไง ผู้หญิงจะยอมเดินพุงป่องเป็นลิงค่อมแดงไปทำไม?” เจ้าคนพูดทำหน้าหวาดเสียว

“โธ่เอ๊ย!” เจ้าเพี้ยนปลง “นี่กว่ากลัวอะไร กลัวท้อง!”

(ดาวเรือง หน้า ๕๘๙)

ผู้พูดคือเพี้ยนพูดกับดาวเรือง เพี้ยนใช้ประโยคเงื่อนงำนี้เพื่อแย้งความคิดของดาวเรือง พิจารณาได้จากปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่าเพี้ยนไม่เห็นด้วยกับคำพูดของดาวเรือง โดยเพี้ยนเอาความเป็นจริงที่เห็นในหมู่บ้านมาแย้งความคิดของดาวเรืองที่ขัดกับคนส่วนใหญ่ เมื่อพิจารณากฎบอกความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญจะเห็นว่าเพี้ยนพูดเพื่อแย้งความคิดของดาวเรือง การที่เพี้ยนอ้างถึงคนทั้งหมู่บ้านที่คิดไม่ตรงกับดาวเรือง ก็แสดงให้เห็นว่าผู้พูดมีความพยายามที่จะหาเหตุผลให้ผู้ฟังคิดคล้อยตามด้วยการอ้างความเป็นจริงที่คนในหมู่บ้านก็แต่งงานกันมากมาย

บทสนทนาที่ ๔๖ บทสนทนาระหว่างเทศกมลกับอรรดเดช เทศกมลกับอรรดเดชเป็นพี่น้องกัน รวงข้าวเล่าเรื่องของซัซพรคูรักของเทศกมล ที่หลอกเธอไปหวังลวงลามให้ทุกคนฟัง เมื่อฟังเรื่องซัซพรที่รวงข้าวเล่าให้ทุกคนฟังแล้ว เทศกมลก็ไม่พอใจอย่างมากเธอไม่อยากอยู่บ้านนี้ต่อไป อยากย้ายไปที่อื่นแล้ว

“เรื่องมันกล่าวหากันถึงขนาดนี้ เรายังอยู่เอ็งก็หน้าหนาเต็มที ไม่ไหวแล้ว ขอไปอยู่ที่ไหนก็ได้ ขอให้สบายใจ “

“อยากจะไปก็ไปเลย ไป ดีมันจะได้ไม่เกิดเรื่องยังงั้นมาอีก” อรรถเดชพูด
 เกศกมลหันขวับเข้าใส่พี่ชายราวกับนางเสือดาวปกป้องลูกน้อย
 “พูดผิดแล้วพี่เดช คราวหน้าถ้าเกิด จะได้ไม่มีซัซเป็นแพะรับบาปต่างหากล่ะ”
 แล้วหล่อนก็ปรายตามองโค้งด้วยสายตารังเกียจอย่างเปิดเผย
 “จะเอาลูกเขยไปเลี้ยงก็ดี มีหลานตั้งแต่แม่อายุสิบห้า โดนันใช้ดี !”

(คุณชาย หน้า ๗๖๓)

ผู้พูดคือเกศกมลพูดกับอรรถเดช เกศกมลเป็นน้องสาวของอรรถเดช เกศกมลใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อแย้งความคิดของอรรถเดช พิจารณาได้จากปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่าเกศกมลไม่เห็นด้วยกับคำพูดของอรรถเดช เธอเข้าข้างซัซพรคูรักของเธอ เมื่อพิจารณาภายนอกความจริงใจและภายนอกสาระสำคัญจะเห็นว่าเกศกมลพูดเพื่อแย้งความคิดของอรรถเดชที่คิดว่าถ้าซัซพรย้ายไปจะได้ไม่เกิดเรื่องเช่นนี้อีก แต่เกศกมลไม่คิดเช่นนั้น เธอคิดว่าการที่ซัซพรย้ายไปจะทำให้ซัซพรไม่ต้องมาเป็นแพะรับบาปให้ใคร เธอจึงพูดเพื่อแย้งคำพูดของอรรถเดช

นอกจากนี้จะสังเกตได้ว่าในประโยคจะมีคำว่า “ต่างหาก” และคำว่า “ล่ะ” ซึ่งมักใช้กับการแย้ง จึงเป็นการช่วยย้ำให้เห็นว่าประโยคเงื่อนไขนี้ ผู้พูดมีเจตนาแย้งผู้ฟัง

๓.๑๐ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาหยอกล้อ

เกณฑ์ของเจตนาหยอกล้อ

- กฎบอกเนื้อความ - เนื้อความใดๆ ก็ได้
- กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน - ผู้พูดมีข้อมูลของผู้ฟังมากพอสมควร
- กฎบอกความจริงใจ - ผู้พูดต้องการหยอกเข้าผู้ฟังเล่น
- กฎบอกสาระสำคัญ - ผู้พูดอยากเล่น อยากแหย่ผู้ฟัง ผู้พูดจึงพูดล้อเล่นแบบไม่จริงจังกับผู้ฟัง อาจเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน หรืออาจเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดก็ได้

รูปภาพที่พบในประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาหยอกล้อ

จากข้อมูลพอสังเกตได้ว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาหยอกล้อนี้ มักจะมีลักษณะการพูดแบบเป็นการพูดเล่น ไม่จริงจัง หรือมักเป็นการพูดเข้าแหย่ผู้ฟัง

ตัวอย่างประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาหยอกล้อ เช่น

บทสนทนาที่ ๔๗ บทสนทนายกษัตริย์กับนางสิริมา นางสิริมาไม่ต้องการแต่งงานกับอริคม เธอจึงคิดจะขอร้องรู้ใส่เลขาของอริคมให้ช่วยแสดงเป็นแฟนของอริคม และเพื่อให้รู้ใส่ยอมช่วย นางสิริมาจึงจำเป็นต้องพารัชชลูกพี่ลูกน้องของเธอมาอ้างกับรู้ใส่ว่ารัชชเป็นแฟนของเธอ เธอจึงไม่อยากแต่งงานกับอริคมเมื่อรัชชมาถึงแถวที่ทำงานของอริคม

“เฮ้อ..ดิฉันที่นางสิริมาขอร้องให้พี่แสดงตัวเป็นแฟนในที่โบราณอย่างนี้ ถ้าไปตามถนนถนนแถวที่ทำงานเรา พี่ไม่เอาด้วยแน่เดี๋ยวสาวคนอื่นเขาจะเสียชีวิต...หนูมูรูปล่อโหลง มาคงกับแม่ม้าดีดกระโหลกอย่างเรา”

นางสิริมาทูลเขาทีหนึ่งด้วยความหมั่นไส้เต็มแก่

(ละครเล่ห์เสน่หา ๔๒)

ผู้พูดคือรัชชพูดกับนางสิริมา รัชชเป็นลูกพี่ลูกน้องกับนางสิริมา ประโยคเงื่อนไขนี้รัชชใช้เพื่อหยอกล้อ โดยสามารถพิจารณาได้จากเนื้อความที่มีเนื้อหากระซำเข้าเข้าเหย่ย และเมื่อผู้ฟังฟังแล้ว สภาพจิตใจเปลี่ยนคือรู้สึกหมั่นไส้ผู้พูดจนทูลผู้พูดไปหนึ่งที สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่านางสิริมากับรัชชรู้จักกันมาตั้งแต่เด็ก เมื่อมีปัญหา นางสิริมาก็จะมาปรึกษารัชชอยู่เสมอ ทั้งคู่สนิทสนมกันดีจึงพูดเล่นหยอกล้อกันได้ และรัชชเองก็รู้ว่าแถวที่ทำงานนางสิริมามีผู้หญิงสวยๆ มาก จึงเอามาหยอกล้อนางสิริมาได้ เมื่อพิจารณาจากทูลบอกความจริงใจและทูลบอกสาระสำคัญจะเห็นว่ารัชชพูดเพื่อต้องการหยอกล้อนางสิริมาเล่นเพื่อความสนุกสนาน โดยการชมตัวเองว่าตัวเองรูปล่อดูดี แต่กลับแซวว่านางสิริมาเหมือนม้าดีดกระโหลก ทำให้เวลาเดินคู่กันดูไม่เหมาะสมกัน

ข้อสังเกต

ประโยคเงื่อนไขที่ผู้พูดพูดเพื่อแสดงเจตนาหยอกล้อนี้ มักจะพบในบริบทที่ผู้พูดและผู้ฟังมีความสนิทสนมกันมาก จนรู้จักนิสัยใจคอกันเป็นอย่างดี และผู้พูดก็มักจะหยอกล้อโดยการนำเรื่องของผู้ฟังมาพูดเข้าเล่น และเมื่อผู้พูดหยอกล้อผู้ฟังแล้ว สภาพจิตใจของผู้ฟังมักจะเปลี่ยนไป เช่น อาจจะเขินอาย หมั่นไส้ หรือโกรธผู้พูดก็ได้

๓.๑๑ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาประชด

เกณฑ์ของเจตนาประชด

กฎบอกเนื้อความ - เนื้อความใดๆ ก็ได้

กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน - ผู้พูดกับผู้ฟังมีประสบการณ์บางอย่างหรือข้อมูลบางอย่างที่ตรงกัน จึงสามารถสื่อความหมายกันได้

กฎบอกความจริงใจ - ผู้พูดพูดในสิ่งที่ตรงกันข้ามกับความเป็นจริงหรือตรงกันข้ามกับสิ่งที่ผู้พูดคิด บางครั้งอาจพูดให้เกินจริง หรือพูดในสิ่งที่เป็นไปได้

กฎบอกสาระสำคัญ - ผู้พูดมีความพยายามจะแสดงความรู้สึกไม่พอใจของตนออกมาให้ผู้ฟังรับรู้ โดยการใช้คำพูดที่มีลักษณะกระทบกระทั่งแตกดันผู้ฟัง อาจเพื่อต้องการให้ผู้ฟังเจ็บใจ หรืออาจเพื่อทำให้ตัวผู้พูดเองรู้สึกสะใจที่ได้ตอบสนองการกระทำของผู้ฟังได้อย่างเต็มที่

รูปภาพที่พบในประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาประชด

จากข้อมูลพบว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาประชดจะมีสำนวน ที่สังเกตได้ว่าใช้แสดงเจตนาประชดปรากฏอยู่ในประโยค เช่น สำนวนว่า “ไม้ป่าเดียวกัน” เป็นต้น

ตัวอย่างประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาประชด เช่น

บทสนทนาที่ ๔๘ บทสนทนายระหว่างนักศึมาผู้เป็นลูกสาวกับกานดามารดา กานดาต้องการให้นักศึมาแต่งงานกับอริคมลูกชายของเธอ แต่นักศึมาไม่ยอมแต่ง เธอพยายามขอร้องมารดาให้ยกเลิกการแต่งงานแต่ไม่สำเร็จ

“นัฏไม่แต่งงานคะแม่ เป็นตายร้ายดียังไงก็ไม่แต่ง”

“ทำอย่างนั้นไม่ได้หรอก ป้าเพาเขาเอ่ยปากขอหมั้นนัฏไว้ตั้งแต่ยังอยู่ในท้องแม่ แล้วแม่ก็รับปากตกลงไปแล้วจะให้แม่กลับคำตอนนี้ได้อย่างไร เสียผู้ใหญ่หมด”

“แล้วนี่ถ้านัฏเกิดเป็นผู้ชาย แม่กับป้าเพามีต้องจัดงานแต่งงานแบบไม้ป่าเดียวกันให้ลูกๆ แม่หรือคะ”

“แต่เราก็เป็นผู้หญิงนี่ แม่นัฏ “ คุณกานดาว่าอย่างไรอึ้งขงขอบ

(ละครเล่ห์เสน่ห์หา หน้า ๓)

ผู้พูดคือนักศึมาพูดกับคุณกานดาแม่ของเธอ ประโยคเงื่อนไขนี้นักศึมาใช้เพื่อประชด โดยสามารถพิจารณาได้จากเนื้อความที่พูดถึงสิ่งที่เป็นไปได้ สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่านักศึมารู้ว่า

คุณกานดาแม่ของเธอเป็นเพื่อนสนิทกับคุณลำเพา และทั้งสองได้สัญญาหมั้นหมายให้ลูกๆ แต่งงานกัน ตั้งแต่ในท้อง และนี่ก็เป็นเหตุผลที่คุณกานดาใช้มาบังคับให้ณัฐิมาแต่งงานเพราะไม่อยากผิดคำพูด ตัวณัฐิมาเองนั้นรู้สึกไม่พอใจที่แม่มาบังคับให้เธอแต่งงาน เธอจึงพูดกระแทกแตกตันมารดาในสิ่งที่รู้ว่าเป็นไปไม่ได้ เพื่อให้มารดาเห็นว่าเธอไม่พอใจ ไม่ต้องการให้มาบังคับ ซึ่งเป็นไปตามกฎบอกความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญของเจตนาประชด ประโยคเงื่อนไขนี้ผู้พูดจึงมีเจตนาประชด

นอกจากนี้ จะสังเกตได้ว่าในประโยคจะมีกลุ่มคำว่า “ไม่ป่าเดียวกัน” ซึ่งเป็นสำนวนที่ไม่ใช้พูดกันทั่วไป ในบริบทนี้สำนวนนี้ช่วยเน้นให้ดูประชดประชันมากขึ้น

บทสนทนาที่ ๔๙ บทสนทนาระหว่างลายทองกับลีลาญ ลายทองเป็นเลขานครินทร์ ส่วนลีลาญเป็นเพื่อนฉายสมรรถรยาของนครินทร์ และเธอยังเคยเป็นคูรักเก่าของนครินทร์ ในสถานการณ์นี้เป็นช่วงเวลาอาหารเช้าที่โรงแรมแห่งหนึ่ง ลีลาญเดินมาต่อว่าลายทองที่ส่งประกอบคนสนิทของนครินทร์ขึ้นไปหานครินทร์เมื่อคืนนี้ เพราะเป็นการขัดจังหวะลีลาญ เมื่อเธออยู่ห้องนครินทร์สองต่อสอง

“แกทำได้แสบมากนะนั่งลายทอง เมื่อคืนนี้แกส่งไอ้แก่นั้นขึ้นไปเคาะประตูห้องของนะ...”

แววตาของลายทองยิ้มๆ

“ถ้าแสบนักละก็...อย่าลืมใส่ยาเสียด้วยนะคะ เดี่ยวแผลแสบๆ คันๆ มันจะกลายเป็นแผลเน่าถึงขั้นเรื้อรัง ไม่มียาไม่ต้องไปหาที่ห้องคุณนครินทร์หรอก ตามหาดทรายเปลี่ยวๆ ถมไป...”

ลีลาญตัวสั่น อยากกรีดแต่ทำไม่ได้เพราะบริเวณนั้นมีผู้คนอยู่เนืองแน่น

(นางบาป หน้า ๑๗๐)

ผู้พูดคือลายทองพูดกับลีลาญ ประโยคเงื่อนไขนี้ลายทองใช้เพื่อพูดประชดลีลาญ โดยพิจารณาจากกฎบอกปัจจัยพื้นฐานซึ่งจะเห็นได้ว่าลายทองรู้ว่าเมื่อคืนที่ผ่านมาลีลาญต้องการจะอยู่กับนครินทร์สองต่อสอง แต่ลายทองแกล้งให้ประกอบไปขัดจังหวะ ลีลาญจึงพูดว่าลายทองทำได้แสบมาก ลายทองรู้ว่าลีลาญหมายถึงเรื่องที่เขาส่งประกอบเข้าไปขัดจังหวะลีลาญ เมื่อพิจารณาจากกฎบอกความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญจะเห็นว่าแม้ลายทองจะรู้ว่าลีลาญหมายถึงอะไรแต่ก็แกล้งพูดถึงแสบไปในความหมายนัยอื่น คือกลับไปหมายถึงอาการแสบจากแผล โดยแนะนำให้ไปทายา ทั้งๆ ที่รู้ว่าทำไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องของความเจ็บใจ ประโยคเงื่อนไขนี้ลายทองจึงใช้เพื่อประชดลีลาญ โดยใช้ความหมายโดยนัยของถ้อยคำประชดผู้ฟัง แผลในที่นี้ไม่ได้หมายถึงแผลที่เกิดตามร่างกายแบบโดยทั่วไป แต่หมายถึงความต้องการของลีลาญที่เปรียบเหมือนแผลเรื้อรัง และยาที่รักษาได้ก็ไม่ได้หมายถึงยาเม็ดทั่วไปแต่หมายถึงวิธีที่จะรักษาอาการของลีลาญได้ ซึ่งลายทองก็พูดกระแทกแตกตันให้ลีลาญเจ็บใจ โดยการ

แนะนำว่าอาการแบบสึเลียยุ ไม่จำเป็นต้องให้คนระดับนครินทร์รักษา แต่ที่พบแถวชายหาดเปลี่ยวก็รักษาได้ จากบริบทจะเห็นว่าคำพูดของลายทองได้พบเพราะเมื่อสึเลียยุฟังแล้วก็เจ็บใจ เห็นได้จากอาการตัวสั่น อายากจะกรีดร้อง

จากตัวอย่างบทสนทนาที่ ๔๘ และ ๔๙ จะเห็นได้ว่าผู้พูดพูดเพื่อประชดผู้ฟัง แต่การประชดยังสามารถจะใช้ประชดบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ฟังได้เช่นกัน ดังในตัวอย่างบทสนทนาที่ ๕๐

บทสนทนาที่ ๕๐ บทสนทนายระหว่างผู้ใหญ่นับกับลูกน้องของวรรณลูกชาย วรรณเป็นลูกชายของผู้ใหญ่นับ ความจริงแล้วก็มีผู้หญิงในหมู่บ้านหลายคนที่สนใจวรรณแต่วรรณชอบดาวเรื่องคนเดียวมาตั้งแต่ทั้งคู่ยังเด็ก หลายครั้งที่วรรณรบเร้าให้ผู้ใหญ่นับไปขอดาวเรื่อง

“ถ้าฉันไม่ได้แต่งงาน ฉันจะผูกคอตาย” เจ้าวรรณเคยยื่นคำขาดกับผู้เป็นพ่อซึ่งถึงอย่างไรก็อดถอยออกไปหาแม่บ้านขึ้นให้มันไม่ได้

“เอาเลยผู้ใหญ่...”

เจ้าตัวดีที่ฟังตาแป่วอยู่ลุกขึ้นเชียร์ขรมดมเถ

“กลับไปบอกมันเลยว่า ถ้าจะผูกคอตายละก็ อย่าใช้เชือกนะ เดี่ยวเชือกขาดตกลงมาให้มันใช้ลวดลาคีจะได้แน่นๆ อ้อ...แล้วหาต้นไม้ต้นใหญ่ๆ ด้วย กิ่งจะได้ไม่หัก”

(ดาวเรื่อง หน้า ๓๓๕)

ผู้พูดคือผู้ใหญ่นับพูดกับสมุนของวรรณ ประโยคเงื่อนไข่นี้ผู้ใหญ่นับใช้เพื่อประชดวรรณ โดยสามารถพิจารณาได้จากกฎบอกปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่า ผู้ใหญ่รู้ว่าวรรณชอบดาวเรื่องและตนก็ชดลูกชายไม่ได้จึงยอมไปขอดาวเรื่องให้เจ้าวรรณถึงสามครั้งแล้ว แต่ไม่สำเร็จ ทั้งยังโดนดาวเรื่องตอกกลับมาแสบๆ จึงเลิกคิดไปขอ และเมื่อเจ้าวรรณมาขอให้ไปขออีก ตนจึงรำคาญ เมื่อวรรณขู่จะฆ่าตัวตาย ผู้ใหญ่นับรู้สึกห่มั่นได้ แน่นอนว่าใจจริงแล้ว ผู้ใหญ่นับไม่ได้ต้องการให้วรรณผูกคอตาย แต่ผู้ใหญ่นับรู้จักวรรณลูกชายดีว่าไม่กล้าทำแ่นๆ จึงแกล้งพูดประชดในสิ่งที่ตรงข้ามกับความคิดของตนคือส่งเสริมให้วรรณฆ่าตัวตาย โดยให้ลูกสมุนของเจ้าวรรณกลับไปบอกเจ้าวรรณเช่นนั้น เมื่อพิจารณาจากกฎบอกด้านความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าผู้พูดคือผู้ใหญ่นับพูดเพราะห่มั่นได้ลูกชาย จึงแกล้งพูดประชดในสิ่งที่ตรงกันข้ามกับความคิดความต้องการจริงๆ ของตน และยังทำให้ผู้ฟังผิดคิด คือแทนที่จะห้าม กลับแนะนำวิธีตายให้ จึงเห็นได้ชัดว่าประโยคเงื่อนไข่นี้ผู้พูดมีเจตนาประชด

ข้อสังเกต

จากตัวอย่างบทสนทนาที่ใช้ประโยคเงื่อนไขแสดงเจตนาประชดนี้ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าข้อความที่ผู้พูดมักจะพูดเพื่อประชด มีลักษณะข้อความหรือวิธีการพูดที่น่าสนใจที่พอสังเกตได้ เช่น

ก. ผู้พูดประชดโดยใช้ลักษณะข้อความที่ผู้พูดผู้ฟังรู้ว่า เป็นไปไม่ได้ ไม่มีทางทำไม่ได้ ได้แก่

- ตัวอย่างที่ ๔๘ “แล้วนี่ถ้าฉันเกิดเป็นผู้ชาย แม่กับป้าเพามีต้องจัดงานแต่งงานแบบไม่ป้าเดียว กันให้ลูกๆ แม่หรือคะ” (ละครเล่นให้เสนาหา หน้า ๓)

ผู้พูดคือนักศิวมาไม่ต้องการแต่งงานแบบคลุมถุงชนจึงพูดประชดมารดาโดยพูดในสิ่งที่รู้ว่า ไม่มีทางทำได้เพราะเป็นสิ่งที่ เป็นไปไม่ได้

ข. ผู้พูดประชดโดยใช้ลักษณะการเล่นคำจากคำที่สื่ออย่างหนึ่ง ในบริบทหนึ่งเป็นการสื่อถึงอีก อย่างหนึ่งในบริบทที่ต่างกัน อาจใช้คำพูดของผู้ฟังย้อนคำพูดของผู้ฟังเองก็ได้ เช่น

- ตัวอย่างที่ ๔๙ “ถ้าแสบนักละก็...อย่าลืมใส่ยาเสียด้วยนะคะ เดี่ยวแผลแสบๆ คันๆ มันจะ กลายป็นแผลเน่าถึงขั้นเรื้อรัง ไม่มียาไม่ต้องไปหาที่ห้องนครินทร์หรือก ตามหาดทรายเปลี่ยวๆ ถมไป” (นางบาป หน้า ๑๗๐)

จะเห็นว่าลีลาขบขันของ ลายทองทำได้แสบมาก “แสบ”ของลีลาขบขันหมายถึงทำเจ็บแสบใจ แต่ลายทองกลับตอบแบบเล่นคำว่า “แสบ” โดยแนะนำให้ทาย ซึ่งมันทำไม่ได้เพราะไม่ใช่แผลทางกาย และ ยังเทียบพฤติกรรมของลีลาขบขันว่าเหมือนกับเป็นแผล ที่ไม่จำเป็นต้องให้ระดับอย่างนครินทร์รักษา คนตาม ชายหาดก็รักษาได้ “แผล”ในที่นี้จึงใช้ความหมายโดยนัย ไม่ได้หลายถึงแผลตามร่างกายจริงๆ

ค. ผู้พูดประชดโดยใช้ลักษณะข้อความที่ตรงข้ามกับความคาดหมายของผู้ฟังหรือบุคคลทั่วไป เช่น

- ตัวอย่างที่ ๕๐ “กลับไปบอกมันเลยว่า ถ้าจะผูกคอตายละก็ อย่าใช้เชือกนะ เดี่ยวเชือก ขาดตกลงมา ให้มันใช้ลวดลาคีจะได้แน่นๆ” (ดาวเรือง หน้า ๓๓๕)

ผู้พูดคือผู้ใหญ่ผัน ในสถานการณ์นี้จะเห็นว่าที่วรรณขู่ว่าจะฆ่าตัวตายเพราะต้องการให้ผู้ใหญ่ผัน ยอมไปสู้อดาวเรือง ซึ่งปกติคนที่ เป็นพ่อลูกกันเมื่อลูกขู่ว่าจะฆ่าตัวตาย คนเป็นพ่อย่อมต้องรีบห้ามและ มักจะยอมทำตามเงื่อนไขเป็นธรรมดา วรรณเองก็คาดหวังไว้เช่นนั้นแต่เมื่อผู้ใหญ่ผันได้ฟังเหตุการณ์กลับ ไม่เป็นไปตามที่วรรณคาดหวังเพราะผู้ใหญ่ผันกลับไม่ห้าม ทั้งยังพูดประชดโดยแนะนำวิธีฆ่าตัวตายให้เสีย ด้วย ดังนั้นการประชดในลักษณะนี้จึงเป็นการประชดที่ตรงข้ามกับความคาดหมายของผู้ฟัง

๓.๑๒ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาเยาะเย้ย

เกณฑ์ของเจตนาเยาะเย้ย

กฎบอกเนื้อความ - เนื้อความใดๆ ก็ได้

กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน

๑. ผู้พูดทราบข้อมูลของผู้ฟังหรือทราบสถานการณ์ขณะที่ผู้พูดพูดกับผู้ฟังดี

๒. ผู้พูดทราบว่าผู้ฟังมีจุดด้อยหรือข้อผิดพลาดบางอย่าง

กฎบอกความจริงใจ - ผู้พูดต้องการพูดเยาะเย้ยให้ผู้ฟังรู้สึกเจ็บใจ โดยมักจะพูดตอกย้ำในจุดที่ผู้พูดรู้ว่าเป็นจุดด้อยของผู้ฟัง

กฎบอกสาระสำคัญ - ผู้พูดมีความพยายามที่จะทำให้ผู้ฟังเจ็บใจ และอาจมีความพยายามแสดงให้ผู้ฟังเห็นว่าผู้พูดอยู่ในสถานการณ์ที่เหนือกว่า

รูปภาพที่พบในประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาเยาะเย้ย

จากข้อมูลพอจะสังเกตได้ว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาเยาะเย้ยนี้ มักจะมีลักษณะการพูดแบบเน้นบางคำเพื่อใช้ตอกย้ำในจุดที่ผู้พูดรู้ว่าเป็นจุดด้อยของผู้ฟัง

ตัวอย่างประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาเยาะเย้ย เช่น

บทสนทนาที่ ๕๑ ระหว่างดาวเรืองกับจ๋าแม่นซึ่งเป็นคู่ปรับกัน จ๋าแม่นได้ข่าวว่าดาวเรืองต้มเหล้าเถื่อน จึงชวนจินตวัฒน์ไปจับ เมื่อไปถึงเห็นดาวเรืองถือขวดเหล้าวิงหนีไปทางไร่สับปะรด จ้าวิ่งตามพร้อมบอกให้ดาวเรืองหยุด และให้ส่งขวดเหล้านั้นมาให้ตน แต่ดาวเรืองเถียงว่าเป็นขวดฉีของแม่ จ๋าไม่เชื่อ แม้ว่าดาวเรืองจะพูดยังไง จ๋าแม่นก็ไม่ยอมเชื่อ

“เอ๊ะ บอกแล้วไม่เชื่อ อย่ามาโทษฉันนะ”

ดาวเรืองส่งขวดให้จ๋า จินตวัฒน์เตือนไม่ให้เปิดแต่จ๋าไม่เชื่อ จ๋าเปิดและยกขึ้นดม ทันใดนั้นขวดก็ถูกเหวี่ยงไปไกล พร้อมกับที่คุณจ๋าทรุดลงนั่งยองๆ ชยักขย็อนออกมา

“ไอ้เรื่อง” คุณจ๋า หันไปทางคู่อริ

“จ๋า...”ดาวเรือง ลากเสียงหวาน

“ถ้าจะจับมันต้องมีหลักฐานนะจ๊ะ...นะจ๊ะ ตอนนี้ทั้งหลักทั้งฐาน มันเกาะไม่มี คนมีฉีใส่ขวดไว้ในครอบครองมันก็ไม่ผิดกฎหมายเสียด้วย”

คุณจ๋าแทบหน้ามืด เพราะความผิดหวัง แถมยังหมดแรงเสียด้วย

(ดาวเรือง หน้า ๑๒๙)

ผู้พูดคือดาวเรืองพูดกับจำเมนผู้ซึ่งเป็นคู่ปรับ ดาวเรืองใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อเยาะเย้ยจำเมน ดังจะสังเกตได้จากเนื้อความที่ผู้พูดพูดถึงหลักฐานที่ผู้พูดรู้ยู่ว่าจำเมนไม่มีหลักฐาน สำหรับปัจจัย พื้นฐานจะเห็นว่าดาวเรืองรู้ว่าเธออยู่ในสถานการณ์ที่เป็นต่อ เพราะถ้าตำรวจไม่มีหลักฐาน ก็ยอมเอาผิดไม่ได้ และเหตุที่ไม่มีหลักฐานนี้ก็ถือเป็นข้อด้อยหรือจุดอ่อนของจำเมน เมื่อพิจารณาตามกฎบอกความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญจะเห็นว่าดาวเรืองพูดเพราะต้องการเยาะเย้ยจำเมนให้เจ็บใจ โดยพูดถึงจุดอ่อนของจำเมนคือไม่มีหลักฐานทำให้จำเมนทำอะไรคู่ปรับอย่างดาวเรืองไม่ได้ จำเมนจึงได้แต่เจ็บใจ ดังจะเห็นได้จากอาการของจำเมนที่ผิดหวัง และมีอาการเหมือนคนหมดเรี่ยวแรง

นอกจากนี้ในประโยคยังสังเกตได้ว่ามีคำว่า “นะจ๊ะ...นะจ๊ะ” ซึ่งปกติ เราจะใช้เป็นคำแสดงความสุภาพและใช้เพียงครั้งเดียว ไม่ใช่ซ้ำๆ กัน ดังนั้นการที่ผู้พูดใช้พูดซ้ำๆ กันเช่นนี้ย่อมต้องมีจุดประสงค์บางอย่าง ซึ่งจุดประสงค์นั้นในสถานการณ์นี้คือเพื่อเยาะเย้ย โดยสังเกตได้จากกลุ่มคำข้างหน้าในประโยคที่บอกว่า “ต้องมีหลักฐาน” กลุ่มคำนี้สำคัญเพราะดาวเรืองรู้ยู่เต็มอกกว่าจำเมนไม่มีหลักฐานซึ่งเป็นจุดด้อยของจำเมน ที่ทำให้ดาวเรืองมั่นใจว่าจำเมนไม่สามารถทำอะไรเธอได้ เธออยู่ในสถานการณ์ที่เหนือกว่า

๓. ๑๓ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาสาบาน

เกณฑ์ของเจตนาสาบาน

กฎบอกเนื้อความ - เนื้อความใดๆ ก็ได้ที่มีการบ่งถึงผลร้ายต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับตัวผู้พูดเองถ้าผู้พูดไม่ทำตามที่ได้พูดไว้

กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน

๑. ผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังต้องการให้ผู้พูดทำตามสิ่งที่ผู้พูดพูดไว้
๒. สิ่งที่ผู้พูดพูดนั้นมักเป็นสิ่งที่ผู้ฟังต้องการ หรือเอื้อประโยชน์ต่อผู้ฟัง
๓. การกระทำของผู้พูดไม่ใช่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นปกติอยู่แล้ว

กฎบอกความจริงใจ

๑. ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังเชื่อคำพูดของผู้พูด จึงพยายามพูดให้หนักแน่นโดยยอมยกเอาสิ่งที่ทุกคนเห็นว่าน่ากลัวหรือเป็นอันตราย เป็นผลเสียต่อตัวผู้พูดมาเป็นเงื่อนไขให้เกิดแก่ตัวผู้พูดเองถ้าผู้พูดไม่ทำตามสิ่งที่ผู้พูดพูดไว้กับผู้ฟัง
๒. ยังไม่แน่ว่าผู้พูดจะทำตามหรือต้องการทำตามสิ่งที่ตัวเองพูดไปหรือไม่

กฎบอกสาระสำคัญ - ผู้พูดมีความพยายามที่จะให้ผู้ฟังเชื่อถือคำพูดของผู้พูด

รูปภาพที่พบในประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาสาบาน

จากข้อมูลพบว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาสาบานจะมีคำ ประโยคที่พอสังเกตได้ว่าใช้แสดงเจตนาสาบานปรากฏอยู่ในประโยค ดังนี้

คำ มักจะพบคำว่า "ขอให้"

ประโยค ประโยคที่ใช้ในการสาบานนี้มักขึ้นต้นด้วยการกล่าวถึงตัวผู้พูดเองโดยใช้คำว่า "ข้าพเจ้า" และมีรูปแบบพอให้สังเกตได้ว่าผู้พูดต้องการจะสาบาน ดังรูปแบบต่อไปนี้

ถ้า "ข้าพเจ้า" + สิ่งที่เกิดต่อคำสาบาน + "ขอให้" + สิ่งที่เป็นผลร้ายต่อตัวผู้พูดเอง

เช่น "ถ้าข้าพเจ้าคิดทำความชั่วร้าย ขอให้แพภัยตัวเอง"

ถ้า ข้าพเจ้า" + สิ่งที่ผู้พูดทำ + "ขอให้" + สิ่งที่เป็นผลร้ายต่อตัวผู้พูดเอง

เช่น "ถ้าข้าพเจ้าขึ้นฟ้า ขอให้ตายด้วยเรือบินตก"

ตัวอย่างประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาสาบาน เช่น

บทสนทนาที่ ๕๒ ในงานวัดประจำปี หลวงตาคนนำชาวบ้านสวดมนต์ ชาวบ้านต่างพากันว่าตามเสียงดังกระหึ่ม หลวงตาคนเริ่มประกอบพิธี ไม่นานนักพรายน้ำก็เริ่มปูดขึ้น ชาวบ้านเริ่มเบียดเสียดกันเข้ามาดู ความศักดิ์สิทธิ์ของพิธีกรรม เสียงสวดมนต์ของหลวงตาจึงหยุดชะงักไปชั่วครู่

"ทำจิตให้มั่นไว้ คิดถึงคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ธิปไตยฐานเข้า เดชะคุณความดีที่ข้าพเจ้าจะทำทั้งเมื่อนี้เมื่อหน้า จงพาให้น้ำมนต์ทรงความศักดิ์สิทธิ์ ถ้าข้าพเจ้าคิดทำความชั่วร้าย

ขอให้แพภัยตัวเอง..."

ผู้คนที่กำลังลูกล้อค่อยสงบลง เสียงสวดมนต์จึงชัดขึ้น แจ่มใสขึ้นพร้อมกับพรายน้ำก็พริ้งๆ ดูจะเด็ด

(ดาวเรือง หน้า ๑๘๕ -๑๘๖)

หลวงตาคนและพวกชาวบ้านพูดสาบานกันต่อหน้าพระพุทธรูป ประโยคเงื่อนไขนี้เห็นได้ชัดว่าผู้พูดพูดเพื่อสาบานโดยสังเกตได้จากเนื้อความที่เป็นการกระทำของผู้พูดในอนาคตที่สาบานไว้ว่าจะทำความดี พร้อมบอกผลลัพธ์ไว้ด้วยว่าถ้าไม่ทำตาม ผู้พูดจะได้รับอันตราย สำหรับกฎบอกปัจจัยพื้นฐาน ผู้คนที่สาบานพูดเพราะเชื่อว่าสิ่งที่พูดเป็นสิ่งที่ดี เหมาะกับการรับน้ำมนต์ศักดิ์สิทธิ์เพราะทำให้พิธีดูขลังขึ้น เป็นการพิสูจน์ให้เห็นความจริงใจที่จะทำดี เมื่อพิจารณาจากกฎบอกความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ

จะเห็นได้ว่าผู้พูดต้องการพูดสาบานเพื่อแสดงให้เห็นว่าตัวเองมีความตั้งใจที่จะทำเช่นนั้นจริงๆ จึงยอมพูดโดยให้เงื่อนไขว่า ถ้าไม่ทำจะได้รับอันตรายต่างๆ การพูดต่อหน้าสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นการแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจของผู้พูดที่คิดจะปฏิบัติตามที่ได้พูดไว้ ทำให้การสาบานนั้นดูขลังขึ้น

นอกจากนี้การสาบานมักจะมีคำพูดที่ค่อนข้างเป็นแบบแผนของการสาบาน เช่นในตัวอย่างนี้มีรูปแบบคำพูดให้พอสังเกตได้ ดังต่อไปนี้

ถ้า “ข้าพเจ้า” + สิ่งที่เกิดต่อคำสาบาน + “ขอให้” + สิ่งที่เป็นผลร้ายต่อตัวผู้พูดเอง คือ ถ้า ข้าพเจ้า + คิดทำสิ่งชั่วร้าย (เพราะข้อความข้างหน้ากล่าวว่า “เดชะคุณความดีที่ข้าพเจ้าจะทำทั้งเมื่อนี้เมื่อหน้า” คือพูดไว้แล้วว่าจะทำ) + ขอให้ + แพ้ภัยตัวเอง

บทสนทนาที่ ๕๓ และ ๕๔ หลวงตากงให้ผู้ใหญ่ผันสาบานว่าจะเอาเงินเดือนมาช่วยเหลือประชาชน ตนจึงจะยอมถอนตัวไม่แข่งขันชิงตำแหน่งกำนันกับผู้ใหญ่ผัน ผู้ใหญ่ผันจึงต้องจำใจสาบาน

“(๕๓) ถ้าเมื่อใด ข้าพเจ้าไม่ประพฤติดังกล่าวมา ขอให้ตายด้วยคมหอก คมดาบ คม แหวน คมหลาว...”

“น่ากลัวนี้ไฉน...” ผู้ใหญ่ผันหน้าเสีย

“โอ...พ่อ...ไม่มีปืนสักหนอยกลัวอะไร”

“เออจริง...” ผู้เป็นพ่อใจชื้น

“(๕๔) ถ้าข้าพเจ้าขึ้นฟ้า ขอให้ตายด้วยเรือบินตก ถ้าอยู่บ่กให้ตายด้วยเม็ยรุมเหยียบ ถ้าลงน้ำขอให้เป็นเหยื่อแก่ปลา อยู่ติ ๆ ลูกเม็ยดำทุกวันเทอญ...”

(ดาวเรื่อง หน้า ๔๖๔)

ผู้พูดคือผู้ใหญ่ผันใช้ประโยคเงื่อนไขนี้พูดสาบานต่อศาลพระภูมิโดยมีหลวงตากง ดาวเรื่อง วรรณ และลูกสมุนฟังอยู่ พิจารณาได้จากเนื้อความที่เป็นการกระทำของผู้พูดในอนาคตที่สาบานไว้ว่าจะทำตามที่ได้พูดไว้ พร้อมบอกผลลัพธ์ไว้ด้วยว่าถ้าไม่ทำตาม ผู้พูดจะได้รับอันตรายถึงตายด้วยของมีคม สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่าผู้ใหญ่ผันต้องการให้หลวงตากงและดาวเรื่องเชื่อคำพูดของตนจึงยอมสาบานตามที่หลวงตากงและดาวเรื่องบอก เมื่อพิจารณาด้านกฎบอกความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญจะเห็นได้ว่าผู้พูดสาบานเพื่อพยายามให้ผู้ฟังเชื่อคำพูดของตน จึงใช้คำพูดที่ระบุผลเสียต่อตนเองถ้าไม่ทำตามคำพูดและยังพูดต่อหน้าศาลพระภูมิเพื่อให้ดูหนักแน่น มีน้ำหนักน่าเชื่อถือเพื่อหวังให้ผู้ฟังเชื่อคำพูดของตน แต่ในอนาคตก็ยังไม่แน่นอนว่าผู้พูดจะทำตามคำพูดหรือไม่ เพราะผู้ใหญ่ผันเองก็ไม่อยากจะสาบานแต่ทำเพราะต้องการให้ตนหมดคู่แข่ง

นอกจากนี้ยังสังเกตได้จากรูปแบบคำพูดที่มักใช้กับการสาบาน คือ

บทสนทนาที่ ๕๓ ถ้า “ข้าพเจ้า” + สิ่งที่เกิดต่อคำสาบาน + “ขอให้” + สิ่งที่เป็นผลร้ายต่อตัวผู้พูดเอง คือ ถ้า ข้าพเจ้า + ไม่ประพฤติดังที่กล่าวมา (เอาเงินเดือนมาช่วยเหลือประชาชนชน ทำตัวเป็นกำนันที่ดี) + ขอให้ + จะตายด้วยคมหอก คมดาบ คมแหลน คมหลาว

สำหรับบทสนทนาที่ ๕๔ เป็นการสาบานที่ต่อเนื่องมาจากข้อ ๕๓ เมื่อพิจารณาจะเห็นว่าประโยคเงื่อนไขนี้มีรูปแบบคำพูดของการสาบานเช่นกัน แต่ต่างจากบทสนทนาที่ ๕๓ กันเล็กน้อยที่หลังคำว่า “ข้าพเจ้า” ไม่ใช่สิ่งที่เกิดต่อคำสาบาน แต่เป็นสิ่งที่ผู้พูดทำ ดังนี้

ถ้า “ข้าพเจ้า” + สิ่งที่คุณพูดทำ + “ขอให้” + สิ่งที่เป็นผลร้ายต่อตัวผู้พูดเอง

คือ ถ้า ข้าพเจ้า + ขึ้นฟ้า , อยู่บน , ลงน้ำ , อยู่เฉยๆ + ขอให้ + เครื่องบินตก , เมื่อยรุมเหยียบ , เหยื่อปลา และเมียด่าทุกวัน

เมื่อพิจารณาเจตนาของผู้พูดจะเห็นว่าผู้พูดต้องการสาบาน โดยสามารถพิจารณาจากเนื้อความที่เป็นการกระทำของผู้พูดในอนาคตที่สาบานไว้ว่าจะทำตามที่พูดไว้ พร้อมบอกผลลัพธ์ไว้ด้วยว่าถ้าไม่ทำตาม ผู้พูดจะได้รับอันตรายต่างๆ ไม่ว่าจะอยู่ที่ใด บนฟ้า , บนบก , ในน้ำ หรือแม้แต่อยู่เฉยๆ สำหรับกฎบอกปัจจัยพื้นฐาน กฎบอกความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญก็เป็นเช่นเดียวกับบทสนทนาที่ ๕๑

บทสนทนาที่ ๕๕ และ ๕๖ พรรณสาบานกับดาวเรื่อง พรรณขอให้นายอำเภอ ผู้กำกับ ปลัดจังหวัดฉันไปช่วยพูดสู่ขอดาวเรื่อง ผู้กำกับช่วยพูดให้วรรณโดยการพูดถึงข้อดีของวรรณให้ดาวเรื่องฟัง

“งั้นผู้กำกับแต่งกับมันเสียเลยซิ” เจ้าเรื่องย่นบีบให้ จนคนพูดสะดุ้ง

“เฮ้ย...ไม่ใช่เกยนี้หว่า “จากนั้นก็เกลี้ยกล่อมต่อ” ได้ฝ่าละมือนอยู่ในโอวาท มันดีนาไอ้เรื่องนา ก่อนจะมาเนี่ย มันก็ตกปากรับคำแล้วว่าจะเคารพเมียตลอดไป เอ้า...เจ้าวรรณ...ไปสาบานดังๆ ซิ”

เจ้าวรรณรีบคุกเข่าพนมมือแต่ รวากับจะลาบวช

“การใดที่เคยล่วงเกินด้วย กายกรรม วชิกรรม ขอให้โหลิ ข้าพเจ้าขอสาบานว่า จะจงรักภักดีต่อคุณแม่เรื่อง ทั้งชาตินี้ ชาติหน้า (๕๕) ถ้าข้าพเจ้าทำผิดด้วยประการใด ๆ จะยินยอมให้ดูดาเสียนติ โดยไม่ถือโทษโกรธซึ่ง (๕๖) ถ้าข้าพเจ้าเจ้าผิดคำสาบานนี้ขอให้ตายภายในร้อยปี ลงน้ำขอให้หมาบ้ากัดตาย ขึ้นบกขอให้...”

“แหม...ซาบซึ่ง” เจ้ากรอกเช็ดน้ำตา

(ดาวเรื่อง หน้า ๕๗๖)

บทสนทนาที่ ๕๕ และ ๕๖ นี้ ผู้พูดคือวรรณพูดสาบานกับดาวเรื่อง โดยมีผู้ใหญ่ในตำบลร่วมฟังอยู่ด้วย พรรณสาบานเพราะอยากให้ดาวเรื่องยอมแต่งงานด้วย จะเห็นได้ว่าผู้พูดใช้ประโยคเงื่อนไขเพื่อสาบาน โดยพิจารณาได้จากเนื้อความที่เป็นการกระทำของผู้พูดในอนาคตที่สาบานไว้ว่าจะทำตามที่พูดไว้ พร้อมบอกผลลัพธ์ไว้ด้วยว่าถ้าไม่ทำตาม ผู้พูดจะยอมให้ดาวเรื่องดูดา และยอมตาย ยอมให้หมาบ้ากัด

สำหรับปัจจัยพื้นฐาน จะเห็นได้ว่าผู้พูดคือวรรณรักดาวเรื่องและต้องการแต่งงานกับดาวเรื่อง จึงพยายามแสดงให้ดาวเรื่องเชื่อว่าตนจริงใจกับดาวเรื่องมากแค่ไหน สิ่งที่เจ้าวรรณพูดก็เป็นเป็นประโยชน์ต่อดาวเรื่อง ถ้าดาวเรื่องยอมแต่งงานด้วยจริงๆ ก็จะได้สามีที่อยู่ในโอวาท เมื่อพิจารณาด้านกฎบอกความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญจะเห็นได้ว่าผู้พูดสาบานเพื่อพยายามให้ดาวเรื่องเชื่อและเห็นใจในความรักของตน เจ้าวรรณรู้ว่าดาวเรื่องยอมไม่ตกลงง่ายๆ จึงพยายามแสดงให้เห็นว่าตนรักดาวเรื่องจริงๆ ด้วยการสาบาน

นอกจากนี้ยังสังเกตได้จากรูปแบบคำพูดที่มักใช้กับการสาบาน คือ

(ข้อ ๕๕) ถ้า “ข้าพเจ้า” + สิ่งที่เกิดต่อคำสาบาน + “ขอให้” + สิ่งที่เป็นผลร้ายต่อตัวผู้พูดเอง คือ ถ้า ข้าพเจ้า + ทำผิดต่อดาวเรื่อง + ขอให้ + จะยินยอมให้ดาวเรื่องดูต่ำเสียนดี และ

(ข้อ ๕๖) ถ้า “ข้าพเจ้า” + สิ่งที่เกิดต่อคำสาบาน คือ ทำผิดคำสาบาน + สิ่งที่ผู้พูดทำ คือ ลงน้ำ , ขึ้นบก + “ขอให้” + สิ่งที่เป็นผลร้ายต่อตัวผู้พูดเอง คือ ขอให้ตายภายในร้อยปี , ให้หมาบ้ากัด

๓.๑๔ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาถาม

เกณฑ์ของเจตนาถาม

กฎบอกเนื้อความ - เนื้อความใดๆ ก็ได้

กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน

- ผู้พูดไม่ทราบหรือไม่แน่ใจในข้อมูลของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือผู้พูดอาจมีข้อมูลมากจนไม่สามารถคาดคะเนคำตอบที่แท้จริงได้
- ผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังสามารถให้คำตอบในสิ่งที่ผู้พูดต้องการรู้ได้
- ผู้พูดและผู้ฟังต้องมีข้อมูลในเรื่องที่ถามตรงกันบ้าง จึงสามารถสื่อความหมายกันได้เข้าใจ
- ยังไม่ชัดเจนว่าทั้งผู้พูดและผู้ฟังว่าผู้ฟังจะสามารถให้คำตอบกับผู้พูดได้ทันที

กฎบอกความจริงใจ - ผู้พูดต้องการทราบข้อมูลจึงถามผู้ฟัง

กฎบอกสาระสำคัญ - ผู้พูดมีความพยายามที่จะได้ข้อมูลจากผู้ฟัง

รูปภาษาที่พบในประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาถาม

จากข้อมูลพบว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาถามจะมีคำ ที่สังเกตได้ว่าใช้แสดงเจตนาถามปรากฏอยู่ในประโยค ดังนี้

คำ การถามสามารถถามได้หลายลักษณะ เช่น

ถามให้ตอบเนื้อความ - มักมีคำไม่ชี้เฉพาะ เช่น “ใคร” “อะไร” “ไหน” “ทำไม” “เท่าไร”

“เหตุใด” “อย่างไร” “เมื่อไร” “ก็” “ยังงี้” และมักมีคำลงท้าย “ละ” “นะ” “นะ” ประกอบอยู่ด้วย

ถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ - มักมีคำว่า "หรือ" "ไหม" "นะ" อยู่ท้ายประโยค
ถามเพื่อให้เลือก - มักมีคำว่า "หรือ" ประกอบอยู่

ตัวอย่างประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาถาม เช่น

บทสนทนาที่ ๕๗ บทสนทนายาระหว่างตาแหยมกับรวงข้าว โด่งช่วยรวงข้าวมาจากซัฟรอนาเซยของ รวงข้าวที่หวังหลอกรวงข้าวไปทำมิดีมีร้าย เมื่อโด่งช่วยรวงข้าวได้แล้ว รวงข้าวกลับไม่ยอมกลับบ้าน โด่ง จึงพารวงข้าวไปบ้านเพื่อน แล้วให้เพื่อนไปช่วยตามตาแหยม

"รวงข้าวยังไม่กลับ..." เด็กสาวยื่นกราน

หล่อนไม่พูดอะไรมาก เพราะรู้ว่าพูดไปก็ไม่มีความหมาย มองดูหน้าเด็กหนุ่มแล้วเดาใจเขาว่า คงจะ คล้อยตามชายชรา ไม่อย่างนั้นก็คงไม่ให้หมวยไปตามแกมาถึงที่นี่

"ถ้าไม่กลับ แล้วจะไปไหน?" ตาแหยมลงนั่งกอดเข้าถามด้วยเสียงอ่อนนอกอ่อนใจ

"ไปไหนก็ได้" เด็กสาวตอบอย่างดีใจ

(คุณชาย หน้า ๗๒๘)

ผู้พูดคือตาแหยมพูดกับรวงข้าว ตาแหยมใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อถามรวงข้าว โดยพิจารณาได้จากเจตนาของตาแหยมที่ถามรวงข้าวเพราะต้องการทราบคำตอบคือความคิดของรวงข้าวว่าถ้ารวงข้าวไม่ ยอมกลับบ้านแล้วจะไปอยู่ที่ไหน เพราะตัวตาแหยมเองก็ไม่เห็นหนทาง ซึ่งผู้ฟังก็เข้าใจเจตนาของผู้พูดดี เห็นได้จากที่รวงข้าวตอบตาแหยมว่าตัวเองก็ยังไม่รู้เหมือนกันว่าจะไปไหน

นอกจากนี้ยังในประโยคยังมีคำว่า "ไหน" ซึ่งเป็นคำบอกการถามให้ตอบเนื้อความ ช่วยย้ำให้ เห็นว่าผู้พูดมีเจตนาถาม

บทสนทนาที่ ๕๘ บทสนทนายาระหว่างรวงข้าวกับโด่ง รวงข้าวออกจากบ้านมาโดยไม่ได้ขออนุญาตคุณย่า จนเกือบเกิดเรื่องเกิดราวแต่พอดีโด่งไปช่วยไว้ได้ เมื่อช่วยมาได้ รวงข้าวกลับไม่กล้ากลับบ้านเพราะกลัวจะ ถูกคุณย่าลงโทษ

"ทำไมคุณย่าจะต้องลงโทษรวงข้าว รวงข้าวไม่ได้ทำผิดอะไรให้อาเฮยต่างหากมันผิด"

"คุณย่าไม่เหมือนคนอื่น" เด็กสาวตอบ ลำคอตื้นตันขึ้นมาอีก "ถ้าคุณย่าทำโทษที่รวงข้าวมี เพื่อนผู้ชายล่ะคะ"

"เราไม่ได้ทำอะไรผิดนี่นา" โด่งย้ำ "ถ้ารวงข้าวกลัว พี่ไปเป็นพยานให้ว่าเรื่องเป็นยังไง"

(คุณชาย หน้า ๖๔๖)

ผู้พูดคือรวงข้าวพูดกับโต้ง รวงข้าวใช้ประโยคเงื่อนไข่นี้เพื่อถามโต้ง พิจารณาได้จากเจตนาของ รวงข้าวไม่รู้จะทำอย่างไรดีถ้าคุณย่ารู้ว่าตนมีเพื่อนชาย จึงถามโต้งเพื่อต้องการคำตอบว่าตนควรจะทำ อย่างไรต่อไปดี

นอกจากนี้ยังในประโยคยังมีคำว่า “ละ” ซึ่งเป็นคำบอกการถามให้ตอบเพื่อความ ช่วยย้าให้เห็นว่า ผู้พูดมีเจตนาถาม

บทสนทนาที่ ๕๙ บทสนทนายระหว่างเนื้อดีกับเข็มเพชร เนื้อดีเป็นลูกค้าประจำคนหนึ่งของร้านเข็มเพชร วันนี้เธอมาเลือกซื้อเครื่องประดับกับคุณหญิงอารยา เนื้อดีหยิบมุกน้ำจืดจากถาดที่เข็มเพชรยกมาวาง หลังตุ้กระจกขึ้นทาบกับลำคอ

“นี่ถ้าควบกัน...จะสักก็เส้นดีคะ คุณเข็มถึงจะสวย”

“อ้าว ...ไหนเธอว่าเธอจะมาดูมุกใหญ่อย่างสั้นังจะ” คุณหญิงอารยาท้วง “โหงมาแหมะอยู่แค่ มุกน้ำจืดละ”

“เปล่าหรอก นี่ฉันจะดูให้ยายนิจนะ...”

(เนื้อดีใน หน้า ๘๔)

ผู้พูดคือเนื้อดีพูดกับเข็มเพชร เนื้อดีใช้ประโยคเงื่อนไข่นี้เพื่อถามเข็มเพชร พิจารณาได้จากเจตนา ของผู้พูดที่ถามเพื่อต้องการคำตอบจากผู้ฟังว่าตนควรใส่สร้อยก็เส้นถึงจะสวย

นอกจากนี้ยังในประโยคยังมีคำว่า “ก็” ซึ่งเป็นคำบอกการถามให้ตอบเพื่อความ ช่วยย้าให้เห็นว่า ผู้พูดมีเจตนาถาม

บทสนทนาที่ ๖๐ บทสนทนายระหว่างเข็มเพชรกับป्ली กันทิมามีปากเสียงกับเข็มเพชรจึงลาออกไป เข็มเพชรกำลังคิดถึงคนที่จะมาแทนกันทิม่า...พร้อมกันก็อดไม่ได้ที่จะเสียดายกันทิม่า

“เออเนี่ย ถ้าฉันจะเอาวิณามาแทนยายกันเธอจะว่ายังไง” ในที่สุดนายจ้างก็เอ่ยถามอย่างจน ปัญญาจริงๆ

“อย่าดีกว่าพี่” ป्लीตอบทันควัน

หล่อนกำลังทนน้องสาวไม่ได้ ...ไม่ได้แม้กระทั่งมองหน้า

(เนื้อดีใน หน้า ๘๒๓)

ผู้พูดคือเข็มเพชรพูดกับป्ली เข็มเพชรใช้ประโยคเงื่อนไข่นี้เพื่อถามป्ली โดยพิจารณาได้จากเจตนา ของผู้พูดที่ถามเพื่อต้องการทราบความคิดเห็นของป्लीว่าเธอคิดเห็นอย่างไรว่าเข็มเพชรจะเอาวิณาน้องสาว ของป्लीมาทำงานแทนกันทิม่าที่ลาออกไป เข็มเพชรต้องถามเพราะต้องการหาคนมาทำงานแทนกันทิม่า

และก็ยังไม่ว่าจะหาใครมาทำงานแทนดี วิณาเป็นคนหนึ่งที่เหมาะสมแต่ผู้พูดคือเซ็มเพชรก็รู้ว่าปลีกับวิณามีปัญหากันจึงต้องถามความคิดเห็นของปลี เมื่อดูปฏิกริยาของปลีก่อนเพราะตำแหน่งนี้ต้องทำงานร่วมกัน

นอกจากนี้ยังในประโยคยังมีคำว่า "ยังไง" ซึ่งเป็นคำบอกการถามให้ตอบเพื่อความ ช่วยย้าให้เห็นว่าผู้พูดมีเจตนาถาม

บทสนทนาที่ ๖๑ บทสนทนาระหว่างปลัดจินตวัฒน์กับวรรณ ปลัดจินตวัฒน์ไปขอให้วรรณช่วยนำทางเข้าไปในป่าเพื่อไปดูการตัดไม้เถื่อนตามที่ดาวเรืองแนะนำ วรรณมองหน้าคนชวน

"คุณปลัดไม่ได้ส่วนแบ่ง หรือจะเข้าไปเอาส่วนแบ่ง?"

จินตวัฒน์จึงตอบด้วยสายตาแว่นแฉ่งเช่นกัน

"ถ้าฉันตอบว่า ไม่เคยรู้เรื่องเลย จะเชื่อไหม?"

คนถูกย่อนถามนั่งอยู่ชั่วคราว กว่าจะยิ้มนิดๆ "เชื่อ!"

(ดาวเรือง หน้า ๔๓๘)

ผู้พูดคือปลัดจินตวัฒน์พูดกับวรรณ ปลัดจินตวัฒน์ใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อถามวรรณ โดยพิจารณาได้จาก เจตนาของผู้พูดที่ถามเพราะต้องการคำตอบ เพราะผู้พูดอยากจะทำผู้ฟังเชื่อเรื่องของตนพูดหรือไม่

นอกจากนี้ยังในประโยคยังมีคำว่า "ไหม" ซึ่งเป็นคำบอกการถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ ช่วยย้าให้เห็นว่าผู้พูดมีเจตนาถาม

บทสนทนาที่ ๖๒ บทสนทนาระหว่างปลัดจินตวัฒน์กับดาวเรือง ปลัดจินตวัฒน์รู้ว่าดาวเรืองไม่ยอมให้ผู้หญิงเป็นกำนัน เขาจึงถามถึงสาเหตุที่ดาวเรืองไม่ชอบผู้หญิง

"ทำไมเธอไม่ชอบผู้หญิง?"

ดาวเรืองอีกอ้าปากอยู่ชั่วคราว กว่าจะตอบอย่างไม่เต็มปากนัก

"ก็...อยากเป็นพ่อไ้วรรณ" คนฟังถอนใจยาว อยากจะอุทานว่า"เด็กเฮ้ย.."

"ใครจะเลือกได้ล่ะว่า จะเกิดเป็นพ่อใคร ลูกใคร เธอจะถ้าเลือกเกิดได้จะอยากเป็นลูกใคร?"

"ลูกแม่เราสิ" คำตอบทันควัน

(ดาวเรือง หน้า ๓๕๑)

ผู้พูดคือปลัดจินตวัฒน์พูดกับดาวเรือง ปลัดจินตวัฒน์ใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อถามดาวเรือง โดยพิจารณาได้จากเจตนาของผู้พูดต้องการทราบความคิดของผู้ฟังว่าอยากเกิดเป็นลูกใครถ้าเลือกเกิดได้

นอกจากนี้ยังในประโยคยังมีคำว่า "ใคร" ซึ่งเป็นคำบอกการถามให้ตอบเพื่อความ ช่วยย้ำให้เห็นว่าผู้พูดมีเจตนาถาม

ข้อสังเกต

ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาถามนี้ แม้จะในประโยคเงื่อนไขจะมีรูปภาพที่บ่งว่าเป็นการถามแต่ผู้พูดอาจไม่ได้มีเจตนาจะถามผู้ฟังเป็นหลักหรืออาจไม่ได้มีเจตนาจะถามผู้ฟังเลยก็เป็นได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๖๓ และ ๖๔ บทสนทนายระหว่างจำเมนักกับดาวเรือง จำได้ข่าวว่าดาวเรืองล้มแล้วเถื่อนจึงชวนจินตวัฒน์ไปจับ เมื่อไปถึงเห็นดาวเรืองถือขวดเหล้าวิ่งหนีไปทางไร่ลับประรด จำวิ่งตามพร้อมบอกให้ดาวเรืองหยุด และส่งขวดเหล้านั้นมาให้ตน แต่ดาวเรืองเถียงว่าเป็นขวดฉี

"ใครจะฉีใส่ขวด?" จำเมนักมีโมโห

"เอ็งอย่ามาอ้อยอิ่งให้เสียเวลา"

"ฉันให้แม่ฉีใส่ขวดไว้ จะไปให้หมอดตรวจ" คนพูดยังกอดขวดในอ้อมอก ด้วยที่ท่าเป็นพิรุณ ขณะที่จินตวัฒน์ยืนฟังด้วยท่าแสดงความขำขันอยู่ในใจ

"(๖๓) ถ้าเป็นขวดฉีแม่เอ็งจริง ทำไมเอ็งจะอ้อมวิ่งมานี้?"

"ฉันจะวิ่งเอาไปทิ้ง เก็บไว้บ้านมันเหม็น"

"เอ็งอย่ามาพูดเลยว่า" คุณจำบอกเสียราคาบุญๆ "แก้ตัวน้ำซุ่นๆ (๖๔) ถ้าไม่ใช่ขวดเหล้าเอ็งจะวิ่งแจ้นมาทำไม ส่งมาเสียดีๆ อย่าให้มีมะโห ถ้าโดนฐานชัดขึ้นการจับกุมของเจ้าพนักงานอีกกระทรวงหนึ่งเอ็งจะโดนหนัก"

"เฮ้ บอกแล้วไม่เชื่อ อย่ามาโทษฉันนะ"

(ดาวเรือง หน้า ๑๒๗)

จะเห็นว่าประโยคเงื่อนไขในบทสนทนาที่ ๖๓ ผู้พูดไม่เชื่อผู้ฟัง ไม่เห็นด้วยกับคำพูดของผู้ฟัง ผู้พูดจึงพูดขึ้นมาเพื่อแย้งผู้ฟังโดยพิจารณาได้จากความเชื่อพื้นฐานที่การแย้งผู้พูดพูดเพราะมีความคิดเห็นไม่ตรงกับผู้ฟังและเชื่อว่าสิ่งที่ตนคิดเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่การถามจะถามเพราะผู้พูดไม่ทราบข้อมูลและคิดว่าผู้ฟังให้ข้อมูลตนได้จึงถาม ประโยคเงื่อนไขนี้ผู้พูดแม้ผู้พูดจะพูดแบบขอข้อมูลแต่จุดประสงค์ไม่ได้เน้นขอข้อมูลแต่เน้นที่จะแย้งมากกว่า และถ้าพิจารณาจากกฎบอกความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญจะเห็นได้ว่าผู้พูดพูดเพื่อต้องการแย้งคำพูดของผู้ฟัง และมีความพยายามจะทำให้ผู้ฟังจนมุม ประโยคเงื่อนไขนี้ ผู้พูดจึงมีเจตนาแย้งผู้ฟังเป็นหลัก แต่อย่างไรก็ตามแม้ประโยคเงื่อนไขนี้ผู้พูดจะมีเจตนาแย้งเป็นหลัก แต่ผู้พูดก็ยังพูดเพื่อถามข้อมูลผู้ฟังด้วย คือสงสัยการกระทำของผู้ฟังและถามเพื่อให้ผู้พูดอธิบายการ

กระทำของตน ประโยคเงื่อนไขนี้จึงถือได้ว่าเป็นการแย้งเชิงถาม ซึ่งผิดกับตัวอย่างที่ ๖๔ ที่ผู้พูดเจตนาที่จะแย้งผู้ฟังอย่างเดียว คือผู้พูดพูดเพราะไม่เห็นด้วยกับคำพูดของผู้ฟังโดยสิ้นเชิง และไม่เปิดโอกาสให้ผู้ฟังอธิบาย ดูได้จากที่ผู้พูดไม่ได้เว้นช่องให้ผู้ฟังอธิบายเลย สำหรับเรื่องคำ "ทำไม" นี้ สิริลักษณ์ หุ่นศรีงาม (๒๕๔๔) ได้ศึกษา "ประโยคภาษาไทยที่มีคำว่า "ทำไม" ทางด้านอรรถศาสตร์ และวัจนปฏิบัติศาสตร์ " และได้กล่าวไว้ว่าการวางตำแหน่งจะสอดคล้องกับความหมาย การวางคำว่า "ทำไม" ไว้ต้นประโยคผู้พูดจะคิดว่าการกระทำของผู้ฟังอาจเกิดจากความตั้งใจ จงใจของผู้กระทำ หรือ อาจจะเกิดจากบังเอิญภายนอกที่มาเป็นแรงผลักดันให้เกิดเหตุโดยที่ผู้กระทำไม่ได้ตั้งใจก็ได้ แต่การวางคำว่า "ทำไม" ไว้ท้ายประโยคผู้พูดจะคิดว่าการกระทำของผู้ฟังจะเกิดจากความจงใจทำ ผู้กระทำมีความตั้งใจจะให้เกิด และผ่านการคิดไตร่ตรองแล้วเท่านั้น และถ้าเป็นสิ่งที่ผิด ก็อนุมานได้ว่าผู้กระทำได้ทำผิดโดยเจตนาและมีการไตร่ตรองล่วงหน้า ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในตัวอย่างที่ ๖๓ ผู้พูดวาง "ทำไม" ไว้ต้นประโยค แสดงให้เห็นว่าแม้ผู้พูดจะคิดว่าชวดที่อยู่ในมือดาวเรื่องเป็นเหล่า แต่ผู้พูดก็ไม่ได้พูดเจาะจงไปเลยว่าดาวเรื่องกระทำผิด เพราะ "ทำไม" ที่อยู่หน้าประโยคยังมีพออนุমানได้ว่าผู้ฟังไม่ได้ตั้งใจทำก็ได้ คือยังพอเปิดโอกาสให้ผู้ฟังอธิบาย ประโยคเงื่อนไขนี้จึงเป็น "การแย้งเชิงถาม" แต่ในตัวอย่างที่ ๖๔ ผู้พูดวาง "ทำไม" ไว้หลังประโยคแสดงว่าผู้พูดเชื่อเต็มที่ว่าผู้ฟังมีความตั้งใจที่จะกระทำผิด และสิ่งที่ทำก็ไตร่ตรองมาแล้วล่วงหน้า สังเกตได้ว่าผู้พูดไม่เปิดโอกาสให้ผู้ฟังอธิบายเหตุผล เป็นการพูดแบบเจาะจงไปเลยว่าสิ่งที่อยู่ในชวดคือเหล่าเถื่อนแน่ๆ ประโยคนี้ผู้พูดจึงไม่ได้มีเจตนาพูดเพื่อถามผู้ฟัง แต่มีเจตนาพูดเพื่อ "แย้ง" ผู้ฟังเท่านั้น

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าแม้ในประโยคจะมีคำแสดงการถามแต่ผู้พูดก็ไม่ได้มีเจตนาจะถาม ดังนั้นในการพิจารณาเจตนาของผู้พูดจึงจำเป็นต้องพิจารณาจากเจตนาของผู้พูด ตัวอย่างต่อไปนี้เป็นตัวอย่างอีกตัวอย่างหนึ่งที่แม้จะมีรูปภาษาที่บ่งได้เป็นการถามแต่ผู้พูดอาจไม่ได้มีเจตนาจะถามผู้ฟังเลย

บทสนทนาที่ ๖๕ ยายของเด็กชายโต่งป่วย โต่งรีบวิ่งมาขอความช่วยเหลือจากตาแหยม ตาแหยมจึงแวะไปหาคุณมหาเพื่อขอยาจากคุณมหา บทสนทนานี้เป็นบทสนทนายาระหว่างตาแหยมกับคุณมหา คุณมหาเป็นคนที่เป็นที่นับถือในหมู่บ้าน มีฐานะปานกลาง และมักจะช่วยเหลือตาแหยมอยู่เสมอ

"อะไรอีกล่ะ ตาแหยม มาขอข้าวกินก็...เข้าไปในครัวซี ข้าวเย็นยังมีเหลืออีกนิดหน่อย"

อีกฝ่ายยิ้มเฉยๆ "ไอ้เรื่องข้าวนะไม่รังเกียจหรอก คุณมหา มีให้ตาแหยมกินได้บุญชะยิ่งกว่าเทให้หมากินอีกนะ ทำบุญกับคนด้วยกัน อานิสงส์แรง...แต่วันนี้ไม่ได้จะมาขอข้าวหรอก เมื่อกี้ได้ยินว่าจะเอายาไปให้หลวงพ่อเหรอ"

"เออ"

"ถ้ามียาแก้ไข้เหลือซักเม็ดสองเม็ด ขอบันหน่อยได้ไหมล่ะ" ตาแหยมถามอ้อมอ้อม

คุณหมามองอีกฝ่ายอย่างพิจารณา "ไม่สบายนี้รี?"

“เปล่า ฉันไม่ได้เป็นเองหรือคุณมหา คนอย่างฉันมันกบาลแข็ง ไม่ตายง่ายๆ จะเอายาไปให้เขานะ”

(คุณชาย หน้า ๔)

จะเห็นได้ว่าแม้จะประโยคนี้มีคำแสดงคำถามคือ “ไหม” และ “ละ” แต่ผู้พูดมิได้มุ่งจะถามผู้ฟังแต่ผู้ฟังที่จะพูดเพื่อขอร้องผู้ฟัง พิจารณาได้จากเกณฑ์ทางด้านเจตนาที่ผู้พูดไม่ได้ต้องการทราบข้อมูลจากผู้ฟัง แต่ผู้พูดต้องการความช่วยเหลือของผู้ฟัง ความพยายามในการพูดของผู้พูดก็ไม่ได้ต้องการทราบข้อมูลใดๆ แต่ผู้พูดพยายามที่จะให้ผู้ฟังทำตามสิ่งที่ผู้พูดต้องการคือแบ่งยาให้ตน ดังนั้นประโยคเงื่อนไขนี้ผู้พูดจึงไม่ได้พูดโดยมีเจตนาจะถามแต่พูดโดยมีเจตนาจะขอร้องผู้ฟัง

๓.๑๕ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาขอร้อง

เกณฑ์ของเจตนาขอร้อง

กฎบอกเนื้อความ - เนื้อความใดๆ ที่เป็นการกระทำในอนาคตของผู้ฟัง

กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน

๑. ผู้ฟังสามารถทำการกระทำนั้นๆ ได้ และผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังสามารถทำการกระทำนั้นๆ ได้

๒. ยังไม่มีอะไรแสดงอย่างชัดเจนว่าผู้ฟังจะทำการกระทำนั้นๆ เป็นปกติ

กฎบอกความจริงใจ - ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังทำสิ่งที่ผู้พูดขอร้อง

กฎบอกสาระสำคัญ - ผู้พูดมีความพยายามที่จะให้ผู้ฟังทำสิ่งที่ผู้พูดขอร้องโดยผู้พูดมักจะพูดกับผู้ฟังอย่างสุภาพด้วยการพยายามเลือกใช้ถ้อยคำที่สุภาพ และอาจบอกเหตุผลที่จำเป็นต้องมาขอร้องเพื่อให้ผู้ฟังยอมทำตามสิ่งที่ผู้พูดต้องการ

รูปภาพที่พบในประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาขอร้อง

จากข้อมูลพบว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาขอร้องจะมีคำ กลุ่มคำ ประโยคที่สังเกตได้ว่าใช้แสดงเจตนาขอร้องปรากฏอยู่ในประโยค ดังนี้

คำ มักจะมีคำว่า “ขอ” “ช่วย” “ด้วย” “หน่อย” อยู่ในประโยค และมักมีคำว่า “ดี” “นะ” อยู่ท้ายประโยค

กลุ่มคำ มักจะมีกลุ่มคำ “ได้ไหม” อยู่ในประโยค

ประโยค จากข้อมูลที่พบ ผู้วิจัยสังเกตได้ว่าการใช้ประโยคเงื่อนไขเพื่อแสดงเจตนาขอร้องจะมีลักษณะประโยคที่เป็นรูปแบบคำพูดขอให้สังเกตได้ว่าผู้พูดต้องการขอร้องผู้ฟัง ดังนี้

ถ้า + สิ่งที่เกี่ยวข้องการขอรับรอง + สิ่งที่ต้องการขอรับรอง

- เช่น - "ถ้ามียาแก้ไข้เหลือซึกเม็ดสองเม็ด ขอปันหน่อยได้ไหมละ"
 - "ถ้าคุณโสภณาได้ข่าว ช่วยบอกหญิงด้วยนะคะ"

ถ้า + สิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องการขอรับรองในขณะนั้นๆ + สิ่งที่ต้องการขอรับรอง

- เช่น - "ถ้าจั้น (ให้สัมภาษณ์ไม่ได้ตอนนี้) ขอเบอร์โทรฯ นิดได้ไหมคะ"

จะเป็นไปได้ไหม + ถ้า + สิ่งที่ต้องการขอรับรอง

- เช่น - "จะเป็นไปได้ไหม ถ้าคุณจะสนับสนุนเรื่องเงินลงทุน"

ตัวอย่างประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาขอรับรอง เช่น

บทสนทนาที่ ๖๖ บทสนทนาระหว่างโด่งกับคุณมหา คุณมหาเป็นคนที่อุปการะโด่งมา โด่งโทรศัพท์มาหาคุณมหาเพราะตาแหยมหกล้มกระดูกหักเข้าโรงพยาบาล คุณมหา รู้จักตาแหยมเพราะตาแหยมเป็นคน ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน ตาแหยมเคยไปขอข่าวจากคุณมหาโดยทำงานแลก และยังเป็นคนที่พาโด่งไปหาคุณมหา คุณมหาเมตตาโด่งจึงรับอุปการะไว้ เมื่อตาแหยมล้มป่วยโด่งจึงอยากให้คุณมหามาเยี่ยม

"ผมอยากจะมาหาคุณลุงหลายครั้งแล้วครับแต่..แต่ไม่กล้ามา ถ้าคุณลุงว่าง แวะมาเยี่ยมตาแหยมหน่อยได้ไหมครับ แก่ไม่มีใครเลยครับ.."

"ได้ซี โรงพยาบาลไหนละ?"

ยังไม่ทันได้คำตอบ คุณมหา ก็ได้ยินเสียงถามอย่างเร่งร้อนจากผู้ที่ได้เดินเข้ามาในครัว

(คุณชาย หน้า ๙๘๗)

ผู้พูดคือโด่งพูดกับคุณมหา โด่งใช้ประโยคเงื่อนไขเพื่อขอรับรองคุณมหาโดยพิจารณาได้จาก เนื้อความจะเห็นว่าสิ่งที่โด่งขอรับรองเป็นการกระทำในอนาคตของคุณมหา คือ คุณมหาจะไปเยี่ยมตาแหยม ถ้าคุณมหาตกลง สำหรับปัจจัยพื้นฐานโด่งเชื่อว่าคุณมหาสามารถไปเยี่ยมตาแหยมได้ และถ้าทราบบ่าวโด่งก็เชื่อว่าคุณมหาต้องอยากไปเยี่ยมตาแหยมแน่ อย่างไรก็ตามก็ยังเป็นสิทธิของผู้ฟังคือคุณมหาว่าจะไปหรือไม่ก็ได้ แต่เมื่อผู้พูดอยากให้ผู้ฟังไปจึงต้องขอรับรอง ดังจะพิจารณาได้จากกฎบอกด้านความจริงใจ และกฎบอกสาระสำคัญ ซึ่งจะเห็นว่าผู้พูดคือโด่งต้องการให้คุณมหาไปเยี่ยมตาแหยมเพราะตาแหยมไม่สบายและไม่มีใครช่วยเหลือเลย และตามปกติ ในการขอรับรองผู้พูดมักจะต้องเลือกใช้คำพูดที่สุภาพพูดกับผู้ฟังเพราะการขอรับรองเป็นการรบกวนผู้ฟัง และยิ่งโด่งมีสถานภาพต่ำกว่าคุณมหาเพราะโด่งเป็นคนที่คุณมหาอุปการะมาโด่งก็ต้องยิ่งรักษาความสุภาพกับผู้ฟัง โด่งจึงเลือกใช้ประโยคคำถามที่เป็นประโยคที่ใช้

เปิดโอกาสให้ผู้ฟังตอบรับหรือปฏิเสธก็ได้ และยังมีลักษณะของเงื่อนไขก็จะช่วยแสดงความสุภาพได้อย่างดีเพราะเป็นการให้ทางเลือกผู้ฟังว่าถ้าว่างถึงจะขอให้ไป

นอกจากนี้ยังสังเกตได้ว่าประโยคเงื่อนไขมีคำและกลุ่มคำที่มักจะใช้แสดงการขอร้องคือ "หน่อย" "ได้ไหม" ปรากฏอยู่ และยังมีรูปแบบที่สังเกตได้ว่ามักใช้กับการขอร้อง คือ ถ้าคุณลุงว่าง (สิ่งที่เื้อื่อต่อการขอร้อง) + แวะมาเยี่ยมตาแหมมหน่อยได้ไหม (สิ่งที่ต้องการขอร้อง) จึงช่วยย้ำให้เห็นว่าผู้พูดมีเจตนาขอร้อง

บทสนทนาที่ ๖๗ บทสนทนาระหว่างคุณหญิงพิมพ์กับโสภา โสภากับคุณหญิงพิมพ์อยู่ในแวดวงสังคมระดับเดียวกัน รู้จักกันเพราะแต่ก่อนคุณชายทินภาคพี่ชายต่างมารดาของคุณหญิงพิมพ์ไปอาศัยอยู่กับพ่อของโสภา โสภากับคุณชายทินภาคเคยชอบกัน แต่ถูกแม่ของโสภาขัดขวาง เมื่อโสภาได้มีโอกาสพบคุณหญิงพิมพ์อีกครั้ง เธอก็ได้ถามถึงเรื่องของคุณชายทินภาค โสภาบอกกับคุณหญิงพิมพ์ว่า เธอไม่ได้ข่าวคุณภาคเลยเพราะเธออยู่สงขลามาทลอด เธอคิดว่าคุณชายทินภาคอยู่กับพี่ๆ น้องๆ ของคุณหญิงพิมพ์

"เอ! ไม่ทราบว่ามีน้องคนไหน " คุณหญิงพิมพ์ซักไม่แน่ใจ "เท่าที่พบกันก็ไม่เห็นใครพูดถึง... ถ้าคุณโสภาได้ข่าว ช่วยบอกหญิงด้วยนะคะ จะได้ไปเยี่ยมพี่ภาคบ้าง"

(คุณชาย หน้า ๙๕๐)

ผู้พูดคือคุณหญิงพิมพ์พูดกับคุณโสภา ประโยคเงื่อนไขนี้คุณหญิงพิมพ์ใช้เพื่อขอร้องโสภา โดยพิจารณาได้จากเนื้อความเป็นการกระทำในอนาคตของผู้ฟัง คือ การทราบข่าวและบอกข่าวเรื่องคุณชายทินภาคเป็นการกระทำในอนาคตของโสภา สำหรับกฎบอกปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่าผู้พูดคือคุณหญิงพิมพ์เชื่อว่าผู้ฟังสามารถทำสิ่งที่ตนต้องการได้ เมื่อโสภาผู้ฟังได้ข่าวคุณชายทินภาคแล้ว การที่โสภาจะส่งข่าวมาให้ตนทราบเป็นเรื่องที่ทำได้ เมื่อพิจารณากฎบอกด้านความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าผู้พูด คือคุณหญิงพิมพ์ต้องการขอร้องให้ผู้ฟัง คือโสภาทำในสิ่งที่เธอปรารถนาคือการให้คุณโสภาบอกข่าวคุณชายภาค อย่างไรก็ตามจะเห็นว่าคุณหญิงพิมพ์เลือกใช้การพูดขอร้องอย่างสุภาพด้วยการใช้คำว่า "ช่วย" "นะคะ" พร้อมบอกเหตุผลว่าทำไมเธอถึงอยากทราบข่าว

นอกจากนี้ยังสังเกตได้ประโยคนี้อีกมีคำและกลุ่มคำที่มักใช้แสดงการขอร้องคือ "ช่วย" "ด้วย" "นะ" ลดความรุนแรง และยังมีรูปแบบที่สังเกตได้ว่ามักใช้กับการขอร้อง คือ ถ้าโสภาได้ข่าว (สิ่งที่เื้อื่อต่อการขอร้อง) + ช่วยบอกหญิงด้วยนะคะ (สิ่งที่ต้องการขอร้อง) จึงช่วยย้ำให้เห็นว่าผู้พูดมีเจตนาขอร้อง

บทสนทนาที่ ๖๘ บทสนทนาระหว่างนครินทร์กับฉายสมร ทั้งสองเป็นสามีภรรยาแต่เหมือนเป็นเพียงในนามเพราะแม้ทั้งคู่จะอยู่บ้านเดียวกันแต่ก็อยู่แบบต่างคนต่างอยู่ ไม่ค่อยได้พูดคุยกัน วันหนึ่งฉายสมรมาหานครินทร์ในห้อง นครินทร์จึงรู้สึกแปลกใจและเชื่อว่าฉายสมรต้องมีอะไรบางอย่าง

“ทำไมถึงได้คิดว่าฉันต้องมีอะไร..ถึงได้เปิดประตูห้องคุณเข้ามา...”

“อย่าเสียเวลานะ” นครินทร์ตัดบท “ผมจะรีบไปทำงาน...”

“เรื่องลึลายุ”

“หรือ อีกฝ่ายหนึ่งชะงัก ขมวดคิ้วจน “เรื่องของใครนะ...”

“ลึลายุกำลังมองหาแนวทางทำธุรกิจในเมืองไทย..สนใจเรื่องเกี่ยวกับงานแฟชั่น จะเป็นไปได้ไหมถ้าคุณจะสนับสนุนในเรื่องเงินลงทุน..”

นครินทร์นิ่งไปนาน “ลึลายุรู้เรื่องการทำธุรกิจแค่นี้ไหน ผู้หญิงเปรี้ยวๆ แต่งตัวหรือหว่า เดินไปทางไหนคนมองกันเกรียวก็ไม่ได้หมายความว่าอะไรเรื่องทำธุรกิจเสียผ่านนะ ...”

(นางบาป หน้า ๖๑)

ผู้พูดคือชายสมรผู้เป็นภรรยาพูดกับนครินทร์ผู้เป็นสามี ประโยคเงื่อนงำนี้ชายสมรใช้เพื่อขอร้องนครินทร์ โดยพิจารณาได้จากเนื้อความเป็นการกระทำในอนาคตของผู้ฟังคือการตัดสินใจของนครินทร์ว่าจะสนับสนุนเงินลงทุนให้ลึลายุหรือไม่ สำหรับกฎบอกปัจจัยพื้นฐาน ชายสมรเชื่อว่านครินทร์สามารถสนับสนุนเงินลงทุนได้ เพราะเขาเป็นกรรมการผู้จัดการบริษัท ย่อมมีอำนาจตัดสินใจได้ เมื่อพิจารณากฎบอกด้านความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าผู้พูดคือชายสมรต้องการให้ผู้ฟังคือนครินทร์สนับสนุนเงินลงทุนให้ลึลายุเพื่อนของเธอ แม้ว่าทั้งสองจะเป็นสามีภรรยาแต่ชายสมรก็เลือกใช้รูปแบบคำพูดสุภาพและค่อนข้างเป็นทางการเพราะสัมพันธ์ภาพของคนทั้งสองเหมือนเป็นคนแปลกหน้าต่อกัน ผู้พูดจึงเลือกใช้ประโยคขอร้องที่ค่อนข้างเป็นทางการ

นอกจากนี้ยังสังเกตได้ประโยคนี้นี้มีรูปแบบที่สังเกตได้ว่ามักใช้กับการขอร้อง คือ“จะเป็นไปได้ไหม” + ถ้า คุณจะสนับสนุนในเรื่องเงินลงทุน (สิ่งที่ต้องการขอร้อง) ซึ่งช่วยย้ำให้เห็นว่าผู้พูดมีเจตนาขอร้อง

บทสนทนาที่ ๖๙ บทสนทนาระหว่างนิตกับเข็มเพชร นิตทำงานนิตยสารแห่งหนึ่ง เธอเคยขอนัดสัมภาษณ์เข็มเพชร แต่ตอนหลังเลื่อนนัด และทางนิตยสารยังลงเรื่องของร้านเพชรคู่แข่งอีก ทำให้เข็มเพชรเจ็บใจ ต่อมาเมื่อเข็มเพชรมีชื่อเสียงมากขึ้น นิตมาขอสัมภาษณ์อีก เข็มเพชรจึงปฏิเสธ เพราะใครที่ทำอะไรให้เธอไม่พอใจไว้ เธอจะจำไม่เคยลืม

“ต้องรีบกลับบ้าน มีนัดคะ”

“แหม...เสียตายจิง..คุณเข็มเพชรคะ” หญิงสาววัยต้นไม่ละลดความพยายาม “ถ้าจั้น ขอเบอร์โทรฯ นิตได้ไหมคะ”

แต่อีกฝ่ายเยาะด้วยยิ้ม “เปิดดูในสมุดแล้วกันนะ มีหลายเบอร์” เข็มเพชรตอบอย่างไม่มีเยื่อใย พลางหันไปทางสามี แล้วเหลียวไปดูเรณิ

(เนื้อใน หน้า ๒๗๗)

ผู้พูดคือ นิดพูดกับ เข็มเพชร นิดเป็นคนจาก นิตยสารที่มาขอสัมภาษณ์เข็มเพชร ประโยคเงื่อนไขนี้ นิดใช้เพื่อขอร้องเข็มเพชร โดยพิจารณาได้จากเนื้อความเป็นการกระทำในอนาคตของผู้ฟังคือการตัดสินใจของเข็มเพชรว่าจะให้เบอร์โทรศัพท์นิตหรือไม่ สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่าการให้เบอร์โทรศัพท์เป็นเรื่องที่ผู้ฟังสามารถทำได้ ขึ้นอยู่กับว่าผู้ฟังจะยินยอมให้หรือไม่เท่านั้น เมื่อพิจารณากรอบอกด้านความจริงใจและกรอบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าผู้พูดคือ นิดต้องการเบอร์โทรศัพท์เข็มเพชรเพราะต้องการจะสัมภาษณ์เข็มเพชร แต่เธอก็ยังรักษาความสุภาพในการขอด้วยการเลือกใช้ประโยคคำถามเพราะการใช้ประโยคคำถามเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังตอบรับหรือปฏิเสธได้ และการจะให้เบอร์โทรศัพท์หรือไม่ให้ก็เป็นเรื่องส่วนตัวที่ผู้ฟังมีสิทธิจะทำได้ ขึ้นอยู่กับว่าผู้ฟังพอใจจะติดต่อกับผู้พูดหรือไม่เท่านั้น เช่นในสถานการณ์นี้ เข็มเพชรก็ไม่ยอมทำตามคำขอร้องเพราะเธอเจ็บใจที่ทางนิตยสารเคยผิดนัดเธอ

นอกจากนี้ยังสังเกตได้ว่าประโยคนี้ มีคำใช้แสดงการขอร้องคือ “ขอ” “ได้ไหม” และยังมีรูปแบบที่สังเกตได้ว่ามักใช้กับการขอร้อง คือ ถ้าฉันคือถ้าเข็มเพชรต้องรีบไปตอนนี้ ให้สัมภาษณ์เธอไม่ได้ (สิ่งที่ไม่เอื้อต่อการขอร้อง)+ขอเบอร์โทรนิตได้ไหมคะ(สิ่งที่ต้องการขอร้อง)จึงช่วยย้ำให้เห็นว่าผู้พูดมีเจตนาขอร้อง

ข้อสังเกต

การใช้ประโยคเงื่อนไขแสดงเจตนาขอร้องนี้ ถ้าผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังบางครั้งก็อาจจะทำให้จำแนกเจตนาได้ลำบากมากขึ้นว่าผู้พูดมีเจตนาจะขอร้องหรือเจตนาจะสั่งผู้ฟังเพราะเกณฑ์จำแนกเจตนาขอร้องและเจตนาสั่งนั้น มีความคล้ายคลึงกัน แต่ก็มีข้อแตกต่างกันที่เจตนาสั่ง ในกรอบอกปัจจัยพื้นฐานจะระบุไว้ว่าผู้พูดต้องมีอำนาจเหนือผู้ฟัง ซึ่งเจตนาขอร้องไม่มีเกณฑ์ข้อนี้ และในกรอบอกสาระสำคัญของการขอร้องผู้พูดจะมีความพยายามให้ผู้ฟังทำตามสิ่งที่ตนต้องการ โดยผู้พูดมักจะขอร้องด้วยความสุภาพ แต่การสั่ง แม้ผู้พูดจะมีความพยายามให้ผู้ฟังทำตามสิ่งที่ผู้พูดต้องการเช่นกัน แต่ผู้พูดมักจะใช้อำนาจเพราะผู้พูดมักคาดหวังว่าสิ่งที่ตนให้ทำเป็นสิ่งผู้ฟังต้องทำ ดังนั้นในการสั่ง ความคาดหวังว่าผู้พูดต้องทำจึงมีสูงกว่าการขอร้อง ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๗๐ บทสนทนายาระหว่างเกศกมลกับรวงข้าว เกศกมลเป็นอาของรวงข้าว เกศกมลคุยกับรวงข้าวอยู่พักหนึ่ง แล้วยกนาฬิกาข้อมือดู เห็นว่าใกล้เวลานัดแล้ว เธอจึงขอตัวเพื่อไปตามนัด

“อู๊ย ทำไมเร็วเร็ว อาจะต้องออกจากบ้านแล้วนะ ถ้าเพื่อนอาโทร มาช่วยบอกว้อาออกไปแล้วนะจ๊ะ หวังว่ารถคงไม่ติดมาก”

รวงข้าวทำหน้าที่เท่า

“อาเกดมินัดกับใครเอ่ย ตั้งแต่เช้า ถ้านัดทานข้าวไปตอนเที่ยงก็ทัน”

“ไม่บอก” อีก็ฝ่ายลอยหน้าตอบ

(คุณชาย หน้า ๒๑๘)

ผู้พูดคือเทศกมลผู้เป็นอาพุดกับรวงข้าวผู้เป็นหลาน เทศกมลใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อขออภัยรวงข้าว โดยพิจารณาได้จากเนื้อความเป็นการกระทำในอนาคตของรวงข้าวคือการรับโทรศัพท์ของเพื่อนเทศกมล ถ้าเพื่อนเทศกมลโทรมา สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่าผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังทำในสิ่งที่ตนขออภัยได้ เพราะเรื่องที่ตนขออภัยก็ไม่ได้เป็นเรื่องที่ทำได้ลำบากแต่อย่างใด ประโยคเงื่อนไขนี้ผู้พูดไม่ได้สั่งผู้ฟังแม้เรื่องที่ทำให้ทำไม่ใช่เรื่องลำบาก แต่ถึงอย่างไรสิ่งที่เทศกมลขอก็ไม่ใช่ว่าที่ที่รวงข้าวต้องปฏิบัติ และเทศกมลก็ไม่ได้มีอำนาจอะไรจะบังคับรวงข้าวได้ ถ้าในกรณีที่เทศกมลใช้ประโยคเดียวกันนี้พูดกับคนรับใช้จึงจะถือได้ว่าผู้พูดมีเจตนาสั่งเพราะเทศกมลมีอำนาจเหนือคนรับใช้เพราะเป็นนายจ้าง เมื่อพิจารณาจากขอบด้านความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าผู้พูดคือเทศกมลไม่ได้ใช้อำนาจบังคับผู้ฟังแต่พูดกับผู้ฟังอย่างสุภาพเพื่อต้องการขออภัยรวงข้าวทำสิ่งที่ตนต้องการคือบอกเพื่อนของตนว่าตนออกไปแล้วถ้าเขาโทรมา โดยใช้คำพูดที่สุภาพคือ “ช่วย” และลงท้ายด้วย “นะจ๊ะ”

จากตัวอย่างบทสนทนาที่ ๗๐ จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าก็สามารถขออภัยผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าได้ และสิ่งที่จะจำแนกความแตกต่างระหว่างเจตนาขออภัยกับเจตนาสั่งที่พบจากข้อมูลอย่างหนึ่งก็คือเรื่องของสิทธิหน้าที่ กล่าวคือ เรื่องที่ผู้พูดจะให้ผู้ฟังทำ เป็นสิ่งที่เป็หน้าหน้าที่ของผู้ฟังหรือไม่ ถ้าไม่ใช่เป็นหน้าที่ของผู้ฟังก็จะถือว่าเป็นการขออภัย แต่ถ้าเป็นหน้าที่ที่ผู้ฟังต้องทำอยู่แล้วก็จะถือว่าเป็นการสั่ง เช่น ตัวอย่างในบทสนทนาที่ ๗๐ เทศกมลบอกให้รวงข้าวบอกเพื่อนว่าตนออกไปแล้ว เป็นสิ่งที่ไม่ใช่หน้าที่ของรวงข้าว จึงเป็นการขออภัย แต่ถ้าเทศกมลสั่งคนรับใช้ในบ้าน ก็ถือเป็นคำสั่งเพราะถือเป็นหน้าที่ของคนรับใช้ที่ต้องทำตามคำสั่ง อย่างไรก็ตามหน้าที่ในที่นี้บางกรณี เช่น ผู้พูดผู้ฟังมีสถานภาพเท่ากันก็เป็นสิ่งที่เข้าใจดีระหว่างคนสองคน และก็เป็นเรื่องของความรู้สึกนึกคิดว่าผู้พูดยังมีความรู้สึกว่าสิ่งที่ตัวเองจะให้ผู้ฟังทำเป็นสิ่งที่ตัวผู้พูดเองคิดว่ารบกวนผู้ฟังหรือไม่ ถ้าความรู้สึกว่าตัวเองรบกวนผู้ฟังมีมากก็จะเป็นการขออภัย แต่ถ้าความรู้สึกนั้นมันได้เลื่อนไป คือผู้พูดไม่ได้คิดในแง่ของการรบกวนแต่กลับมุ่งที่คิดว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ผู้ฟังทำให้ตนได้ ซึ่งอาจจะเกิดเพราะความสนิทสนมที่มี หรือความคุ้นเคยเป็นต้น ผู้พูดก็มักจะพูดโดยมีเจตนาสั่ง สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาสั่ง จะกล่าวต่อไปในข้อ ๓. ๑๖

๓.๑๖ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาสั่ง

เกณฑ์ของเจตนาสั่ง

- กฎบอกเนื้อความ - เนื้อความใดๆ ที่เป็นการกระทำในอนาคตของผู้ฟัง
- กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน - ผู้พูดมีอำนาจเหนือกว่าผู้ฟังในสถานการณ์นั้นๆ (โดยมากจะเหนือกว่าด้านสถานภาพ แต่อาจเป็นอำนาจที่เหนือกว่าทางด้านสิทธิหน้าที่ หรืออาจเป็นคนที่มีความอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดหรือจิตใจของผู้ฟังก็ได้)

กฎบอกความจริงใจ ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังกระทำสิ่งที่ผู้พูดต้องการให้ได้

กฎบอกสาระสำคัญ ผู้พูดมีความพยายามที่จะทำให้ผู้ฟังทำตามสิ่งที่ผู้พูดต้องการโดยใช้อำนาจเหนือผู้ฟัง

รูปภาพที่พบในประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาสั่ง

จากข้อมูลพบว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาสั่งจะมีคำที่สังเกตได้ว่าใช้แสดงเจตนาสั่งปรากฏอยู่ในประโยค ดังนี้

คำ มักจะมีคำว่า “ซะ” “นะ” อยู่ท้ายประโยค

ตัวอย่างประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาสั่ง เช่น

บทสนทนาที่ ๗๑ บทสนทนายระหว่างคุณหญิงละม้ายทิพย์กับพี่เลี้ยงของรวงข้าว คุณหญิงละม้ายทิพย์เป็นนายจ้างของพี่เลี้ยงรวงข้าว คุณหญิงละม้ายทิพย์ถามพี่เลี้ยงรวงข้าวถึงรวงข้าวหลานสาวและเกศกมลลูกสาวของเธอ ว่ากลับมาบ้านหรือยัง เมื่อได้คำตอบว่ายังไม่กลับ คุณหญิงละม้ายทิพย์พูดเสียงต่ำกับพี่เลี้ยงรวงข้าว

“ฉันจะไปเปลี่ยนเสื้อผ้าก่อน โทร.ไปเชิญคุณเกศกมลมาหาฉัน แล้วถ้ารวงข้าวกลับมา

เมื่อไร ให้มาหาฉันด้วย

(คุณชาย หน้า ๖๗๖)

ผู้พูดคือคุณหญิงละม้ายทิพย์พูดกับพี่เลี้ยงของรวงข้าว ประโยคเงื่อนไขนี้ละม้ายทิพย์ใช้เพื่อสั่ง โดยสามารถพิจารณาได้จากเนื้อความ จะเห็นได้ว่าการบอกรวงข้าวเป็นการกระทำของผู้ฟังในอนาคต เพราะขณะที่ผู้พูดพูดรวงข้าวยังไม่มา สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่าคุณหญิงละม้ายทิพย์มีสถานภาพเป็นนายจ้าง ส่วนพี่เลี้ยงของรวงข้าวเป็นลูกจ้าง ดังนั้นผู้พูดจึงมีอำนาจมากกว่าผู้ฟัง และสิ่งที่คุณหญิงละม้ายทิพย์พูดกับพี่เลี้ยงของรวงข้าวก็เป็นสิ่งที่คุณหญิงละม้ายเชื่อว่าผู้ฟังทำสิ่งนั้นได้ และจะต้องทำ เพราะมันเป็นหน้าที่ของผู้ฟัง เมื่อพิจารณากฎบอกด้านความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าผู้พูดคือคุณหญิงละม้ายทิพย์พูดเพื่อต้องการให้ผู้เลี้ยงของรวงข้าวบอกให้รวงข้าวมาพบตนเมื่อรวงข้าวกลับมาโดยมีการใช้อำนาจเหนือผู้ฟังเพราะด้วยสถานภาพของผู้พูด ผู้พูดจึงคิดว่าสิ่งที่ตนพูดเป็นสิ่งที่ผู้ฟังต้องทำ โดยสังเกตได้จากคำพูดที่ใช้จะมีลักษณะสั้น ตรงประเด็น และไม่ค่อยมีคำที่ช่วยให้ข้อความอ่อนลง เช่น “ช่วย” “หน่อย” อยู่ในประโยค

บทสนทนาที่ ๗๒ บทสนทนายระหว่างวรรณพรกับนิล วรรณพรเป็นเจ้าของโรงแรมส่วนนิลเป็นพนักงานประชาสัมพันธ์ เหตุเกิดเมื่อเตี้ยตามมาหาโบในโรงแรมที่โบซ่อมละครอยู่ แล้วเกิดมีปากเสียงกับโบเพราะโบไม่สนใจเตี้ยและยังพูดจาดูถูกแม่เตี้ย เตี้ยจึงตบหน้าโบที่โบมาว่ากระทบถึงแม่ของตน วรรณพรเจ้าของโรงแรมจึงต้องรีบจัดการเรื่องนี้ด่วน เธอบอกแขกในงานว่าไม่มีอะไรขอให้ทุกคนสบายใจได้ เธอจัดการได้แล้วเธอก็เรียก รปภ. และกระซิบกับนิลประชาสัมพันธ์ เขาๆพอได้ยินกันสองคน

“เอาตัวนายคนนั้นไปล็อกไว้ในห้องไหนก็ได้ละ นิล คุณเอาไว้อย่าให้หนี ถ้าทางนี้เขาไม่เอาเรื่องค่อยปล่อยไป เขาเอาเรื่องขึ้นมาก็แจ้งตำรวจได้เลย..โอ๊ย! ปวดหัว ใครจะไปนึกว่าเกิดเรื่องบ้าๆ ขึ้นมา”

(คุณชาย หน้า ๙๐๗)

ผู้พูดคือวรรณพรเจ้าของโรงแรมพูดกับนิล ประชาสัมพันธ์ของโรงแรม ประโยคเงื่อนไขนี้วรรณพรใช้เพื่อสั่ง พิจารณาได้จากเนื้อความที่ผู้พูดสั่งเป็นการกระทำของผู้ฟังในอนาคต สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่าวรรณพรมีสถานภาพสูงกว่าเพราะเป็นเจ้าของโรงแรมส่วน นิลเป็นประชาสัมพันธ์โรงแรม ดังนั้นผู้พูดจึงมีอำนาจมากกว่าผู้ฟัง และสิ่งที่วรรณพรพูดกับนิลก็เป็นสิ่งที่วรรณพรรู้ว่าผู้ฟังทำได้และต้องการให้ผู้ฟังทำตาม เมื่อพิจารณากฎบอกด้านความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าในสถานการณ์เช่นนี้ผู้พูดต้องทำอะไรสักอย่าง ดังนั้นสิ่งที่ผู้พูดทำคือเรียกลูกน้องมาเพื่อสั่งการว่าจะทำอย่างไรกับสิ่งที่เกิดขึ้น วรรณพรจึงเป็นผู้ออกคำสั่ง และนิลเป็นผู้รับคำสั่ง จะเห็นว่าผู้พูดบอกให้ผู้ฟังทำโดยใช้อำนาจเหนือผู้ฟัง ประโยคนี้จึงใช้เพื่อแสดงเจตนาสั่ง

บทสนทนาที่ ๗๓ และ ๗๔ บทสนทนายระหว่างวรรณกับลูกสมุน วรรณวางแผนจุดดาวเรือง เมื่อวรรณคิดว่าจุดดาวเรืองมาได้แล้ว ก็พามาที่ห้างกลางนา ลูกน้องเตือนสติให้วรรณระวังตอนที่ดาวเรืองออกมาจากกระสอบให้ดีเพราะต่างรู้ฤทธิเดชดาวเรืองดี

“...เอาไปที่ห้างกลางนาก่อนแล้วกัน เมื่อมันออกฤทธิออกเดชยังไงจะได้ช่วยคนละไม้ละมือ”

“ถึงจะต้องลงไม้ลงมือเขี้ยวหรือพี่?”

“เสือก ใต้เรื่องนี้ซำรักยิ่งกว่า...รักยิ่งกว่าบ้องใหม่อีกวะ”

สำหรับเจ้าวรรณนั้น อะไรจะดีไปกว่าบ้อง เห็นจะไม่มีอีกแล้ว

“(๗๓) ถ้ามันวิ่งหนี เอ็งจับได้แค่...หัวไหล่”

มันคิดแล้วก็ร้อออกคำสั่งใหม่“เอ๊ะไม่ไม่ดีแฮะ พวกเอ็งอาจจะทำลามปามจับมือเข้า...เอ...”

(๗๔)ถ้าจะไว้ใจไม่ได้จับแค่ข้อตีนแล้วกัน ใครจับสูงกว่านั้นจะโดนเตะ”

“อ้อ...ลูกพี่” ลูกน้องครางอ้อย“ขึ้นจับมันแค่ข้อตีน มันจะได้ถวายนูกมะม่วงให้หน้าหายไปตามๆ กัน”

...“อูวะ นี่เป็นคำสั่งนะว้ย” เจ้าลูกสมุนจึงนั่งเงียบไปตามกัน

(ดาวเรือง หน้า ๔๒๓)

ประโยคในบทสนทนาที่ ๗๓ และ ๗๔ ผู้พูดคือวรรณพุดกับลูกสมุน ประโยคนี้ค่อนข้างนี้ วรรณใช้เพื่อสั่ง โดยสามารถพิจารณาได้จาก เนื้อหาที่เป็นการกระทำในอนาคตของผู้ฟังเพราะขณะที่ผู้พูดพูด ดาวเรืองยังไม่ได้หนีไปไหน ลูกสมุนจึงยังไม่ต้องทำอะไรใด สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่าผู้พูดมีสถานะภาพสูงกว่าผู้ฟังเพราะผู้พูดเป็นลูกพี่ส่วนผู้ฟังเป็นเหล่าลูกสมุนที่พร้อมรับคำสั่ง วรรณจึงมีอำนาจเหนือผู้ฟังทุกคน สิ่งที่วรรณพูดทั้งในบทสนทนาที่ ๗๓ และ ๗๔ วรรณพูดเพราะรู้ว่าสิ่งที่ตนบอกให้ทำเป็นสิ่งที่ผู้ฟังทำได้ และการที่วรรณได้รับการยอมรับให้เป็นลูกพี่ให้พูดอะไรลูกสมุนก็ยอมปฏิบัติตาม เมื่อพิจารณา ฏบอดด้านความจริงใจและกฎบอดสาระสำคัญ จะเห็นว่าผู้พูดคือวรรณพุดเพื่อต้องการสั่งให้ลูกสมุนทำตามสิ่งที่ตนต้องการให้ได้ โดยมีการวางอำนาจเหนือผู้ฟังว่าถ้าผู้ฟังไม่ทำตามก็จะโดนเตะ สั่งเกิดได้จาก ลักษณะคำพูดที่ผู้พูดใช้ จะพูดตรงๆ โดยมุ่งบอกละเอียดที่ต้องการให้ทำ

บทสนทนาที่ ๗๕ บทสนทนายระหว่างลายทองกับเจ้าแก้วเจ้าของร้าน ลายทองขอบมาแะดื่มน้ำที่ร้านของ เจ้าแก้วและนางเง็กอยู่เสมอและบางครั้งก็ไม่จ่ายเงินแต่เจ้าแก้วก็ยอมให้ลายทองแะไปงไว้ก่อนเพราะชอบลายทอง นางเง็กไม่พอใจ ครั้งนี้ลายทองมานั่งที่ร้านเช่นเคย เจ้าแก้วก็ชวนให้ดื่มน้ำโดยเรียกชื่อเก่าของลายทองคือทองร่วม

“เฮ้ย” ลายทองมองค้อนด้วยสีหน้าบึ้งตึง “ทีหลังอย่าเรียกว่าทองร่วมอีกนะ ฉันเปลี่ยนชื่อแล้วเป็นลายทอง..ชีวิตมันจะได้เป็นศิริมงคลเสียที”

“เฮ้ย...เปลี่ยนเป็นอะไรมันก็แค่ชื่อ อะไรมันจะมาสำคัญไปกว่าตัวของเรา การกระทำของเราเอง ละหนู”

“ใช่...”นางเง็กส่งเสียงหัวเราะอย่างขบขัน

“จะเปลี่ยนชื่อเป็นนางฟ้าสวรรค์อะไรก็เถอะ แต่ถ้าไม่เลิกพฤติกรรมแย่งผ้าขาวบ้านละก็ รับรองเลยไม่ตายดีหรอก มีดอกมีดวงขึ้นตามตัวตามหัวแล้วก็ตาม” ดวงตาของนางเง็กหยัน “ละไว้ในฐานะที่คนทั้งชุมชนแอดเข้าใจวะ”

ลายทองผุดลุกขึ้นยืน...หล่อนกระแทกขวดน้ำอัดลม แล้วเดินสะบัดสะป๊อกออกจากร้านเจ้าแก้ว

ส่วน

“อ้อ”ลายทองหันกลับมาทักกับนิกขึ้นมาได้ “ถ้ามีโทรศัพท์ถึงคุณลายทองไปตามฉันด้วยนะ เเฮีย..แล้วก่อนจะเข้าไปนะ หัดมีมารยาทเคาะประตูเสียก่อน ฉันยังไม่ชอบนุ่งผ้านอนอยู่ด้วย ร้อนวะ..”
(นางบาป หน้า ๖)

ผู้พูดคือลายทองพูดกับเจ้าแค้น ส่วน ประโยคเงื่อนไชนี่ ลายทองใช้เพื่อสั่ง โดยสามารถพิจารณาได้จากเนื้อความเป็นการกระทำของผู้ฟังในอนาคต เพราะการรับโทรศัพท์เป็นเรื่องในอนาคต สำหรับกฎอภิปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่าแม้ว่าสถานภาพของผู้พูดและผู้ฟังจะเท่ากันเพราะเป็นคนในชุมชนเดียวกัน แต่ลายทองก็มีอำนาจเหนือจิตใจของเจ้าแค้นอยู่พอสมควร ดูได้จากเนื้อเรื่อง ที่เจ้าแค้นยอมให้ลายทองติดเงินจนบัญญัติขาวเป็นหางว่าว และเมื่อลายทองมาสั่งน้ำอีกและไม่ยอมจ่ายเงินกลับเปะปิ้งไว้ เจ้าแค้นยังพูดว่า “ได้จ๊ะ สำหรับหนูจะเปะด้วยปิ้ง หรือจะเปะด้วยฝาดีนน้อยๆ เเฮียไม่ขัดข้อง...” ในชุมชนลายทองถือเป็นสาวสวยที่ผู้ชายในชุมชนชอบ ตัวลายทองก็คิดว่าตนสามารถให้เจ้าแค้นทำตามได้และเชื่อว่าสิ่งที่ตัวเองให้ทำก็ไม่ได้เห็นอบากกว่าแรงอะไร เพราะโทรศัพท์ก็อยู่ที่ร้านของเจ้าแค้นและเจ้าแค้นส่วนก็รู้จักบ้านลายทองดี ทั้งสังเกตจากลักษณะทางพูดและการกระทำของลายทองก็ไม่ได้คิดว่าการกระทำของตัวเองรบกวนเจ้าแค้นแต่มุ่งที่จะดูว่าผู้ฟังคือเจ้าแค้นสามารถทำสิ่งที่ผู้พูดต้องการได้หรือไม่ เมื่อพิจารณากฎอภิปัจจัยด้านความจริงใจและกฎอภิปัจจัยสาระสำคัญ จะเห็นว่าผู้พูดคือลายทองพูดเพื่อสั่งให้เจ้าแค้นทำตามสิ่งที่ตนต้องการคือ ไปตามถ้ามีโทรศัพท์มาถึงตน ลายทองไม่ได้ขอร้องเพราะคำพูดที่ลายทองใช้ไม่ได้แสดงความสุภาพ และคงไม่มีใครขอร้องแล้วบอกว่า “เวลาเข้าไปหัดมีมารยาทเคาะประตูเสียก่อน” แน่ นอกจากนี้ยังสังเกตได้จากกรกระทำของลายทองในบริบท เช่น กระแทกขวดน้ำอัดลมแล้วเดินไปโดยไม่จ่ายสตางค์ และเจ้าแค้นก็ไม่ได้ว่าอะไร แสดงให้เห็นว่าผู้พูดมีอำนาจเหนือผู้ฟังพอสมควร ผู้ฟังจึงยอมให้ลายทองทำเช่นนี้ได้ ทั้งยังสังเกตได้ว่าลายทองยังคาดหวังว่าผู้ฟังจะทำตามที่ต้องการไว้มาก ดูได้จากการพูดแบบมุ่งให้ผู้ฟังต้องทำตามของลายทอง ประโยคเงื่อนไชนี่ลายทองพูดเพราะต้องการสั่งผู้ฟัง

ข้อสังเกต

จะเห็นได้ว่าเจตนาขอร้องและเจตนาสั่งมีความคล้ายคลึงกัน แต่ก็มี ความแตกต่างกันอยู่ดังสามารถเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของเจตนาทั้งสองได้จากตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒ แสดงการเปรียบเทียบประโยคเงื่อนไขที่แสดงเจตนาขอร้อง กับ ประโยคเงื่อนไขที่แสดงเจตนาสั่ง

เกณฑ์ทางด้านเจตนา	ขอร้อง	สั่ง
กฎบอกเนื้อความ	เนื้อความใด ๆ ที่เป็นการกระทำใน อนาคตของผู้ฟัง	เนื้อความใด ๆ ที่เป็นการกระทำใน อนาคตของผู้ฟัง
กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน	๑. ผู้ฟังสามารถทำการกระทำนั้นๆ ได้ และผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังสามารถทำการ กระทำนั้นๆ ได้ ๒. ยังไม่มีอะไรแสดงอย่างชัดเจนว่า ผู้ฟังจะทำการกระทำนั้นๆ เป็น ปกติ	ผู้พูดมีอำนาจเหนือกว่าผู้ฟังใน สถานการณ์นั้นๆ (โดยมากจะเหนือ กว่าด้านสถานภาพ แต่อาจเป็น อำนาจที่เหนือกว่าทางด้านสิทธิหน้าที่ หรืออาจเป็นคนที่มื่ออิทธิพลต่อความ รู้สึกนึกคิดหรือจิตใจของผู้ฟังก็ได้)
กฎบอกความจริงใจ	ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังทำสิ่งที่ผู้พูด ขอร้อง	ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังกระทำสิ่งที่ผู้พูด ต้องการให้ได้
กฎบอกสาระสำคัญ	ผู้พูดมีความพยายามที่จะให้ผู้ฟังทำ สิ่งที่ผู้พูดขอร้องโดยผู้พูดมักจะพูดกับ ผู้ฟังอย่างสุภาพด้วยการพยายาม เลือกใช้ถ้อยคำที่สุภาพ และอาจบอก เหตุผลที่จำเป็นต้องมาขอร้องเพื่อให้ ผู้ฟังยอมทำตามสิ่งที่ผู้พูดต้องการ	ผู้พูดมีความพยายามที่จะทำให้ผู้ฟัง ทำตามสิ่งที่ผู้พูดต้องการโดยใช้ อำนาจเหนือผู้ฟัง

จะเห็นได้ว่าสั่งต่างจากขอร้องที่ผู้พูดจะมีอิทธิพลเหนือผู้ฟัง อาจเป็นสถานภาพ สิทธิหน้าที่ หรือ อิทธิพลต่อความรู้สึกนึกถึงก็ได้ สำหรับหน้าที่นั้นนอกจากจะหมายถึงตำแหน่งหน้าที่ทางการงานแล้ว ยังหมายรวมถึงสิทธิหน้าที่ กล่าวคือ เรื่องที่ผู้พูดจะให้ผู้ฟังทำ เป็นสิ่งที่ป็นหน้าที่ของผู้ฟังหรือไม่ ถ้าไม่ใช่ เป็นหน้าที่ของผู้ฟังก็จะถือว่าการขอร้อง แต่ถ้าเป็นหน้าที่ที่ผู้ฟังต้องทำอยู่แล้วก็จะถือว่าการสั่ง บางครั้งสิทธิหน้าที่นี้ก็เกิดจากข้อตกลงกัน เป็นที่รู้จักกัน เข้าใจดีระหว่างผู้พูดผู้ฟัง นอกจากนี้อาจพิจารณาได้จากความความรู้สึกนึกคิดว่าผู้พูดยังมีความรู้สึกว่สิ่งที่ตัวเองจะให้ผู้ฟังทำเป็นสิ่งที่ตัวผู้พูดเองคิดว่า ครอบงำผู้ฟังหรือไม่ ถ้าความรู้สึกว่าตัวเองครอบงำผู้ฟังมีมากก็จะเป็นการขอร้อง แต่ถ้าความรู้สึกนั้นมันได้ เลื่อนไป คือผู้พูดไม่ได้คิดในแง่ของการครอบงำแต่กลับมุ่งที่คิดว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ผู้ฟังทำให้ตนได้ ซึ่งอาจจะ เกิดเพราะความสนิทสนมที่มี หรือความคุ้นเคยเป็นต้น ผู้พูดก็มักจะพูดโดยมีเจตนาสั่งผู้ฟัง นอกจากนี้ยัง มองได้จากความคาดหวัง ถ้าผู้พูดคาดหวังให้ผู้ฟังทำ แบบต้องการให้ผู้ฟังทำให้ได้ ก็จะเป็นการสั่ง แต่ถ้า

พูดคาดหวังแต่ไม่ถึงขนาดต้องเป็นแบบนั้นให้ได้ โดยอาจจะเผลอใจว่าผู้ฟังมีโอกาสปฏิเสธ ก็จะเป็นการขออภัย

๓.๑๗ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาแนะนำ

เกณฑ์ของเจตนาแนะนำ

กฎบอกเนื้อความ - เนื้อความใดๆ ที่เป็นการกระทำในองศาของผู้ฟัง

กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน

๑. ผู้พูดมักเชื่อว่าการกระทำนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง
๒. ยังไม่ชัดเจนทั้งผู้พูดและผู้ฟังว่าผู้ฟังจะกระทำสิ่งนั้นอยู่เป็นปกติ

กฎบอกความจริงใจ - ผู้พูดต้องการบอกให้ผู้ฟังทำตามสิ่งที่ผู้พูดแนะนำ

กฎบอกสาระสำคัญ - ผู้พูดมีความพยายามที่จะทำให้ผู้ฟังทำตามสิ่งที่ผู้พูดพูดกับผู้ฟัง

รูปภาพที่พบในประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาแนะนำ

จากข้อมูลพบว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาแนะนำจะมีคำ กลุ่มคำ ประโยคที่พอสังเกตได้ว่าใช้แสดงเจตนาแนะนำปรากฏอยู่ในประโยค ดังนี้

คำ มักจะมีคำว่า "ควร" อยู่ในประโยค และมักจะมีคำว่า "ดี" "ดี" อยู่ท้ายประโยค

กลุ่มคำ มักจะมีคำว่า "ควรจะ" "ดีกว่า" "ดีไหม" และอาจจะมีกลุ่มคำว่า "นี่เลย" อยู่ในประโยค

ประโยค จากข้อมูลทั้งหมด ผู้วิจัยสังเกตว่าการใช้ประโยคเงื่อนไขเพื่อแสดงเจตนาแนะนำ

จะมีรูปแบบคำพูดบางประโยคที่พอจะสังเกตได้ว่าผู้พูดต้องการแนะนำผู้ฟัง ดังต่อไปนี้

- ถ้าเป็นฉัน ฉันจะ + สิ่งที่น่าแนะนำ
- ถ้าจะให้แนะนำละก็ + สิ่งที่น่าแนะนำ
- (สรรพนามบุรุษที่ ๑ / ชื่อผู้พูด) ว่า + ถ้า + สิ่งที่น่าแนะนำ

เช่น - "ถ้าเป็นฉัน ฉันจะเอาสองอย่างนี้ขึ้นมาซัง ทรีพีสันครึ่งหนึ่ง ดีราคาเดี๋ยวนี ดีเสียว่าล้านห้าถึงสองล้านเอา ครึ่งหนึ่งก็ราวแปดแสนถึงล้าน ล้านหนึ่งกับอิสรภาพกับชีวิตที่ดีกว่า ฉันเลือกอิสรภาพเลือกชีวิตใหม่ แต่สำหรับเธอ ฉันไม่รู้"

- "ถ้าจะให้แนะนำละก็ ปล่อยไปเสียคนเถอะ ไม่ยั้งงั้นมันอาละวาดไม่ได้ อยู่สุขกันทั้งบางเลยละ"

- "จิตว่าถ้าเราปลูกทำออฟฟิศให้เขาเช่าละก็ รายได้ส่วนนี้เราจะเลี้ยงตัวได้มากทีเดียว"

ตัวอย่างประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาแนะนำ เช่น

บทสนทนาที่ ๗๖ บทสนทนายระหว่างประกอบกับฉายสมร ประกอบเป็นคนเก่าแก่ในบริษัทของนครินทร์ ฉายสมรเป็นภรรยาของนครินทร์ เมื่อทั้งสองทราบข่าวว่านครินทร์หายไปหลายวัน ประกอบจึงโทรศัพท์หาฉายสมร

“ผมว่ามันซักจะยังงัยๆ เสียแล้วละ คุณนาย”

“หมายความว่ายังงัย...”

“ถ้ารอถึงพรุ่งนี้คุณนะยังไม่กลับ ผมว่าเราควรแจ้แจ้งตำรวจนะครับ”

ฉายสมรนั่งอึ้งไป

(นางบาป หน้า ๒๓๙)

ผู้พูดคือประกอบพูดกับฉายสมรซึ่งเป็นภรรยาของเจ้านาย ประกอบใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อแนะนำฉายสมร โดยพิจารณาได้จากเนื้อความคือการแจ้งตำรวจถ้ายังไม่ได้ข่าวนครินทร์เป็นเรื่องในอนาคต สำหรับปัจจัยพื้นฐาน ประกอบรู้ว่านครินทร์หายตัวไปและขณะที่พูดก็ยังไม่มีการกลับมาในสถานการณ์ที่คับขันเช่นนี้ เขาคิดว่าการแจ้งตำรวจจะเป็นผลดีต่อผู้ฟัง คือฉายสมรและเป็นประโยชน์ต่อนครินทร์ด้วย เพราะตำรวจมีกำลังมากและมีความชำนาญย่อมสามารถค้นหาหรือสืบหาร่องรอยของนครินทร์ได้ดีกว่า ที่จริงประกอบก็น่าจะแจ้งตำรวจเองได้แต่ก็ต้องให้เกียรติฉายสมรโดยรอการตัดสินใจของเธอก่อน เมื่อพิจารณาจากบทรอบด้านความจริงใจและกฎบอกละสำคัญ จะเห็นว่าผู้พูดคือประกอบต้องการพูดเพื่อแนะนำฉายสมรให้ทำตามสิ่งที่เขาแนะนำเพราะเขาเชื่อว่าจะเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในสถานการณ์เช่นนี้ และประกอบก็มีความพยายามที่จะทำให้ฉายสมรเห็นว่าการแจ้งตำรวจเป็นสิ่งที่ควรทำ โดยสังเกตจากบริบทที่ประกอบพูดขึ้นมาว่า “มันซักจะยังงัยๆ เสียแล้วคุณนาย” เป็นการทำให้ฉายสมรรู้ว่าสถานการณ์เริ่มไม่ดีและเธอควรจะทำอะไรสักอย่างเสียแล้ว

นอกจากนี้ในประโยคยังสังเกตได้ว่ามีกลุ่มคำว่า “ควรแจ้” ซึ่งเป็นกลุ่มคำที่ใช้สำหรับการแนะนำ และสังเกตได้จากรูปแบบคำพูดที่ว่า “ผมว่า” ซึ่งมักใช้กับการแนะนำ เป็นการย้ำให้เห็นชัดเจนขึ้นว่าผู้พูดมีเจตนาแนะนำ

บทสนทนาที่ ๗๗ บทสนทนายระหว่างคุณมหากับเต้ย คุณมหาเป็นพ่อของเต้ย เต้ยมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนหญิงของเขาถึงขนาดลงไม้ลงมือ ทำให้โบไม่ยอมและเอาเรื่องเต้ยจนเต้ยเกือบถูกไล่ออก เต้ยจึงไม่อยากจะเรียนในเมืองไทยต่อไป เต้ยอยากจะไปเรียนเมืองนอก จึงขอให้คุณมหาหาเงินส่งเขาไปเรียน

คุณมหาเกือบจะสายหน้าอยู่แล้ว แต่เผชิญเหือบไปเห็นสายตาวงวอนของภรรยาเข้าก็ชะงัก

“เต้ย การหนีปัญหาไม่ใช่ทางออก ถ้าอยากไป...สอบชิงทุนไปมิดิกวารี”

ลูกชายระเบิดออกมา” ถ้าคุณพ่อให้เตี้ยไปสอบตอนอยู่ม. ปลายหรืออยู่ปีหนึ่ง ปานนี้ก็ไปได้ไปแล้ว คุณพ่อก็ไม่ยอมให้เตี้ยไปเอง”

(คุณชาย หน้า ๑๐๔๔)

ผู้พูดคือคุณมหาผู้เป็นพ่อพูดกับเตี้ยลูกชาย คุณมหาใช้ประโยคเงื่อนไขเพื่อแนะนำเตี้ย ผู้พูดใช้ประโยคเงื่อนไขเพื่อแนะนำผู้ฟังโดยพิจารณาได้จากเนื้อความที่เป็นเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของผู้ฟังถ้าผู้ฟังเห็นด้วยกับการไปสอบชิงทุน สำหรับปัจจัยพื้นฐาน คุณมหาเชื่อว่าการไปสอบชิงทุนไปจะเป็นทางออกที่ดี เป็นประโยชน์กับเตี้ยที่สุด คุณมหาไม่เห็นด้วยกับความคิดของเตี้ยที่เตี้ยมีปัญหาแล้วจะลาออกไปเรียนเมืองนอกเลย เพราะคิดว่ามันไม่ใช่ทางออกที่ดีสำหรับเตี้ยเนื่องจากคณะที่เตี้ยเรียนอยู่ก็ถือว่าเป็นคณะที่ดีอยู่แล้ว เมื่อพิจารณากรอบด้านความจริงใจและกรอบสาระสำคัญ จะเห็นว่าผู้พูดคือคุณมหาพูดเพื่อต้องการแนะนำเตี้ยเพื่อชี้แนะในสิ่งที่คุณมหาคิดว่าเตี้ยควรจะทำ

นอกจากนี้ในประโยคสังเกตได้ว่ามีคำว่า “ดีกว่า” ซึ่งเป็นคำที่มักใช้สำหรับการแนะนำ ย้ำให้เห็นว่าผู้พูดมีเจตนาแนะนำ

บทสนทนาที่ ๗๘ และ ๗๙ บทสนทนายาระหว่างนายกำจรกับปลัดจินตวัฒน์ ปลัดจินตวัฒน์เพิ่งมาอยู่อำเภอนี้ กำจรเป็นคนไปรับปลัดจินตวัฒน์และพาเขามาทำความรู้จักกับชาวบ้านในหมู่บ้าน นายกำจรพาปลัดจินตวัฒน์มาแนะนำให้รู้จักกับผัวผู้ใหญ่บ้าน พอพ้นจากบ้านผู้ใหญ่บ้าน คุณปลัดก็ต้องหาความรู้ หาข้อมูลจากเจ้าถิ่นอย่างนายกำจรเช่นเคย

“ก็สมชื่อละครับ”คนตอบหัวเราะ

“เป็นยังไงที่ว่าสมชื่อ?”

“แกก็ผัวของแกเรื่อยไปสิครับ คุณปลัดอยู่ไปนานๆ ก็รู้อเอง”

คุณปลัดถอนใจ อันคำที่ว่า หนทางพิสูจน์ม้า เวลาพิสูจน์คนเห็นทีจะใช้ได้แน่แท้

“หรือถ้าจะให้ดี (๗๘) ถ้าอยากจะรู้ประวัติ ผู้ใหญ่ผัวกับไอ้วรรณ ต้องถามจากไอ้เรือง และ (๗๙) ถ้าอยากจะรู้ประวัติไอ้เรืองต้องถามไอ้วรรณ”

“คู่ปรับกันหรือ?”

“คู่รักคู่แค้นมากกว่าครับ แต่กินกันไม่ลง”

(ดาวเรือง หน้า ๓๓)

ทั้งตัวอย่างที่ ๗๘ และ ๗๙ ผู้พูดคือนายกำจรพูดกับปลัดจินตวัฒน์ ประโยคเงื่อนไขนี้นายกำจรใช้เพื่อแนะนำปลัดจินตวัฒน์ โดยพิจารณาได้จากเนื้อความที่กำจรแนะนำเป็นสิ่งที่เป็นการกระทำของผู้ฟัง

ในอนาคต คือปลัดจันทวัฒน์ต้องไปพูดคุยกับบุคคลทั้งสองเพื่อหาข้อมูลเอง สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่านายกำจรเป็นคนพื้นที่ย่อมรู้ว่าใครเป็นอย่างไร ใครเป็นคู่ปรับใคร และนายกำจรรู้ว่าปลัดจันทวัฒน์เป็นคนใหม่ ยังไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไร เขาจึงเชื่อว่าปลัดควรจะทำตามที่เขาแนะนำเพราะจะเป็นประโยชน์ต่อตัวปลัดจันทวัฒน์เนื่องจากปลัดจะได้ข้อมูลตามที่ต้องการ ซึ่งย่อมเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานอย่างแน่นอน เมื่อพิจารณาจากบอกด้านความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าผู้พูดคือนายกำจรพูดเพื่อแนะนำปลัดจันทวัฒน์เพราะต้องการช่วยปลัดจันทวัฒน์ให้ทำงานง่ายขึ้นจึงแนะนำสิ่งที่เขาเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานของปลัดจันทวัฒน์เพื่อให้ผู้ฟังทำตาม

บทสนทนาที่ ๘๐ บทสนทนาระหว่างรวงข้าวกับโด่ง ทั้งสองเป็นเพื่อนที่รู้จักกัน รวงข้าวรู้ว่าตาแหยมคนที่โด่งเคารถักต้องเข้าโรงพยาบาล เธอจึงคิดหาหนทางช่วยตาแหยมโดยการเสนอให้หาสปอนเซอร์

“แล้วใครจะมาเป็นสปอนเซอร์?” โด่งยังคงตามความคิดของหล่อนไม่ทัน

“พวกที่เขาบริจาคการกุศลแล้วเป็นข่าวลงหนังสือพิมพ์ มีตั้งหลายคน คนใจบุญจริงๆ ก็มี”

“ถ้าเราทำให้ตาแหยมเป็นข่าวได้นะคะ รับรองว่าต้องมีคนบริจาคช่วย ต้องหาหนังสือพิมพ์ที่.วี. มาทำข่าว”

โด่งเริ่มมองเห็นความหวังรำไร แม้ว่าเป็นแสงสว่างไกลสุดขอบฟ้าก็ตาม

“รวงข้าวจะโทร.ปรึกษาพี่แพม พี่โด่งมากับรวงข้าวนะคะ ถ้าพี่แพมว่าง ชวนมาที่นี่เลยคะ”

(คุณชาย หน้า ๙๙๓)

ผู้พูดคือรวงข้าวพูดกับโด่งเพื่อนที่รู้จัก ประโยคสั้นๆ นี้รวงข้าวใช้เพื่อแนะนำผู้ฟัง โดยสามารถพิจารณาได้จากเนื้อความคือการพยายามจะทำให้ตาแหยมเป็นข่าวเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่ารวงข้าวรู้ว่าตาแหยมไม่สบาย และโด่งไม่มีเงินรักษา รวงข้าวเชื่อว่าความคิดของเธอคือการทำให้ตาแหยมเป็นข่าวได้จะเป็นประโยชน์ต่อตาแหยมเพราะตาแหยมอาจมีโอกาหายและย่อมมีประโยชน์ต่อผู้ฟังคือโด่งเพราะโด่งรักตาแหยมและอยากให้ตาแหยมหาย เมื่อพิจารณาจากบอกด้านความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าผู้พูดคือรวงข้าวต้องการพูดเพื่อแนะนำให้โด่งทำตามความคิดของเธอเพราะเธอเชื่อว่าสิ่งที่เธอคิดเป็นประโยชน์ต่อตาแหยมและโด่ง และน่าจะเป็นทางที่ดีที่สุดที่จะทำได้ในสถานการณ์เช่นนี้

บทสนทนาที่ ๘๑ บทสนทนาระหว่างทิมกับลายทอง ทั้งสองอยู่เป็นคนในชุมชนเดียวกัน ทิมชอบลายทองแต่ลายทองชอบทิมเหมือนพี่ชาย ลายทองคิดอยากจะแก๊งนครินทร์หรือดีเต้เจ้านายของตนให้รู้จักชีวิตคนยากจนจึงพาเขาออกทะเล แต่เหตุการณ์กลับเกิดเลวร้ายขึ้น เมื่อเรือที่ทั้งคู่เข้าไปถูกพายุพัดหายไป

ต่อมาเมื่อทางการไปช่วยจากเกาะกลับมาได้ ลายทองจึงตกเป็นข่าวใหญ่กับนครินทร์ และข่าวที่ออกก็นำความเสื่อมเสียมาให้ลายทองเพราะนครินทร์มีภรรยาแล้ว ตั้งแต่นั้นมาลายทองจึงมักจะขังตัวอยู่แต่ในบ้าน

“ทอง...ทอง...”เสียงทิมตะโกนอยู่ภายนอก

“พี่รู้ว่าทองยังไม่หลับ พี่ซื้อผ้าตัดไทยมาให้...ถ้ากลัวว่ามันจะเป็นเรื่องขึ้นมาอีกก็แค่เปิดหน้าต่างยื่นมือออกมาจับก็ได้..”

ลายทองเดินไปเปิดประตู

(นางบาป หน้า ๓๓๙)

ผู้พูดคือทิมพูดกับลายทอง ทิมใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อแนะนำลายทอง โดยพิจารณาได้จากเนื้อความคือถ้าผู้ฟังทำตามที่ผู้พูดบอกการเปิดหน้าต่างออกมารับจะเป็นการกระทำในอนาคตของผู้ฟัง สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่าทิมพูดด้วยความหวังดีต่อลายทอง ทิมเป็นห่วงจึงซื้อของกินมาฝาก แต่เมื่อเรียกแล้วลายทองยังไม่เปิด ทิมก็เข้าใจว่าลายทองอาจไม่ยอมให้เป็นข่าวอะไรขึ้นมาอีก เขาก็จึงแนะนำให้ลายทองเปิดหน้าต่างมารับเพราะเขาเชื่อว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดสำหรับผู้ฟัง เพราะคนจะได้ไม่เข้าใจผิดจนเกิดเรื่องเกิดราวขึ้นมาอีก เมื่อพิจารณาจากด้านความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าทิมพูดเพราะต้องการแนะนำลายทองเพื่อให้ลายทองปฏิบัติตามสิ่งที่ทิมพูด ถ้าลายทองกลัวว่าจะเป็นเรื่องเป็นราวขึ้นมาอีก

ข้อสังเกต

จากข้อมูลที่พบสังเกตได้ว่าการแนะนำนี้ บางครั้งก็สามารถสังเกตได้จากที่ผู้พูดเห็นว่าผู้ฟังอยู่ในสถานการณ์ที่สับสน วุ่นวาย มีปัญหาให้คิดแต่ยังคิดอะไรไม่ออก ผู้พูดจึงเห็นว่าผู้ฟังน่าจะต้องการคำแนะนำ หรือการเสนอแนะแนวทางจากผู้อื่น ผู้พูดจึงแนะนำในสิ่งที่ตัวเองคิดว่าดีต่อผู้ฟัง ดีต่อสถานการณ์ในขณะนั้นของผู้ฟัง เช่น ตัวอย่างที่ ๗๘ และ ๗๙ นายกำจรผู้พูดรู้ว่าผู้ฟังคือปลัดจินตวัฒน์ เป็นปลัดใหม่ที่เพิ่งย้ายเข้ามาเป็นปลัด ดังนั้นเขายังไม่มีข้อมูลใดๆ ยังเป็นช่วงที่เรื่องทุกอย่างเป็นเรื่องที่ใหม่สำหรับเขา ในสถานการณ์เช่นนี้ นายกำจรในฐานะคนเก่าแก่รู้ว่าผู้ฟังต้องการคำแนะนำ จึงพูดแนะนำสิ่งที่คิดว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง หรือในตัวอย่างที่ ๘๐ จะเห็นได้ว่าตาแหยมไม่สบาย โด่งเองกลุ่มใจเพราะไม่มีเงินรักษา เขาคิดไม่ออกว่าจะทำอย่างไร รวงข้าวรู้ว่าโด่งไม่สบายใจ ไม่รู้จะทำเช่นไร เธอจึงเสนอความคิดว่าควรทำให้เรื่องของตาแหยมเป็นข่าว เพราะอาจมีคนให้ความช่วยเหลือ หรือในตัวอย่างที่ ๘๑ ทิมเข้าใจสถานการณ์ของลายทองดี ว่าเธอมีโอกาสเป็นข่าวได้ง่าย เขาก็จึงแนะนำวิธีที่เธอจะได้รับผ้าตัดไทยจากเขาได้และยังไม่ต้องกลัวเป็นข่าว เป็นต้น

๓.๑๘ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาเตือน

เกณฑ์ของเจตนาเตือน

กฎบอกเนื้อความ - เนื้อความใดๆ ที่เป็นการกระทำในอนาคตของผู้ฟัง

กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน

๑. ผู้พูดเชื่อว่าถ้าผู้ฟังไม่ทำตามที่ผู้พูดพูดจะเกิดผลเสียแก่ตัวผู้ฟังได้

๒. ยังไม่แน่ชัดว่าผู้ฟังจะทราบข้อมูลนั้นแล้วหรือไม่

กฎบอกความจริงใจ

๑. ผู้พูดเชื่อว่าเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นจะเป็นผลเสียต่อผู้ฟัง ผู้พูดจึงต้องการบอกให้ผู้ฟังรู้ล่วงหน้าเพื่อให้ผู้ฟังทำหรือไม่กระทำสิ่งนั้น เพื่อไม่ให้เกิดหรือเพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งทีอาจจะเป็นผลเสียต่อผู้ฟัง นอกจากนี้ผู้พูดอาจต้องการย้ำไม่ให้ผู้ฟังลืม หรือบอกให้ผู้ฟังระมัดระวังการกระทำของผู้ฟังก็ได้

๒. ผู้พูดเชื่อว่าเหตุการณ์นั้นๆ อาจไม่ได้อยู่ในความสนใจของผู้ฟัง

กฎบอกสาระสำคัญ - ผู้พูดมีความพยายามที่จะทำให้ผู้ฟังทำตามสิ่งที่ผู้พูดพูดกับผู้ฟัง

รูปภาพที่พบในประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาเตือน

จากข้อมูลพบว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาเตือนจะมีคำ กลุ่มคำ หรือ ประโยคที่สังเกตได้ว่าใช้แสดงเจตนาเตือนปรากฏอยู่ใน ดังนี้

คำ มักจะมีคำว่า "นะ" "ซี" อยู่ท้ายประโยค

กลุ่มคำ มักจะมีคำว่า "ระวังเถอะ" อยู่ในประโยค

ประโยค จากข้อมูลที่พบทั้งหมด ผู้วิจัยสังเกตว่าการใช้ประโยคเงื่อนไขเพื่อแสดงเจตนาเตือนจะมีรูปแบบคำพูดบางประโยคที่พอจะสังเกตได้ว่าผู้พูดต้องการเตือนผู้ฟัง ดังต่อไปนี้

มันคงไม่เหมาะ + ถ้า + ข้อความที่ใช้เตือน

ตัวอย่างประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาเตือน เช่น

บทสนทนาที่ ๘๒ บทสนทนาระหว่างลายทองกับนครินทร์เจ้านายของเธอ นครินทร์พาพนักงานไปพักผ่อนที่พัทยา ลายทองซึ่งเป็นเลขาก็ต้องไปด้วย วันหนึ่งตอนกลางคืน ลายทองต้องรู้สึกแปลกใจเมื่อเห็นนครินทร์เข้ามาอยู่ในห้องนอนของเธอที่โรงแรม

“คุณเข้ามาได้อย่างไร”

“ผมมีคาถาขุ่นแผนนะ... ประตูแค่ล๊อค ปิดกันผมไม่ได้หรอก... ห้องเล็กไปหน่อยสำหรับสองคน”

“พรุ่งนี้ก็จะกลับกันแล้วละคะ สมส่วนเข้าเมืองไปเที่ยวผับ มันคงไม่เหมาะ ถ้าพวกนั้นกลับมาแล้วพบว่า คุณนครินทร์เข้ามาอยู่ในห้องซอมซ่อของพนักงาน ... แทนที่จะอยู่อย่างหรูหราในห้องsuite..”

(นางบาป หน้า ๑๘๑)

ผู้พูดคือลายทองพูดกับนครินทร์ ผู้พูดใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อเตือนให้ผู้ฟังออกไปจากห้องของผู้พูด โดยสามารถพิจารณาได้จากเนื้อความเป็นเนื้อความที่เกี่ยวกับการกระทำของผู้ฟังในอนาคต คือ ถ้าผู้ฟังเชื่อผู้พูด ผู้ฟังก็ควรออกไปจากห้องของผู้พูด สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่าผู้พูดคือลายทองเป็นเลขานางนครินทร์ เธอคิดว่าการกระทำของนครินทร์ไม่เหมาะสมและเชื่อว่ามันจะไม่ดีต่อทั้งตัวเธอเองและนครินทร์ ถ้ามีคนมาเห็นนครินทร์อยู่ในห้องเธอ และการพูดเช่นนี้ยังเป็นการบอกให้ผู้ฟังรู้ว่าเธอไม่ได้เต็มใจจะต้อนรับนครินทร์ในเวลานี้ เมื่อพิจารณาจากฏบอดด้านความจริงใจและกฎบอดสาระสำคัญ จะเห็นว่าผู้พูดคือลายทองพูดเพื่อต้องการเตือนนครินทร์กลับออกไปจากห้องเธอเสีย โดยพยายามให้ผู้ฟังทำตามโดยให้เหตุผลว่าการกระทำของเขาไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ามีคนมาเห็นจะยิ่งเกิดผลเสียขึ้นได้

นอกจากนี้ยังสังเกตได้ว่าประโยคเงื่อนไขนี้มีรูปแบบคำพูดที่มักจะใช้กับการเตือนที่ว่า

“มันคงไม่เหมาะ + ถ้า + ข้อความที่ใช้เตือน ” จะเห็นได้ว่าผู้พูดคือลายทองพยายามจะเตือนนครินทร์อย่างสุภาพ แม้เธอคิดว่าการกระทำของผู้ฟังคือนครินทร์ไม่เหมาะสม แต่ลายทองมีสถานะเป็นลูกจ้างนครินทร์เป็นนายจ้าง ดังนั้นลายทองจึงต้องพูดแบบระวังคำพูด แต่ก็ต้องให้เขารู้ตัวว่าเขาไม่ควรจะทำเช่นนั้นเพราะจะมีแต่ผลเสียการพูดในรูปแบบเช่นนี้ช่วยย้ำให้เห็นว่าผู้พูดมีเจตนาเตือนผู้ฟัง

บทสนทนาที่ ๘๓ บทสนทนาระหว่างคุณมหากับโด่ง คุณมहाเป็นผู้อุปการะโด่งมาตั้งแต่เล็กๆ ปกติคุณมहाจะเป็นผู้ใหญ่ที่ขอบอบรม และก็มีแต่โด่งที่นั่งฟังได้จนจบ เพราะแต่ย์ไม่มีเวลา มัวคร่ำคร่งกับการอ่านหนังสือ แม้คุณมहाจะพูดจาได้น่าเบื่อแต่โด่งก็ชอบฟังเพราะการที่คุณมहाพูดก็เพราะคุณมहाห่วงใย วันนั้นคุณมहाก็เล่าเรื่องสมัยเด็กของตนให้โด่งฟัง

นิทานประวัติส่วนตัวเรื่องนี้โด่งรู้จนแทบจะจำขึ้นใจ นึกแต่ว่า...คนแก่ชอบพูดซ้ำซาก ตามใจคุณลุงหน่อย อยากพูดก็ปล่อยให้พูดไป ไม่ต้องขัดคอ

“ถ้าหากว่าแกคิดจะมีเมีย อย่าเพิ่งมีตอนนี้ละ”

คุณลุงจุกใจนึกอีกข้อขึ้นมาได้ ก็จ้องหน้าอย่างคาดคั้น

“แล้วอย่าไปทำใครเขาท้องเข้า ใ้ประเภททำท้องแล้วทิ้ง ฉันไม่ยอมจริงๆ ด้วย”

(คุณชาย หน้า ๓๐๕)

ผู้พูดคือคุณมหาพูดกับโต้ง คุณมหาเป็นคนที่อุปการะโต้งมา คุณมหาใช้ประโยคเงื่อนไขเพื่อเตือนโต้ง โดยพิจารณาได้จากเนื้อความที่เป็นการพูดเตือนผู้ฟังไว้ก่อนเพื่อไม่ให้ผู้ฟังคิดจะมีภรรยาในขณะนี้ เนื่องจากผู้ฟังยังอยู่ในวัยเรียน ยังไม่ใช่วัยที่เหมาะสมที่จะมีครอบครัว สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่า คุณมหาเชื่อว่าถ้าโต้งคิดมีภรรยาขณะนี้โต้งจะลำบากเพราะโต้งอายุยังน้อยและยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ถ้ามีภรรยาก็จะมีแต่ปัญหา เมื่อพิจารณาจากขอบด้านความจริงใจและกฎบอกร้ายสำคัญ จะเห็นว่าคุณมหาเป็นห่วงไม่ยอมให้โต้งคิดเรื่องที่จะเป็นผลเสียต่อตนเองจึงพูดเพื่อเตือนโต้ง เพราะโต้งก็เข้าช่วงวัยรุ่นแล้วอาจมีเรื่องความรักหนุ่มสาวเข้ามาในชีวิต

นอกจากนี้สังเกตได้ว่าในประโยคมีคำว่า “นะ” คำนี้มักจะใช้กับการเตือน จึงช่วยย้ำว่าผู้พูดมีเจตนาเตือน

บทสนทนาที่ ๘๔ บทสนทนายาระหว่างปลีกับกัณฑิมาญาติของเธอ ปลีเล่าให้กัณฑิมาฟังว่าเข้มเพชรเจ้านายของตนจะช่วยหาบ้านให้ตนอยู่เพื่อหนีจากราชนาครี กัณฑิมา รู้จักเข้มเพชรดีจึงไม่เห็นด้วยที่ปลีจะรับความช่วยเหลือจากเข้มเพชร

“นี่พี่เข้มกำลังหาบ้านให้” อีกฝ่ายพูดอ่อยๆ เหมือนปรักษา

“พี่ปลี” ลูกผู้น้องลงเสียงหนัก...โกรธขึ้นมาทันควัน โกรธเสียเต็มที

“ถ้าพี่รับ พี่เอ๊ย ต่อไปนี้จะไม่มียวันได้พูดได้เกิดอีกแล้ว”

“กัณ” ปลีลากเสียง”เธอต้องเห็นใจพี่มั้งนะ พี่เป็นหนี้เขาเยอะมาก”

“ใช่..พี่เป็นหนี้เขา หนี้เงิน ...หนี้ที่พี่ดูแลของเขาไม่ดี แต่พี่ก็ไม่ควรเป็นหนี้ชีวิต...” ฝ่ายที่ดุเดือดกว่าชี้แจง “เมื่อเป็นหนี้เงิน พี่ก็ผ่อนใช้ไป แต่ชีวิตของพี่ของลูกพี่ ต้องถอนออกมา” ปลีนิ่งอีก

(เนื้อใน หน้า ๕๐๓)

ผู้พูดคือกัณฑิมาพูดกับปลี กัณฑิมาใช้ประโยคเงื่อนไขเพื่อเตือนปลี โดยสามารถพิจารณาได้จากเนื้อความ จะเห็นว่าการจะตัดสินใจรับหรือไม่รับบ้านจากเข้มเพชรเป็นการกระทำในอนาคตของผู้ฟังคือปลี สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่ากัณฑิมาเป็นลูกพี่ลูกน้องของปลี เธอทราบเรื่องราวต่างๆ ของปลีดี และที่เธอพูดก็เพราะเธอเชื่อว่าถ้าปลีผู้ฟังรับบ้านจากเข้มเพชร ชีวิตของปลีก็จะตกเป็นทาสของเข้มเพชรอย่างสมบูรณ์ เพราะบุญคุณของเข้มเพชรจะมากมายจนปลีต้องเป็นหนี้ชีวิตให้กับเข้มเพชร ซึ่งต่อไปก็จะ

ยากที่จะตัดสินใจอะไรด้วยตัวเองเพราะเกรงใจเข็มเพชร เมื่อพิจารณาจากมุมมองด้านความจริงใจและกฎบอกรสาระสำคัญ จะเห็นว่าผู้พูดคือกันทิมาพูดเพื่อต้องการเตือนป्लीให้คิดให้ดีถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้น เพราะป्लीอาจลืมนึกไป และการที่กันทิมาพูดเพราะกันทิมาเห็นว่าป्लीเป็นคนอ่อน เชื่อคนง่าย กันทิมาจึงต้องพยายามพูดโดยพยายามบอกผลเสียต่างๆที่จะเกิดขึ้นเพื่อให้ป्लीถูกคิด และตัดสินใจไม่ยอมรับบ้านจากเข็มเพชรให้เป็นหนี้ทางทรัพย์สินและทางจิตใจกันตลอดไป

บทสนทนาที่ ๘๕ บทสนทนายระหว่างรัชชกับัญศิมา รัชชกับัญศิมาเป็นลูกพี่ลูกน้องกัน รัชชสังเกตว่า ัญศิมาทำทางกลุ้มใจเขาก็รู้ว่าเกิดจากเรื่องที่ัญศิมาไม่ยอมแต่งงานกับอริคมลูกชายเพื่อนแม่ เธอจึงไปขอร้องให้เขาแสดงละครว่าเขามีคนรักแล้ว แต่เมื่อขอร้องได้เธอก็ดูจะกลุ้มใจเพราะเกิดเป็นห่วงอริคมขึ้นมา แต่เมื่อรัชชแนะนำให้สลับกัณฑ์ให้ัญศิมาเป็นฝ่ายคงชายอื่นไป ัญศิมาก็แย้งว่ามันจะทำให้เธอเสื่อมเสีย

“บ๊ะ ไฮโนนก็ได้ ไฮนี่ก็ได้ ไม่คิดหรือว่ามันมีค่าเท่ากันแหละ ถ้าแผนเราสำเร็จ ไม่มีการหมั้น ไม่มีการแต่ง คนที่เขารู้เขาก็ซุบซิบได้อยู่ดี”

“กว่าจะถึงเวลานั้น ัญคงมีแฟนเป็นตัวเป็นตนแน่นอนได้แล้วละคะ” หล่อนบอกอย่างตื้อตึง รัชชส่ายหน้า ซึ่เกียจทำตัวเป็นเรือขวางทางน้ำเชี่ยว

“เจ้านัญเอ๊ย...ถ้าคิดจะฆ่าควายเสียตายพริก อยากล้มงานแต่งงานแต่ตระหนี่ตัวอย่างนี้ ระวังเถอะ งานใหญ่จะไม่สำเร็จ”

แต่เขาก็อดไม่ได้ ต้องหาวิธีช่วยเหลือตามที่หล่อนขอร้องอยู่ดี

(ละครเล่ห์เสน่หา หน้า ๖๓)

ผู้พูดคือรัชชพูดกับัญศิมา ทั้งสองเป็นลูกพี่ลูกน้องกัน รัชชใช้ประโยคเงื่อนไขเพื่อเตือนัญศิมา โดยพิจารณาได้จากเนื้อความจะเห็นว่าผู้พูดพูดถึงสิ่งที่ผู้ฟังไม่ควรทำ เพื่อให้ต่อไปผู้ฟังจะได้ไม่โผล่เวลาตัดสินใจจะทำสิ่งใดอีก เพราะการทำงานใหญ่ต้องไม่กลัวหมดเปลือง ถ้ากลัวกลัว งานใหญ่ก็อาจไม่สำเร็จ สำหรับปัจจัยพื้นฐาน จะเห็นได้ว่ารัชชเชื่อว่าถ้าัญศิมายังเป็นคนตัดสินใจจะทำอะไรแล้วยังโลเลไม่แน่นอน และไม่กล้าลงทุนอย่างนี้ ก็จะเป็นผลเสียต่อเธอ เพราะงานใหญ่ที่คิดไว้ก็อาจไม่สำเร็จ ถ้าไม่มีความมั่นใจเช่นนี้ เมื่อพิจารณาจากมุมมองด้านความจริงใจและกฎบอกรสาระสำคัญ จะเห็นว่ารัชชพูดเพราะต้องการเตือนัญศิมามาให้ตัดสินใจอะไรแล้วไม่ควรลังเล กลัวนู่นกลัวนี่อีก

นอกจากนี้สังเกตได้ว่าในประโยคมีกลุ่มคำว่า “ระวังเถอะ” ซึ่งมักจะใช้กับการเตือน จึงช่วยย้ำให้เห็นว่าผู้พูดมีเจตนาเตือน

บทสนทนาที่ ๘๖ บทสนทนายระหว่างป้าไหวกับวรรณและเหล่าลูกสมุน ในการเดินระบำไก่อววรรณและลูกน้อง ป้าไหวนั้นรับหน้าที่เป็นทั้งครูฝึก ทั้งคนร้องและคนให้ทำนอง แถมยังเป็นคนแต่งตัวให้อีกด้วย

“อย่าลืมนะ ถ้าฉันทำเพลง น้อย...น้อย...นิ...น้อย...น้อย...น้อย เทียวแรกออย่าเพิ่ง
ออกตัวเขาเรียกเบิกโรง ต้องรอจนฉันทำเพลงเทียวสองค้อยออก”

(ดาวเรือง หน้า ๒๕๘)

ผู้พูดคือป้าไหวพูดกับบรรณและลูกสมุนของบรรณ ประโยคเงื่อนงำนี้ป้าไหวใช้เพื่อเตือนบรรณและ
ลูกสมุน โดยพิจารณาได้จากเนื้อความจะเห็นได้ว่าสิ่งที่ผู้พูดพูดเป็นสิ่งที่เป็นการกระทำในอนาคตของผู้ฟัง
คือ การออกไปรำ สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่าป้าไหวเป็นคนสอนทำรำให้บรรณและลูกสมุน ในการ
รำก็ย่อมมีทำนอง ผู้รำจึงต้องรำให้ถูกทำนองด้วย การรำจึงจะออกมาดี แต่ถ้าผิดทำนองเสียตั้งแต่แรก
การแสดงของผู้ฟังก็จะออกมาไม่ดี หรืออาจจะทำให้การแสดงล้มเหลวได้ เมื่อพิจารณาจากกฎบอกด้านความ
จริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าผู้พูดคือป้าไหวพูดเพื่อย้ำเตือนให้ผู้ฟังไม่ลืมหวั่นในการออก
แสดงตามที่สอนกันมา และจะได้ปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง

ข้อสังเกต

จากข้อมูลที่พบสามารถสังเกตได้ว่าประโยคเงื่อนงำที่แสดงเจตนาเตือนนี้พอจะมีลักษณะข้อความ
ที่ใช้ในการเตือนเป็น ๓ ลักษณะ ดังต่อไปนี้

ก. ผู้พูดเตือนโดยบอกให้ผู้ฟังกระทำสิ่งนั้นๆ เช่น

-ในบทสนทนาที่ ๘๖ “อย่าลืมนะ ถ้าฉันทำเพลง น้อย...น้อย...นิ...น้อย...น้อย...น้อย เทียว
แรกออย่าเพิ่งออกตัว เขาเรียกเบิกโรง ต้องรอจนฉันทำเพลงเทียวสองค้อยออก”

(ดาวเรือง หน้า ๗๑๙)

-“ถ้าจะออกจากบ้าน ก็ต้องไปลาเจ้าของบ้านเขาสิ”

(คุณชาย หน้า ๒๕๘)

ประโยคเงื่อนงำนี้ตาแหยมพูดกับโด่ง ตาแหยมเห็นโด่งจะออกจากบ้านคุณมหาไปอยู่ที่อื่น
เพราะมีปัญหาเกี่ยวกับเตี้ยลูกชายของคุณมหา ตาแหยมจึงต้องการเตือนโด่งให้ไปลาคุณมหาเสียก่อน

ข. ผู้พูดเตือนโดยบอกไม่ให้ผู้ฟังกระทำสิ่งนั้นๆ - จากข้อมูลการเตือนที่ผู้พูดเตือนไม่ให้ผู้ฟังทำนี้
พบมากกว่าการเตือนให้ผู้ฟังทำ เช่น

- บทสนทนาที่ ๘๒ “มันคงไม่เหมาะ ถ้าพวกนั้นกลับมาแล้วพบว่า คุณนศรินทร์เข้ามาอยู่ในห้อง
ชมช่อของพนักงาน ... แทนที่จะอยู่อย่างหรูหราในห้องสุท..” (นางบาป หน้า ๑๘๑)

- บทสนทนาที่ ๘๓ “ถ้าหากว่าแกคิดจะมีเมีย อย่าเพิ่งมีตอนนี้ละ” (คุณชาย หน้า ๓๐๕)

ค. ผู้พูดเตือนโดยไม่ได้ออกชัดเจนลงไปทีเดียวว่าให้ทำหรือไม่ให้ทำสิ่งนั้น เหมือนในข้อ ก ข้อ ข
แต่จะเป็นการเตือนโดยการพยายามชี้ให้ผู้ฟังเห็นถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของผู้ฟัง
เพื่อบอกให้ผู้ฟังรู้หรือให้ผู้ฟังฉุกคิดให้ดี เพราะโดยมากสิ่งที่จะเกิด มักจะเป็นสิ่งที่ไม่ดีต่อผู้ฟัง

- บทสนทนาที่ ๘๔ “ถ้าไม่หย่า พี่จะแยที่สุด แยกไปไม่รู้จบเลย” (เนื้อใน หน้า ๕๕๙)

- “ถ้ารู้จัก มันก็เสียดาย” (เนื้อใน หน้า ๕๗๖)

ประโยคเงื่อนไขผู้พูดคือเข้มเพชรพูดกับปल्लीลูกน้องคนสนิท ในสถานการณ์นี้ปल्लीให้เข้มเพชร
ฟังว่าตนหนีราเซนมา เพราะทนราเซนไม่ได้ ปल्लीบอกเข้มเพชรว่าตนจะไปอยู่บ้านเพื่อน แต่เข้มเพชรก็รู้ทัน
ว่าเพื่อนที่ปल्लीหมายถึงคือกันทิมา เธอจึงเตือนปल्लीด้วยการถามว่าราเซนรู้จักบ้านกันทิมาหรือไม่ เพราะถ้ารู้
จักมันก็เสียดาย จะเห็นว่าเข้มเพชรไม่ได้บอกตรงๆ เลยทีเดียวว่าไม่ให้ปल्लीไปอยู่บ้านกันทิมา แต่ใช้วิธีชี้ให้ปल्ली
ฉุกคิดว่าถ้าราเซนรู้จักบ้านกันทิมาโอกาสที่ราเซนจะหาปल्लीพบก็มีมาก

นอกจากนี้ จะสังเกตได้ว่าประโยคเงื่อนไขที่แสดงเจตนาเตือนนี้สังเกตได้ว่าบางสถานการณ์ก็มี
ลักษณะที่ใกล้เคียงกับประโยคเงื่อนไขที่แสดงเจตนาแนะนำ แต่ประโยคเงื่อนไขทั้งสองเจตนาที่มีความ
แตกต่างกัน ดังตาราง ๓ ที่จะเปรียบเทียบข้อแตกต่างระหว่างประโยคเงื่อนไขทั้งสองเจตนา

ตารางที่ ๓ แสดงการเปรียบเทียบประโยคเงื่อนไขที่แสดงเจตนาแนะนำ กับ ประโยคเงื่อนไขที่แสดงเจตนาเตือน

เกณฑ์ทางด้านเจตนา	แนะนำ	เตือน
กฎบอกเนื้อความ	เนื้อความใดๆ ที่เป็นการกระทำใน อนาคตของผู้ฟัง	เนื้อความใดๆ ที่เป็นการกระทำใน อนาคตของผู้ฟัง
กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน	๑. ผู้พูดมักเชื่อว่าการกระทำนั้น จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง ๒. ยังไม่ชัดเจนทั้งผู้พูดและผู้ฟัง ว่าผู้ฟังจะกระทำสิ่งนั้นอยู่ เป็นปกติ	๑. ผู้พูดเชื่อว่าถ้าผู้ฟังไม่ทำตาม ที่ผู้พูดพูดจะเกิดผลเสียแก่ตัว ผู้ฟังได้ ๒. ยังไม่แน่ชัดว่าผู้ฟังจะทราบ ข้อมูลนั้นแล้วหรือไม่

กฎบอกความจริงใจ	ผู้พูดต้องการบอกให้ผู้ฟังทำตามสิ่งที่ผู้พูดแนะนำ	<p>๑. ผู้พูดเชื่อว่าเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นจะเป็นผลเสียต่อผู้ฟัง</p> <p>ผู้พูดจึงต้องการบอกให้ผู้ฟังรู้ล่วงหน้าเพื่อให้ผู้ฟังทำหรือไม่กระทำสิ่งนั้น เพื่อไม่ให้เกิดหรือเพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งที่จะอาจจะเป็นผลเสียต่อผู้ฟัง นอกจากนี้ผู้พูดอาจต้องการอย่ามิให้ผู้ฟังลืมหรือบอกให้ผู้ฟังระมัดระวังการกระทำของผู้ฟังก็ได้</p> <p>๒. ผู้พูดเชื่อว่าเหตุการณ์นั้นๆ อาจไม่ได้อยู่ในความสนใจของผู้ฟัง</p>
กฎบอกสาระสำคัญ	ผู้พูดมีความพยายามที่จะทำให้ผู้ฟังทำตามสิ่งที่ผู้พูดพูดกับผู้ฟัง	ผู้พูดมีความพยายามที่จะทำให้ผู้ฟังทำตามสิ่งที่ผู้พูดพูดกับผู้ฟัง

จะเห็นได้ว่าประโยคเงื่อนไขที่แสดงเจตนาแนะนำกับประโยคเงื่อนไขที่แสดงเจตนาเตือนต่างกัน ตรงที่ประโยคเงื่อนไขที่แสดงเจตนาแนะนำผู้พูดจะเชื่อว่าสิ่งที่ตนเองจะแนะนำเป็นสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อผู้ฟัง แต่ประโยคเงื่อนไขที่แสดงเจตนาเตือนนั้นผู้พูดเชื่อว่าเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นจะเป็นผลเสียต่อผู้ฟัง ผู้พูดจึงต้องเตือนให้ผู้ฟังทำหรือไม่กระทำสิ่งนั้นๆ เพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งที่จะอาจจะเป็นผลเสียต่อผู้ฟัง นอกจากนี้เตือนยังใช้เพื่อเตือนความทรงจำผู้ฟัง เมื่อกล่าวผู้พูดจะลืมก็ได้

๓.๑๙ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาสอน

เกณฑ์ของเจตนาสอน

กฎบอกเนื้อความ - เนื้อความใดๆ ก็ได้ แต่ส่วนมากมักจะกล่าวถึงสิ่งที่ดี ที่ควรทำหรือ สิ่งที่เป็นหลักปฏิบัติที่สังคมยึดถือและยอมรับ

กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน - ผู้พูดมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ถูกเป็นอย่างดี

กฎบอกความจริงใจ

ผู้พูดต้องการบอกให้ผู้ฟังทำในสิ่งที่ผู้พูดคิดว่าเป็นสิ่งที่ดี สิ่งที่ดีควรทำ สิ่งที่คุณพูดสอนมักเป็นสิ่งที่เป็หลักที่สังคมยึดถือปฏิบัติ หรือเป็นสิ่งที่เป็นสัจธรรม ผู้พูดมักสอนโดยการพูดให้แก่งคิดแก่ผู้ฟัง หรืออาจจะแสดงให้เห็นเป็นตัวอย่างก็ได้

กฎบอกสาระสำคัญ - ผู้พูดมีความพยายามที่จะบอกหรือให้แง่คิดในสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้ฟัง และให้ผู้ฟังปฏิบัติตามสิ่งที่ตนนั้น

รูปภาพที่พบในประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาสอน

จากข้อมูลพบว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาสอนจะมีคำ หรือประโยค ที่สังเกตได้ว่าใช้แสดงเจตนาสอนปรากฏอยู่ในประโยค ดังนี้

คำ อาจจะมีคำว่า "นะ" อยู่ท้ายประโยค

ประโยค จากข้อมูล สังเกตได้ว่ามักจะมีเนื้อความที่ให้แง่คิดหรือเป็นสังขรณ์อยู่ในประโยค เช่น "ตั้งใจทำตัวให้ดีอนาคตไม่ต้องกลัวตกต่ำ" "ไม่มีใครเป็นฝ่ายชนะได้ทุกครั้งหรอก" "อยู่ในโลกก็หลบคนพาลไม่พ้นหรอก" "คะแนนเสียงได้มากด้วยการซื้อเสียง มันไม่ภาคภูมิใจ"

ข้อสังเกต - โดยปกติผู้พูดอาจมีสถานภาพสูงกว่า เท่ากัน หรือต่ำกว่าผู้ฟังก็ได้ แต่ผู้พูดมักจะมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะสอนเป็นอย่างดี ถ้าเป็นการสอนเกี่ยวกับความประพฤติที่ควรปฏิบัติ ผู้พูดมักจะมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง

ตัวอย่างประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาสอน เช่น

บทสนทนาที่ ๘๗ บทสนทนาระหว่างเตี้ยกับคุณมหา คุณมหาเป็นพ่อของเตี้ย เตี้ยไปเรียนต่ออเมริกา และไม่ยอมกลับมาจนได้รับข่าวว่าสุภามารดาเสียชีวิต ในงานศพ เตี้ยได้พูดกับคุณมหาถึงความเป็นอยู่ของเขาในอเมริกา และแม้เขาจะไม่ได้ตั้งใจจะบายความในใจแต่มันก็ค่อยๆ หลั่งรินออกมาเอง

"ถ้าฝรั่งเขาพยายามรื้อยหนึ่ง เขาได้เท่านี้" เจ้าตัวทำมือสูงเสมอว่า "แต่เตี้ยต้องพยายามสองรื้อยถึงจะได้เท่าเขา ถ้าจะได้สูงกว่าเขาก็ต้องพยายามสี่รื้อย ถ้าเราไม่เก่งจริงนะฮะ เราไม่มีวันได้เป็น boss เตี้ยต้องพิสูจน์ตัวอยู่ตลอดว่าเตี้ยทำได้...แต่พวกนั้นเขาไม่ต้อง หรือถ้าทำก็ทำน้อยกว่า"

ผู้เป็นพ่อพยักหน้า ไม่ใช่เพราะเข้าใจคำพูดของลูก แต่เป็นเพราะเข้าใจอะไรอีกหลายอย่างมาก

กว่านั้น "ถ้าหากว่าเตี้ยทำงานเพราะรักที่จะทำ" เสียงพูดนั้นนุ่มนวล ด้วยความหวังใยไม่เสื่อมคลาย

"พ่อว่าเตี้ยจะมีความสุขมากกว่าอยากทำเพื่อเอาชนะใครต่อใคร ไม่มีใครเป็นฝ่ายชนะได้ทุกครั้งหรอกนะ"

(คุณชาย หน้า ๑๒๓๔-๑๒๓๕)

ผู้พูดคือคุณมหาพูดกับเตี้ยลูกชาย คุณมหาใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อสอนเตี้ย โดยสามารถพิจารณาได้จากเนื้อความจะเห็นได้ว่าเนื้อความกล่าวถึงสิ่งที่ดี สิ่งที่ดีควรทำ เพราะ การทำงานที่ตินั้นไม่ควรทำเพื่อเอาชนะ แต่ควรทำเพราะใจรักที่จะทำ สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่าคุณมหา มีสถานภาพสูงกว่าเตี้ย เพราะเป็นพ่อของเตี้ย ย่อมรัก เป็นห่วง และหวังดีต่อเตี้ย คนเป็นพ่อถ้าเห็นลูกกำลังลุ่มจมกับความคิดที่มีอดีตของตน ก็ย่อมจะสอนในสิ่งที่ถูกที่ควรให้ และสิ่งที่คุณมหาสอนเตี้ยก็เป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ เป็นสิ่งที่ประโยชน์ต่อตัวเตี้ย เพราะถ้าเขาคิดได้อย่างที่คุณมหาสอน ชีวิตเขาก็จะมีความสุขมากขึ้น เมื่อพิจารณาจากบทรอบด้านความจริงใจและกฎบอกระสำคัญ จะเห็นว่าผู้พูดคือคุณมหาพูดเพื่อต้องการสอนให้เตี้ยได้แก่งัดคิดที่จะไม่ทำงานเพื่อเอาชนะเพียงอย่างเดียว โดยพยายามชี้ให้เห็นว่าการทำงานเพื่อการแข่งขันนั้นไม่มีใครสามารถชนะได้ตลอดไป และถ้าเตี้ยได้คิดจากคำสอนนี้บ้างชีวิตเตี้ยก็คงมีความสุขมากขึ้น

นอกจากนี้ยังสังเกตได้จากคำพูดที่ใช้ เช่น “ไม่มีใครเป็นฝ่ายชนะได้ทุกครั้งหรอก” เป็นคำพูดที่ให้ข้อจริง และเป็นสังขธรรม เมื่อพิจารณาร่วมกับบริบทจะช่วยชี้ให้เห็นชัดว่าผู้พูดมีเจตนาสอน

บทสนทนาที่ ๘๘ บทสนทนายระหว่างโด่งกับคุณมหา หลังจากที่โสภารับโด่งไปอยู่ด้วย เมื่อมีโอกาสโด่งก็จะแฉะมาคุยกับคุณมหา ครึ่งนี้โด่งก็แฉะมาคุยกับคุณมหาเกี่ยวกับอนาคตของตน

“แม่อยากให้ผมไปอยู่ด้วย พ่อเลี้ยงผมเขามีบิมน้ำมัน ให้ผมไปทำงานกับเขาแล้วหาที่เรียนไปด้วย แต่คุณพ่อก็อยากให้ผมเรียนที่นี้เสียก่อนจนจบ กลัวว่าผมไปเรียนทางโน้นแล้วจะไม่จบ อะไร แล้วเลยไม่อยากเรียน แต่อยากไปรับจ้างทำงาน เพราะค่าแรงแพง เลี้ยงตัวได้ ท่านว่า ท่านเห็นมาเยอะแล้ว”

“คุณโสภานะนำให้ผมเรียนจนจบปริญญาตรีเลยครับ บอกว่าสมัยนี้ถ้าจะก้าวหน้าก็ควรมีปริญญาเรื่องงานยังงี้ทำกับท่านได้อยู่แล้ว”

“ทางเลือกของแกก็ไปได้สวยทั้งสองทางนะ” อีกฝ่ายหนึ่งสรุปให้อีกครั้ง มีความชื่นใจลึกๆปนอยู่ในความอาลัยอาวรณ์

“แกเป็นเด็กโชคดียู่อย่าง ไม่ว่าไปอยู่ที่ไหน ผู้ใหญ่เขาก็รัก เมตตาอุดหนุนจนเจือ ถ้าหากว่าตั้งใจทำตัวให้ดี อนาคตแกไม่ต้องกลัวตกตำรับรองได้”

“ผมก็อยากจะทำ...จะได้ดี” เด็กหนุ่มกลืนคำบางคำลงคอไป “ให้สมกับที่คุณลุงอบรมสั่งสอนผมมา...”

(คุณชาย หน้า ๑๑๙๒)

ผู้พูดคือคุณมหาพูดกับโด่งเด็กที่คุณมหาอุปการะมา ประโยคเงื่อนไขนี้คุณมหาใช้เพื่อสอนโด่ง โดยสามารถพิจารณาได้จาก เนื้อความจะเห็นได้ว่าผู้พูดกล่าวถึงสิ่งที่ดี สิ่งที่ดีควรทำ เพราะ การตั้งใจทำตัวให้ดีเป็นสิ่งที่ควรทำ ในด้านปัจจัยพื้นฐานนั้นจะเห็นว่าคุณมหา มีสถานภาพสูงกว่าโด่ง เพราะเป็นคน

อุปการะโต้งมาตั้งแต่เด็ก โต้งจึงให้ความเคารพมาก เมื่อโต้งมาเล่าความเจริญก้าวหน้าในชีวิตให้ฟัง คุณมหาภักดิ์พลอยยินดีและอดที่จะพูดสอนโต้งไม่ได้เพราะเป็นลักษณะนิสัยของคุณมหาอยู่แล้วที่ชอบสอน โดยเฉพาะกับโต้งที่จะฟังอย่างตั้งใจทุกครั้ง สิ่งที่คุณมหาสอนก็เป็นสิ่งที่คุณมหาคิดว่าดีและเป็นสิ่งที่โต้งควรกระทำเพื่อให้มีอนาคตที่ดีต่อไป เมื่อพิจารณาจากภายนอกด้านความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าผู้พูดคือคุณมหาพูดเพื่อต้องการสอนให้โต้งได้แง่คิดในการปฏิบัติตัวแล้วนำไปปฏิบัติตามคำสั่งสอนเพื่อจะได้มีชีวิตที่เจริญก้าวหน้าต่อไป

บทสนทนาที่ ๘๙ บทสนทนายาระหว่างป्लीกับโปรย โปรยเป็นลูกสาวของป्ली ป्लीเล่านิทานเรื่องไกรทองกับขาละวันให้โปรยฟัง โปรยจึงอยากไปดูจะเข้ แล้วยังเล่าให้มารดาฟังถึงเรื่องที่ถูกเพื่อนแกล้งที่โรงเรียน

“แล้ว...แล้วขาละวันจะกัดหนูหรือเปล่านั้นคะ”

“ไม่หรอกลูก ก็หนูไม่ได้ไปรังแกขาละวันนี่นา...เราไม่รังแกเขา เขาก็ไม่รังแกเราไงคะ”

“ที่จ๊อบเค้ายังทูปหัวหนูเลย หนูไม่เคยทูปหัวเค้าซักหน่อยเดียว...” เด็กหญิงพึมพำ

“ก็มีมั้งแหละลูก...คนพาลเกร ..มีแน่ๆ จ๊อบทูปหัวหนูเมื่อไหร่ล่ะ หลายหนหรือเปล่านั้น”

ถ้าหลายหน หนูต้องบอกครูนะ ครูจะได้สอนเค้าไม่ให้รังแกเพื่อน”

“เค้าเพิ่งทูปที่เดียว...” คราวนี้เสียอื้อแม่ดวง “ต้องทูปก็ถึงจะฟ้องครูล่ะ...แม่”

(เนื้อใน หน้า ๔๕๒)

ผู้พูดคือป्लीพูดกับโปรยลูกสาว ป्लीใช้ประโยคเงื่อนไขเพื่อสอนโปรย โดยสามารถพิจารณาได้จากเนื้อความที่กล่าวถึงสิ่งที่ควรทำ เพราะ ถ้ามีเพื่อนที่โรงเรียนมาแกล้ง สิ่งที่ต้องทำคือบอกคุณครูไม่ใช่ตอบโต้เอง ดังนั้นสิ่งที่ป्लीสอนจึงเป็นสิ่งที่ควรทำ สำหรับปัจจัยพื้นฐานนั้นจะเห็นว่าโปรยยังเป็นเด็กอยู่มาก ยังอ่อนต่อโลก ป्लीผู้เป็นแม่จึงมีหน้าที่สอนลูกว่าควรทำอย่างไร และสิ่งที่ป्लीสอนลูกก็เป็นสิ่งที่ถูกต้องเพราะคุณครูจะสามารถช่วยจัดการได้ถ้าเพื่อนนักเรียนมารังแกโปรยอีก เมื่อพิจารณาจากภายนอกด้านความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าผู้พูดคือป्लीพูดเพื่อต้องการสอนโปรยให้ไปบอกครูถ้าเพื่อนมาแกล้งอีก ป्लीรักลูกและเป็นห่วงลูก เธอจึงต้องสอนสิ่งเธอเชื่อว่าควรทำกับโปรยเพราะโปรยก็ยังเด็ก อาจยังตัดสินใจอะไรไม่ถูก ดูได้จากคำถามของโปรยที่ขนาดป्लीสอนแล้วว่าควรทำอย่างไร โปรยยังซ้อจนถามว่าต้องทูปก็ถึงจะฟ้อง แสดงให้เห็นว่าโปรยยังเด็กอยู่มาก ยังไม่สามารถตัดสินใจอะไรได้เองและยังต้องการคำสั่งสอน คำชี้แนะอีกมาก ซึ่งป्लीผู้เป็นแม่ก็ต้องทำหน้าที่นี้ ดังนั้นตัวอย่างนี้จึงเห็นได้ชัดว่าป्लीมีเจตนาที่จะสอนโปรยลูกสาวของตน

บทสนทนาที่ ๙๐ บทสนทนายาระหว่างจินตวิวัฒน์กับจุลมนีน้องสาว สุดาวดีสาวคนที่มีใจต่อจินตวิวัฒน์ ไทรศัพทมาหา จุลมนีเป็นคนรับสาย สุดาวดีอยากนัดเจอและเลี้ยงส่งจินตวิวัฒน์ แต่จินตวิวัฒน์ปฏิเสธ เขา

อ้างว่าเขายุ่งมากไม่มีเวลาเลย แล้วเขาก็รีบลาสุดาวดีทางโทรศัพท์ หลังจากนั้นก็รีบวางโทรศัพท์ลง พลางถอนหายใจยืดยาว

"จำไว้เจ้าใจจิ้ง ผู้ชายนั้นถ้าใครวิ่งไล่เขาจะวิ่งหนี ถ้าใครวิ่งหนีเขาจะวิ่งตาม"

"วิ่งทำไมให้ใจ " น้องสาวตอบทันควัน

(ดาวเรื่อง หน้า ๘)

ผู้พูดคือปลัดจิ้นตัวฉม้นพูดกับจูลมณีหรือใจจิ้งน้องสาว ปลัดจิ้นตัวฉม้นนี้ใช้ประโยคเงื่อนไข่นี้เพื่อสอนใจจิ้ง โดยสามารถพิจารณาได้จากเนื้อความจะเห็นได้ว่าสิ่งที่ผู้พูดพูดเป็นสิ่งที่ผู้พูดคิดว่าผู้ฟังควรทำ การพูดเช่นนี้จะช่วยให้ใจจิ้งเข้าใจความคิดของผู้ชายมากขึ้น สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่าปลัดจิ้นตัวฉม้นเป็นพี่ชายของใจจิ้ง พี่ชายย่อมห่วงน้องสาวเป็นธรรมดา การที่ปลัดจิ้นตัวฉม้นบอกสิ่งที่เขาคิดว่าผู้หญิงไม่ควรปฏิบัติให้น้องสาวฟัง โดยให้ดูตัวอย่างจากเขาว่าถ้าผู้หญิงตามเขาก็จะยิ่งหนี ก็เพื่อประโยชน์ของน้องสาวของเขาที่จะได้เข้าใจผู้ชายมากขึ้น เมื่อพิจารณากฎบอกด้านความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าผู้พูดคือปลัดจิ้นตัวฉม้นพูดเพื่อต้องการสอนใจจิ้งให้ได้แง่คิด เรื่องมุมมองความคิดของพวกเขาผู้ชายเมื่อถ้าวางหนึ่งใจไปชอบผู้ชายสักคนก็สามารถนำสิ่งที่พี่ชายสอนไปประยุกต์ใช้เพื่อจะได้ทำตัวให้ถูกได้

บทสนทนาที่ ๙๑ บทสนทนายาระหว่างแม่บานขึ้นกับดาวเรื่อง แม่บานขึ้นเป็นแม่ของดาวเรื่อง แม่บานขึ้นเห็นไหมเหล่าจิ้งถามดาวเรื่องว่าเหล่ามาจากไหน ดาวเรื่องบอกว่าเธอมาจากบ้านวรรณ แม่บานขึ้นกลับว่าดาวเรื่องทำไม่ถูก เพราะทำอย่างนี้เขาเรียกว่าลั่นจ้อจล

"ไอวรรณมันลงทุนลงรอนของมันมา เอ็งจะเอาไปแจกนะไม่ถูก ถ้าจะถูกต้องเอาไปขาย..."

"อ้าว!" เสียงอุทานดังขึ้นพร้อมกัน

"ยิ่งแล้วเข้าไปใหญ่่นาแม่นา"

"ก็ข้าพูดยังไม่จบนี้ พี่ชายนะหมายฟามถึงให้ขายราคาทุน เมื่อได้ทุนมาเท่าไร เราเกาะเอาไปคืนไอวรรณมัน การหาเสียงนะลูกเอ๊ย.." แม่บานขึ้นตั้งตัวเป็นแคมเปญ แมเนเจอร์

"ถ้าคะแนนเสียงได้มาด้วยการซื้อเสียงมันไม่ภาคภูมิใจ จะซื้อด้วยเงินด้วยเหล่า หรือด้วยเฮโรอีน มันก็เข้าข่ายซื้อทั้งนั้น แล้วคนที่เขาเลือกเราเขาก็ย่อมเลือกด้วยความรู้สึกถูกต้อง..."

(ดาวเรื่อง หน้า ๔๑๙)

ผู้พูดคือแม่บานขึ้นพูดกับดาวเรื่องลูกสาว ประโยคเงื่อนไข่นี้แม่บานขึ้นใช้เพื่อสอนดาวเรื่อง โดยสามารถพิจารณาได้จากเนื้อความ จะเห็นว่าเนื้อความกล่าวถึงสิ่งที่ถูกต้อง สิ่งที่ต้องทำ เพราะคะแนนเสียงที่ได้มาจากการซื้อเสียงย่อมไม่น่าภูมิใจ สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่าแม่บานขึ้น เป็นแม่ของดาวเรื่อง มีสถานภาพสูงกว่าดาวเรื่อง แม่ทุกคนย่อมเป็นห่วงลูกและอยากให้ลูกทำที่ถูกต้องดังนั้นเมื่อบานขึ้นรู้ว่า

ดาวเรื่องจะซื้อเสียงซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง แม่บานชื่นจึงต้องสอนในสิ่งที่ถูก โดยการชี้ให้เห็นว่าความชนะที่ได้จากการซื้อเสียงเป็นสิ่งที่ไม่น่าภูมิใจ คนอื่นก็จะดูถูกได้ เมื่อพิจารณาจากขอบด้านความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าผู้พูดคือแม่บานชื่นพูดเพื่อต้องการสอนให้ดาวเรื่องได้แง่คิดไม่หาเสียงด้วยการซื้อเสียงแม้จะซื้อด้วยเหล็กก็ตาม ทั้งยังมีความพยายามชี้แนะในสิ่งที่ควรทำให้ดาวเรื่องปฏิบัติตามอีกด้วย

๓.๒๐ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาทำทนาย

เกณฑ์ของเจตนาทำทนาย

กฎบอกเนื้อความ - เนื้อความใดๆ ที่เป็นการกระทำในขนาดของผู้พูดหรือผู้ฟัง

กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน - ผู้พูดมักเชื่อว่าตนอยู่ในสถานะที่เหนือกว่าหรือทัดเทียมผู้ฟัง

กฎบอกความจริงใจ

๑. ผู้พูดต้องการทำทนายผู้ฟังให้ทำบางสิ่งบางอย่าง

ในกรณีที่ผู้พูดทำทนายให้ผู้ฟังทำ - ผู้พูดต้องการยั่วยุให้ผู้ฟังทำในสิ่งที่ตัวผู้พูดเองมักคิดว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ผู้ฟังไม่สามารถทำได้หรือทำได้ลำบาก

ในกรณีที่ผู้พูดเป็นคนกระทำสิ่งนั้นๆ เพื่อทำทนายผู้ฟังเสียเอง - ผู้พูดจะทำในสิ่งที่ผู้ฟังไม่ยอมให้ผู้พูดทำ เพื่อจะดูว่าจะเกิดอะไรขึ้น นอกจากนี้ผู้พูดอาจพูดด้วยเจตนาที่เป็นการชวนวิวาทหรือชวนต่อสู้ก็ได้

๒. ยังไม่แน่ชัดว่าผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังกระทำตามสิ่งที่ผู้พูดพูดจริงหรือไม่

กฎบอกสาระสำคัญ - ผู้พูดมีความพยายามที่จะยั่วยุให้ผู้ฟังทำตามแนวทางที่ผู้พูดต้องการ

รูปภาษาที่พบในประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาทำทนาย

จากข้อมูลพบว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนา ทำทนายจะมีคำ กลุ่มคำ หรือประโยคที่สังเกตได้ว่าใช้แสดงเจตนาทำทนายปรากฏอยู่ในประโยค ดังนี้

คำ มักจะมีคำว่า “ดู” “ดู” “ดู” อยู่ในประโยค

กลุ่มคำ มักจะมีกลุ่มคำว่า “เอาสิ” “เก่งจริง” อยู่ในประโยค

ประโยค จากข้อมูลที่พบทั้งหมด ผู้วิจัยสังเกตว่าการใช้ประโยคเงื่อนไขเพื่อแสดงเจตนาทำทนายจะมีลักษณะประโยคที่เป็นรูปแบบคำพูดพอให้สังเกตได้ว่าผู้พูดต้องการทำทนายผู้ฟัง ดังต่อไปนี้

ถ้า + สิ่งที่อยู่พูดจะทำ + ข้อความท้าทาย เช่น

- ถ้า.....+ ใครจะทำไม่
- ถ้า.....+ มีปัญหามั้ย
- ถ้า.....+ คุณมีปัญหาขวางฉันหรือ
- ถ้า (ผม)ทำยั้งงั้นจริงๆ + (คุณ) จะทำอะไรได้

เช่น “ถ้าฉันจะพบเสียอย่าง ใครจะทำไม่”

ถ้า + สิ่งที่แสดงความสามารถ / ความเชื่อ / ความต้องการของผู้พูดหรือผู้ฟัง + ข้อความท้าทาย
เช่น

- ถ้า.....+ ก็หาเอาเองซิ
- ถ้า.....+ ก็จับตี
- ถ้า.....+ ก็เอาซิ
- ถ้า เก่งจริง + เอ็งลอง.....

เช่น “ถ้าผิดจริงก็จับตี”

ตัวอย่างประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาท้าทาย เช่น

บทสนทนาที่ ๙๒ บทสนทนาระหว่างรวงข้าวกับโด่ง รวงข้าวกับโด่งเป็นเพื่อนที่รู้จักกัน โด่งไปช่วย รวงข้าวจากอาเขยได้แล้วแต่รวงข้าวไม่ยอมกลับบ้านไม่ว่าโด่งจะพูดอะไรก็ตาม

“พี่โด่ง รวงข้าวบอกว่าไม่ ก็ไม่” เด็กสาวยืนกราน

บทหล่อนจะดีขึ้นมา ก็ดีอย่างน่าอัศจรรย์ใจ ไม่ว่าจะเกลี้ยกล่อม ห้ามปราม หรือจนถึงขั้นชู้ หล่อนยืนกรานไม่ยอมกลับบ้านทำเดียว และไม่ยอมฟังเหตุผลอะไรทั้งสิ้น จนกระทั่งโด่งอ่อนใจ ไม่รู้จะทำอะไรหล่อนดี

“ถ้าพี่โด่งไม่อยากยุ่ง กลับบ้านไปก่อนซี” หล่อนกลับเป็นฝ่ายทำเขาเสียอีก “รวงข้าวอยู่คนเดียวได้ เดินไปเรื่อยๆยังงี้แหละ ไม่มีใครมาทำอะไรหรอก”

(คุณชาย หน้า ๖๖๓)

ผู้พูดคือรวงข้าวพูดกับโด่งคนรู้ใจ ประโยคเงื่อนงำนี้รวงข้าวใช้เพื่อทำทนายโด่ง โดยสามารถพิจารณาได้จากเนื้อความที่เป็นการกระทำในอนาคตของผู้ฟังคือโด่งว่าจะตัดสินใจกลับบ้านหรือไม่กลับ สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่าความจริงรวงข้าวก็ไม่ได้ต้องการให้โด่งกลับไป แต่ที่กล้าทำโด่งเพราะรู้ว่าโด่งเป็นห่วงตน โด่งไม่มีทางปล่อยให้รวงข้าวอยู่คนเดียวเช่นนั้นแน่ เมื่อพิจารณาจากข้อความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่ารวงข้าวต้องการพูดเพื่อทำทนายโด่ง โดยการพูดยั่วให้โด่งทำในสิ่งที่รวงข้าวคิดว่าโด่งลำบากใจที่จะทำ เพราะที่จริงแล้วรวงข้าวไม่ได้อยากให้โด่งไปจริงๆ แต่ในเมื่อโด่งพยายามพูดให้เธอกลับบ้าน แต่เธอไม่อยากรกลับ เธอจึงแกล้งพูดทำทนายโด่งในสิ่งที่เธอรู้ว่าโด่งทำไม่ได้คือให้กลับไปก่อน เมื่อโด่งทำไม่ได้ ผลักจะเป็นไปตามแนวทางที่รวงข้าวต้องการคือโด่งอยู่กับรวงข้าวต่อและอาจไม่มาพูดรบเร้าให้รวงข้าวกลับบ้านอีก

นอกจากนี้ยังสังเกตได้ว่ามีคำว่า “ซี” ที่มักจะใช้แสดงเจตนาทำทนายอยู่ในประโยค และยังสังเกตได้จากรูปแบบคำพูดที่มักใช้กับการทำทนาย คือ

ถ้า + สิ่งที่ต้องการความต้องการของผู้ฟัง + ข้อความทำทนาย

- “ ถ้า + พี่โด่งไม่อยากรยุ่ง + กลับบ้านไปก่อนซี ”

ซึ่งช่วยย้ำให้เห็นว่าผู้พูดพูดเพราะมีเจตนาที่จะทำทนายผู้ฟัง

บทสนทนาที่ ๙๓ บทสนทนาระหว่างดาวเรืองกับนายกำจร นายกำจรรถเสียจึงพาปลัดจันทวัฒน์ไปหาคนช่วยซ่อมรถที่ร้านของดาวเรือง ที่ร้านของดาวเรือง นายกำจรสังเกตเห็นในร้านและสงสัยว่าดาวเรืองจะเปิดบ่อน

“ไฉนวันนี้แม่ไม่ขายกล้วยแขกเธอ?”

“ก็เห็นอยู่ทนโท่แล้ว จะทำไม?”

“งั้นก็ตั้งบ่อนไปอยู่ข้างในละซี ไหน...ขอคูโบอนุญาติซี?”

“มันหน้าที่ตำรวจ ไม่ใช่หน้าที่อำเภอ”

สำนวนที่พูดบอกชัดว่า เจ้าตัวรู้ทางหนีทีไล่ชัดเจน ไม่ใช่ใครจะเล่นได้ง่ายๆ

“สงสัยจะตีตัววงเดียว แต่เล่นสามวง”

พอถูกเย้าแหย่เรื่องนี้เข้า อีกฝ่ายก็พืดพาดขึ้นทันควัน

“ถ้าอยากหายสงสัยก็ฟังประตูเข้าไปดูซี” ดาวเรืองทำเหยง แต่คนยั่วอีกโหลให้บ้าง

“อ้อ จะได้ยึดข้อหาบุกรุก ทำลายทรัพย์สินชาวบานแถมพิกให้ใช้ไหมล่ะ?” จากคำถามแสดงว่ารู้หัว หรือไม่ก็คงเคยโดนมาก่อน

(ดาวเรือง หน้า ๑๘)

ผู้พูดคือดาวเรืองพูดกับนายกำจร ประโยคเงื่อนไขนี้ดาวเรืองใช้เพื่อท้าทายนายกำจรโดยพิจารณาได้จากเนื้อความที่เป็นกรกระทำในอนาคตของผู้ฟังว่าผู้ฟังจะตัดสินใจจะฟังหรือไม่ฟังประตู สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่าดาวเรืองรู้ว่านายกำจรไม่สามารถฟังประตูเข้าไปได้เพราะจะเจอข้อหาบุกรุก ดังนั้นดาวเรืองจึงอยู่ในสถานการณ์ที่เหนือกว่า และได้เปรียบผู้ฟัง เมื่อรู้เช่นนี้ดาวเรืองจึงกล้าพูดท้าทายให้นายกำจรทำในสิ่งที่ดาวเรืองเองรู้ว่านายกำจรทำไม่ได้ เมื่อพิจารณาจากด้านความจริงใจและกฎบอกระยะสำคัญ จะเห็นว่าดาวเรืองต้องการพูดเพื่อท้าทายนายกำจร สังเกตได้จากดาวเรืองพยายามพูดยั่วยุให้นายกำจรทำในสิ่งที่ทำไม่ได้หรือทำได้ลำบาก เพราะถ้านายกำจรทำจริงๆ เธอก็จะแจ้งข้อหาบุกรุกซึ่งนายกำจรรู้ดีจึงไม่ทำตามคำท้า

นอกจากนี้ยังสังเกตได้ว่ามีคำว่า "ดู" ที่มักจะใช้แสดงเจตนาท้าทายอยู่ในประโยค และยังสังเกตได้จากรูปแบบคำพูดที่มักใช้กับการท้าทาย คือ

ถ้า + สิ่งที่ต้องการของผู้ฟัง + ข้อความท้าทาย

- " ถ้า อยากหายสงสัย ฟังประตูเข้าไปดูสิ "

ซึ่งช่วยย้ำให้เห็นว่าผู้พูดพูดเพราะมีเจตนาที่จะท้าทายผู้ฟัง

บทสนทนาที่๙๔ บทสนทนาระหว่างดาวเรืองกับจำเมนะ จำเมนะกับดาวเรืองเป็นคู่ปรับกัน จำเมนะได้ข่าวว่าดาวเรืองมีปิ่นเถื่อนจึงรีบมาที่บ้านดาวเรืองทันที

"เอ็งมีจริงหรือเปล่า?"

"ถ้าว่าฉันมี ก็หาเอาเองสิ"

คุณจำขยับนิ้วกระเดาะใส่หน้าเจ้าเรื่อง "เอ็งคิดว่าข้าไม่คั้นนั้นหรือ เอ็งแก๊งให้ไอ้เพี้ยนแบกปิ่นวงหน้าเรดจะล่อให้ข้าวิ่งตามไม่สำมะเหร็จหรอกวะ" คุณจำบอกอย่างย่ำมใจ

(ดาวเรือง หน้า ๒๘๑)

ผู้พูดคือดาวเรืองพูดกับจำเมนะคู่ปรับ ดาวเรืองใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อท้าทายจำเมนะ โดยพิจารณาได้เนื้อความ จะเห็นว่ากรค้นหาเป็นการกระทำในอนาคตของผู้ฟัง สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่าดาวเรืองรู้ว่าจำเมนะมาคั้นปิ่นเถื่อน แต่เธอได้วางแผนให้ลูกน้องนำปิ่นหนีไปนอกบ้านเรียบร้อยแล้ว เธอจึงอยู่ในสถานการณ์ที่เหนือกว่า ดังนั้นจึงกล้าทำให้จำเมนะคั้นหา เมื่อพิจารณาจากด้านความจริงใจและกฎบอกระยะสำคัญ จะเห็นว่าดาวเรืองพูดท้าทายจำเมนะเพื่อให้จำเมนะคั้นหาในบ้าน ซึ่งผู้พูดรู้อยู่แล้วว่าจะไม่พบอะไร และในขณะที่คั้นก็เท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้ลูกน้องของเธอยิ่งหลบหนีไปได้ไกลอีกด้วย

นอกจากนี้ยังสังเกตได้ว่ามีคำว่า “ซี” ที่มักจะใช้แสดงเจตนาทำทนายอยู่ในประโยค และยังสังเกตได้จากรูปแบบคำพูดที่มักใช้กับการทำทนาย คือ

ถ้า + ความเชื่อของผู้ฟัง + ข้อความทำทนาย

- “ถ้า + ว่าฉันมี + ก็หาเอาเองซี”

ซึ่งช่วยย้ำให้เห็นว่าผู้พูดพูดเพราะมีเจตนาที่จะทำทนายผู้ฟัง

บทสนทนาที่ ๙๕ ในกลางดึกคืนหนึ่ง หลวงตาคงได้ยินเสียงก้องนอริฐกระทบฝาไม้กฤษิของตน หลายครั้งแต่ก็ไม่มีท่าทีว่าจะมีใครมา ในที่สุดหลวงตาคงทนไม่ได้จึงเปิดหน้าต่างผางออกไป

“ใครวะ ใครขว้างฝา ใ้ลูกหมาที่ไหนมาลอบกัด ฮ้าเฮ้ย! ถ้านักเลงจริงต้องมาอย่างเสือ อย่ามาอย่างหมา ข้า...ไ้คง..หายันไม่...”

“แหม...หลงตา..” เสียงในๆ ดังมาจากต้นพิกุล “หมามันเกาะต้องเห่า มันจะคาบก้องนอริฐมาขว้างกฤษิได้หรือ?”

(ดาวเรือง หน้า ๓๙๖)

ผู้พูดคือหลวงตาคง ผู้พูดใช้ประโยคเงื่อนไขเพื่อทำทนายใครก็ตามที่ขว้างก้องนอริฐผู้ฟังโดยพิจารณาจากเนื้อความคือ การที่ใครก็ตามที่มาโยนก้องนอริฐกระทบฝายอมออกมา ก็จะถือว่าเป็นการกระทำในอนาคตของผู้ฟัง สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่าหลวงตาคงไม่รู้ว่ามีใครมา แต่การจะนั่งรอเฉยๆ ให้ถูกรบกวณก็ไม่ใช่นิสัยของหลวงตาคงเพราะหลวงตาคงก็ถือเป็นนักเลงเก่าคนหนึ่ง และถ้าผู้พูดไม่รู้ตัวผู้มาเยือน ผู้พูดก็อาจเป็นฝ่ายเสียเปรียบได้ ดังนั้น หลวงตาคงจึงต้องหาทางทำให้ตนเองไม่ตกอยู่ในสถานการณ์ที่เสียเปรียบ ด้วยเหตุนี้หลวงตาคงจึงเลือกใช้คำพูดที่จะผลักดันให้อีกฝ่ายออกมาปรากฏตัวให้เห็น เมื่อพิจารณาจากภายนอกด้านความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าหลวงตาคงพูดเพื่อทำทนายให้ผู้ฟังออกมาให้เห็น

นอกจากนี้ยังสังเกตได้จากรูปแบบคำพูด ซึ่งเป็นรูปแบบคำพูดที่มักใช้กับการทำทนาย คือ

ถ้า + สิ่งที่แสดงความสามารถของผู้พูด + ข้อความทำทนาย

-“ถ้า + นักเลงจริงต้องมาอย่างเสือ + อย่ามาอย่างหมา”

ซึ่งช่วยย้ำให้เห็นว่าผู้พูดพูดเพราะมีเจตนาที่จะทำทนายผู้ฟัง

บทสนทนาที่ ๙๖ บทสนทนาระหว่างลีลาญกับลายทอง ลีลาญเป็นแฟนเก่าของนครินทร์ ส่วนลายทองเป็น
 เลขาของนครินทร์ ลีลาญต้องการพบนครินทร์ ลายทองห้ามไว้เพราะนครินทร์ติดประชุมสำคัญ ทั้งสองจึง
 ถึงกัน เสียงของลีลาญทำให้ฉวีแสงเลขาต้องออกมาดู

“คุณคนนี้จะเข้าพบคุณนครินทร์ ไม่มีการนัดล่วงหน้า หนูบอกไปว่ายังพบไม่ได้...”

“ยังพบไม่ได้จริงๆ ค่ะ เพราะคุณนครินทร์มีลูกค้าสำคัญจากต่างประเทศ...”

“ก็ถ้าฉันจะพบเสียอย่างใครจะทำไม่...”

ลีลาญขีดหน้า หล่อนผลักประตูห้องนครินทร์เข้าไป เขาเงยหน้าขึ้นมองหญิงสาวด้วยความแปลก
 ใจและตำหนิไปถึงฉวีแสง

(นางบาป หน้า ๘๑)

ผู้พูดคือลีลาญพูดกับลายทองและฉวีแสง ประโยคเงื่อนไขนี้ลีลาญใช้เพื่อทำทลายทอง โดย
 สามารถพิจารณาได้จาก เนื้อหาที่เป็นกรกระทำในอนาคตของผู้พูด คือผู้พูดจะเข้าพบนครินทร์
 สำหรับปัจจัยพื้นฐาน ลีลาญเชื่อว่าตัวเองมีความสนิทสนมกับนครินทร์มากเพราะเธอเคยเป็นคู่รักเก่า
 ของนครินทร์ เธอย่อมมีสถานภาพสูงกว่าลายทองและฉวีแสง อีกทั้งเธอไม่ชอบลายทองเป็นทุนอยู่แล้ว
 เธอจึงไม่สนใจคำทัดทานของใคร ซ้ำยังยิ่งพูดทำทลายว่าจะทำในสิ่งที่ผู้ฟังไม่ต้องการให้ทำ คือผู้ฟังไม่ให้
 เข้าพบนครินทร์ตอนนี้ แต่เธอจะเข้าพบให้ได้ เพราะเธอเชื่อว่าผู้ฟังก็ทำอะไรเธอไม่ได้ เมื่อพิจารณากฎ
 บอกรด้านความจริงใจและกฎบอกรสาระสำคัญ จะเห็นได้ว่าลีลาญต้องการพูดเพื่อทำทลายทอง และ
 ฉวีแสง โดยมีความพยายามที่จะยั่วผู้ฟังด้วยการทำในสิ่งที่ผู้ฟังไม่ต้องการเพื่อดูว่าผู้ฟังจะทำอะไรได้
 นอกจากนี้ยังสังเกตได้จากรูปแบบคำพูด ซึ่งเป็นรูปแบบคำพูดที่มักใช้กับการทำทลาย คือ

ถ้า + สิ่งที่คุณพูดจะทำ + ข้อความทำทลาย

- “ถ้า + ฉันจะพบเสียอย่าง + ใครจะทำไม่”

ซึ่งช่วยย้าให้เห็นว่าผู้พูดพูดเพราะมีเจตนาที่จะทำทลายผู้ฟัง

บทสนทนาที่ ๙๗ บทสนทนาระหว่างรินเริงกับลายทอง ทั้งสองอยู่ในชุมชนเดียวกันแต่ไม่ถูกกัน รินเริง
 ประกาศจะเลิกกับทิมสามี ลายทองก็รู้จักทิมดีเช่นกัน และลายทองก็เบื่อบคำพูดของรินเริงที่พูดเช่นนั้นมา
 หลายครั้งแล้วแต่ไม่เคยทำจริงเสียที ดังนั้นลายทองได้ยืนยันจึงพูดสอดขึ้นมา

“ไม่เลิกหมานะ”

“มันเรื่องอะไรของเอ็งอีทอง”

“ก็ไม่ใช่เรื่อง แต่มันอดไม่ได้วะ เห็นร่ำอยู่นั้นแหละ ร่ำไรมาตั้งหลายปีแล้วเรื่องจะเลิกกับผัวนี้นะ แต่กูไม่เห็นหมาตัวไหนเลิกกับไอ้ทิมสักที..”

“อีทอง”

รีนเริงถลันเข้ามา “ก็ถ้ากูไม่เลิก มีปัญหาห่วย”

ลายทองถลันลุกขึ้นยืนเช่นกัน “มีชีวะ ปัญหามันมีเพราะกูหมั่นไส้ พุดแล้วทำไมได้ อยู่เป็นคนทำไม กูนะ...ถ้าลองได้ยุยงน้ำลายพุดแล้ว กูไม่เดียน้ำลายที่พื้นเหมือนมึงหรอก...”

(นางบาป หน้า ๕๘)

ผู้พุดคือรีนเริงพุดกับลายทอง ทั้งสองเป็นคู่รักกัน ประโยคเงื่อนไขนี้รีนเริงใช้เพื่อทำทนายลายทอง โดยสามารถพิจารณาได้จากเนื้อความที่เป็นการกระทำในอนาคตของรีนเริงคือจะไม่ยอมเลิกกับทิมสามี สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่ารีนเริงกับลายทองไม่ถูกกัน เมื่อลายทองคู่อริมาบอกให้ผู้พุดคือรีนเริงเลิกกับสามี ผู้พุดยอมยอมไม่ได้ที่จะมาให้คู่อริอย่างลายทองมาบงการชีวิต เพราะมันเป็นสิทธิของเธอว่าจะเลิกหรือไม่ เมื่อพิจารณาจากขอบด้านความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นได้ว่ารีนเริงต้องการพุดเพื่อทำทนายลายทอง โดยจะทำในสิ่งที่ลายทองไม่อยากให้ทำ เพื่อให้ลายทองเห็นว่าตนไม่ได้กลัวลายทอง เพราะถือว่าตนเองก็แฉ่เหมือนกัน

นอกจากนี้ยังสังเกตได้จากรูปแบบคำพุด ซึ่งเป็นรูปแบบคำพุดที่มักใช้กับการทำทนาย คือ

ถ้า + สิ่งที่ผู้พุดจะทำ + ข้อความทำทนาย

- “ถ้า + กูไม่เลิก + มีปัญหาห่วย”

ซึ่งช่วยย้ำให้เห็นว่าผู้พุดพุดเพราะมีเจตนาที่จะทำทนายผู้ฟัง

ข้อสังเกต

จากข้อมูลที่พบ ผู้วิจัยสังเกตได้ว่าการทำทนายผู้พุดจะมีลักษณะข้อความที่ใช้ในการทำทนายที่สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มได้ ดังนี้

ก. ผู้พุดทำทนายผู้ฟังในสิ่งที่ตรงข้ามกับความต้องการของตน

การทำทนายชนิดนี้ผู้พุดจะทำให้ผู้ฟังทำในสิ่งที่จริงๆ แล้วผู้พุดไม่ได้ต้องการให้ผู้ฟังทำ ดังนั้นผู้พุดจึงมักที่จะเลือกทำในสิ่งที่ผู้พุดคิดว่าผู้ฟังทำไม่ได้ หรือทำได้ยาก เพื่อให้ในที่สุดผลก็จะออกมาตามที่ต้องการตัวเองต้องการ เช่น

- บทสนทนาที่ ๙๒ "ถ้าพี่โด่งไม่ยอมยกุง กลับบ้านไปก่อนซี" (คุณชาย หน้า ๖๖๓)

ผู้พูดคือรวงข้าวพูดกับโด่ง ในสถานการณ์นี้โด่งให้รวงข้าวกลับบ้านแต่รวงข้าวไม่ยอมกลับบ้าน รวงข้าวแล้วจึงพูดท้าทายโด่งให้กลับไปก่อน จะเห็นได้ว่าที่จริงรวงข้าวไม่ได้อยากให้โด่งกลับไปก่อน ดังนั้น จึงเลือกทำในสิ่งที่รู้ว่าโด่งทำไม่ได้คือให้กลับไปก่อน เพราะรู้ว่าโด่งไม่สามารถทิ้งรวงข้าวไปได้ เมื่อทำแล้วโด่งทำไม่ได้ซึ่งก็เป็นไปตามที่รวงข้าวคิด ในที่สุดผลก็เป็นไปตามแนวทางที่ผู้พูดต้องการคือโด่งยังอยู่เป็นเพื่อนรวงข้าวและยังอาจจะไม่พูดรบเร้าให้รวงข้าวกลับบ้านอีก

- บทสนทนาที่ ๙๓ "ถ้าอยากหายสงสัยก็ฟังประตูเข้าปดูลซิ" (ดาวเรือง หน้า ๑๘)

ผู้พูดคือดาวเรืองพูดกับนายกำจร ในสถานการณ์นี้นายกำจรรู้ว่าในห้องมีการตั้งบ่อนไพ่ ดาวเรืองก็รู้ว่านายกำจรรู้ แต่ผู้พูดก็ยังพูดทำให้นายกำจรฟังเข้าไปทั้งๆ ที่จริงแล้วก็ไม่ยอมให้ทำ แต่เหตุผลที่ผู้พูดทำก็คือดาวเรืองรู้ว่านายกำจรไม่กล้าทำเพราะจะโดนข้อหาบุกรุกได้ ดาวเรืองจึงกล้าทำ เมื่อทำแล้วนายกำจรทำไม่ได้ ในที่สุดมันก็จะเป็นไปตามแนวทางที่ผู้พูดต้องการ คือมันจะช่วยทำให้นายกำจรไม่พูดเรื่องนี้กับดาวเรืองอีกเนื่องจากรู้ว่าพูดไปก็ไม่มีความหมายเพราะทำอะไรไม่ได้

ข. ผู้พูดท้าทายผู้ฟังเพื่อต้องการให้ผู้ฟังทำตามคำท้าทาย

การทำทลายชนิดนี้ผู้พูดท้าทายผู้ฟังเพราะต้องการให้ผู้ฟังทำตามคำที่ตนทำจริงๆ ดังนั้นสิ่งที่ท้าทายมักจะเป็นสิ่งที่ผู้พูดแน่ใจว่าตนได้เปรียบ หรือในกรณีที่ผู้พูดไม่ได้เปรียบก็ทำเพื่อเปิดโอกาสให้ตัวเองไม่เสียเปรียบหรือพยายามทำให้ตนกับผู้ฟังอยู่ในสถานการณ์ที่เท่าเทียมกัน เช่น

- ตัวอย่างที่ ๙๔ "ถ้าว่าฉันมี ก็หาเอาเองซิ" (ดาวเรือง หน้า ๒๘๑)

ผู้พูดคือดาวเรืองพูดกับจำเมน ในสถานการณ์นี้จำเมนได้ข่าวว่าที่บ้านดาวเรืองมีปืนเถื่อนจึงมาค้น ประโยคนี้ผู้พูดทำเพื่อต้องการให้ค้นบ้านของตนจริงๆ เพราะที่จริงแล้วดาวเรืองรู้ตัวแล้วว่าจำเมนจะมาค้น จึงให้ลูกน้องเอาปืนหนีไปแล้ว ผู้พูดจึงรู้ว่าตนอยู่ในสถานการณ์ที่ได้เปรียบเพราะการให้ค้นนี้ผู้พูดรู้ว่าจะไม่เจออะไรแล้วยังมีข้อดีที่เป็นการถ่วงเวลาให้ลูกน้องของตนหนีไปได้อย่างสะดวกสบายอีกด้วย

- ตัวอย่างที่ ๙๕ "ฮ้าเฮ้ย! ถ้านักเลงจริงต้องมาอย่างเสือ อย่ามาอย่างหมา"

(ดาวเรือง หน้า ๓๙๖)

ผู้พูดคือหลวงตาคง ในสถานการณ์นี้หลวงตาคงได้ยินเสียงก้องนอสุกระทบฝ่าผนังหลายครั้ง แต่กลับไม่มีใครออกมา หลวงตาคงจึงตกอยู่ในสถานการณ์ที่เสียเปรียบเพราะไม่รู้ว่าคู่สนทนาเป็นใคร ไม่รู้ว่ามาดีหรือมาร้าย ดังนั้นเพื่อให้ตนไม่ตกอยู่ในภาวะที่เสียเปรียบจึงพูดทำทนายเพื่อต้องการให้ผู้ฟังทำจริงๆ คือยอมออกมา เพราะอย่างน้อยถ้าผู้ฟังออกมา ผู้พูดก็จะอยู่ในภาวะที่ไม่เสียเปรียบเพราะรู้แล้วว่า เป็นใคร นอกจากนี้ตัวหลวงตาคงเองก็เชื่อว่าตัวก็มีความสามารถพอตัวเพราะตนก็เป็นนักเลงเก่าคนหนึ่ง

ค. ผู้พูดทำทนายผู้ฟังด้วยการทำที่จะทำในสิ่งที่ผู้ฟังไม่ต้องการให้ผู้พูดทำ

การทำทนายชนิดนี้ ผู้พูดจะยืนยันที่จะกระทำในสิ่งที่ผู้ฟังไม่ต้องการให้ทำได้ เพื่อดูว่าผู้ฟัง จะสามารถทำอะไรตนได้ การทำทนายชนิดนี้ผู้พูดมักเชื่อมั่นในตัวเอง คิดว่าตัวเองมีอำนาจมีสิทธิเหนือกว่าผู้ฟัง และสังเกตได้ว่าผู้พูดผู้ฟังมักจะไม่ถูกกันหรือมีขัดแย้งกัน ผู้พูดจึงมักทำไปเพื่อเอาชนะผู้ฟัง เช่น

- ตัวอย่างที่ ๙๖ "ก็ถ้าฉันจะพบเสียอย่างใครจะทำไม่..." (นางบาป หน้า ๘๑)

ผู้พูดคือลีลาญพูดกับลายทอง ในสถานการณ์นี้ลีลาญจะเข้าพบนครินทร์แต่ลายทองห้ามไว้เพราะ นครินทร์มีประชุมสำคัญ ลีลาญไม่เชื่อจะเข้าพบให้ได้ ลีลาญจึงพูดทำทนายลายทองว่าตนจะเข้าให้ได้เพราะ ผู้พูดเชื่อว่าตนมีฐานะที่สูงกว่า ผู้ฟังจึงไม่มีสิทธิมาห้ามตน และเมื่อผู้ฟังห้าม ผู้พูดก็ยังอยากจะเข้าไปให้ได้ เพื่อจะเอาชนะผู้ฟัง เพราะยิ่งผู้ฟังห้ามแต่ผู้พูดยังทำได้ก็เท่ากับว่าผู้พูดแน่กว่าผู้ฟัง เป็นการแสดงให้เห็นว่าคำพูดของผู้ฟังไร้ความหมาย

- ตัวอย่างที่ ๙๗ "ก็ถ้ากูไม่เลิก มีปัญหาหม้ย" (นางบาป หน้า ๕๘)

ผู้พูดคือรินเริงพูดกับลายทอง ในสถานการณ์นี้ลายทองบอกให้รินเริงเลิกกับทิมสามี รินเริงคิดว่ามันไม่ใช่เรื่องของลายทองและตนก็มีสิทธิเต็มที่จะเลิกหรือไม่ จึงพูดทำทนายลายทอง เพื่อมุ่งเอาชนะ แล้วดูว่าลายทองจะทำอะไรตนได้

๓.๒๑ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาชักชวน

เกณฑ์ของเจตนาชักชวน

- กฎบอกเนื้อความ - เนื้อความใดๆ ที่เป็นการกระทำในอนาคตของผู้พูดและผู้ฟัง
- กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน - ผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังมีความสามารถที่จะกระทำสิ่งนั้นๆ ได้
- กฎบอกความจริงใจ - ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังกระทำการใดสิ่งหนึ่งร่วมกับผู้พูด หรือกระทำเช่นเดียวกับผู้พูด โดยผู้พูดมักจะเลือกใช้คำพูดสุภาพ ไม่วางอำนาจเหนือผู้ฟัง
- กฎบอกสาระสำคัญ - ผู้พูดมีความพยายามที่จะทำให้ผู้ฟังทำตามสิ่งที่ผู้พูดต้องการร่วมกับผู้พูดโดยปฏิบัติต่อผู้ฟังอย่างสุภาพ

รูปภาพที่พบในประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาชักชวน

จากข้อมูลพบว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาชักชวนจะมีคำ กลุ่มคำ ที่สังเกตได้ว่าใช้แสดงเจตนาชักชวนปรากฏอยู่ในประโยค ดังนี้

- คำ มักจะมีคำว่า “นะ” “ไป” “ด้วย” อยู่ในประโยค
- กลุ่มคำ มักจะมีคำว่า “ด้วยกัน” “ไปได้” อยู่ในประโยค

ตัวอย่างประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาชักชวน เช่น

บทสนทนาที่ ๙๘ บทสนทนายระหว่างรัชชกับรุ่งใส รุ่งใสเป็นเลขาของอริคม รัชชเป็นญาติของอริคม รัชชและนักศึมาว่าที่คู่มั้นของอริคมได้ข่าวว่าอริคมไม่สบาย ทั้งสองจึงรีบไปเยี่ยมอริคม ระหว่างทางรัชชเห็นรุ่งใส

“จะไปไหนครับคุณใสๆ ถ้าจะไปเยี่ยมดอกเตอร์อริคมก็โดดขึ้นรถมาได้เลย เรามีจุดหมายปลายทางเดียวกันแล้ว” รุ่งใสอ้าปากจะตอบปฏิเสธ แต่นักศึรีบส้าทบขึ้นว่า

“รีบขึ้นรถเถอะคะ รถนักจอดขวางอยู่ คันหลังเขาบีบแตรไล่แล้ว”

หญิงสาวขึ้นรถอย่างจำยอม

(ละครเวที เสน่ห์ หน้า ๑๑๕)

ผู้พูดคือราชทูตกับรัฐไล ทั้งคู่เป็นคนรู้จักกัน ราชทูตใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อชักชวนรัฐไล โดยพิจารณาได้จากเนื้อความคือถ้าผู้ฟังตกลง การร่วมเดินทางไปด้วยกันเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นในอนาคตของผู้พูดและผู้ฟัง สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่าราชทูตอยากให้รัฐไลไปด้วยกันและเขาก็เห็นว่ารัฐไลสามารถไปกับเขาและนักติมาได้เพราะรถก็ยังไม่เต็ม และทุกคนก็ต่างต้องการไปเยี่ยมดอกเตอร์อริคิมเหมือนกัน จึงน่าจะไปด้วยกัน เมื่อพิจารณาจากฏบอดด้านความจริงใจและกฎบอดสาระสำคัญ จะเห็นว่าราชทูตต้องการชวนให้รัฐไลผู้ฟังขึ้นรถไปเยี่ยมอริคิมกับเขาและนักติมา โดยพยายามให้เหตุผลว่ามีจุดหมายร่วมกันอยู่แล้ว

นอกจากนี้ในประโยคยังสังเกตได้ว่ามีคำว่า "ไป" และ กลุ่มคำว่า "ได้เลย" ที่มักจะใช้กับการชักชวนอยู่ในประโยค และเนื้อความที่มีความหมายให้ไปด้วยกัน เป็นการช่วยย้ำให้เห็นว่าผู้พูดมีเจตนาชักชวนผู้ฟัง

บทสนทนาที่ ๙๙ บทสนทนายาระหว่างรวงข้าวกับตาแหยม รวงข้าวรู้จักกับตาแหยมเพราะโด่งเพื่อนที่รู้จักของเธอแนะนำให้รู้จัก เมื่อตาแหยมไม่สบาย เธอจึงมาเยี่ยม ขณะเยี่ยมใช้รวงข้าวเล่าให้โด่งและตาแหยมฟังว่าเธอไม่ได้อยู่กับคุณย่าของเธอแล้วแต่อยู่กับป้าพิมพ์เพื่อนของคุณย่า วันนี้เธอก็ติดรถพี่ยศลูกชายของคุณหญิงพิมพ์มา โด่งจึงถามหาคุณพี่ยศ

"ไม่ได้มาหรอกคะ จอดส่งหน้าโรงพยาบาล แล้วรวงข้าวจะกลับเอง พี่โด่งรู้ไหม รวงข้าวจะไปเที่ยวเกาะตอนปิดเทอมนี้ละ มีเจ้ามือแล้ว...คุณป้าพิมพ์ก็จะไปด้วย ตาแหยม คุณป้าพิมพ์ใจดี ถ้าตาแหยมหาย ตาแหยมไปเที่ยวภูเก็ตกับรวงข้าวนะคะ พี่โด่งพาตาแหยมไปด้วยกัน"

โด่งพยักหน้ารับเสียงใสแจ้ว ทุกจังหวะการพูด ไม่ได้สนใจฟังหรือว่าหล่อนพูดอะไร แคได้ยินเสียง ก็ชุ่มชื่นใจมากพอแล้ว

(คุณชาย หน้า๙๙๑)

ผู้พูดคือรวงข้าวพูดกับตาแหยม รวงข้าวใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อชักชวนตาแหยม โดยพิจารณาได้จากเนื้อความคือ การไปเที่ยวภูเก็ตเป็นเรื่องที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่ารวงข้าวอยากให้ตาแหยมไปเที่ยวกับเธอ ในความคิดของเธอก็คิดว่าถ้าตาแหยมหายป่วยก็น่าจะไปกับเธอได้ เพราะคุณป้าพิมพ์เป็นคนใจดี เธอน่าจะสามารถขอให้ตาแหยมไปด้วยได้ เมื่อพิจารณาจากฏบอดด้านความจริงใจและกฎบอดสาระสำคัญ จะเห็นว่ารวงข้าวต้องการชวนให้ตาแหยมไปเที่ยวกับเธอ โดยพยายามใช้คำพูดที่สุภาพ

นอกจากนี้ในประโยคยังสังเกตได้ว่ามีกลุ่มคำว่า "ไป...นะคะ" ที่มักจะใช้กับการชักชวนอยู่ในประโยค และดูจากเนื้อความของคำพูดที่มีความหมายให้ไปเที่ยวด้วยกัน เป็นการช่วยย้ำให้เห็นว่าผู้พูดมีเจตนาชักชวนผู้ฟัง

บทสนทนาที่ ๑๐๐ และ ๑๐๑ บทสนทนายระหว่างซัชพรกับรวงข้าว ซัชพรเป็นอาเขยของรวงข้าว คนในบ้านไม่ค่อยชอบซัชพร แต่รวงข้าวเฉยๆ เพราะปกติก็ไม่ได้พูดคุยกันอยู่แล้ว วันหนึ่งรวงข้าวเดินเล่นผ่านสระน้ำในบ้าน ซัชพรจึงชวนคุย

“เข้าๆ วายน้ำแล้วจ๋าดีจัง รวงข้าวไม่มาวายน้ำบ้างหรือ” เขาจำชื่อหล่อนได้ แม้ว่าจะไม่เคยวิสาสะกันโดยตรงแม้แต่ครั้งเดียวนับแต่เขาเข้ามาอยู่ในบ้าน

ในเมื่ออีกฝ่ายแสดงความเป็นมิตร เด็กสาวก็ยิ้มรับ “ชอบค่ะ แต่ไม่มีเพื่อน วันไหนพี่โบว์ว่างก็มาวายน้ำด้วยกัน”

“(๑๐๐) ถ้าอยากได้เพื่อนก็วายน้ำด้วยกันสิ ผมลงวายน้ำทุกเช้า ไม่อยากอ้วน”

เขาก็้มลงมองร่างกายตัวเองในทางเงาบนน้ำสีดำตัวเล็กลึน...

“น่าวายน้ำแข่งกันนะ” เขาเคຍันคะยอซ้ำ “(๑๐๑)วันนี้ถ้าไม่มีอะไรทำ ไปเปลี่ยนชุดแล้วมากินข้าวเข้ากันข้างสระเป็นไงละ เปลี่ยนบรรยากาศจากโต๊ะกินข้าว ทำอะไรซ้ำซากจำเจทุกวันไม่สนุกหรอก”

รวงข้าวลังเล

(คุณชาย หน้า ๓๙๑-๓๙๒)

ในบทสนทนาที่ ๑๐๐ และ ๑๐๑ ผู้พูดคือซัชพรพูดกับรวงข้าว ประโยคเงื่อนไขนี้ซัชพรใช้เพื่อชักชวนรวงข้าว โดยพิจารณาจากเนื้อความว่าการที่รวงข้าวจะมาวายน้ำหรือมากินข้าวกับซัชพรหรือไม่เป็นเรื่องในอนาคต สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่าซัชพรอยากให้รวงข้าวมาวายน้ำ มากินข้าวกับตน และซัชพรก็รู้ว่ารวงข้าวสามารถมาวายน้ำหรือมากินข้าวกับตนได้ถ้ารวงข้าวจะทำ เมื่อพิจารณาจากขอบอกด้านความจริงใจและขอบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าซัชพรผู้พูดต้องการชวนให้รวงข้าวผู้ฟังให้มาวายน้ำและมากินข้าวกับตนโดยพยายามให้ข้อมูลเพิ่มเติม เช่น ตนมาวายน้ำทุกวัน ทั้งยังพยายามพูดจาโน้มน้าวโดยให้เหตุผลต่างๆ ให้ผู้ฟังสนใจ เช่น วายน้ำจะได้ไม่อ้วน , กินข้าวข้างสระน้ำเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศ

นอกจากนี้ในประโยคยังสังเกตได้ว่ามีคำว่า “สิ” ที่มักจะใช้กับการชักชวนอยู่ในประโยค ซึ่งเป็น การช่วยย้ำให้เห็นว่าผู้พูดมีเจตนาชักชวนผู้ฟัง

บทสนทนาที่ ๑๐๒ บทสนทนายระหว่างซัชพรอาเขยกับรวงข้าวหลานสาว ซัชพรถามรวงข้าวว่าชอบทำอะไร เธอก็ตอบว่าหลายอย่างเช่นวายน้ำ เล่นวินด์เซิร์ฟ แต่มีคนบอกเธอว่าผู้ชายเล่นดีกว่าผู้หญิงเพราะข้อแข็งกว่า ซัชพรแย้งว่าผู้หญิงก็เล่นได้ แต่ตอนนี้คนเขาหันมาเล่นเจตสกีกันแล้ว แล้วเขาก็ถามรวงข้าวว่าไม่สนใจหรือ รวงข้าวไม่สนใจเธออยากเล่นวินด์เซิร์ฟมากกว่าเพราะเวลาไปเที่ยวกับญาติจะได้เล่นได้

“เราไม่จำเป็นต้องตามคนอื่นเขาเนี่ยะ ถ้าอยากเล่นเจตสกี ผมพาไปก็ได้ มีเพื่อนๆ อยากร่วมเล่นเยอะมาก สนุกออก”

“รวงข้าวไม่ยอมไปแข่งกับผู้ใหญ่ค่ะ ไม่สนุก” หล่อนตอบตามตรง

(คุณชาย หน้า ๓๙๔)

ผู้พูดคือซัซซพรพุดกับรวงข้าว ประโยคเงื่อนไขนี้ซัซซพรใช้เพื่อชักชวนรวงข้าว โดยพิจารณาจากเนื้อความการที่รวงข้าวจะไปเล่นเจตสิกกับซัซซพรหรือไม่เป็นเรื่องในอนาคต สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นได้ว่าซัซซพรอยากให้รวงข้าวไปเล่นเจตสิกกับตน และผู้พูดก็คิดว่าถ้ารวงข้าวอยากไปเล่นจริงๆ ก็สามารถทำได้ และเขาก็คิดว่าตัวเองก็สามารถช่วยพาไปได้ เขาจึงอาสาจะพารวงข้าวไป เมื่อพิจารณาภายนอกด้านความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าซัซซพรผู้พูดต้องการชวนให้รวงข้าวผู้ฟังไปเล่นเจตสิกกับเขาโดยเลือกใช้คำพูดสุภาพ ไม่ได้บังคับด้วยการพูดเสนอตัวเอง และพยายามพูดให้รวงข้าวอยากไปเช่น “มีเพื่อนๆ เล่นเยอะมาก สนุกออก” รวงข้าวผู้ฟังเองก็เข้าใจว่าผู้พูดชวนแต่เธอไม่ต้องการไปจึงปฏิเสธโดยให้เหตุผลว่าไม่ชอบไปกับผู้ใหญ่

นอกจากนี้ในประโยคยังสังเกตเห็นได้ว่ามีคำว่า “ไป” และ “ได้” ที่มักจะใช้กับการชักชวนอยู่ในประโยค ซึ่งเป็นกรช่วยย้ำให้เห็นว่าผู้พูดมีเจตนาชักชวนผู้ฟัง

ข้อสังเกต

จากข้อมูลสังเกตได้ว่าประโยคเงื่อนไขที่แสดงเจตนาชักชวนนี้บางประโยคก็มีลักษณะคล้ายกับการแนะนำ ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนีที่ดูเหมือนจะเป็นการแนะนำแต่เมื่อพิจารณาดีๆ แล้วจะเห็นว่าผู้พูดพูดเพื่อต้องการชักชวนผู้ฟัง

บทสนทนาที่ ๑๐๓ บทสนทนายระหว่างแม่ของโด่งกับโด่ง แม่ของโด่งมาตามหาโด่ง เธอชวนโด่งไปอยู่อเมริกาด้วย

“ผมต้องการแม่มาตลอดชีวิต แต่ก็ไม่รู้จะไปตามหาที่ไหน” คำตอบนี้หลุดออกมาก่อนจะยั้งไว้ทันเมื่อหลุดออกมาแล้ว ก็เลยตามเลย “แต่ตอนนี้...ผมโตแล้ว แม่...แม่ถึงมาตามหาผม”

คำเรียกชื่อหล่อนหลุดออกมาอย่างประดักประเดิด หล่อนน้ำตาคลอเมื่อได้ยินคำตอบ

“แม่อยากได้ลูก” หล่อนสรวลออกมาในที่สุด “ถ้าลูกอยาก อยู่ที่นี้ไม่มีใคร ลูกน่าจะไปอยู่กับแม่ อยู่ทางโน้นมันไม่รวยเท่าไหร่อะ แต่...แต่เราก็จะได้อยู่ด้วยกัน แม่ๆ ลูกๆ ลูกต้องการแม่อยู่”

“แล้วบ๊อบล่ะ?” เขาถามประโยคแรกที่นึกออก “แม่แต่งงานใหม่...เขาจะยอมรับเปล่า”

“แม่พุดกับเขาแล้ว” ท่าทางหล่อนกระปรีกระเปร่าขึ้น

(คุณชาย หน้า ๑๑๓๓)

ผู้พูดคือแม่ของโด่งพูดกับโด่งผู้เป็นลูก ประโยคเงื่อนงำนี้แม่ของโด่งใช้เพื่อชักชวนโด่ง ถ้าพิจารณาจากเกณฑ์ด้านเจตนาจะเห็นว่าผู้พูดพูดเพื่อชักชวนผู้ฟังโดยพิจารณาจากเนื้อความคือ การที่โด่งจะยอมไปอยู่อเมริกากับแม่หรือไม่เป็นเรื่องในอนาคต ในด้านกฎบอกปัจจัยพื้นฐาน แม่ของโด่งคิดว่าโด่งอยู่ทางนี้ก็ยังมีเรื่องลำบากใจ เธอเชื่อว่าขณะนี้เธอมีความสามารถจะเลี้ยงดูโด่งได้แล้ว เธอจึงชวนโด่งไปอยู่ด้วยกัน จะเห็นได้ว่าการชักชวนนั้นผู้พูดต้องการจะกระทำบางสิ่งบางอย่างร่วมกับผู้ฟัง และการที่แม่ชวนให้โด่งไปอยู่ด้วยกันก็เป็นการกระทำร่วมกันของผู้พูดและผู้ฟัง จึงไม่ใช่การแนะนำเพราะการแนะนำไม่จำเป็นที่ผู้พูดกับผู้ฟังต้องทำด้วยกัน นอกจากนี้ในการแนะนำผู้พูดเชื่อว่าสิ่งที่ตนเองพูดเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง ในกรณีนี้สิ่งที่ผู้พูดพูดอาจเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟังก็จริง แต่เป็นประโยชน์ต่อผู้พูดมากกว่าเพราะผู้พูดคือแม่ของโด่งเป็นคนต้องการให้โด่งไปอยู่ด้วยเพราะต้องการอยู่กับลูก ส่วนตัวโด่งเองถึงไม่ไปกับแม่ โด่งก็มีหนทางอยู่รอดอยู่แล้วเพราะคุณโสภาก็รับอุปการะโด่งและกิตกับโด่งเช่นกัน นอกจากนี้ถ้าโด่งตัดสินใจไปอยู่กับแม่ก็ยังไม่สามารถบอกได้แน่นอนว่าจะดีกว่าการอยู่กับโสภาก็ไม่ เพราะขณะนี้โสภาก็เลี้ยงดูโด่งอย่างดี โด่งไปอเมริกาก็อาจต้องไปช่วยงานที่บ้านของแม่โด่งอีกก็ได้เพราะครอบครัวทางนั้นก็ไม่ได้ร่ำรวยอะไร มีฐานะพอใช้ได้ ดังนั้นในสถานการณ์นี้ถ้าโด่งยอมไป จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟังมากกว่า เพราะตนจะได้มีโอกาสได้ใกล้ชิดกับลูกที่พลัดพรากมานาน

เมื่อพิจารณาจากกฎบอกด้านความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าแม่ของโด่งผู้พูดต้องการชวนให้โด่งผู้ฟังไปอยู่ด้วยโดยเลือกใช้คำพูดสุภาพ ไม่ได้บังคับ ด้วยการพูดในลักษณะแนะนำทางเลือกให้โด่ง โด่งเองก็เข้าใจว่าผู้พูดชวน จึงถามกลับไปถึงสามีของแม่ว่าจะยอมหรือไม่ เพราะถ้าตัวเองไปก็ต้องไปอาศัยที่บ้านสามีของแม่ ถ้าสามีไม่ยอมย่อมเกิดปัญหาขึ้นได้

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากบริบท จะเห็นว่าผู้พูดคือแม่ของโด่งบอกโด่งว่า "แม่อยากได้ลูก" ก่อนที่จะพูดประโยคเงื่อนงำนี้ แสดงให้เห็นว่าเธอต้องการชวนโด่งไปอยู่ด้วย แม้กลุ่มคำที่ใช้ "น่าจะไปอยู่กับแม่" คล้ายการแนะนำ แต่ในสถานการณ์นี้ โด่งไม่เคยเจอหน้าแม่มาก่อน แม่ไม่ได้เลี้ยงดูโด่งมา เมื่อได้มาพบกัน ผู้เป็นแม่ก็รู้ว่าลูกยังรับไม่ได้ในทันที การจะพูดชวนตรงๆ ให้ไปอยู่ด้วย ลูกคงยังทำใจไม่ได้ เธอจึงเลือกใช้คำพูดที่คล้ายกับการแนะนำ เพื่อจะได้ไม่เป็นการบีบบังคับโด่งเกินไป

ตารางที่ ๔ แสดงการเปรียบเทียบประโยคเงื่อนไขที่แสดงเจตนาแนะนำ กับ ประโยคเงื่อนไขที่แสดงเจตนาชักชวน

เกณฑ์ทางด้านเจตนา	แนะนำ	ชักชวน
กฎบอกเนื้อความ	เนื้อความใดๆ ที่เป็นการกระทำใน อนาคตของผู้ฟัง	เนื้อความใดๆ ที่เป็นการกระทำใน อนาคตของผู้พูดและผู้ฟัง
กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน	๑. ผู้พูดมักเชื่อว่าการกระทำนั้น จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง ๒. ยังไม่ชัดเจนทั้งผู้พูดและผู้ฟัง ว่าผู้ฟังจะกระทำสิ่งนั้นอยู่ เป็นปกติ	ผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังมีความสามารถพอที่ จะกระทำสิ่งนั้นๆ ได้
กฎบอกความจริงใจ	ผู้พูดต้องการบอกให้ผู้ฟังทำตามสิ่งที่ ผู้พูดแนะนำ	ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังกระทำสิ่งใดสิ่ง หนึ่งร่วมกับผู้พูด หรือกระทำเช่นเดียวกับ ผู้พูดโดยผู้พูดจะเลือกใช้คำพูด สุภาพ ไม่วางอำนาจเหนือผู้ฟัง
กฎบอกสาระสำคัญ	ผู้พูดมีความพยายามที่จะทำให้ผู้ฟัง ทำตามสิ่งที่ผู้พูดพูดกับผู้ฟัง	ผู้พูดมีความพยายามที่จะทำให้ผู้ฟัง ทำตามสิ่งที่ผู้พูดต้องการร่วมกับผู้พูด โดยปฏิบัติต่อผู้ฟังอย่างสุภาพ

จะเห็นได้ว่าประโยคเงื่อนไขที่แสดงเจตนาแนะนำผู้ฟังกับประโยคเงื่อนไขที่แสดงเจตนาชักชวนผู้ฟัง มีข้อต่างกันว่า การชักชวนผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังทำบางสิ่งบางอย่างร่วมกับผู้พูด แต่การแนะนำจะเป็นแค่เพียงบอกให้ผู้ฟังทำแต่ไม่ได้เน้นว่าจะต้องทำร่วมกับผู้พูด นอกจากนี้การแนะนำยังพูดเพราะผู้พูดเชื่อว่าสิ่งนั้นๆ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟังแต่ชักชวนไม่ได้เน้นจุดนี้ และในกรณีที่ผู้พูดชักชวนผู้ฟัง โดยผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังไปด้วยอย่างมาก ก็มักจะเป็นฝ่ายจูงผู้ฟังเพราะเหมือนกับว่าผู้พูดกำลังขอให้ผู้ฟังทำบางสิ่งบางอย่างด้วยกันกับผู้พูด ผู้พูดจึงมักจะต้องสุภาพกับผู้ฟัง และมักจะหาเหตุผลมาชักจูงใจผู้ฟังยอมทำหรือยอมไปด้วย แต่การแนะนำผู้พูดพูดเพราะหวังดีกับผู้ฟัง แต่ไม่ต้องจูงให้ผู้ฟังทำ ดังนั้นเมื่อผู้พูดแนะนำผู้ฟังแล้วผู้ฟังจะทำหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้ฟังเอง ไม่เกี่ยวกับผู้พูด

๓.๒๒ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนา

เกณฑ์ของเจตนา

กฎบอกเนื้อความ - เนื้อความใดๆ ที่เป็นการกระทำของผู้ฟังในอนาคต

กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน - ผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังมีความสามารถหรือมีสิทธิ มีอำนาจที่จะทำสิ่งที่ผู้พูดต้องการได้

กฎบอกความจริงใจ - ผู้พูดต้องการผลักดันให้ผู้ฟังทำบางสิ่งบางอย่างตามแนวทางที่ผู้พูดต้องการ และแนวทางที่ผู้พูดต้องการมักเป็นการทำให้ผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึงแตกแยกกันหรือแข่งขันกัน

กฎบอกสาระสำคัญ - ผู้พูดมีความพยายามอย่างมากที่จะทำให้ผู้ฟังทำตามสิ่งที่ผู้พูดต้องการ

รูปภาพที่พบในประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนา

จากข้อมูลพอจะสังเกตได้ว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนา นี้ มักจะมีลักษณะคำพูดที่มีเนื้อความที่พูดถึงผู้ฟังในแง่ที่ไม่ดีโดยอ้างว่าเป็นคำพูดของบุคคลที่ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังขัดแย้งด้วย(บุคคลที่เป็นเป้าหมายของผู้พูด)หรืออาจเป็นการยกเหตุที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้ฟังขึ้นมาอ้าง เพื่อเพิ่มน้ำหนักให้ผู้ฟังทำตามสิ่งที่ผู้พูดต้องการ

หมายเหตุ ในเกณฑ์ด้านเจตนา นี้จะครอบคลุมความหมายรวมทั้ง ยุแหย่ ยุแยงตะแคงรั่ว และยุให้รำตาให้ร่วงด้วย ประโยคเงื่อนไขที่ผู้พูดพูดเพื่อแสดงเจตนา นี้มักจะพบในบริบทที่ผู้พูดรู้จักนิสัยใจคอของผู้ฟังดีพอสมควร

ตัวอย่างประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนา เช่น

บทสนทนาที่ ๑๐๔ บทสนทนาระหว่างเตี้ยกับสุภามารดา เตี้ยไม่พอใจโตงโตงเด็กที่พ่อแม่ของตนรับอุปถัมภ์เพราะโตงไปรู้จักกับบรวงข้าวซึ่งมีศักดิ์เป็นน้องของโบศุรักษ์ของเขาจนมีเรื่องมีราววุ่นวาย เตี้ยพูดกับสุภาเมื่อเห็นว้ายังไม่มีใครไล่โตงออกจากบ้านไป เพราะคุณมหาพ่อของเตี้ยก็เชื่อเรื่องที่โตงอธิบายให้ฟังเกี่ยวกับเรื่องของเขากับบรวงข้าว

“คุณแม่เชื่อนิทานโกหกด้วยหรือ เตี้ยคนนึงละ เห็นลายมันตั้งแต่มันทำร้ายเตี้ยแล้ว คุณพ่อเชื่อมันเตี้ยก็สนใจ เอาจี๋ เตี้ยพูดยั้ง มันพูดจริงหรือไม่ละไม่สำคัญหรอก มันสำคัญที่ว่าพ่อแม่ที่บ้านบรวงข้าวเขาเชื่อว่าไอ้โตงมันระยำ แล้วเขาก็จะเชื่อว่าคุณแม่รู้เห็นเป็นใจด้วย ถ้ายังเลี้ยงมันไว้ แล้วคุณแม่จะต้องออกจากงาน เดือดร้อนเพราะมัน เหตุผลแค่นี้พอหรือยังละชะ ที่จะต้องไล่มันออกไปให้บ้านโน้นเขารู้ว่าเราไม่รู้ไม่เห็นด้วย เราจะได้ปลอดภัย ไม่ถูกเขาเข้าใจผิด”

(คุณชาย หน้า ๘๓๕)

ผู้พูดคือเตี้ยพูดกับสุภามารดา เตี้ยใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อขอร้องสุภา โดยพิจารณาได้จาก เนื้อความคือการจะไล่โด่งออกไปหรือไม่ เป็นเรื่องของผู้ฟังในอนาคต นอกจากนี้ยังสังเกตได้ว่าเนื้อความ ที่ผู้พูดพูดถึงนั้นไม่ใช่เรื่องของเตี้ยโดยตรงแต่เป็นเรื่องของสุภากับโด่งเพราะสุภาถูกที่ทำงานตำหนิเพราะ โด่ง สำหรับปัจจัยพื้นฐาน จะเห็นว่าเตี้ยรู้ว่าสุภาโดนทางที่โรงพยาบาลตำหนิที่โด่งไปอยู่กับรวงข้าว หลานสาวของผู้อำนวยการโรงพยาบาล เตี้ยรู้ว่าแม่ของตนรักตนมาก และยังคงข้างเป็นคนที่ใจอ่อนคงยัง ตัดใจทำโทษโด่งไม่ได้ แต่เตี้ยไม่ชอบโด่ง ไม่ต้องการให้โด่งอยู่ในบ้านอีก แต่ตัวเตี้ยเองก็ไม่มีอำนาจพอที่ จะไล่โด่งออกจากบ้านได้ จึงพูดเพื่อต้องการผลักดันให้สุภาคิดว่าโด่งไม่ดี ควรไล่ออกไป ซึ่งถ้าสุภายอม ทำตาม ก็จะเป็นไปตามความต้องการของเตี้ย

เมื่อพิจารณากฎบอกด้านความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าเตี้ยต้องการขอร้องให้สุภา ปฏิบัติตามแนวทางที่เตี้ยต้องการคือไล่โด่งออกจากบ้าน จะเห็นได้ว่าเตี้ยมีความพยายามอย่างมากที่จะ ทำให้เกิดความแตกแยกระหว่างสุภากับโด่ง เขาพยายามทำให้สุภาารู้สึกว่าโด่งไม่ดี โดยได้พูดถึงข้อเสีย ต่างๆ ของโด่ง สังเกตได้จากคำพูดที่พูดมาก่อนประโยคเงื่อนไข ก็ล้วนแต่พูดถึงความไม่ดีของโด่ง ทั้งยัง พยายามชี้ให้สุภาเห็นว่าโด่งเป็นตัวทำให้สุภาเดือดร้อน และสรุปให้คิดโดยใช้รูปแบบคำถามกระตุ้นให้ผู้ฟัง คิดว่ามันถึงเวลาแล้วที่ควรไล่โด่งออกไปจากบ้าน

บทสนทนาที่ ๑๐๕ บทสนทนายระหว่างดาวเรื่องกับหลวงตาคง ดาวเรื่องมาหาหลวงตาคงเพราะอยากให้ หลวงตาคงสมัครชิงตำแหน่งกำนันแข่งกับผู้ใหญ่ผัน เพราะตนไม่อยากให้ผู้ใหญ่ผันเป็นกำนัน

“ข้าไม่อยากเป็น” หลวงตาว่าแล้วก็ทำท่าจะอ่านหนังสือต่อ

“ฉันอยากให้หลวงตาเป็น”

“อู่วะ! ข้าไม่เป็น!”

“เป็น!” มันแผดเสียงเข้าใส่

“เอ...จะมาบังคับให้ข้าเป็นยังกะหัวหน้าปฏิรูปไม่ได้นะเว้ย”

“ตามใจเหอะ” เจ้าเรื่องทำตบตะบอง “ให้ผู้ใหญ่เขาคุยไปแล้วกันว่า ถ้าไม่แน่จริงขนาด หลวงตาคงไม่หนีบขอรอก...” หางตาคมของคนพูดคอยชำเลืองดูหลวงตาที่เดินพับๆ ขึ้นทันควัน

“อะไรนะ ไอ้ผันมันคุยว่ายังไง?”

“ช่างเขาประไร เขาจะคุยว่ายังไง...” สำเนียงสะบัดอย่างไม่ถูกอารมณ์

(ดาวเรื่อง หน้า ๓๓๒)

ผู้พูดคือดาวเรื่องพูดกับหลวงตาคง ประโยคเงื่อนไขนี้ ดาวเรื่องใช้เพื่อขอร้องผู้ฟัง โดยสามารถ พิจารณาได้จากเนื้อความดาวเรื่องขอร้องเพื่อให้หลวงตาคงสมัครแข่งขันเป็นกำนันซึ่งเป็นเรื่องในอนาคต นอกจากนี้จากเนื้อความยังเห็นได้ว่าไม่ใช่เรื่องของดาวเรื่องโดยตรง แต่เป็นเรื่องของหลวงตาคงกับผู้ใหญ่

เพราะคนที่ว่าคือ ผู้ใหญ่ฝัน และคนที่ถูกว่าก็คือ หลวงตากง สำหรับกฎบอกปัจจัยพื้นฐาน จะเห็นว่า ดาวเรื่องต้องการให้หลวงตากงสมัครแข่งขันชิงตำแหน่งกำนันกับผู้ใหญ่ฝัน แต่หลวงตากงไม่ยอม ดังนั้น เธอจึงต้องหาวิธีทำให้หลวงตากงลงสมัครให้จงได้ และเพราะดาวเรื่องรู้จักหลวงตากงและผู้ใหญ่ฝันดี ดาวเรื่องรู้ว่าหลวงตากงเป็นนักเลงเก่า นิสัยไม่ยอมใคร ทนไม่ได้ที่ใครมาดูถูก โดยเฉพาะเรื่องที่ดาวเรื่อง อ้างว่าผู้ใหญ่ฝันเที่ยวเอาเรื่องของหลวงตากงไปพูดในทางไม่ดี ในทางที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง (ผู้ใหญ่ ฝันว่าหลวงตากงไม่แน่จริงจึงหนีบวช) และจะเห็นได้ว่าคำพูดที่ดาวเรื่องบอกว่าผู้ใหญ่ฝันพูด ล้วนเป็นการ พูดเชิงดูถูกความสามารถของผู้ฟัง ดังนั้นผู้ฟังคือหลวงตากงเมื่อฟังดาวเรื่องเล่าจบก็ยอมไม่ได้ เถียงขึ้น มาทันทีว่าไม่เป็นความจริง เพราะตัวหลวงตากงเองต้องการบวชเองเนื่องจากอยากล้างบาป และยังเล่าให้ ดาวเรื่องฟังว่าเมื่อตนออกบวช ผู้ใหญ่ฝันยังโกงทรัพย์สินสมบัติตนไป ตนก็ยังไม่ถือสา แต่ถ้าผู้ใหญ่ฝันมาพูด ตามที่ดาวเรื่องพูดมาจริงๆ หลวงตากงก็ยอมไม่ได้ ปฏิกิริยาของผู้ฟังที่เด่นชัดๆ แสดงให้เห็นว่าสิ่งที่ผู้พูด พูดได้ผล

เมื่อพิจารณากฎบอกด้านความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าดาวเรื่องพูดเพราะ ต้องการยุยงให้หลวงตากงปฏิบัติตามแนวทางที่ดาวเรื่องต้องการคือยอมสมัครแข่งขันเป็นกำนันกับผู้ใหญ่ ฝัน ซึ่งในตอนแรกหลวงตากงทำท่าไม่สนใจ ดาวเรื่องจึงเริ่มพูดให้เกิดความแตกแยกระหว่างหลวงตากง และผู้ใหญ่ฝัน โดยมีความพยายามที่จะทำให้หลวงตากงไม่พอใจผู้ใหญ่ฝัน โดยการนำคำพูดที่ตนรู้ว่า หลวงตากงทนไม่ได้มาพูดในทำนองยุแหยงตะแคงรัว เพื่อให้แตกกันแล้วดาวเรื่องจะได้ประโยชน์เพราะได้ สิ่งที่ตนต้องการคือหลวงตากงยอมสมัครเป็นกำนันแข่งกับผู้ใหญ่ฝัน

บทสนทนาที่ ๑๐๖ บทสนทนายาระหว่างลีลาญกับฉายสมร ลีลาญเป็นเพื่อนของฉายสมร ลีลาญไม่ชอบ ลายทองเลขาของนครินทร์ เธอจึงพยายามพูดถึงเรื่องลายทองให้ฉายสมรรกรรยาของนครินทร์ฟัง

“...เธอนี่ดีนะ ไม่เห็นทุกข์ร้อนอะไร ไม่ทุกข์ไม่ร้อน แล้วยังไม่เดิน...แม่แต่เรื่อง...ผัว”

“ก็เอาไปเก็บไฟไว้ในทรงอก...” ฉายสมรหัวเราะเบาๆ “ก็แค่นั้น...”

“ถ้าเป็นฉันล่ะก็...ฉันฉีกนังเลขาฯ ออกเป็นชิ้นๆ แล้วละ ผู้หญิงนะถึงมันจะรู้ฐานะเมีย แต่ ความสุขสบายนี่นานๆ ไปมันชิมนะ มันชิมซาบเข้าไปในสันดานทำให้เกิดความเคียดแค้น ก็เลยนึกว่าตัวมันเป็นเมีย...”

“ลิล” ฉายสมรมองหน้าลีลาญด้วยความแปลกใจ “อะไรทำให้เธอจริงจังกับผู้หญิงคนนี้เสียจน...เธอ ทำให้ฉันอยากเห็นหน้า...”

(นางบาป หน้า ๑๔๑)

ผู้พูดคือลีลาญพูดกับฉายสมรเพื่อนสนิท ลีลาญใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อยุฉายสมร โดยพิจารณา ได้จาก เนื้อความว่าการยุของลีลาญก็เพื่อให้ฉายสมรจัดการกับลายทองซึ่งเป็นการกระทำในอนาคต

นอกจากนี้ยังดูได้จากเนื้อความจะเห็นว่าเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องของลีลาผู้พูด แต่เป็นของฉายสมรกับลายทอง สำหรับปัจจัยพื้นฐาน จะเห็นว่าลีลาผู้ต้องการกำจัดลายทองแต่ตนไม่มีสิทธิเต็มที่จึงอาศัยฉายสมรภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมายกำจัดลายทอง ฉายสมรเป็นเพื่อนของลีลาผู้ ดังนั้นลีลาผู้จึงรู้ว่าฉายสมรเป็นคนเฉยๆ ลีลาผู้จึงต้องพยายามพูดกระตุ้นเพื่อให้ฉายสมรรู้สึกไม่ดีกับลายทอง โดยการกล่าวในเชิงสมมุติว่า ถ้าเป็นตัวเธอเองต้องจัดการขั้นเด็ดขาดไปแล้วเพื่อผลักดันให้ฉายสมรจัดการอะไรซักอย่าง เพราะลีลาผู้เชื่อว่าการที่เพื่อนสนิทอย่างเธอพูดเช่นนั้น ย่อมมีน้ำหนักให้ผู้ฟังยอมคิดว่าสถานการณ์ไม่ดีแล้ว อย่างไรก็ตามการจะจัดการหรือไม่เป็นสิทธิของฉายสมร แต่ในกรณีนี้ถือว่าการยุติได้ผลเพราะฉายสมรเริ่มสนใจเรื่องของลายทอง โดยดูได้จากคำพูดของฉายสมรที่เริ่มอยากเห็นหน้าลายทองขึ้นมาแล้ว อย่างไรก็ตามแม้การพูดของลีลาผู้ในสถานการณ์นี้ จะพูดคล้ายการแนะนำแต่ไม่ใช่การแนะนำเพราะการแนะนำ ผู้พูดพูดเพราะคิดว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง แต่ในสถานการณ์นี้ ลีลาผู้ไม่ได้คิดถึงประโยชน์ของผู้ฟังเป็นหลักแต่คิดถึงผลประโยชน์ของตัวเอง เพราะถ้าฉายสมรทำตามลีลาผู้ ประโยชน์จะเกิดกับลีลาผู้มากกว่าเพราะได้กำจัดเสียหน้า

เมื่อพิจารณาจากภายนอกด้านความจริงใจและกฎอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าลีลาผู้ต้องการให้ฉายสมรทำในสิ่งที่ลีลาผู้เองต้องการคือกำจัดลายทอง โดยมีความพยายามที่ทำให้เกิดความแตกแยก โดยการพูดขึ้นทำให้ฉายสมรเห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ ทำให้ฉายสมรคิดว่าตนเองมีคู่แข่ง และยังพยายามพูดขึ้นว่าถ้าเป็นตน ก็จะต้องจัดการไปแล้ว เป็นการพูดเช่นนี้ก็เพื่อเร่งให้ฉายสมรคิดจะทำอะไรซักอย่าง ถ้าได้ผลคือฉายสมรเริ่มไม่ชอบลายทอง และคิดกำจัดลายทองสำเร็จ ตัวลีลาผู้เองก็พลอยมีความสุขไปด้วยที่เสียหน้าหมดไป

บทสนทนาที่ ๑๐๗ บทสนทนายหว่างลีลาผู้กับฉายสมร ทั้งสองเป็นเพื่อนกัน เมื่อฉายสมรกับลีลาผู้ไปตามข่าวนครินทร์สามีของฉายสมรที่โรงพักและได้ทราบข่าวจากเทิดธรรมสารวัตรว่านครินทร์ได้มาประกันตัวลายทองออกไปแล้ว ทั้งสองจึงกลับออกมาจากโรงพัก

“ฉันไม่ชอบหน้านายตำรวจคนนี้เลย...” ลีลาผู้หงุดหงิด เมื่อเดินกลับมาয়รถยนต์ “ทำท่าเหมือนนักธรรมเอก เห็นเรื่องของคนอื่นเป็นเรื่องตลก...เรื่องปลง...เรื่องสังขาร...”

ฉายสมรมินหน้าไปถอนหายใจ...“ฉันก็อยากจะปลงเหมือนอย่างที่เขาคิด...”

“ฉาย...ไม่ได้นะ...” น้ำเสียงของลีลาผู้ตวัดกร้าว “...เห็นอยู่ไหนไหมแล้วว่่านางลายทองมันพยายามจะแย่งนะไปจากเธอ ถ้าเขาออกแรงประกันนังลายทองออกไปก็หมายความว่าเขาจริงจัง...เขาไม่รังเกียจด้วยซ้ำไปถึงแม้ว่ามันจะมาจากสลัม...”

ฉายสมรนิ่ง...ไม่ปฏิเสธว่าหญิงสาวรู้สึกปวดแปลบ ต่างไปจากที่หล่อนเคยเผชิญกับปัญหาเหล่านี้ เพราะไม่ใช่ครั้งแรกที่นครินทร์มีผู้หญิงอื่น เขาก็มีผู้หญิงที่นอกเหนือไปจากฉายสมรจนกลายเป็นปกติวิสัยของเขาเอง หล่อนเลิกสนใจเรื่องเหล่านี้ไปนานแล้ว นานเสียจน...รู้สึกแปลกๆ กับการยุยงของ

ลีลา และแปลก...ที่ผู้หญิงสลับอย่างลายทองทำให้เขาลงทุนมากมายเพื่อหล่อนได้

(นางบาป หน้า ๒๔๖- ๒๔๗)

ผู้พูดคือลีลาผู้พูดกับฉายสมรเพื่อนสนิท ลีลาใช้ประโยคเงื่อนไขนี้ยุฉวยสมร โดยพิจารณาได้จากเนื้อความที่ลีลาให้ฉายสมรหาทางจัดการกับลายทองนั้น ถ้าสำเร็จ การจัดการกับลายทองก็จะเป็นการกระทำในอนาคตของผู้ฟัง นอกจากนี้ยังสังเกตจากเนื้อความได้ว่า เรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องของลีลาผู้พูด แต่เป็นของฉายสมรกับนครินทร์สามี สำหรับปัจจัยพื้นฐานจะเห็นว่าลีลาต้องการจัดการกับลายทองแต่ตนทำไม่ได้เต็มที่เพราะไม่ใช่ภรรยาของนครินทร์ ดังนั้นจึงต้องพยายามผลักดันให้ฉายสมรซึ่งเป็นภรรยาของนครินทร์กำจัดลายทองแทน

เมื่อพิจารณาจากขอบด้านความจริงใจและกฎบอกละสำคัญ จะเห็นว่าลีลาต้องการยุให้ฉายสมรทำในสิ่งที่ลีลาเองต้องการคือจัดการอะไรซักอย่างกับเรื่องของนครินทร์และลายทอง ลีลาผู้รู้จักฉายสมรเพื่อนของตนดีว่าเป็นคนเฉยๆ จากบริบทก็แสดงให้เห็นว่าที่จริงแล้ว ฉายสมรไม่ได้หิวเสียหรือกระตือรือร้นกับเรื่องของนครินทร์เท่าไรหรอก ซ้ำยังคิดจะปลงเสียอีกด้วย ดังนั้นลีลาจึงต้องพยายามกระตุ้นด้วยการพูดทุกวิถีทางให้ฉายสมรรู้สึกว่าเหตุการณ์ไม่ค่อยดี โดยชี้ให้เห็นว่านครินทร์สามีของฉายสมรกำลังจริงจังกับผู้หญิงคนอื่น และผู้หญิงคนนั้นกำลังจะแย่งสามีฉายสมรไป ทั้งยังชี้ย้ำให้ฉายสมรเจ็บใจว่าผู้หญิงคนนั้นต่ำเพราะมาจากสลัม ลีลาผู้รู้ว่าเป็นเพื่อนสนิทของฉายสมรดังนั้นจึงเชื่อว่าคำพูดของตนจะมีผลต่อผู้ฟังอยู่พอสมควร ดังนั้นถ้าพูดย้ำมากๆ เข้า ลีลาผู้ก็เชื่อว่าฉายสมรยอมจะเริ่มรู้สึกไม่ชอบลายทอง เพราะ ฉายสมรก็เป็นคนที่รักศักดิ์ศรีของตัวเอง ยิ่งรู้ว่าผู้หญิงคนนั้นมาจากที่ชนชั้นต่ำ ก็ยิ่งต้องมีความรู้สึกไม่ยอมรับมากขึ้น ซึ่งจากบริบทก็เห็นได้ว่าได้ผล เพราะถึงแม้ว่าฉายสมรจะไม่ได้สนใจสามีเท่าไรหรอกเพราะเขามีผู้หญิงอื่นเป็นธรรมดา แต่ครั้งนี้มันกลับทำให้เธอก็เจ็บแปลบกับคำพูดของลีลา และเริ่มสงสัยว่าผู้หญิงอย่างลายทองมีอะไรดีนักถึงทำให้นครินทร์ยอมลงทุนด้วย

ข้อสังเกต

เจตนาคุยกับเจตนาแนะนำนั้น บางครั้งก็มีลักษณะการพูดที่คล้ายคลึงกัน แต่อย่างไรก็ตาม ทั้งสองเจตนา ก็สามารถจำแนกความแตกต่างได้ ความแตกต่างระหว่างเจตนาแนะนำกับเจตนาคุยนั้น แตกต่างกันที่เจตนาแนะนำ ผู้พูดจะคำนึงถึงประโยชน์ของผู้ฟัง ดังนั้นสิ่งที่ผู้พูดพูด จึงเป็นสิ่งที่ผู้พูดคิดว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟังมากที่สุด แต่เจตนาคุย ผู้พูดไม่ได้คำนึงถึงประโยชน์ของผู้ฟังเป็นหลัก แต่จะคิดถึงประโยชน์ของตัวเองเป็นหลัก ดังนั้นสิ่งที่ผู้พูดพูด จึงเป็นสิ่งที่พูดไปเพื่อมุ่งประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก ดังตัวอย่างที่ ๑๐๔ และ ๑๐๖

- ตัวอย่างที่ ๑๐๔ “ถ้ายังเลี้ยงมันไว้ แล้วคุณแม่จะต้องออกจากงาน เดือดร้อนเพราะมัน เหตุผลแค่นี้พอหรือยังละสะ ที่จะต้องไล่มันออกไป ถ้ายังเลี้ยงมันไว้ แล้วคุณแม่จะต้องออกจากงาน เดือดร้อนเพราะมัน เหตุผลแค่นี้พอหรือยังละสะ ที่จะต้องไล่มันออกไป” (คุณชาย หน้า ๘๓๕)

ผู้พูดคือเตี้ยพูดกับสุภาमारดา ที่เตี้ยพูดกับสุภาमारดา ก็เพื่อผลประโยชน์ของตัวเองเป็นหลัก คือ ต้องการไล่โด่งออกจากบ้าน แต่กลับให้เหตุผลในทำนองว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง ซึ่งถ้าพิจารณาตาม เนื้อเรื่องจริงๆ แล้ว ถ้าผู้ฟังไล่โด่งไปจริง ผู้ฟังก็อาจจะได้ประโยชน์ที่ว่าอาจไม่ต้องมากลุ่มใจกับเรื่องของโด่ง กับรวงข้าวอีก แต่จะมีทางเสียมากกว่า เพราะที่จริงแล้วโด่งเป็นคนรู้ว่าอะไรควรอะไรไม่ควร เรื่องระหว่าง เขากับรวงข้าว แท้จริงแล้วก็ไม่มีอะไรเกินเลย ทั้งสองแค่เป็นเพื่อนที่เข้าใจซึ่งกันและกัน แต่ถ้าไล่โด่งออก จากบ้าน ผู้ฟังคือสุภาเองที่จะต้องรับภาระหนัก เพราะโด่งเป็นคนช่วยทำงานบ้านทั้งหมด ถ้าไม่มีโด่งคนที่ จะต้องทำก็ต้องเป็นตัวสุภาเอง

- ตัวอย่างที่ ๑๐๖ “ถ้าเป็นฉันละก็...ฉันฉีกนังเลขาฯ ออกเป็นชิ้นๆ แล้วละ”(นางบาป หน้า ๑๔๑)

ผู้พูดคือลีลาพูดกับฉายสมร ที่ลีลาพูดกับฉายสมรก็เพื่อผลประโยชน์ของตัวเองเป็นหลัก คือ ต้องการจำกัดลายทอง แต่กลับให้เหตุผลในทำนองว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง หวังดีกับผู้ฟัง ซึ่งจริงๆ แล้ว ไม่ใช่ เพราะตัวลีลาเองก็แอบมีความสัมพันธ์กับนครินทร์สามีของเพื่อนโดยไม่ให้เพื่อนรู้ และการที่ พยายามพูดให้ฉายสมรจำกัดลายทอง ก็เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง คือจะได้หมดเลี่ยนหนามไป

๓.๒๓ ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาขู่

เกณฑ์ของเจตนาขู่

กฎบอกเนื้อความ - เนื้อความใดๆ ที่จะเป็นการกระทำของผู้พูดในอนาคต ถ้าผู้ฟังไม่ทำตามสิ่งที่ ผู้พูดต้องการ (เนื้อความนั้นจะมีการบ่งถึงสิ่งที่จะเป็นผลเสีย หรือ เป็นอันตรายต่อผู้ฟัง เป็นข้อความที่ ผู้พูดแน่ใจว่าผู้ฟังไม่ต้องการให้ผู้พูดกระทำ)

กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน - ผู้พูดแน่ใจว่าสิ่งที่ผู้พูดจะพูดเป็นสิ่งที่ผู้ฟังไม่ต้องการให้เกิดขึ้น เป็นสิ่งที่ผู้ฟัง กลัวเพราะจะเป็นผลเสียหรือเป็นสิ่งที่ผู้ฟังไม่ต้องการหรือ เป็นอันตรายต่อผู้ฟัง

กฎบอกความจริงใจ - ผู้พูดพูดเพื่อต้องการให้ผู้ฟังไม่กล้ากระทำสิ่งที่ผู้พูดไม่ต้องการหรืออาจพูดเพื่อต้องการให้ผู้ฟังทำในสิ่งที่ผู้พูดต้องการ โดยจะพยายามบอกผลที่เป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์หรือเป็นอันตรายให้ผู้ฟังฟังเพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกเกรงหรือกลัวถ้าไม่ทำตามสิ่งที่ผู้พูดต้องการ ผู้พูดมักเชื่อว่าสิ่งที่ผู้พูดพูดกับผู้ฟังจะมีผลต่อการตัดสินใจของผู้ฟัง

กฎบอกสาระสำคัญ - ผู้พูดมีความพยายามอย่างมากที่จะทำให้ผู้ฟังทำตามสิ่งที่ผู้พูดต้องการ

รูปภาษาที่พบในประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาขู่

จากข้อมูลพบว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาขู่จะมีคำ กลุ่มคำ หรือประโยคที่สังเกตได้ว่าใช้แสดงเจตนาขู่ปรากฏอยู่ในประโยค ดังนี้

คำ มักจะมีคำที่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกกลัวอยู่ในประโยค เช่น “ตาย” “ฆ่า” “โดน” “แฉ”

กลุ่มคำ มักจะมีกลุ่มคำว่า “คอยดู” “เป็นได้เห็นกัน” อยู่ในประโยค

ประโยค จากข้อมูลที่พบทั้งหมด ผู้วิจัยสังเกตว่าการใช้ประโยคเงื่อนไขเพื่อแสดงเจตนาขู่ มักจะมีลักษณะประโยคที่เป็นรูปแบบพอให้สังเกตได้ว่าผู้พูดต้องการขู่ผู้ฟัง ดังต่อไปนี้

ถ้า + สิ่งที่ผู้พูดไม่ชอบ + สิ่งที่ผู้พูดจะทำในสิ่งที่ผู้ฟังไม่ปรารถนา

เช่น

- ถ้า..... + มึงถูกฆ่าแน่
- ถ้า..... + กูเอาตายเลย คอยดู
- ถ้า..... + เอ็งโดนหนักแน่
- ถ้า..... + จะฆ่าตัวตายให้ดู

ตัวอย่าง - ถ้าแม่บังคับฉัน จะฆ่าตัวตายให้ดู

- ถ้าปากโป้งไปบอกตำรวจ มึงตาย

ตัวอย่างประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาขู่ เช่น

บทสนทนาที่ ๑๐๘ บทสนทนายระหว่างกานดา กับ นงุศิมา ลูกสาว กานดาต้องการให้นงุศิมาแต่งงาน แต่ตัวนงุศิมาเองไม่อยากแต่งงาน เธอพยายามขออ้อมแม่ของเธอให้ยกเลิกงานแต่งงานแต่ไม่สำเร็จ เธอจึงยื่นคำขาดกับมารดา

“ถ้าแม่บังคับฉัน จะฆ่าตัวตายให้ดู”

ผู้เป็นมารดาเหลือบมองมานิดเดียว นิดเดียวจริงๆ แล้วพูดว่า

“จะเอาผ้าสีอะไร ยาวแค่ไหนล่ะ?”

(ละครเล่ห์เสน่หา หน้า ๑๐)

ผู้พูดคือนักจิตวิทยาพูดกับคุณกานดา มารดา นักจิตวิทยาใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อชุกานดา โดยพิจารณาได้จากเนื้อความที่บ่งถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับผู้ฟังในอนาคตถ้าผู้ฟังไม่ทำตามความต้องการของผู้พูด สำหรับปัจจัยพื้นฐาน นักจิตวิทยาว่ามารดาเอาจริงเรื่องที่จะบังคับให้เธอแต่งงานกับอริคม เธอจึงพยายามหาทางให้มารดาเลิกล้มความตั้งใจ จึงชุกจะฆ่าตัวตาย เพราะรู้ว่าพ่อแม่รักเธอ เธอจึงคิดว่าวิธีนี้น่าจะได้ผล เพราะพ่อแม่ทุกคนก็ยอมกลัวลูกตาย ยิ่งเธอเป็นลูกคนเดียวและพ่อแม่มักจะตามใจเสมอ จึงคิดว่าคำพูดนี้น่าจะได้ผล เมื่อพิจารณากฎบอกด้านความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าผู้พูดคือนักจิตวิทยาต้องการชุกมารดาไม่ให้บังคับให้เธอทำในสิ่งที่เธอไม่ต้องการ โดยจะเห็นได้ว่าเธอมีความพยายามพูดให้มารดาเปลี่ยนใจ

นอกจากนี้ยังสังเกตได้ว่าในประโยคยังมีคำที่หวังจะทำให้ผู้ฟังกลัว และมีรูปแบบคำพูด ซึ่งเป็นรูปแบบคำพูดที่มักใช้กับการชุก ดังนี้

คำ เช่น คำว่า “ฆ่า” “ตาย”

รูปแบบคำพูด เช่น

ถ้า + สิ่งที่คุณพูดไม่ชอบ + สิ่งที่คุณพูดจะทำในสิ่งที่ผู้ฟังไม่ปรารถนา

- “ถ้า + แม่บังคับฉัน + จะฆ่าตัวตายให้ดู”

ซึ่งช่วยย้ำให้เห็นว่าผู้พูดพูดเพราะมีเจตนาที่จะชุกผู้ฟัง

บทสนทนาที่ ๑๐๙ บทสนทนายระหว่างชัมกับโด่ง ชัมกับโด่งเป็นเพื่อนกัน แต่ต่อมาชัมไม่พอใจโด่งเพราะคิดว่าโด่งมาจีบหมวยหญิงที่ตนเองชอบ เมื่อมีโอกาสชัมจึงมาดักหาเรื่องชกต่อยกับโด่ง แต่ชัมสู้โด่งไม่ได้ เมื่อรู้ผลโด่งไม่เอาเรื่อง เขาเดินไปหยิบจักรยานที่ล้มอยู่เพื่อปั่นกลับบ้าน แต่ชัมกลั้ชกมีดมาแทงโด่งอย่างที่ไม่รู้ตัว โด่งถูกแทงแต่ทั้งสองยังสู้กัน จนรถคันหนึ่งผ่านมา พวกเขาเห็นท่าไม่มีจึงคิดหนี ก่อนไปชัมโยนมีดและส่ำทับกับโด่งว่า

“ถ้าปากโป้งไปบอกตำรวจ มึงตาย”

แล้วขี่จักรยานยนต์หนีไป

(คุณชาย หน้า ๔๑๓)

ผู้พูดคือหมัพูดกับโด่ง หมัใช้ประโยคเงื่อนไข่นี้เพื่อขู่โด่ง โดยพิจารณาได้จากเนื้อความที่หมัแทงโด่งแล้วไม่ต้องการให้โด่งไปแจ้งตำรวจ นอกจากนี้ยังสามารถพิจารณาได้จากเนื้อความที่บ่งถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับผู้ฟังในอนาคตถ้าผู้ฟังไม่ทำตามความต้องการของผู้พูด สำหรับปัจจัยพื้นฐาน หมักล่าวว่าโด่งจะแจ้งตำรวจว่าตนแทง ด้วยความกลัวความผิด หมัจึงพูดขู่จะฆ่าโด่งเพื่อให้โด่งกลัวไม่กล้าไปแจ้งตำรวจ การขู่ฆ่าเป็นสิ่งที่น่ากลัวสำหรับทุกๆ คน ดังนั้นหมัเองจึงคิดว่า การขู่เช่นนี้ โด่งเองก็น่าจะกลัวเช่นกัน เมื่อพิจารณาจากขอบอกด้านความจริงใจและขอบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าหมัพูดต้องการขู่ให้โด่งไม่กล้ากระทำในสิ่งที่ตนไม่ต้องการ โดยหมัพยายามพูดให้โด่งกลัว ด้วยถ้อยคำรุนแรง เพื่อให้โด่งไม่กล้าไปบอกตำรวจ

นอกจากนี้ยังสังเกตได้ว่าในประโยคยังมีคำที่หวังจะทำให้ผู้ฟังกลัว และมีรูปแบบคำพูด ซึ่งเป็นรูปแบบคำพูดที่มักใช้กับการขู่ ดังนี้

คำ เช่น คำว่า “ตาย” และคำว่า “มึง” ซึ่งในบริบทนี้เป็นคำเรียกขานที่ใช้ต่างจากปกติ ในที่นี้ใช้เพิ่มความรุนแรงของถ้อยคำ

รูปแบบคำพูด เช่น

ถ้า + สิ่งที่คุณพูดไม่ชอบ + สิ่งที่คุณพูดจะทำในสิ่งที่ผู้ฟังไม่ปรารถนา

- “ถ้า + ปากโป้งไปบอกตำรวจ + มึงตาย”

ซึ่งช่วยย้ำให้เห็นว่าผู้พูดพูดเพราะมีเจตนาที่จะขู่ผู้ฟัง

บทสนทนาที่ ๑๐๐ บทสนทนายาระหว่างราเชนกับปลีภรรยา ราเชนให้ปลีขึ้นไปหยิบกล่องให้เขาแต่รีบขึ้นไปหยิบแต่ไม่ทันใจเขา

“เฮ้อ..อยากจะเลิกกะมันซะวันยังค่ำเลย รุ่งงามฉิบหายขนาดนี้” เขากะแตกเสียงอยู่เราๆ “ทำไมช้านัก...”

ปลีเปิดไฟ...กล่องถ่ายรูปลั่นโปรดของเขามีอยู่สองตัว เก็บถนอมไว้ในตู้เสื้อผ้าชั้นบน...ยามเมื่อจะหยิบจับ เขาจะทะนุถนอมยิ่งกว่าลูกเมีย

“ถ้ากล่องถูกตลกก็ มึงถูกฆ่าแน่” ราเชนพึมพำเมื่อก้าวพรวดๆ เปิดประตูห้องเห็นปลีกำลังเขย่งตัวเพื่อค่อยๆ หยิบจับสมบัติของเขาอย่างเบามือ

“ทำอะไรอยู่...หา..กะอีหยิบกล่องแค่นี้มันยากนักเธอ..ยากเธอ” ราเชนตวาดขณะที่ปราดเข้ามา “กระแหย่กระแหย่อยู่นั้นแหละ ...ถอยไป..อย่าอ้ว อารมณ์กำลังดีๆ อย่าทำให้เสียฤกษ์”

(เนื้อใน หน้า ๑๐๗)

ผู้พูดคือราเชนพูดกับปลีภรรยา ประโยคเงื่อนไข่นี้ราเชนใช้เพื่อขู่ปลี โดยพิจารณาได้จากเนื้อความที่ราเชนหวงกล่องมาก และเขาจะโกรธมากถ้าปลีทำมันตก ขนาดที่ขู่จะฆ่าปลีถ้าปลีทำตก นอกจากนี้

เมื่อความที่บ่งถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับผู้ฟังในอนาคตถ้าผู้ฟังไม่ทำตามความต้องการของผู้พูด สำหรับ บัจฉัยพื้นฐาน ราชนต้องการให้ภรรยาใช้ความระมัดระวังอย่างมากในการหยิบกลอง เขาจึงพูดให้ ภรรยากลัวเพื่อจะได้ตั้งใจหยิบ กลองจะได้ไม่ตก เพราะถ้ากลองที่เขาרכתก เขาต้องโกรธมากและอาจ ทำร้ายเธอได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ราชนเชื่อว่าปลื้มใจไม่ต้องการให้เกิดขึ้นแน่ เมื่อพิจารณาภายนอกด้านความ จริงใจและกฎบอกระสำคัญ จะเห็นว่าราชนต้องการจะให้ปลื้มใจหยิบกลองอย่างระวังไม่กล้าให้กลองตก นอกจากนี้นี้ยังสังเกตได้ว่าในประโยคยังมีคำที่หวังจะทำให้ผู้ฟังกลัว และมีรูปแบบคำพูด ซึ่งเป็น รูปแบบคำพูดที่มักใช้กับการขู่ ดังนี้

คำ เช่น คำว่า “ฆ่า” และคำว่า “กู” “มึง” ซึ่งในบริบทนี้เป็นสรรพนามและคำเรียกขานที่ใช้ต่าง จากปกติ ในที่นี้ใช้เพิ่มความรุนแรงของถ้อยคำ

รูปแบบคำพูด เช่น

ถ้า + สิ่งที่คุณพูดไม่ชอบ + สิ่งที่คุณจะทำในสิ่งที่ผู้ฟังไม่ปรารถนา

- “ถ้า + กลองตกทะเลก็ + มึงถูกฆ่าแน่”

ซึ่งช่วยย้ำให้เห็นว่าคุณพูดเพราะมีเจตนาที่จะขู่ผู้ฟัง

บทสนทนาที่ ๑๐๑ บทสนทนาระหว่างวรรณกับผู้ใหญ่ผันบิดา วรรณมาบอกผู้ใหญ่ผันบิดาว่าตนช่วยหา ภรรยาคนที่สิบให้ผู้ใหญ่ผันได้แล้ว

“เอ็งว่าไง?”

“ฉันเพิ่งไปซูดมาให้พ่อ...”

“เฮ้ย พูดเป็นการตุน”

“จริงนะพ่อ ผมจี้...ยาวสยาย....”

เจ้าวรรณ ทำหน้าเคลิ้มฝัน “ตะโพกจี้...สุดเสียงสังข์”

“เอ็งเอามาจากไหน?”

“เถอะน่า พ่อจะรับไว้ไหนละ ถ้าไม่รับฉันจะรับเสียเอง...”

“เดี๋ยวก่อน เจริงจากกันก่อน ไอ้อวรรณเฮ้ย..ลูกพ่อ...มีลูกยังงี้มันเป็นศรีสง่าแก่ตระกูลแท้ๆ...”

(ดาวเรือง หน้า ๒๕๖)

ผู้พูดคือวรรณพูดกับพ่อของตนคือผู้ใหญ่ผัน ประโยคเงื่อนไขวรรณใช้เพื่อขู่ผู้ใหญ่ผันโดยสังเกต ได้จากเนื้อความเป็นที่บ่งถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับผู้ฟังในอนาคตถ้าผู้ฟังไม่ทำตามความต้องการของผู้พูด คือจะไม่ได้หญิงงามเป็นภรรยา สำหรับบัจฉัยพื้นฐานจะเห็นว่าวรรณคิดจุดดาวเรื่องแต่เสียท่าดาวเรื่อง

โดนช้อนกลให้จุดป่าไผ่ที่แก่คร่าวแม่มาแทน ป่าไผ่ไผ่ววยวายให้เจ้าวรรณรับผิดชอบ เจ้าวรรณจึงต้องหาแพะรับบาปซึ่งก็คิดถึงพ่อของตนเป็นคนแรก ดังนั้น เจ้าวรรณจึงต้องการให้ผู้ใหญ่ผันตกลุมพรางของตน โดยยอมรับป่าไผ่เป็นภรรยา วรรณรู้นิสัยพ่อของตนดีที่ชอบผู้หญิงสวยๆ ดังนั้นจึงแก้งบรยายภาพให้ดูสวยงาม ซ้ำเมื่อเห็นพ่อล้มเล ก็รีบชู้ย้าว่าถ้าพ่อไม่รับ ตนก็จะรับไว้เอง ซึ่งวรรณก็รู้นิสัยพ่อของตนเองคืออยู่ว่าต้องไม่ยอมแน่ๆ และยังทำให้ผู้ใหญ่ผันตัดสินใจได้เร็วขึ้นเพราะไม่อยากเสียสาวงามไปให้ลูกชาย เมื่อพิจารณาจากภายนอกด้านความจริงใจและกฎบอกระสาคัญ จะเห็นว่าวรรณต้องการชู้ผู้ใหญ่ผันเพื่อให้ทำตามสิ่งที่ตนต้องการคือยอมรับสาวคนที่ตนหามาให้ โดยพยายามบอกผลเสียถ้าผู้ฟังไม่ปฏิบัติตามไว้ด้วย นั่นคือวรรณจะรับสาวงามคนนั้นไว้แทน

นอกจากนี้ยังสังเกตได้ว่าแม่ในประโยคจะไม่มีคำที่หวังจะทำให้ผู้ฟังกลัว แต่จากบริบทก็สามารถทำให้พิจารณาได้ว่าผู้พูดพูดเพื่อต้องการชู้ผู้ฟัง นอกจากนี้อาจพิจารณาได้จากรูปแบบคำพูด ซึ่งเป็นรูปแบบคำพูดที่มักใช้กับการชู้ ดังนี้

รูปแบบคำพูด เช่น

ถ้า + สิ่งที่คุณพูดไม่ชอบ + สิ่งที่คุณพูดจะทำในสิ่งที่ผู้ฟังไม่ปรารถนา

- "ถ้า + ไม่รับ + ฉันจะรับเสียเอง"

ซึ่งช่วยย้าให้เห็นว่าผู้พูดพูดเพราะมีเจตนาที่จะชู้ผู้ฟัง

บทสนทนาที่ ๑๐๒ บทสนทนายระหว่างจำเมนกับวงสมุนของดาวเรือง จำเมนค้นหาปืนเถื่อนที่บ้านดาวเรือง แล้วก็เหลือบเห็นวัตถุสิ่งหนึ่งห่อด้วยผ้าขาวม้า วางซุกไว้บนหลังตู้ที่วางสิ่งของต่างๆ ไว้มากมาย จำเมนถามว่าอะไร ดาวเรืองบอกว่าไม้กวาด จำเมนจึงสั่งให้ดาวเรืองหยิบลงมา ดาวเรืองไม่ยอมหยิบ จำเมนจึงให้ เจ้าวงสมุนของดาวเรืองหยิบขึ้นมาแทน

"...ไอ้วง...เอ็งปืนขึ้นไป..."

"แหมจำ ฉันเป็นราษฎรธรรมดาจะไม่ใช่เจ้าหน้าที่..." เจ้าวงทำเสียงเหน่อล้อเลียนให้เสียอีก

"ถ้าไม่ปืน ข้าจะจับ ฐานไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่...เอ๊ยที่ ...จริงๆ น้ำ ไอ้พวกนี้..."

คุณจำพาลไหม

(ดาวเรืองหน้า ๒๘๕)

ผู้พูดคือจำเมนพูดกับเจ้าวงสมุนคนหนึ่งของดาวเรือง จำเมนใช้ประโยคเงื่อนไขเพื่อชู้เจ้าวง โดยสังเกตได้จาก เนื้อความที่บ่งถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับผู้ฟังในอนาคตถ้าผู้ฟังไม่ทำตามความต้องการของผู้พูด สำหรับปัจจัยพื้นฐาน จำเมนมีข้อมูลเพราะได้ข่าวมาจากวรรณคู่ริของดาวเรืองที่บ้าน

ดาวเรืองมีปิ่นเถื่อนซึ่งผิดกฎหมาย จำแนงเต็มใจบุกมาค้นเพราะจำแนงเองก็เป็นคู่ปรับกับดาวเรืองอยู่เหมือนกัน ขณะที่ตรวจค้น เมื่อไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร จำแนงจึงใช้อำนาจหน้าที่ให้เป็นประโยชน์ เพราะรู้ว่าไม่มีใครอยากถูกจับและตนก็สามารถจับกุมได้จริงตามหน้าที่ จึงใช้จะการถูกจับมาขู่ให้ผู้ฟังคือเจ้าวงเกรงกลัว และต้องยอมทำตามที่จำแนงต้องการในที่สุด

เมื่อพิจารณากฎบอกด้านความจริงใจและกฎบอกสาระสำคัญ จะเห็นว่าจำแนงต้องการขู่เจ้าวงเพื่อให้ทำตามสิ่งที่ตนเองต้องการคือให้ความร่วมมือกับตน เพราะเห็นว่าทางดาวเรืองไม่ค่อยให้ความร่วมมือจึงต้องพยายามพูดให้ตนดูมีอำนาจโดยบอกผลที่ไม่พึงประสงค์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้ฟังของการไม่ร่วมมือกับตำรวจ

นอกจากนี้ยังสังเกตได้ว่าในประโยคยังมีคำที่หวังจะทำให้ผู้ฟังกลัว และมีรูปแบบคำพูด ซึ่งเป็นรูปแบบคำพูดที่มักใช้กับการขู่ ดังนี้

คำ เช่น คำว่า “จับ”

รูปแบบคำพูด เช่น

ถ้า + สิ่งที่คุณพูดไม่ชอบ + สิ่งที่คุณพูดจะทำในสิ่งที่คุณฟังไม่ปรารถนา

- “ถ้า + ไม่ปิ่น + ข้าจะจับ ฐานไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ ...เอ๊ยที่”

ซึ่งช่วยย้ำให้เห็นว่าผู้พูดพูดเพราะมีเจตนาที่จะขู่ผู้ฟัง

บทสนทนาที่ ๑๐๓ บทสนทนายาระหว่างนางช้อยกับนายขาบ บุญลือลูกชายของทั้งสองพี่น้องสาวคือโสภากอยู่ที่บ้านของคุณชายทินภาคหลานชายของนายขาบตามลำพัง บุญลือและนางช้อยจึงว่ากล่าวคุณชายทินภาคอย่างหนัก ส่วนนายขาบกลับไม่ว่าอะไรคุณชายทินภาค แต่จะลงโทษลูกสาวของตน

“ตีมันทำไม ผู้หญิงมันจะเสียเองได้ยังไง นอกซะจากผู้ชายมันทำให้เสีย บุญลือมันว่าของมันถูกแล้ว..กินบนเรือน ขึ้นหลังคา พี่ขาบคิดให้ดีๆ”

นายขาบเห็นเมียลุกขึ้นต่อต้านอย่างหนัก ก็ชักเสียงอ่อน บุญลือถือหางข้างฝ่ายแม่อยู่เต็มประตูก็นั่งสนับสนุน นายขาบเป็นคนเกรงใจเมียและลูก จึงเจียบเสียงไป นางช้อยเห็นจังหวะเหมาะจะยื่นคำขาด จึงกระแทกเสียงซ้ำ

“ถ้าพี่ขาบยังทวนหัวทวนเกล้าหลานชายอยู่...ฉันจะพาลูกออกจากบ้านเดี๋ยวนี้ ไปอยู่กันตามประสาแม่ๆ ลูกๆ อุดตายเสียยิ่งดีกว่าต้องมารับใช้ไอ้คนเลวๆ ให้ซ้ำใจ”

“แกนี่มันก็พูดมากเกินไป” นายขาบต่อว่าภรรยา เสียงบอกความหุดหงิด แต่หางเสียงง้องอนอยู่ในที่ “แกจะตายอยู่แล้ว ยังจะทำงอน...ขึ้นไปแกก็อดตายเท่านั้นแหละ”

(เนื้อใน หน้า ๙๖๐)

ผู้พูดคือนางช้อยพูดกับชาวสามี่ นางช้อยใช้ประโยคเงื่อนไขนี้เพื่อขู่ชาว โดยสังเกตได้จาก เนื้อความที่บ่งถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับผู้ฟังในอนาคตถ้าผู้ฟังไม่ทำตามความต้องการของผู้พูด สำหรับ ปัจจัยพื้นฐาน นางช้อยต้องการให้สามี่เลิกเอาใจและเข้าข้างหลานชาย และเธอก็เห็นที่ท่าว่าหลานชาย ของชาวคือคุณชายทินภาคหรือตาแหยมมีท่าที่สนใจลูกสาวของตนคือโสภา ซึ่งตนทนไม่ได้เพราะคุณชาย ทินภาคไม่มีงานการอะไรทำเป็นหลักแหล่ง ไม่เหมาะสมกับลูกสาวเธอ เธอทนไม่ได้จึงพูดในสิ่งที่เชื่อว่า สามี่ต้องกลัว ถ้าผู้พูดจะทำเช่นนั้นจริงๆ เมื่อสามี่กลัว เขาจะได้ทำในสิ่งที่เธอต้องการในที่สุด เมื่อ พิจารณากฎออกด้านความจริงใจและกฎออกสาระสำคัญ จะเห็นว่านางช้อยต้องการขู่ชาวสามี่ ไม่ให้ เข้าข้างหลานชายอีก โดยการไว้วิธียื่นคำขาดว่าตนกับลูกจะไป ซึ่งตนคิดว่าอย่างไรสามี่ก็ต้องกลัวเพราะ ตนก็เป็นภรรยา และลูกก็เป็นลูกของชาว ถือเป็นคนในครอบครัว แต่หลานชายก็เหมือนเป็นคนอื่น ดังนั้น จึงเชื่อว่าสามี่ต้องเห็นแก่ผู้พูดมากกว่าคนอื่น

นอกจากนี้ยังสังเกตได้ว่าแม้ในประโยคจะมีไม่คำใดแสดงถึงความน่ากลัว แต่จากก็สามารถทำให้ พิจารณาได้ว่าผู้พูดพูดเพื่อต้องการขู่ผู้ฟัง โดยใช้การย่ำว่า “จะไปเดี๋ยวนี้” และอาจพิจารณาได้จากรูปแบบ คำพูด ซึ่งเป็นรูปแบบคำพูดที่มักใช้กับการขู่ ดังนี้

รูปแบบคำพูด เช่น

ถ้า + สิ่งที่คุณพูดไม่ชอบ + สิ่งที่คุณพูดจะทำในสิ่งที่ผู้ฟังไม่ปรารถนา

- “ถ้า + พี่ชายยังทუნหัวทუნเกล้าหลานชายอยู่ + ฉันจะพาลูกออกจากบ้านเดี๋ยวนี้”

ซึ่งช่วยย้ำให้เห็นว่าผู้พูดพูดเพราะมีเจตนาที่จะขู่ผู้ฟัง

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าประโยคเงื่อนไขนั้น นอกจากใช้แสดงเงื่อนไขแล้ว ยัง ใช้เพื่อแสดงเจตนาต่างๆ ได้มากมายถึง ๒๓ เจตนา เจตนาทั้ง ๒๓ เจตนา นี้ ถ้าจะแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ตามการจำแนกเจตนาในภาษาไทยที่นิยมยึดถือปฏิบัติกันทั่วไป อาจแบ่งได้เป็น ๓ กลุ่มใหญ่ คือ แจ้งให้ทราบ ตามให้ตอบ และบอกให้ทำ ดังนี้

๑. แจ้งให้ทราบ - เจตนาที่อยู่ในกลุ่มแจ้งให้ทราบนี้ ผู้พูดพูดเพื่อต้องการบอกให้ผู้ฟังรับรู้ สิ่งต่างๆ อาจจะเป็นเหตุการณ์ ความตั้งใจ อารมณ์ ความรู้สึก ฯลฯ ของผู้พูด เจตนาที่มีลักษณะดังกล่าวนี้ พบทั้งหมด ๑๓ เจตนา คือ บอกเล่า คาคคะเน อธิบาย อวด แอ้ง ชม ตำหนิ บ่น ขอโทษ หยอกล้อ ประชด เยาะเย้ย และ สาบาน

๒. ถามให้ตอบ - เจตนาที่อยู่ในกลุ่มถามให้ตอบนี้ ผู้พูดพูดเพื่อต้องการทราบคำตอบจากผู้ฟัง เจตนาที่มีลักษณะดังกล่าวนี้พบ ๑ เจตนา คือเจตนาถาม

๓. บอกให้ทำ - เจตนาที่อยู่ในกลุ่มบอกให้ทำนี้ ผู้พูดพูดเพื่อต้องการบอกให้ผู้ฟังทำตามสิ่งที่ ผู้พูดบอก เจตนาที่มีลักษณะดังกล่าวนี้พบทั้งหมด ๙ เจตนา คือ ขอร้อง แนะนำ เตือน สั่ง สอน ทำทนาย ชักชวน ยุ และ ชู

สำหรับการจำแนกเจตนาของประโยคเงื่อนไขทั้ง ๒๓ เจตนา นั้น จะพิจารณาจากเจตนาของผู้พูด เพราะจากการศึกษาก็ทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าเมื่อต้องการพิจารณาเจตนาของผู้พูดนั้น จะสังเกตจากรูปภาษาอย่างเดียวไม่ได้ แม้รูปภาษาจะพอช่วยบอกได้ว่าผู้พูดพูดด้วยเจตนาใด แต่ก็ไม่สามารถตัดสินเจตนาที่แท้จริงลงไปได้ เพราะบางครั้งประโยคนั้นๆ ก็ไม่มีรูปภาษาบ่งไว้ หรือรูปภาษาไม่ตรงกับเจตนาคือเจตนาจะพูดอย่างหนึ่งแต่รูปภาษาที่ใช้กลับมีคำบ่งเจตนาอีกอย่างหนึ่งก็ได้ ดังนั้นการพิจารณาเจตนาจึงต้องใช้เกณฑ์ด้านเจตนาพิจารณา ในการพิจารณาประโยคเงื่อนไขว่าแสดงเจตนาใดนั้น ต้องอาศัยบริบทเป็นสำคัญ เพราะบริบทจะช่วยให้สามารถวิเคราะห์ประโยคเงื่อนไขนั้นๆ ได้ว่าผู้พูดต้องการพูดเพื่อสื่อเจตนาอะไร ดังนั้นบริบทจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมากในการพิจารณาเจตนา ด้วยเหตุนี้เวลายกตัวอย่างเจตนาผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องยกบริบทที่ผู้พูดใช้ประโยคเงื่อนไขสื่อเจตนาต่างๆ มาทั้งบริบท เมื่อทราบบริบท ก็จะทำให้สามารถวิเคราะห์เจตนาของผู้พูดได้ ไม่ว่าจะประโยคนั้นจะมีรูปภาษาบ่งไว้หรือไม่ หรือในประโยคนั้นรูปภาษาไม่ตรงกับเจตนา ก็สามารถวิเคราะห์ได้ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างที่กล่าวไปแล้วข้างต้นเช่น การขอร้องที่ผู้พูดมักใช้ในรูปคำถาม แต่จริงๆ แล้วไม่ได้เจตนาจะถาม แต่เจตนาจะขอร้องผู้ฟัง เช่นตัวอย่างที่ ๖๕ และตัวอย่างที่ ๖๖

- ตัวอย่างที่ ๖๕ "ถ้ามียาแก้ไข้เหลือซักเม็ดสองเม็ด ขอบินหน่อยได้ไหมล่ะ"

(คุณชาย หน้า ๔)

ประโยคนี้อาจพูดเพื่อขอยาจากคุณมหา แม้จะเป็นมีคำแสดงการถามแต่เจตนาของผู้พูดก็เพื่อขอร้องผู้ฟัง เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ ๖๖

- ตัวอย่างที่ ๖๖ "ถ้าคุณลุงว่าง แวะมาเยี่ยมตาเหยมหน่อยได้ไหมครับ" (คุณชาย หน้า ๙๘๗)

ประโยคนี้อาจพูดกับคุณมหา เพราะอยากให้คุณหมามาเยี่ยมตาเหยม แม้จะมีคำแสดงการถามแต่โด่งก็พูดเพื่อขอร้องคุณมหา

อย่างไรก็ตาม เจตนาของมนุษย์เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ซับซ้อน และเข้าใจยากบางครั้งแม้จะมีบริบทบอก แต่ในบางสถานการณ์ก็ยิ่งยากที่จะบอกได้อย่างแท้จริงว่าผู้พูดต้องการพูดเพื่อแสดงเจตนาอย่างหนึ่งอย่างใด หรืออาจจะต้องการแสดงเจตนามากกว่าหนึ่งเจตนาก็ได้ เช่น

บทสนทนาที่ ๑๐๔ และ ๑๐๕ บทสนทนายระหว่างเข็มเพชรกับป्ली เข็มเพชรเป็นเจ้านายของป्लीแต่ก็สนิทสนมกับป्लीเพราะทำงานด้วยกันมานานตั้งแต่เข็มเพชรมีกิจการเล็กๆ ราเชนสามีของป्ली เข็มเพชรก็เป็นคนแนะนำให้ สถานการณ์ในบทสนทนานี้เป็นสถานการณ์ที่ป्लीกำลังมีปัญหาเกี่ยวกับราเชนสามีเพราะสามีต้องการได้วิณาน้องของป्लीเป็นภรรยา และวิณาก็ทำที่ต่อราเชนด้วย เข็มเพชรต้องการหาคนมาแทนกันที่มาจากงานที่ลาออกไป เธอจึงมาถามป्लीว่าจะคิดยังไงถ้าจะเอาวิณามาแทน

“เออเนี่ย ถ้าฉันจะเอาวิณามาแทนยายกันเธอจะว่ายังไง” ในที่สุดนายจ้างก็เอ่ยถามอย่างจนปัญญาจริงๆ

“อย่าดีกว่าพี่” ป्लीตอบทันที

หล่อนกำลังทนน้องสาวไม่ได้ ...ไม่ได้แม้กระทั่งมองหน้า ...

“ฉันก็ยังดีใจนะที่เธอรู้ว่าน้องเธอคิดยังไง ยายวิณี่มันไม่เหมือนเธอหรอก มันเจ้าเล่ห์ เหลี่ยมจัด..”

“แต่พี่ก็ยังจะเอาเขามาอยู่ใกล้ๆ”

“ก็...ชั่วคราวเอง แทนไว้ชั่วคราว” นายจ้างขยักไว้เพียงนั้น “เอ...แล้ว ถ้างั้น จะเอาใคร...ประเวศดีกว่าไหม”

“ประเวศก็ได้ เขาก็ละเอียดพอดูเหมือนกัน...แต่พี่จะเอาใครมานั่งนี่ก็ตาม ขออย่างเดียว อย่าเอาวิณามา”

เข็มเพชรยิ้มๆ...ยิ้มอย่างสาสม

“น่า...ไม่เอาหรอกน่า ..ถ้าฉันเอาคนที่คิดจะฆ่าเธอมานั่งประจันกับเธอ ก็ออกจะโหดเกินไปแล้ว” อีกฝ่ายพูดด้วยน้ำเสียงจริงจัง “แปลกนะ พี่ของตัวเองแท้ๆ ดีกับตัวยิ่งกว่าแม่อีก แล้วยังไงถึงคิดจะแย่งตัวพี่ได้ ฉันไม่เข้าใจคนคนนี้เลย คนเลวขนาดนี้ ฉันไม่เข้าใจเลย”

ถ้อยคำของเข็มเพชรชวนชวนซึ่ง จนน้ำตาป्लीถึงกับหยดลงมาอย่างกลั้นไม่ได้

“(๑๐๔)แล้วนี่ถ้าแย่งได้จริงๆ เธอจะว่ายังไง” นายจ้างถามต่อแม้ความสับสนใจจะเด่นอยู่จนเจ้าตัวกรีน หากอารมณ์อันหวาดพรั่นเพราะเพิ่งเสียกันทีมา ก็ชวนให้หล่อนร้อนแล้วเย็นสลับกัน...

“ถ้ามันเป็นไป...ก็คงต้องเป็น หนูนะไม่มีอะไรจะเตรียมหรอกพี่เข็ม”

“(๑๐๕) ถ้าเป็นไปจริง เธอจะอยู่แบบนั้นนะหรือป्ली”

“ไม่หรอกพี่ ไม่มีวันที่หนูจะอยู่ได้แน่” อีกฝ่ายยืนยัน “ไงๆ หนูก็ต้องแยกทาง...”

(เนื้อใน หน้า ๔๒๓)

ทั้งตัวอย่างที่ ๑๐๔ และตัวอย่างที่ ๑๐๕ ผู้พูดก็คือเข็มเพชร ถ้าสังเกตจากรูปภาษาจะเห็นว่าเป็นประโยคคำถาม เพราะในประโยคที่ ๑๐๔ มีคำว่า “ยังไง” และ ๑๐๕ มีคำว่า “นะหรือ” ถ้าดูจากทางเกณฑ์ทางด้านเจตนาก็สามารถพิจารณาได้ว่าผู้พูดต้องการใช้ประโยคเงื่อนไขเพื่อถามเพราะผู้พูดต้องการคำตอบ ผู้พูดอยากรู้ความรู้สึกของผู้ฟังว่าจะคิดอย่างไร แม้จะพิจารณาได้เช่นนี้แต่ถ้าลองวิเคราะห์ให้ลึกลงไป อาจพบว่าแท้จริงของผู้พูดอาจไม่ได้ต้องการพูดเพียงแค่อถามแต่อาจต้องการพูดเพื่ออยู่ผู้ฟังให้คิดตัดสินใจทำบางสิ่งบางอย่างก็ได้ ที่เป็นเช่นนั้นอาจพิจารณาได้จากบริบท จะเห็นได้ว่าเข็มเพชรก็รู้ว่าป्लीกับวีณาไม่ถูกกัน แต่เข็มเพชรก็ยังจะเอาวีณามาทำงานกับป्ली เมื่อป्लीปฏิเสธและต่อว่าเข็มเพชร ๆ จึงบอกว่าจะเอามาแทนชั่วคราว แต่จากบริบทกลับบรรยายว่า “นายจ้งชยักไว้เพียงนั้น” การชยักไว้อาจหมายถึงนายจ้งยังมีความคิดบางอย่างแต่ยังไม่ได้พูดออกมา นอกจากนี้เมื่อเข็มเพชรได้ฟังความคิดของป्लीที่เห็นด้วยถ้าจะเอาประเวศมาแทน แต่ขอให้ไม่ใช่วีณา จากบริบทก็บอกให้รู้ว่า “เข็มเพชรยิ้ม ๆ...ยิ้มอย่างสาสม” และเมื่อเข็มเพชรถามป्लीว่าถ้าวีณาแย่งสามีได้ วีณาจะว่ายังไง บริบทที่บรรยายไว้ว่า “นายจ้งถามต่อแม้ความสาแก่ใจจะเด่นอยู่จนเจ้าตัวกรีน” ก็ทำให้รู้ว่าเข็มเพชรไม่ได้ถามเพราะต้องการอยากรู้คำตอบตามปกติแต่มีความรู้สึกอื่นๆ อยู่ด้วยคือความรู้สึกสาแก่ใจ

ด้วยลักษณะของเข็มเพชรที่บรรยายในบริบททำให้คิดได้ว่าการสนทนาครั้งนี้ไม่ใช่การสนทนาธรรมดาๆ แต่มีบางสิ่งแอบแฝงอยู่ สังเกตได้ว่าคนเรานั้นบางครั้งนอกจากจะพูดโดยใช้รูปภาษาที่ไม่ตรงกับเจตนาแล้ว คำพูดก็อาจไม่ตรงกับใจก็ได้ คือ พูดอย่างแต่ใจคิดอีกอย่าง ซึ่งก็มีให้เห็นอยู่ในสังคมเช่นกัน ดังนั้น ในกรณีนี้แม้เข็มเพชรจะพูดกับป्लीแต่ในใจก็ไม่ได้เห็นใจป्लीอย่างคำพูด สังเกตได้จากคำบรรยายอย่างเช่น “ยิ้มอย่างสาสม” หรือ “ความลักษณะการสาแก่ใจจะเด่นอยู่จนเจ้าตัวกรีน” แต่คำว่า “ยิ้มอย่างสาสม” ก็ยังต้องมาตีความหมายอีกว่า สาสมใคร สาสมป्लीที่เห็นป्लीมีความทุกข์ หรือสาสมที่เห็นป्लीมีความขัดแย้งกับวีณา ไม่ต้องการให้วีณามา สำหรับในสถานการณ์นี้สาสมคือสาสมที่ป्लीไม่ไว้ใจวีณาอีกต่อไปเพราะจากเนื้อเรื่องนั้น เข็มเพชรชอบป्ली ช่วยเหลือป्ली ทำงานร่วมกันมาถึง ๑๒ ปี แต่เข็มเพชรก็ยังตั้งใจแนะนำให้ป्लीรู้จักกับราเชนจนทั้งคู่แต่งงานกัน เข็มเพชรก็ไม่ได้ห้ามปรามทั้งๆ ที่เข็มเพชรก็รู้ว่าราเชนเลว แต่ที่ทำเช่นนั้นเพราะเข็มเพชรเกลียดพี่ชาย เมื่อรู้ว่าพี่ชายชอบป्ली จึงพยายามทำให้พี่ชายผิดหวังเมื่อเป็นไปตามที่ต้องการแล้ว เธอก็พยายามจะทำให้ป्लीกับราเชนหย่ากัน เพื่อให้ราเชนคนที่เธอเกลียด “ไม่มีความสุข” เมื่อพิจารณาจากเนื้อเรื่องหรือพื้นฐานความเป็นมาของผู้พูด อาจทำให้บอกได้ลึกลงไปว่า แท้ที่จริงแล้วประโยคที่ ๑๐๔ และ ๑๐๕ ความต้องการที่แท้จริงนั้น เข็มเพชรอาจไม่ได้มีเจตนาเพียงแค่อต้องการถามแต่น่าจะต้องการพูดเพื่ออยู่ผู้ฟัง โดยใช้การถาม คือพยายามพูดในจุดซ้ำๆ ย้ำเรื่องเรื่องที่รู้ๆ แหงใจคำผู้ฟัง เหมือนเป็นการกระตุ้นหรือผลักดันให้ผู้ฟังตัดสินใจทำบางสิ่งบางอย่างลงไป โดยใช้การถามตอกย้ำและชี้แนะให้ผู้พูดตัดสินใจทำบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งถ้าการตัดสินใจของป्लीคือหย่ากับราเชนก็จะสมใจของเข็มเพชร เข็มเพชรจึงต้องพยายามให้ป्लीไม่คิดจะทนอยู่แบบนั้นต่อไป แต่อย่างไรก็ตามถ้าประโยค

เงื่อนไข่นี้ ผู้พูดมีเจตนาเพียงแค่ว่าถาม ก็จะเป็นการถามเพื่อหยั่งเชิงเพื่อต้องการรู้ความคิดเห็นของป्ली ตน จะได้วางแผนต่อไปได้ถูกต้อง

จะเห็นว่าการบรรยายจากบริบทก็ทำให้เรามีมุมมองในการตัดสินเจตนาได้กว้างขึ้น นอกจากนี้บริบทยังรวมถึงความรู้ความเข้าใจถึงพื้นฐานความเป็นมาเป็นไปของเหตุการณ์นั้นๆ และรวมถึงความรู้ความเข้าใจอุปนิสัย พื้นเพ สังคม วิถีชีวิตของผู้พูดผู้ฟังอีกด้วย เพราะสิ่งเหล่านี้ก็มีส่วนสำคัญที่จะช่วยตัดสินเจตนาของผู้พูดได้ ดังเช่นตัวอย่างบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๑๐๖ บทสนทนายระหว่างเพี้ยนกับดาวเรือง เพี้ยนเป็นลูกสมุนของดาวเรือง ปลัดจินตวัฒน์เป็นปลัดในอำเภอที่ดาวเรืองอยู่ ปลัดจินตวัฒน์มาขอแต่งงานกับดาวเรือง ดาวเรืองไม่ยอมแต่ง จึงนั่งก่อกวนใจอยู่

“โอ๊ยเอ๊ย !” เจ้าเพี้ยนปลง “นึกว่ากลัวอะไร กลัวท้อง”

เจ้าเรื่องยิ้มเขินเป็นครั้งแรก “เออซิวะ ผู้ชายไม่ท้องนี้หว่า เวลาออกลูกที่ร้องกันออกกลั่นๆ”

“เขาคงร้องเล่นสนุกๆ ยังงั้นละน่าพี่เรื่อง” เจ้าสมุนปลอบจิต “ไม่ยั้งงั้น เขาจะร้องกันทุกปีระอะ”

“ไม่เอา อายเขา”

“ถ้าอายเวลาออกลูก พี่เรื่องก็เอาปีบครอบหัวไว้ซิ หรือเอาหัวใส่ลงไปนตุ่มก็ได้...”

“ไม่เอา” เจ้าเรื่องยืนกระต่ายขาเดียว

“วันแต่งงานต้องนุ่งกระโปรงด้วย”

เจ้าเรื่องบรรยายถึงสิ่งที่เห็นว่าเป็นทุกข์หนักทั้งสิ้น

“อ้าว พี่เรื่องเกาะนุ่งกางเกงขาก๊วยไว้ในกระโปรงซิ ใครจะเห็น ?”

เจ้าเพี้ยนช่วยแก้ปัญหาเป็นเปลาะๆ ไป แต่ลูกพี่ก็ยังไม่ปลงใจนั่นเอง

(ดาวเรือง หน้า ๕๘๙)

ผู้พูดคือดาวเรืองพูดกับเพี้ยนจะเห็นว่าสิ่งที่เพี้ยนพูดเป็นการแนะนำ เพราะเพี้ยนคิดว่ามันเป็นประโยชน์ต่อดาวเรือง เป็นทางออกของดาวเรือง ถ้าคำพูดนี้พูดในสถานการณ์ทั่วไปก็อาจจะคิดว่าไม่ใช่การแนะนำเพราะสิ่งที่แนะนำเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ และในบางสถานการณ์ก็เป็นอาจมองว่าเป็นการประชดเพราะพูดในสิ่งที่เกินจริง เป็นไปไม่ได้ แต่ในสถานการณ์นี้ ผู้พูดพูดเพื่อแนะนำจริงๆ จะเห็นได้ว่าในสถานการณ์ดาวเรืองกำลังไม่สบายใจเรื่องการแต่งงาน สิ่งที่เพี้ยนทำก็เพื่อแนะนำสิ่งที่ตนคิดว่าจะเป็นทางออกสำหรับดาวเรืองได้ สังเกตได้ว่าลักษณะการพูดของเพี้ยนในบทสนทนาต่อๆ ไป เพี้ยนก็ยังพูดว่าให้นุ่งกางเกงขาก๊วยไว้ในกระโปรง ซึ่งก็เป็นการแนะนำอีกอย่างหนึ่ง แม้ว่าสิ่งที่แนะนำจะใช้ไม่ได้ แต่ผู้พูดก็พูดเพื่อหาทางออกให้ผู้ฟัง จากบริบทจะแสดงให้เห็นท่าทีของผู้ฟังที่ฟังสิ่งที่เพี้ยนพูดเหมือนเรื่องจริงจึงจึงตอบปฏิเสธอย่างหนักแน่นแบบยืนกระต่ายขาเดียวแสดงให้เห็นว่าผู้ฟังก็รู้ว่าผู้พูดต้องการแนะนำ มิเช่นนั้น

ก็ไม่จำเป็นต้องตอบก็ได้ เพราะถ้าผู้ฟังคิดว่าเป็นการประชดก็ไม่ควรตอบเช่นนี้ ถ้าเป็นการพูดเล่นหรือหยอกล้อ ก็น่าจะมีการบรรยายว่าผู้พูดพูดขำๆ หรือมีลักษณะที่แสดงให้เห็นว่าไม่จริงจัง แต่สถานการณ์นี้ค่อนข้างจริงจังเพราะผู้ฟังกำลังกลุ่มใจ นอกจากนี้ถ้าพิจารณาจากการพูดคุยที่ผ่านมาในเรื่อง ลักษณะการพูดของดาวเรื่องกับเพี้ยน หรือกับคนอื่นในเรื่องดาวเรื่องก็จะเป็นลักษณะเช่นนี้ เช่นในตัวอย่างต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๑๐๗ ในบทสนทนาดาวเรื่องยังลังเลเรื่องแต่งงาน เพราะกลัวมีลูก คุณจันทราแม่ของปลัดจินตวัฒน์ ปลัดหนุ่มผู้ที่จะมาสู่ขอดาวเรื่องจึงพูดกับดาวเรื่องว่าถ้าดาวเรื่องยังไม่อยากแต่งงาน เธอก็จะยังไม่ไปขอดาวเรื่องก็ได้ ดาวเรื่องยิ้มกว้าง แต่ปลัดจินตวัฒน์บ่น วรรณคนในหมู่บ้านที่ชอบดาวเรื่องกับเพี้ยนลูกสมุนของดาวเรื่องก็ฟังอยู่

“แล้วกันแม่!”

“นำตาจัน ถ้าผู้หญิงเขาไม่พร้อม เราจะแต่งกับเขาได้อย่างไร?”

เจ้าวรรณเองก็น้ำขึ้น “แหม...ท่านพูดดี”

“นั่นซิ” เจ้าเพี้ยนเสริม

“ถ้าพี่เรื่องเขากลัวจะมีลูก ก็รีบพี่วรรณไว้เป็นลูกเสียเลยก็สิ้นเรื่อง”

“ข้าก็นับถือมันนะ” เจ้าวรรณยอมรับ

“เอ๊ะ แล้วพี่วรรณจะเอาคนที่นับถือมาเป็นเมียได้อย่างไร?”

เจ้าเพี้ยนสงสัย “เราต้องนับถือให้ตลอดไปถึงจะถูก”

“เขาเรียกเมียที่นับถือไว้ย”

“อ้าว แล้วพ่อคนนี้จะนั่งอุ้มไก่อ้อยู่ยงั้นหรือจะ?”

คุณจันทรา หันมาถาม เจ้าวรรณจึงขยับไหล่

“ไอ้เพี้ยน เอ็งอุ้มไก่อกลับไปบ้านให้ข้าที ข้าจะคอยฟังผล”

อะไรที่เป็นความหวัง เจ้าวรรณยอมหวังอยู่เรื่อยไป

“พี่วรรณไปทำหมันเสียซิ” เจ้าเพี้ยนแนะนำ

“พี่เรื่องเขาจะรู้ว่า ถ้าเขาอยู่กับพี่วรรณจะไม่ต้องปองกลาง เท่านั้นพี่วรรณเกาะมีหวังมากฝ่าปลัด ของกลัวๆ!”

(ดาวเรื่อง หน้า ๖๒๒ - ๖๒๓)

จะเห็นว่าผู้พูดคือเพี้ยน ในบริบทนี้เพี้ยนก็พูดเพื่อแนะนำปลัดจินตวัฒน์เพราะรู้ว่าปัญหาที่ดาวเรื่องไม่ยอมแต่งงานเพราะกลัวมีลูก และสิ่งที่เพี้ยนพูดก็ตั้งใจพูดเพื่อต้องการให้ผู้ฟังทำเพราะใน

ความคิดของเพี้ยนคิดว่าสิ่งที่ตนเองพูด เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง เพราะช่วยแก้ปัญหาให้ผู้ฟังได้ แม้มันจะเป็นคำแนะนำไปไม่ได้ก็ตาม และถ้าใช้คำพูดเช่นนี้ในสถานการณ์อื่นก็อาจตีความได้ว่าเป็นผู้พูดมีเจตนาประชดเพราะพูดในสิ่งที่ไปไม่ได้ แต่เพี้ยนไม่ได้มีเจตนาประชด พิจารณาได้จากกฎบอกปัจจัยพื้นฐานที่เพี้ยนไม่ได้รู้สึกไม่พอใจอะไรผู้ฟัง จึงไม่ใช่การประชด นอกจากนี้ยังสังเกตได้จากบริบทว่าวรรณคนที่ฟังอยู่คนหนึ่ง ฟังแล้วก็ยังเอออไปด้วย นอกจากนี้ถ้าสังเกตลักษณะการพูดของเพี้ยนจากบริบท จะเห็นว่าในคำพูดในตอนท้ายๆ เพี้ยนยังแนะนำให้วรรณไปทำหมั้น แม้จะเห็นได้ว่าสิ่งที่เพี้ยนพูดนั้นดูเลื่อนลอยแต่เพี้ยนพูดด้วยความหวังดีจริงๆ ลักษณะการพูดเช่นนี้เป็นการพูดโดยปกติในสังคมของเพี้ยน วรรณ และดาวเรือง ทำให้คำพูดที่อาจดูไม่มีแก่นสาร ในสถานการณ์หรือสังคมหรือวิถีชีวิตแบบอื่น แต่ในวิถีชีวิตของเพี้ยน วรรณ ดาวเรือง ฯลฯ กลับเป็นคำพูดที่จริงจัง คือคิดยังไงพูดอย่างนั้น เป็นคำพูดที่ตั้งใจพูดจริงๆ ไม่ใช่พูดไปแบบไร้สาระเสียทั้งหมด ในทางกลับกันถ้าคำพูดเหล่านี้ไปอยู่เป็นคำพูดของเข็มเพชรในเรื่องเนื้อใน คำพูดเหล่านี้อาจใช้ประชด เพราะอุปนิสัยของผู้พูดต่างกัน เข็มเพชรจะลึกลับ มีความคิดที่ซับซ้อน มีความชิงชัง มีความสามารถ ทะเยอทะยาน และต้องการเป็นที่หนึ่งเสมอ ซึ่งต่างจากอุปนิสัยของดาวเรือง เพราะดาวเรืองเป็นเด็กสาวแก่นๆ ตรงไปตรงมา ฉลาด ใจนักเลง และชอบพูดจาจนๆ ดังนั้นคำพูดแบบเดียวกันของดาวเรืองกับเข็มเพชรในสถานการณ์เดียวกันก็อาจจะมีเจตนาในการพูดต่างกันไปได้ หรือในสถานการณ์เดียวกัน แต่ด้วยอุปนิสัยที่ต่างกันของคนทั้งคู่ ก็ความเป็นไปได้สูงที่ดาวเรืองกับเข็มเพชรน่าจะใช้คำพูดที่ต่างกัน หรืออาจใช้วิธีการพูดที่ต่างกันไปอย่างสิ้นเชิงก็เป็นไปได้

ดังนั้นในการศึกษาเจตนาที่บริบทเป็นสิ่งสำคัญ และบริบทก็มีความหมายที่ครอบคลุมกว้างขวางไม่ใช่เพียงข้อความแวดล้อมของประโยคเงื่อนไขแต่หมายรวมถึงทุกๆ อย่างที่เกี่ยวข้องกับบทสนทนาในขณะนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ขณะนั้น สถานภาพ ความสัมพันธ์ ความสนิทสนม สังคมของผู้พูดผู้ฟัง รวมทั้งถ้าทราบภูมิหลัง อุปนิสัยของผู้พูด ฯลฯ ก็จะช่วยให้เราพิจารณาเจตนาของผู้พูดได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้ทำเรื่องย่อของนวนิยายทั้ง ๕ เรื่อง ไว้ในภาคผนวก เพื่อให้เห็นภูมิหลัง ความเป็นมาเป็นไป อุปนิสัย ความสัมพันธ์ ฯลฯ ของตัวละครแต่ละตัว เพื่อให้เข้าใจบทสนทนาต่างๆ ที่ผู้วิจัยยกมาเป็นตัวอย่างได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

สำหรับเกณฑ์ที่ใช้จำแนกประโยคเงื่อนไขทั้ง ๒๓ เจตนาที่ผู้วิจัยได้สรุปรวมรวมรอบเป็นตาราง เพื่อให้เห็นภาพรวมของการใช้ประโยคเงื่อนไขแสดงเจตนาทั้งหมด รวมทั้งได้เห็นความเหมือนและความแตกต่างในการใช้แสดงเจตนาแต่ละเจตนาด้วย ดังจะเสนอต่อไปนี้

ตารางที่ ๕ สรุปเกณฑ์จำแนกการใช้ประโยคเงื่อนไขแสดงเจตนา ทั้ง ๒๓ เจตนา

เจตนา	เกณฑ์จำแนกการใช้ประโยคเงื่อนไขแสดงเจตนาทั้ง ๒๓ เจตนา				รูปภาษาที่พบ	หมายเหตุ
	กฎบอกเนื้อความ	กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน	กฎบอกความจริงใจ	กฎบอกสาระสำคัญ		
บอกเล่า	เนื้อความใดๆ ก็ได้	<p>๑. ผู้พูดมีข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นจริงของความนำเสนอ ข้อมูลนั้นอาจเป็น เหตุการณ์ ความตั้งใจ ความประสงค์หรือ ประสงค์การณ์ ที่ผู้พูดได้ประสบ หรือได้ทราบมาก็ได้</p> <p>๒. ยังไม่แน่ชัดว่าผู้ฟังจะทราบเรื่องที่ผู้พูดจะพูดหรือไม่ แต่ผู้พูดมักเชื่อว่าผู้ฟังยังไม่ทราบเรื่องที่ผู้พูดจะพูดมาก่อน</p>	<p>๑. ผู้พูดได้ประสบหรือทราบเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งอาจเป็นเหตุการณ์ ความตั้งใจ ความประสงค์ ประสงค์การณ์ ฯลฯ แล้ว ต้องการ บอกเล่าให้ผู้ฟังทราบ</p> <p>๒. ผู้พูดเชื่อเรื่องของตัวเองพูด</p>	ผู้พูดมีความพยายามที่จะบอกให้ผู้ฟังรู้ในเรื่องที่ผู้พูดทราบ	<p>คำ อาจจะมีคำว่า "นะ" "ละ" อยู่ในประโยค</p> <p>กลุ่มคำ อาจจะมีกลุ่มคำว่า "เห็นจะ" อยู่ในประโยค</p>	

เจตนา	กฎบอกเนื้อความ	กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน	กฎบอกความจริงใจ	กฎบอกสาระสำคัญ	รูปภาพที่พบ	หมายเหตุ
คาด คะเน	เนื้อความใดๆ ก็ได้ ที่ผู้พูดคาดว่า จะเกิดขึ้นในอนาคต	๑. ผู้พูดมีข้อมูลในสิ่งที่ จะพูดอยู่ในกรณีที่ผู้พูดมี ข้อมูลอยู่บ้าง ผู้พูดจะพูด ในสิ่งที่ผู้พูดคิดว่าน่าจะ เกิดขึ้น หรือน่าจะเป็นไปได้ เพราะผู้พูดยังไม่มั่นใจว่า สิ่งนั้นๆ จะเกิดขึ้นจริงหรือ ถูกต้องตามที่ผู้พูดพูดหรือไม่ ในกรณีที่ผู้พูดมีข้อมูล เกี่ยวกับเรื่องที่จะพูดอยู่ มาก ผู้พูดจะมีความมั่นใจ มากขึ้น และสิ่งที่ผู้พูดพูด ก็จะเป็นสิ่งที่ผู้พูดเชื่อว่า จะเกิดขึ้นเนื่องจากผู้พูด อาจเคยประสบพบเห็นมา หรือตรงกับความเชื่อเดิม ของผู้พูดก็ได้ ๒. ยังไม่แน่ชัดว่าสิ่งที่ ผู้พูดพูดจะเกิดขึ้นจริง หรือไม่	ผู้พูดต้องการบอกให้ ผู้ฟังรู้ถึงสิ่งที่ผู้พูดคิด หรือเชื่อว่าน่าเกิดขึ้น	ผู้พูดมีความพยายาม จะบอกข้อมูลให้ผู้ฟังรู้ แต่ผู้พูดเองก็ยังไม่ มั่นใจเต็มที่ว่าสิ่งนั้นจะ เป็นไปตามที่ผู้พูดคิด หรือไม่	คำ มักจะมีคำว่า "คง" "อาจ" "มัน" "กระมัง" "แน่" อยู่ในประโยค กลุ่มคำ มักจะมีคำว่า "อาจจะ" "คงจะ" "น่าจะ" "มีหวัง" "สงสัยว่า" "แน่ๆ" อยู่ในประโยค	

เจตนา	กฎบอกเนื้อความ	กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน	กฎบอกความจริงใจ	กฎบอกสาระสำคัญ	รูปภาพที่พบ	หมายเหตุ
อธิบาย	เนื้อความใดๆ ก็ได้	<p>๑. ผู้พูดมีความรู้หรือความเข้าใจในเรื่องที่จะพูด</p> <p>๒. ผู้ฟังแสดงให้ผู้พูดเห็นว่าผู้ฟังไม่เข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งอาจเป็นเรื่องที่ผู้พูดพูด เรื่องที่ผู้พูดกระทำ หรืออาจเป็นเรื่องต่างๆ ไปเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็ได้</p>	<p>๑. ผู้พูดต้องการบอกให้ผู้ฟังเข้าใจความจริงของเหตุการณ์ต่างๆ หรือเข้าใจความคิด การกระทำของผู้พูด ผู้พูดจึงชี้แจง ขยายความ ให้เหตุผลหรือใช้หลักวิชาการบอกให้ผู้ฟังเข้าใจเรื่องและผู้ฟังสงสัยและอยากรู้</p> <p>๒. ผู้พูดเชื่อเรื่องที่ตัวเองพูด</p>	ผู้พูดมีความพยายามที่จะชี้แจงหรือไขความให้ผู้ฟังเข้าใจในเรื่องที่ผู้ฟังสงสัยและอยากรู้	คำ มักจะมีคำว่า "คือ" อยู่ต้นประโยค และมีคำว่า "นะ" อยู่ท้ายประโยค	
อวด	เนื้อความใดๆ ที่มีลักษณะยกย่องตนเองหรือยกย่องผู้ที่ผู้พูดสนับสนุน	<p>๑. ผู้พูดมีข้อมูลหรือประสบการณ์บางอย่างที่รู้สึกว่าจะเหนือกว่าผู้อื่นและผู้พูดก็มักเชื่อว่าตนเองหรือคนที่ตนเองสนับสนุนมีความสามารถ ซึ่งมักรู้สึกว่าจะเหนือกว่าผู้อื่น</p> <p>๒. ผู้พูดมักมีความภูมิใจในตนเองหรือคนที่ตนเองสนับสนุน</p>	ผู้พูดต้องการชี้ให้ผู้ฟังเห็นจุดเด่น หรือ ความสามารถของตนเองหรือคนที่ตนสนับสนุนโดยพยายามกล่าวถึงความสามารถของตนเองให้ผู้ฟังรับรู้	ผู้พูดมีความพยายามที่จะบอกให้ผู้ฟังรู้ว่าตนเองหรือผู้ที่ตนเองสนับสนุนมีคุณสมบัติบางอย่างที่เหนือกว่าคนอื่นและยังอาจต้องการได้รับความยกย่องชื่นชม นับหน้าถือตาจากผู้ฟังอีกด้วย	คำ อาจจะมีคำพูดที่มีความหมายในทางบวก เช่น "แม่" "เน" เป็นต้น อยู่ในประโยค	

เจตนา	กฎบอกเนื้อความ	กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน	กฎบอกความจริงใจ	กฎบอกสาระสำคัญ	รูปภาพที่พบ	หมายเหตุ
ชม	เนื้อความใดๆ ที่เป็น การกระทำในอดีต ของผู้ฟัง	๑. ผู้พูดได้รับทราบหรือเห็นการ กระทำของผู้ฟัง ๒. ผู้พูดเชื่อว่าการกระทำของผู้ฟัง เป็นสิ่งที่ดี สิ่งที่เหมาะสมควรกระทำ และรู้สึกชื่นชมในการกระทำนั้น	ผู้พูดต้องการบอกให้ผู้ฟังรู้ว่า ผู้พูดรู้สึกชื่นชมหรือพอใจใน การกระทำของผู้ฟัง	ผู้พูดมีความพยายามที่ จะแสดงให้ผู้ฟังรู้ว่า ผู้พูดรู้สึกชื่นชม พอใจ ต่อการกระทำของผู้ฟัง และต้องการให้ผู้ฟังรู้ว่า การกระทำเช่นนั้นเป็น สิ่งที่ดี เป็นสิ่งที่สมควร ทำต่อไป	คำ มักจะมีคำพูดที่มีความ หมายในทางบวก เช่น “น่ารัก” อยู่ในประโยค	
ตำหนิ	เนื้อความใดๆ ที่เป็น การกระทำในอดีต ของผู้ฟัง	๑. ผู้พูดได้รับทราบหรือเห็นการ กระทำของผู้ฟัง ๒. ผู้พูดเชื่อว่าสิ่งที่ผู้ฟังกระทำเป็น สิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม และ เป็นการกระทำที่ทำให้เกิดความ เสียหาย และความเดือดร้อน ๓. ผู้พูดไม่พอใจการกระทำของ ผู้ฟังและมุ่งจะตำหนิการกระทำ ของผู้ฟัง	ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังรู้ว่า สิ่ง ที่ผู้ฟังทำลงไปเป็นสิ่งที่ไม่ดี เป็น สิ่งที่ไม่สมควร ไม่เหมาะสม และมักเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้พูดไม่ พอใจหรือเป็นสิ่งที่ผู้พูดคิดว่า ไม่สมควรกระทำ	ผู้พูดมีความพยายามที่ จะแสดงให้ผู้ฟังรู้ว่า ผู้พูดไม่พอใจในสิ่งที่ ผู้ฟังกระทำ และมัก อยากให้ผู้ฟัง เปลี่ยนแปลงการกระทำ นั้นด้วย	คำ มักจะมีคำที่ให้ความหมาย ทางลบต่อผู้ฟังประกอบอยู่ด้วยเช่น คำว่า “โง่” กลุ่มคำ มักจะมีกลุ่มคำหรือ สำนวนที่ให้ความหมายทางลบต่อ ผู้ฟังประกอบอยู่ด้วย เช่น กลุ่มคำ ว่า “คนเห็นแก่ตัว” “อกไหม้ได้ขม” ประโยค มักจะเป็นประโยคที่แสดง ความรู้สึกทางลบต่อผู้ฟัง เช่น “แม่ไม่เคยอบรมสั่งสอน”	หมายเหตุ การตำหนิ จะรวมถึง การว่ากล่าว ตำ ตี ติเตียน ด้วย

เจตนา	กฎบอกเนื้อความ	กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน	กฎบอกความจริงใจ	กฎบอกสาระสำคัญ	รูปภาพที่พบ	หมายเหตุ
		๔. ขณะที่พูดต้องมีทั้งคนที่ดำเนิน (ผู้พูด) และคนที่ถูกดำเนิน (ผู้ฟัง) ด้วย			" ถ้าคิดเสียมากๆ ยิ่งงัดก่อนหน้าที่ทำอะไรลงไป มันก็ไม่ยุ่งยั้งหรอก"	
บ่น	เนื้อความใดๆ ก็ได้ที่เป็นการกระทำในอดีตของใครคนใดคนหนึ่งหรือการเกิดขึ้นของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง	๑. ผู้พูดได้รับทราบข้อมูลหรือประสบเหตุการณ์บางสิ่งบางอย่างที่ทำให้ผู้พูดไม่พอใจ หรือเป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ของผู้พูด ๒. ยังไม่แน่ชัดว่าผู้ฟังจะทราบข้อมูลนั้นๆ แล้วหรือไม่ หรือในบางสถานการณ์ผู้พูดอาจบ่นโดยไม่มีผู้ฟังก็ได้	๑. ผู้พูดรู้สึกไม่พอใจกับสิ่งที่ได้ประสบจึงต้องการระบายออก โดยมากมักจะเป็นการพูดซ้ำๆ ซากๆ ในเรื่องหรือสิ่งเดิมๆ ที่ผู้พูดไม่พอใจ ๒. ผู้พูดไม่ได้มุ่งเน้นให้ผู้ฟังตอบสนอง ผู้พูดเพียงแต่ต้องการได้ระบายความไม่พอใจนั้นๆ ออกมา	ผู้พูดมีความพยายามที่จะแสดงความรู้สึกโดยการพูดระบายความไม่พอใจต่อบางสิ่งบางอย่างที่ได้ประสบหรือได้ทราบมา	คำ มักจะมีคำแสดงความรู้สึกต่างๆ เช่น คำอุทานว่า " แหม" อยู่ต้นประโยค	

เจตนา	กฎบอกเนื้อความ	กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน	กฎบอกความจริงใจ	กฎบอกสาระสำคัญ	รูปภาพที่พบ	หมายเหตุ
ขอโทษ	เนื้อความใดๆ เป็นการกระทำในอดีตของผู้พูด	<ol style="list-style-type: none"> ผู้พูดเชื่อว่าสิ่งที่ตนกระทำต่อผู้ฟังในอดีต เป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ไม่สมควร เพราะผลของการกระทำนั้นๆ ทำให้ผู้ฟังไม่พอใจ ทำให้ผู้ฟังเสียหาย ผู้พูดต้องการแสดงความรับผิดชอบต่อความผิดที่ตนได้กระทำ 	ผู้พูดต้องการแสดงให้เห็นว่าผู้พูดรู้สึกผิดในสิ่งที่ตนเองกระทำและอยากจะแสดงความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้กระทำไป	ผู้พูดมีความพยายามที่จะแสดงให้เห็นว่าตนเองรู้สึกผิดและต้องการให้ผู้ฟังยกโทษให้	คำ มักจะมีคำว่า "ขอโทษ" อยู่ในประโยค	
แย้ง	เนื้อความใดๆ ก็ได้	<ol style="list-style-type: none"> ผู้พูดไม่เห็นด้วย มีความคิดไม่ตรงกันหรือคิดขัดแย้งกับคำพูดของผู้ฟัง ผู้พูดมักเชื่อว่าสิ่งที่ตนคิดเป็นสิ่งที่ถูกต้องกว่าหรือดีกว่าสิ่งที่ผู้ฟังพูดมา ยังไม่มีข้อสรุปแน่ชัดว่าสิ่งที่ผู้ฟังพูดนั้นถูกต้องแน่นอนแล้ว 	ผู้พูดต้องการแย้งหรือแสดงให้เห็นว่าตนเห็นไม่ตรงกันกับคำพูดของผู้ฟัง	ผู้พูดมีความพยายามที่จะโต้แย้งคำพูดหรือหรือความคิดเห็นของผู้ฟังและบางครั้งมีความพยายามที่จะให้ผู้ฟังเห็นตาม คิดตาม หรือทำตามความคิดของผู้พูด	คำ มักมีคำว่า "ทำไม" "ต่างหาก" "ละ" อยู่ในประโยค	

เจตนา	กฎบอกเนื้อความ	กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน	กฎบอกความจริงใจ	กฎบอกสาระสำคัญ	รูปภาพที่พบ	หมายเหตุ
หยอกล้อ	เนื้อความใดๆก็ได้	ผู้พูดมีข้อมูลของผู้ฟังมากพอสมควร	ผู้พูดต้องการหยอกเย้าผู้ฟังเล่น โดยมักนำเรื่องของผู้ฟังมาพูดเย้าเล่น	ผู้พูดอยากเล่น อยากแหย่ผู้ฟัง ผู้พูดจึงพูดล้อเล่นแบบไม่จริงจังกับผู้ฟัง อาจเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน หรืออาจเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดก็ได้	จากข้อมูลพอสังเกตได้ว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาหยอกล้อนี้ มักจะมีลักษณะการพูดแบบเป็นการพูดเล่น ไม่จริงจัง หรือมักเป็นการพูดเย้าแหย่ผู้ฟัง	ข้อสังเกต ประโยคเงื่อนไขที่ผู้พูดพูดเพื่อแสดงเจตนาหยอกล้อนี้ มักจะพบในบริบทที่ผู้พูดและผู้ฟังมีความสนิทสนมกันมากจนรู้จักนิสัยใจคอกันเป็นอย่างดีและผู้พูดก็มักจะหยอกล้อ

เจตนา	กฎบอกเนื้อความ	กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน	กฎบอกความจริงใจ	กฎบอกสาระสำคัญ	รูปภาพที่พบ	หมายเหตุ
						<p>โดยการนำ เรื่องของผู้ ฟังมาพูด เข้าเล่น เมื่อผู้ฟัง ได้ฟังแล้ว สภาวะ จิตใจของ ผู้ฟังมักจะ เปลี่ยนไป เช่น อาจ จะเขินอาย หมั่นไส้ โกรธ ฯลฯ ผู้พูดก็ได้</p>

เจตนา	กฎบอกเนื้อความ	กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน	กฎบอกความจริงใจ	กฎบอกสาระสำคัญ	รูปภาพที่พบ	หมายเหตุ
ประชด	เนื้อความใดๆ ก็ได้	ผู้พูดกับผู้ฟังมีประสบการณ์บางอย่างหรือข้อมูลบางอย่างที่ตรงกัน จึงสามารถสื่อความหมายกันได้	ผู้พูดพูดในสิ่งที่ตรงกันข้ามกับความ เป็นจริงหรือตรงกันข้ามกับสิ่งที่ผู้พูดคิด บางครั้งอาจพูดให้เกินจริง หรือพูดในสิ่งที่ เป็นไปไม่ได้	ผู้พูดมีความพยายาม จะแสดงความรู้สึกไม่พอใจของตนออกมาให้ผู้ฟังรับรู้ โดยการ ใช้คำพูดที่มีลักษณะ กระแทกกระแตกแตกดันผู้ฟัง อาจเพื่อต้องการ ให้ผู้ฟังเจ็บใจ หรืออาจ เพื่อทำให้ตัวผู้พูดเอง รู้สึกสะใจที่ได้ ตอบสนองการกระทำ ของผู้ฟังได้อย่างเต็มที่	จากข้อมูลพบว่าประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาประชดจะมีสำนวน ที่สังเกตได้ที่ใช้แสดงเจตนา ประชดปรากฏอยู่ในประโยค เช่น สำนวนว่า "ไม้ป่าเดียวกัน" เป็นต้น	
เยาะเย้ย	เนื้อความใดๆ ก็ได้	๑. ผู้พูดทราบข้อมูลของผู้ฟังหรือ ทราบสถานการณ์ขณะที่ผู้พูดพูด กับผู้ฟังดี ๒. ผู้พูดทราบว่าผู้ฟังมีจุดด้อยหรือ ข้อผิดพลาดบางอย่าง	ผู้พูดต้องการพูดเยาะให้ผู้ฟัง รู้สึกเจ็บใจ โดยมักจะพูด ตอกย้ำในจุดที่ผู้พูดรู้ว่าเป็น จุดด้อยของผู้ฟัง	ผู้พูดมีความพยายามที่จะ ทำให้ผู้ฟังเจ็บใจ และอาจมีความ พยายามแสดงให้ผู้ฟัง เห็นว่าผู้พูดอยู่ใน สถานการณ์ที่เหนือกว่า	จากข้อมูลพบพอจะสังเกตได้ว่า ประโยคเงื่อนไขที่แสดงเจตนา เยาะเย้ยนี้ มักจะมีลักษณะการพูด แบบเน้นบางคำเพื่อใช้ตอกย้ำใน จุดที่ผู้พูดรู้ว่าเป็นจุดด้อยของผู้ฟัง	

เจตนา	กฎบอกเนื้อความ	กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน	กฎบอกความจริงใจ	กฎบอกสาระสำคัญ	รูปภาพที่พบ	หมายเหตุ
สาบาน	เนื้อความใดๆ ก็ได้ที่มี การบ่งถึงผลร้ายต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับตัวผู้พูดเองถ้าผู้พูดไม่ทำตามที่ได้พูดไว้	<p>๑. ผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังต้องการให้ผู้พูดทำตามสิ่งที่ผู้พูดพูดไว้</p> <p>๒. สิ่งที่ผู้พูดพูดนั้นมักเป็นสิ่งที่ผู้ฟังต้องการ หรือเอื้อประโยชน์ต่อผู้ฟัง</p> <p>๓. การกระทำของผู้พูดไม่ใช่ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นปกติอยู่แล้ว</p>	<p>๑. ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังเชื่อคำพูดของผู้พูด ผู้พูดจึงพยายามพูดให้หนักแน่น โดยยอมยกเอาสิ่งที่ทุกคนเห็นว่าน่ากลัวหรือเป็นอันตรายเป็นผลเสียต่อตัวผู้พูดเองมาเป็นเงื่อนไขให้เกิด แก่ตัวผู้พูด ถ้าผู้พูดไม่ทำตามสิ่งที่ผู้พูดพูดไว้กับผู้ฟัง</p> <p>๒. ยังไม่แน่ว่าผู้พูดจะทำตามหรือต้องการทำตามสิ่งที่ตัวเองพูดไปหรือไม่</p>	ผู้พูดมีความพยายามที่จะทำให้ผู้ฟังเชื่อถือถึง คำพูดของผู้พูด	<p>คำ มักพบคำว่า "ขอให้" ประโยค ประโยคที่ใช้ในการสาบานนี้มักขึ้นต้นด้วยการกล่าวถึงตัวผู้พูดเองโดยใช้คำว่า "ข้าพเจ้า" และมีรูปแบบพอให้สังเกตได้ว่า ผู้พูดต้องการจะสาบาน ดังรูปแบบต่อไปนี้</p> <p>ถ้า "ข้าพเจ้า" + สิ่งที่มีผลต่อคำสาบาน + "ขอให้" + สิ่งที่เป็นผลร้ายต่อตัวผู้พูดเอง</p> <p>เช่น "ถ้าข้าพเจ้าคิดทำความชั่วร้าย ขอให้แพภัยตัวเอง"</p> <p>ถ้า "ข้าพเจ้า" + สิ่งที่ผู้พูดทำ + "ขอให้" + สิ่งที่เป็นผลร้ายต่อตัวผู้พูดเอง</p> <p>เช่น "ถ้าข้าพเจ้าขึ้นฟ้า ขอให้ตายด้วยเรือบินตก"</p>	

เจตนา	กฎบอกเนื้อความ	กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน	กฎบอกความจริงใจ	กฎบอกสาระสำคัญ	รูปภาพที่พบ	หมายเหตุ
ถาม	เนื้อความใดๆ ก็ได้	<p>๑. ผู้พูดไม่ทราบ หรือไม่แน่ใจในข้อมูลของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือผู้พูดอาจมีข้อมูลมากจนไม่สามารถคาดคะเนคำตอบที่แท้จริงได้</p> <p>๒. ผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังสามารถให้คำตอบในสิ่งที่ผู้พูดต้องการรู้ได้</p> <p>๓. ผู้พูดและผู้ฟังต้องมีข้อมูลในเรื่องที่ถามตรงกันบ้าง จึงสามารถสื่อความหมายกันได้เข้าใจ</p> <p>๔. ยังไม่ชัดเจนว่าทั้งผู้พูดและผู้ฟังว่าผู้ฟังจะสามารถให้คำตอบกับผู้พูดได้ทันที</p>	ผู้พูดต้องการทราบข้อมูลจึงถามผู้ฟัง	ผู้พูดมีความพยายามที่จะได้ข้อมูลจากผู้ฟัง	<p>คำ การถามสามารถถามได้หลายลักษณะ เช่น</p> <p><u>ถามให้ตอบเนื้อความ</u> - มักมีคำไม่ชี้เฉพาะ เช่น "ใคร" "อะไร" "ไหน" "ทำไม" "เท่าไร" "เหตุใด" "อย่างไร" "เมื่อไร" "กี่" "ยังไง" และมักมีคำลงท้าย "ละ" "นะ" "นะ" ประกอบอยู่ด้วย</p> <p><u>ถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ</u> - มักมีคำว่า "หรือ" "ไหม" "นะ" อยู่ท้ายประโยค</p> <p><u>ถามเพื่อให้เลือก</u> - มักมีคำว่า "หรือ" อยู่ในประโยคด้วย</p>	

เจตนา	กฎบอกเนื้อความ	กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน	กฎบอกความจริงใจ	กฎบอกสาระสำคัญ	รูปภาพที่พบ	หมายเหตุ
ขอร้อง	เนื้อความใดๆ ที่เป็น การกระทำในอนาคต ของผู้ฟัง	๑. ผู้ฟังสามารถทำการกระทำ นั้นๆ ได้ และผู้พูดเชื่อว่า ผู้ฟังสามารถทำการกระทำ นั้นๆ ได้ ๒. ยังไม่มีอะไรแสดงอย่างชัดเจนว่า ผู้ฟังจะทำการกระทำนั้นๆ เป็นปกติ	ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังทำสิ่งที่ ผู้พูดขอร้อง	ผู้พูดมีความพยายาม ที่จะให้ผู้ฟังทำสิ่งที่ ผู้พูดขอร้องโดยผู้พูด มักจะพูดกับผู้ฟังอย่าง สุภาพด้วยการ พยายามเลือกใช้ ถ้อยคำที่สุภาพ และ อาจบอกเหตุผล ที่ จำเป็นต้องมาขอร้อง เพื่อให้ผู้ฟังยอมทำตาม สิ่งที่ผู้พูดต้องการ	คำ มักจะมีคำว่า "ขอ" "ช่วย" "ด้วย" "หน่อย" อยู่ในประโยค และมักมีคำว่า "สิ" " นะ" อยู่ท้าย ประโยค กลุ่มคำ มักจะมีกลุ่มคำ "ได้ไหม" อยู่ในประโยค ประโยค ประโยคเงื่อนไขที่ใช้ใน การขอร้องจะมีลักษณะประโยคที่ เป็นรูปแบบพอให้สังเกตได้ว่าผู้พูด ต้องการขอร้องผู้ฟัง ดังต่อไปนี้ ถ้า + สิ่งที่เกี่ยวข้องการขอร้อง + สิ่งที่ต้องการขอร้อง เช่น "ถ้ามียาแก้ไข้เหลือซึกเม็ด สองเม็ด ขอบันทนอยได้ไหมละ" ถ้า + สิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องการขอร้อง ในขณะนั้น ๆ + สิ่งที่ต้องการ ขอร้อง เช่น "ถ้าจั้น ขอเบอร์โทรฯ นิดได้ ไหมคะ"	

เจตนา	กฎบอกเนื้อความ	กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน	กฎบอกความจริงใจ	กฎบอกสาระสำคัญ	รูปภาพที่พบ	หมายเหตุ
					<p>สังเกตได้ว่าการใช้ประโยคเงื่อนไข เพื่อแสดงเจตนาแนะนำจะมี รูปแบบคำพูดบางประโยคที่พอจะ สังเกตได้ว่าผู้พูดต้องการแนะนำ ผู้ฟัง เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ถ้าเป็นฉัน ฉันจะ + สิ่งที่แนะนำ - ถ้าจะให้แนะนำละก็ + สิ่งที่แนะนำ - (สรรพนามบุรุษที่ ๑ / ชื่อ ผู้พูด) ว่า+ ถ้า + สิ่งที่แนะนำ <p>เช่น "จิตว่าถ้าเราปลูกทำออฟฟิศ ให้เขาเช่าละก็ รายได้ส่วนนี้เราจะ เลี้ยงตัวได้มากทีเดียว"</p>	
เตือน	เนื้อความใดๆที่เป็น การกระทำในอนาคต ของผู้ฟัง	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ผู้พูดเชื่อว่าถ้าผู้ฟังไม่ทำตามที่ ผู้พูดพูดจะเกิดผลเสียแก่ตัว ผู้ฟังได้ ๒. ยังไม่แน่ชัดว่าผู้ฟังจะทราบ ข้อมูลนั้นแล้วหรือไม่ 	<ol style="list-style-type: none"> ๑. ผู้พูดเชื่อว่าเหตุการณ์ที่จะ เกิดขึ้นจะเป็นผลเสียต่อ ผู้ฟัง ผู้พูดจึงต้องการบอก ให้ผู้ฟังรู้ล่วงหน้าเพื่อให้ ผู้ฟังทำหรือไม่กระทำสิ่ง 	ผู้พูดมีความพยายามที่ จะทำให้ผู้ฟังทำตามสิ่ง ที่ผู้พูดพูดกับผู้ฟัง	<p>คำ มักจะมีคำว่า "นะ" "สิ" อยู่ท้ายประโยค</p> <p>กลุ่มคำ มักจะมีกลุ่มคำว่า "ระวังเถอะ" อยู่หน้าประโยค</p> <p>ประโยค จากข้อมูลที่พบ สังเกต</p>	

เจตนา	กฎบอกเนื้อความ	กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน	กฎบอกความจริงใจ	กฎบอกสาระสำคัญ	รูปภาษาที่พบ	หมายเหตุ
					สังเกตได้ว่าการใช้ประโยคเงื่อนไข เพื่อแสดงเจตนาแนะนำจะมี รูปแบบคำพูดบางประโยคที่พอจะ สังเกตได้ว่าผู้พูดต้องการแนะนำ ผู้ฟัง เช่น <ul style="list-style-type: none"> - ถ้าเป็นฉัน ฉันจะ + สิ่งที่น่าแนะนำ - ถ้าจะให้แนะนำละก็ + สิ่งที่น่าแนะนำ - (สรรพนามบุรุษที่ ๑ / ชื่อผู้พูด) ว่า+ ถ้า + สิ่งที่น่าแนะนำ เช่น "คิดถ้าถ้าเราปลูกทำออฟฟิศ ให้เขาเช่าละก็ รายได้ส่วนนี้เราจะ เลี้ยงตัวได้มากทีเดียว"	
เตือน	เนื้อความใด ๆ ที่เป็น การกระทำในอนาคต ของผู้ฟัง	๑. ผู้พูดเชื่อว่าถ้าผู้ฟังไม่ทำตามที่ ผู้พูดพูดจะเกิดผลเสียแก่ตัว ผู้ฟังได้ ๒. ยังไม่แน่ชัดว่าผู้ฟังจะทราบ ข้อมูลนั้นแล้วหรือไม่	๑. ผู้พูดเชื่อว่าเหตุการณ์ที่จะ เกิดขึ้นจะเป็นผลเสียต่อ ผู้ฟัง ผู้พูดจึงต้องการบอก ให้ผู้ฟังรู้ล่วงหน้าเพื่อให้ ผู้ฟังทำหรือไม่กระทำสิ่ง	ผู้พูดมีความพยายามที่จะ ทำให้ผู้ฟังทำตามสิ่งที่ผู้พูดพูดกับผู้ฟัง	คำ มักจะมีคำว่า "นะ" "ซี" อยู่ท้ายประโยค กลุ่มคำ มักจะมีกลุ่มคำว่า "ระวังเถอะ" อยู่หน้าประโยค ประโยค จากข้อมูลที่พบ สังเกต	

เจตนา	กฎบอกเนื้อความ	กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน	กฎบอกความจริงใจ	กฎบอกสาระสำคัญ	รูปภาพที่พบ	หมายเหตุ
			<p>นั้น เพื่อไม่ให้เกิดหรือเพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งที่จะเป็นผลเสียต่อผู้ฟัง นอกจากนี้ผู้พูดอาจต้องการย้ำไม่ให้ผู้ฟังลืม หรือ บอกให้ผู้ฟังระมัดระวังการกระทำของผู้ฟังก็ได้</p> <p>๒. ผู้พูดเชื่อว่า เหตุการณ์นั้นอาจไม่ได้อยู่ในความสนใจของผู้ฟัง</p>		<p>ได้ว่าประโยคเงื่อนไขที่แสดงเจตนาเตือนจะมีรูปแบบคำพูดบางประโยคที่พอสังเกตได้ว่าผู้พูดต้องการเตือนผู้ฟัง เช่น</p> <p>มันคงไม่เหมาะ + ถ้า + ข้อความที่ใช้เตือน</p>	
สอน	เนื้อความใดๆ ก็ได้ แต่ส่วนมากมักจะกล่าวถึงสิ่งที่ดี ที่ควรทำหรือ สิ่งที่เป็นหลักปฏิบัติที่สังคมยึดถือและยอมรับ	ผู้พูดมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่พูดเป็นอย่างดี	<p>๑. ผู้พูดต้องการบอกให้ผู้ฟังทำในสิ่งที่ผู้พูดคิดว่าเป็นสิ่งที่ดี สิ่งที่ดีควรทำสิ่งที่ผู้พูดสอนมักเป็นสิ่งที่เป็นหลักที่สังคมยึดถือปฏิบัติหรือเป็นสิ่งที่ เป็นสังคม ผู้พูดมักสอนโดยการพูดให้ แง่คิดแก่ผู้ฟังหรืออาจจะ แสดงให้ผู้ฟังเห็นเป็นตัวอย่างก็ได้</p>	ผู้พูดมีความพยายามที่จะบอกหรือให้แง่คิด ในสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้ฟัง และให้ผู้ฟังปฏิบัติตามสิ่งที่ดีนั้น	<p>คำ มักจะมีคำว่า "นะ" อยู่ท้ายประโยค</p> <p>ประโยค อาจสังเกตได้จากประโยคที่มีเนื้อความให้แง่คิดหรือเป็นสังขรณ์เช่น "ตั้งใจทำตัวให้ดีอนาคตไม่ต้องกลัวตกต่ำ" , "ไม่มีใครเป็นฝ่ายชนะได้ทุกครั้งหรอก" , "อยู่ในโลก ก็หลบคนพาลไม่พ้นหรอก" , "คะแนนเสียงได้มากด้วยการซื้อเสียง มันไม่ภาคภูมิใจ"</p>	<p><u>ข้อสังเกต</u></p> <p>โดยปกติผู้พูดอาจมีสถานะภาพสูงกว่าเท่ากันหรือต่ำกว่าผู้ฟังก็ได้ แต่ผู้พูดมักจะมีความรู้</p>

เจตนา	กฎบอกเนื้อความ	กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน	กฎบอกความจริงใจ	กฎบอกสาระสำคัญ	รูปภาพที่พบ	หมายเหตุ
						เกี่ยวกับเรื่องที่จะสอนเป็นอย่างไร ถ้าเป็นการสอนเกี่ยวกับความประพฤติที่ควรปฏิบัติ ผู้พูดมักจะมีความสูงกว่ผู้ฟัง
ทำทหาย	เนื้อความใดๆ ที่เป็น การกระทำในอนาคต ของผู้พูดหรือผู้ฟัง	ผู้พูดมักเชื่อว่าตนอยู่ในสภาวะที่เหนือกว่าหรือทัดเทียมผู้ฟัง	๑. ผู้พูดต้องการทำทหายผู้ฟังให้ทำบางสิ่งบางอย่าง ในกรณีที่ผู้พูดทำทหายให้ผู้ฟังทำ - ผู้พูดต้องการช่วยผู้ฟังทำในสิ่ง ที่ตัวผู้พูดเองมักคิดว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ผู้ฟัง	ผู้พูดมีความพยายามที่จะช่วยผู้ฟังทำตามสิ่งที่ผู้พูดต้องการ	คำ มักจะมีคำว่า "ชี้" "ชี้" "ชี้" อยู่ในประโยค กลุ่มคำ มักจะมีคำว่า "เอาชี" "เก่งจริง" อยู่ในประโยค ประโยค จากข้อมูลทั้งหมด ผู้วิจัยสังเกตว่าการใช้ประโยคสั้นๆ เพื่อแสดงเจตนาทำทหายจะมีลักษณะประโยคที่เป็นรูปแบบ	

เจตนา	กฎบอกเนื้อความ	กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน	กฎบอกความจริงใจ	กฎบอกสาระสำคัญ	รูปภาพที่พบ	หมายเหตุ
			<p>ไม่สามารถทำได้หรือทำ ได้ลำบาก</p> <p>ในกรณีที่ผู้พูด เป็นคนกระทำสิ่งนั้นๆ เพื่อทำลายผู้ฟังเสียเอง</p> <p>- ผู้พูดจะทำในสิ่งที่ผู้ฟังไม่ อยากให้ผู้พูดทำ เพื่อจะดู ว่าจะเกิดอะไรขึ้น</p> <p>นอกจากนี้ผู้พูดอาจพูด ด้วยเจตนาที่เป็นการชวน วิวาท หรือชวนต่อสู้ก็ได้</p> <p>๒. ยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าผู้พูด ต้องการให้ ผู้ฟังกระทำ ตามสิ่งที่ผู้พูดพูดจริงหรือไม่</p>		<p>พอให้สังเกตได้ว่าผู้พูดต้องการ ทำลายผู้ฟัง ดังต่อไปนี้</p> <p>ถ้า + สิ่งที่ผู้พูดจะทำ + ข้อความทำลาย เช่น</p> <p>- ถ้า.....+ ใครจะทำไม</p> <p>- ถ้า..... + มีปัญหาหม้าย</p> <p>- ถ้า (ผม)ทำยั้งนั้นจริงๆ + (คุณ) จะทำอะไรได้</p> <p>เช่น "ถ้าฉันจะพบเสียอย่าง ใครจะทำไม"</p> <p>ถ้า + สิ่งที่แสดงความสามารถ , ความเชื่อของผู้ฟัง+ ข้อความ ทำลาย เช่น</p> <p>- ถ้า.....+ ก็หาเอาเองซิ</p> <p>- ถ้า..... + ก็จับซี่</p> <p>- ถ้า.....+ ก็เอาซิ</p> <p>- ถ้า เก่งจริง + เอ็งลอง.....</p> <p>เช่น "ถ้าผิดจริงก็จับซี่"</p>	

เจตนา	กฎบอกเนื้อความ	กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน	กฎบอกความจริงใจ	กฎบอกสาระสำคัญ	รูปภาพที่พบ	หมายเหตุ
ชักชวน	เนื้อความใดๆ ที่เป็น การกระทำในอนาคต ของผู้พูดและผู้ฟัง	ผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังมีความสามารถ พอที่จะกระทำสิ่งนั้นๆ ได้	ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังกระทำ สิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกับผู้พูด หรือ กระทำเช่นเดียวกับผู้พูด โดย ผู้พูดมักจะเลือกใช้คำพูดสุภาพ ไม่วางอำนาจเหนือผู้ฟัง	ผู้พูดมีความพยายามที่ จะทำให้ผู้ฟังทำตามสิ่ง ที่ผู้พูดต้องการร่วมกับ ผู้พูด โดยปฏิบัติต่อ ผู้ฟังอย่างสุภาพ	คำ มักจะมีคำว่า "นะ" "ไป" "ด้วย" อยู่ในประโยค กลุ่มคำ มักจะมีกลุ่มคำว่า "ไปได้" "ด้วยกัน" อยู่ในประโยค	
ขู่	เนื้อความใดๆที่เป็น การกระทำของผู้ฟัง ในอนาคต	ผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังมีความสามารถ หรือมีสิทธิมีอำนาจที่จะทำสิ่งที่ ผู้พูดต้องการได้	ผู้พูดต้องการผลักดันให้ ผู้ฟังทำบางสิ่งบางอย่าง ตามแนวทางที่ผู้พูด ต้องการ และแนวทาง ที่ผู้พูดต้องการมักเป็น การทำให้ผู้ฟังและผู้ ผู้พูดกล่าวถึงแตกแยกกัน หรือแข่งขันกัน	ผู้พูดมีความพยายาม อย่างมากที่จะทำให้ ผู้ฟังทำตามสิ่งที่ผู้พูด ต้องการ	จากข้อมูลพบจะสังเกตได้ว่า ประโยคเงื่อนไขที่ใช้แสดงเจตนาขู่ มักจะมีลักษณะคำพูดที่มีเนื้อความ ที่พูดถึงผู้ฟังในแง่ที่ไม่ดีโดยอ้างว่า เป็นคำพูดของบุคคลที่ผู้พูด ต้องการให้ผู้ฟังขัดแย้งด้วย(บุคคล ที่เป็นเป้าหมายของผู้พูด) หรืออาจ เป็นการยกเหตุที่ก่อให้เกิดผลเสีย ต่อผู้ฟังขึ้นมาอ้าง เพื่อเพิ่มน้ำหนัก ให้ผู้ฟังทำตามสิ่งที่ผู้พูดต้องการ	หมายเหตุ ในเกณฑ์ ด้านเจตนา ขู่นี้จะครอบคลุม ความ หมายรวม ทั้ง ขู่ยง ขู่แย่ง ขู่แย่ง- ตะแคงรัว และ

เจตนา	กฎบอกเนื้อความ	กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน	กฎบอกความจริงใจ	กฎบอกสาระสำคัญ	รูปภาพที่พบ	หมายเหตุ
						<p>ยูให้รำด่าให้ รับด้วย ประโยค สั้นๆที่ ผู้พูดพูดเพื่อ แสดง เจตนา ผู้พูด มักพบใน บริบทที่ ผู้พูดรู้จัก นิสัยใจคอ ของผู้ฟังดี พอสมควร</p>
ชู้	<p>เนื้อความใดๆ ที่จะ เป็นการกระทำของ ผู้พูดในอนาคต ถ้า ผู้ฟังไม่ทำตามสิ่งที่ ผู้พูดต้องการ (เนื้อความนั้นจะมี</p>	<p>ผู้พูดแน่ใจว่าสิ่งที่ผู้พูดจะพูดเป็นสิ่งที่ ผู้ฟังไม่ต้องการให้เกิดขึ้น เป็นสิ่งที่ ผู้ฟังกลัวเพราะจะเป็นผลเสียหรือเป็น สิ่งที่ผู้ฟังไม่ต้องการ หรือ เป็น อันตรายต่อผู้ฟัง</p>	<p>ผู้พูดพูดเพื่อต้องการให้ ผู้ฟังไม่กล้ากระทำการที่ ผู้พูดไม่ต้องการหรืออาจ พูดเพื่อต้องการให้ผู้ฟังทำ ในสิ่งที่ผู้พูดต้องการ โดย จะพยายามบอกผลที่เป็น</p>	<p>ผู้พูดมีความพยายาม อย่างมากที่จะทำให้ ผู้ฟังทำตามสิ่งที่ผู้พูด ต้องการ</p>	<p>คำ มักจะมีคำที่ทำให้ผู้ฟังรู้สึก กลัวอยู่ในประโยค เช่น "ตาย" "ฆ่า" "โดน" "แฉ" กลุ่มคำ มักจะมีกลุ่มคำว่า "คอยดู" "เป็นได้เห็นกัน" อยู่ในประโยค</p>	

เจตนา	กฎบอกเนื้อความ	กฎบอกปัจจัยพื้นฐาน	กฎบอกความจริงใจ	กฎบอกสาระสำคัญ	รูปภาพที่พบ	หมายเหตุ
	การบ่งถึงสิ่งที่จะเป็น ผลเสีย หรือ เป็น อันตรายต่อผู้ฟัง เป็น ข้อความที่ผู้พูดแน่ใจ ว่าผู้ฟังไม่ต้องการให้ ผู้พูดกระทำ)		สิ่งที่ไม่พึงประสงค์หรือเป็น อันตรายให้ผู้ฟังฟังเพื่อให้ ผู้ฟังรู้สึกเกรงหรือกลัวถ้าไม่ ทำตามสิ่งที่ผู้พูดต้องการ ผู้พูดมักเชื่อว่าสิ่งที่ผู้พูดพูด กับผู้ฟังจะมีผลต่อการ ตัดสินใจของผู้ฟัง		<p>ประโยค จากข้อมูลที่พบทั้งหมด ผู้วิจัยสังเกตว่าการใช้ประโยค เงื่อนไขเพื่อแสดงเจตนาขู่ มักจะ มีลักษณะประโยคที่เป็นรูปแบบพอ ให้สังเกตได้ว่าผู้พูดต้องการขู่ผู้ฟัง ดังต่อไปนี้</p> <p>ถ้า + สิ่งที่ผู้พูดไม่ชอบ + สิ่งที่ ผู้พูดจะทำในสิ่งที่ผู้ฟังไม่ ปรารถนา เช่น</p> <p>-ถ้า.....+ มึงดูง่าแน่</p> <p>-ถ้า.....+ มึงตาย</p> <p>-ถ้า.....+ เป็นได้เห็นกัน</p> <p>-ถ้า.....+กูเอาตายเลย คอยดู</p> <p>-ถ้า.....+ เอ็งโดนหนัก แน่</p>	